

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

REDNO LETNO POROČILO ZA LETO 2025

Ljubljana, februar 2026

Predgovor predstojnika Zagovornika načela enakosti

Pred vami je 10. letno poročilo Zagovornika načela enakosti. Zagovornik je neodvisni državni organ za varstvo pred diskriminacijo, ki ga je leta 2016 z zakonom ustanovila Republika Slovenija na podlagi zahtev direktiv Evropske unije. Te od vsake države članice terjajo vzpostavitev učinkovitega in neodvisnega telesa za varstvo pred diskriminacijo.

Zagovornik je institucija, ki ljudem nudi pomoč in podporo, kadar se v vsakdanjem življenju soočajo z nadlegovanjem, diskriminacijo ali neenako obravnavo. Vsakomur prisluhnemo. Ljudem, ki se obrnejo na nas, pojasnimo, kaj njihove izkušnje pomenijo s pravnega vidika in kakšne poti za odpravo krivic imajo na voljo. V lanskem letu smo samo neodvisno pomoč nudili skoraj 600 ljudem in opravili 2350 ur svetovanja.

Kadar je to utemeljeno, uvedemo postopek ugotavljanja diskriminacije (v lanskem letu 76). V številnih primerih kršitelji že med postopkom odpravijo nepravilnosti. Če tega ne storijo, zadevo predamo pristojnim inšpekcijskim organom (v lanskem letu 4). V posebej pomembnih primerih nudimo tudi podporo in zastopanje žrtvam v sodnih postopkih (v lanskem letu v 3 primerih).

Naše delo pa ni omejeno le na obravnavo posameznih primerov. Kadar diskriminacija izvira iz predpisov, predlagamo njihove spremembe ali vložimo zahtevo za ustavno presojo. Z raziskavami in poročili ozaveščamo, s sistematičnim izobraževanjem različnih skupin pa širimo pomen enake obravnave in varstva pred diskriminacijo.

Naši uporabniki pri nas najdejo ne le pravne informacije, temveč tudi razumevanje, podporo in jasne usmeritve za naprej. Njihovo zaupanje nam veliko pomeni in nas zavezuje k zavzetemu, nepristranskemu in strokovnemu delu.

Leto 2026 je leto pomembnih sprememb na evropski ravni. Nove direktive Evropske unije določajo skupne standarde za delovanje organov za enakost po vsej Evropi. Slovenija bo morala svoj pravni okvir ustrezno nadgraditi, da bomo lahko tudi prebivalkam in prebivalcem naše države zagotavljali enako raven varstva, kot je zagotovljena v drugih razvitih evropskih državah. Rok za prenos teh standardov v nacionalno zakonodajo je junij 2026, zato je pred zakonodajalcem odgovorna naloga.

Oktobra 2026 bo minilo deset let od ustanovitve Zagovornika. Z iztekom tega obdobja se zaključuje tudi moj drugi mandat na mestu predstojnika. Želim si, da bo novo vodstvo nadaljevalo razvoj institucije ter krepilo njeno vlogo v slovenskem prostoru.

Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za njihovo predano, strokovno in srčno delo. Zahvala gre tudi vsem, ki so v teh letih sodelovali z nami – predstavnikom politike, gospodarstva, javne uprave, šolstva, zdravstva in socialnega varstva ter civilne družbe.

Prispevek civilne družbe na področju varstva človekovih pravic je neprecenljiv. Nevladne organizacije so namreč ključen vir informacij o položaju ranljivih skupin, zato tudi evropski standardi in priporočila Sveta Evrope poudarjajo pomen njihovega vključevanja v procese odločanja in oblikovanja politik na področju varstva pred diskriminacijo.

Hvala vsem, ki verjamete v človekove pravice in vlogo neodvisnih organov, zadolženih za njihovo uresničevanje. Vrednote enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti ne zaživijo same od sebe. Zanje si moramo stalno in dosledno prizadevati.

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Ljubljana, februar 2026

VSEBINA REDNEGA LETNEGA POROČILA ZA LETO 2025

- 1 DELOVANJE ORGANA
- 2 DEJAVNOSTI ORGANA

- 3 DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI**
- 4 SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA
- 5 ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH
- 6 UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ
- 7 OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV IN ZAHTEV ZA PRESOJO USTAVNOSTI
- 8 PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH

- 9 VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA SISTEMSKI RAVNI**
- 10 PRIPOROČILA
- 11 UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA
- 12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST
- 13 IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE
- 14 SODELOVANJE S CIVILNO DRUŽBO
- 15 SODELOVANJE NA DRŽAVNI RAVNI
- 16 MEDNARODNO SODELOVANJE

REDNO LETNO POROČILO ZA LETO 2025 JE DOSTOPNO NA POVEZAVI

<https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>

KAZALO

1	DELOVANJE ORGANA	13
1.1	Pravne podlage za delovanje Zagovornika načela enakosti.....	14
1.2	Poslovanje in delovanje Zagovornika	16
2	DEJAVNOSTI ORGANA.....	19
2.1	Ključne funkcije Zagovornika.....	20
2.2	Pregled izvajanja nalog in dejavnosti po 21. členu ZVarD.....	21
3	DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI.....	31
3.1	Pravna podlaga za delo s posameznimi primeri	32
3.2	Temeljni pojmi	33
3.2.1	Obstoj diskriminacije.....	33
3.2.2	Namen diskriminirati	33
3.2.3	Osebnosti okoliščine	34
3.2.4	Področja družbenega življenja.....	35
3.2.5	Oblike diskriminacije	36
3.3	Pristojnosti organa v posameznih primerih	37
3.4	Metodološko pojasnilo	37
3.5	Statistika končanih zadev v letu 2025.....	38
3.6	Statistika končanih zadev po osebnih okoliščinah	39
3.7	Statistika končanih zadev po področjih družbenega življenja	40
3.8	Statistika končanih zadev po oblikah diskriminacije	41
4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA.....	43
4.1	Postopek svetovanja pri Zagovorniku.....	44
4.2	Statistika svetovanj, informiranj in podpore	45
4.3	Izbor povzetkov končanih svetovanj.....	46
5	ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH	49
5.1	O zastopanju in spremljanju v sodnih postopkih.....	50
5.2	Primer zastopanja diskriminirane osebe v tožbi proti diskriminaciji	52
6	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ.....	55
6.1	Postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj.....	56
6.2	Statistika postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj	58
6.3	Opisi nekaterih primerov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj	59

6.3.1	Ugotovljena diskriminacija	59
6.3.2	Neugotovljena diskriminacija	63
6.3.3	Zavrneni predlogi	65
6.3.4	Sklepi o ustavitvi postopka	69
6.3.5	Sklepi o zavrženju predloga.....	79
6.4	Odstopi inšpektoratom.....	81
6.5	Postopki o odločbah Zagovornika pred Upravnim sodiščem	86
6.6	Omejitve za ugotavljanje diskriminacije pri Zagovorniku	88
6.6.1	Postopki pred drugimi državnimi organi.....	88
6.6.2	Zasebna in druga razmerja zunaj pravnega urejanja.....	88
6.7	Druga ravnanja, ki ne pomenijo diskriminacije v smislu ZVarD	89
6.7.1	Razlog različne obravnave ni bila osebna okoliščina ampak osebna izbira	89
6.7.2	Odsotnost posega v pravice, pravne interese ali ugodnosti.....	89
6.7.3	Ravnanje, ki ne posega v pravice drugih	90
6.7.4	Druge neenakosti, krivice ali nepravilnosti, ki niso diskriminacija	90
6.7.5	Izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije po 13. členu ZVarD	91
7	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV IN ZAHTEVE ZA PRESOJO USTAVNOSTI	93
7.1	Pravna podlaga za ocene diskriminatornosti predpisov.....	94
7.2	Statistika ocen diskriminatornosti predpisov	95
7.3	Zaključene ocene diskriminatornosti predpisov	96
7.4	Vložene zahteve za presojo ustavnosti pred Ustavnim sodiščem	101
8	PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH	103
8.1	Pravna podlaga in način zbiranja podatkov	104
8.2	Obravnavani primeri diskriminacije – Inšpektorati	105
8.2.1	Inšpektorat za delo	106
8.2.2	Inšpektorat za šolstvo	110
8.2.3	Tržni inšpektorat	112
8.2.4	Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.....	114
8.2.5	Banka Slovenije.....	115
8.2.6	Pregled podatkov o primerih inšpekcijskih organov	116
8.3	Obravnavani primeri diskriminacije – Policija	117
8.3.1	Kazniva dejanja po 131. členu Kazenskega zakonika – Kršitev enakopravnosti	118

8.3.2	Kazniva dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika – Spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti	119
8.3.3	Prekrški po Zakonu o varstvu javnega reda in miru – Vzbujanje nestrpnosti	121
8.4	Obravnavani primeri diskriminacije – Tožilstvo	122
8.5	Obravnavani primeri diskriminacije – Ministrstvo za pravosodje	124
8.6	Obravnavani primeri diskriminacije – Sodišča	125
9	VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA SISTEMSKI RAVNI	141
9.1	Pravna podlaga varstva pred diskriminacijo na sistemski ravni	142
10	PRIPOROČILA	143
10.1	Pravna podlaga in namen priporočil	144
10.2	Pregled priporočil Zagovornika	146
10.2.1	Priporočila na predlagane zakone in druge predpise	148
10.2.2	Priporočila na veljavne zakone in druge predpise (odprava diskriminacije) 155	
10.2.3	Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja	156
11	UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA	161
11.1	Pravna podlaga in namen posebnih ukrepov	162
11.2	Izvajanje splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah	164
11.3	Pregled splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah..	166
11.3.1	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	166
11.3.2	Ministrstvo za digitalno preobrazbo	168
11.3.3	Ministrstvo za finance	168
11.3.4	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport	168
11.3.5	Ministrstvo za infrastrukturo	169
11.3.6	Ministrstvo za javno upravo	169
11.3.7	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	170
11.3.8	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj	170
11.3.9	Ministrstvo za kulturo	170
11.3.10	Ministrstvo za naravne vire in prostor	171
11.3.11	Ministrstvo za notranje zadeve in Policija	171
11.3.12	Ministrstvo za obrambo	173
11.3.13	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo	173
11.3.14	Ministrstvo za pravosodje	173

11.3.15 Ministrstvo za solidarno prihodnost	174
11.3.16 Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije	175
11.3.17 Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	176
11.3.18 Ministrstvo za zdravje	179
11.3.19 Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve	180
11.3.20 Urad vlade za narodnosti	180
11.3.21 Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov	180
11.3.22 Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu	181
12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST	183
12.1 Pravna podlaga in pomen raziskav za delo Zagovornika	184
12.2 Posebno poročilo Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov	188
12.3 Javnomnenjska raziskava o diskriminaciji v Sloveniji v letu 2025.....	192
12.4 Analiza Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2024 po osebnih okoliščinah oziroma skupinah ljudi z vidika pristojnosti Zagovornika.....	194
13 IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE.....	195
13.1 Vloga in pomen izobraževanja ter informiranja.....	196
13.2 Izobraževanje	197
13.3 Ozaveščanje z organizacijo lastnih dogodkov	200
13.4 Ozaveščanje z udeležbo na dogodkih	201
13.5 Sodelovanje Zagovornika na sejemskih dogodkih.....	204
13.6 Ozaveščanje z lastnimi publikacijami	204
13.7 Obveščanje	205
14 SODELOVANJE S CIVILNO DRUŽBO.....	209
14.1 Načini sodelovanja z nevladnimi organizacijami.....	210
15 SODELOVANJE NA DRŽAVNI RAVNI.....	211
15.1 Vloga in pomen sodelovanja	212
15.2 Predsednica Republike Slovenije	212
15.3 Državni zbor Republike Slovenije	213
15.4 Državni svet Republike Slovenije	213
15.5 Vlada Republike Slovenije	214
15.5.1 Sodelovanje Zagovornika z MDDSZ.....	217
15.5.2 Sodelovanje Zagovornika z MDP	217
15.5.3 Sodelovanje Zagovornika z MKGP	217
15.5.4 Sodelovanje Zagovornika z MKGP	218

15.5.5	Sodelovanje Zagovornika z MKRR.....	218
15.5.6	Sodelovanje Zagovornika z MNZ.....	218
15.5.7	Sodelovanje Zagovornika z MSP.....	219
15.5.8	Sodelovanje Zagovornika z MVI.....	219
15.5.9	Sodelovanje Zagovornika z MVZI.....	220
15.5.10	Sodelovanje Zagovornika z MZEZ.....	220
16	MEDNARODNO SODELOVANJE	221
16.1	Pravna podlaga in pomen mednarodnega sodelovanja.....	222
16.2	Equinet – Evropska mreža organov za enakost	223
16.3	Evropska unija.....	226
16.4	Svet Evrope.....	228
16.5	Organizacija združenih narodov	229
16.6	Drugi mednarodni dogodki	230
16.7	Mednarodna izmenjava informacij v zvezi z diskriminacijo.....	232
16.7.1	Prejete prošnje za informacije	233
16.7.2	Poslana prošnja za informacije.....	234
17	KRATICE IN OKRAJŠAVE	235

1 DELOVANJE ORGANA

1.1 Pravne podlage za delovanje Zagovornika načela enakosti

14. člen Ustave Republike Slovenije (enakost pred zakonom)

V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino.

Vsi so pred zakonom enaki.

Varstvo pred diskriminacijo je ena izmed temeljnih človekovih pravic, ki jo utemeljuje 14. člen Ustave Republike Slovenije¹ (Ustava).

Državni zbor Republike Slovenije (Državni zbor) je 21. aprila 2016 sprejel Zakon o varstvu pred diskriminacijo² (ZVarD), ki je začel veljati 24. maja 2016. Na podlagi ZVarD je bil ustanovljen nov samostojni državni organ, specializiran za področje diskriminacije Zagovornik načela enakosti (Zagovornik).

V skladu s pravnim redom Evropske unije (EU) Zagovornik opravlja naloge nacionalnega organa za enakost. Na ta način Slovenija zagotavlja izvajanje 15., 21., 23. in 39. člena Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in izpolnjevanje naslednjih direktiv in uredb:

1. Direktive Sveta 2000/43/ES o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost;
2. Direktive Sveta 2000/78/ES o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu;
3. Direktive Sveta 2004/113/ES o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi;
4. Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (preoblikovano);
5. Direktive 2014/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o ukrepih za lažje uresničevanje pravic, podeljenih delavcem v okviru prostega gibanja delavcev;
6. Direktive 2022/2381 Evropskega parlamenta in Sveta o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb, ki kotirajo na borzi, in s tem povezanih ukrepov;
7. Direktive 2023/970 Evropskega parlamenta in Sveta o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje;

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

² Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg.

8. Direktive 2004/1499 Evropskega sveta o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb v zadevah zaposlovanja in poklica ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o spremembi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES;
9. Direktive 2004/1500 Evropskega parlamenta in Sveta o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja in enakih možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu ter o spremembi direktiv 2006/54/ES in 2010/41/EU.
10. Uredbe 2004/1689 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci).

1.2 Poslovanje in delovanje Zagovornika

Proračun Zagovornika za leto 2025

Državni zbor je Zagovorniku novembra 2023 ob sprejetju proračunov za leti 2024 in 2025 namenil 1.604.627 evrov sredstev za leto 2025.

Vlada Republike Slovenije (Vlada) je Zagovorniku julija 2024 v predlogu proračuna za leto 2025 namenila 1.800.000 evra.

Zagovornik je na Vlado avgusta 2024 naslovil predlog za dodatna sredstva v višini 178.520 evra za leto 2025, ki bi omogočila nemoteno delovanje Zagovornika in hkrati izvajanje vseh, z zakonom določenih nalog. Vlada predloga ni sprejela.

Državni zbor je 20. novembra 2024 potrdil vladni predlog, po katerem je sprejeti proračun Zagovornika za leto 2025 skupno predstavljal 1.799.605 evrov.

Tabela: Realizacija porabe integralnih sredstev proračuna Zagovornika v letu 2025 (v evrih)

	Sprejeti proračun (P1)	Veljavni proračun (P3) ³	Podpisane odredbe (O1)	Preostane k sredstev na PP	Realizacija %
PP: 170001 - Plače	1.399.420,00	1.397.758,81	1.396.232,77	1.526,04	99,89
PP: 170002 - Materialni stroški	318.600,00	264.766,45	257.580,61	7.185,84	97,74
PP: 170003 - Raziskave in ozaveščanje	45.585,00	95.022,16	93.942,11	1.080,05	97,63
PP: 180001 - Investicije in investicijsko vzdrževanje	30.000,00	32.100,00	32.095,32	4,68	99,98
PP: 180002 - Izobraževanje	6.000,00	5.296,39	5.296,39	0,00	100,00
SKUPAJ	1.799.605,00	1.794.943,81	1.785.147,20	9.796,61	99,46

Realizacija porabe integralnih sredstev proračuna Zagovornika za leto 2025 je bila 99,46-odstotna (1.785.147 evrov od 1.794.944 evrov).

V proračunskem letu 2025 je Zagovornik za izvajanje svojih zakonsko določenih nalog uporabil 1.785.147 evrov integralnih proračunskih sredstev. Od tega je bilo za kadre namenjenih 1.396.232 evrov, za materialne stroške 257.580 evrov, za raziskave in ozaveščanje 93.942 evrov, 32.095 evrov za investicije in investicijsko vzdrževanje ter 5.296 evrov za izobraževanje javnih uslužbencev Zagovornika.

³ Veljavni proračun je sprejeti proračun tekočega leta z vključenimi spremembami, nastalimi z izvrševanjem proračuna. Zagovornik je 15. 12. 2025 na poziv Ministrstva za finance prerazporedil sredstva v višini 4.661,19 evra iz plačne postavke Zagovornika v proračun države za namen izplačila zimskega regresa pri drugih proračunskih uporabnikih.

Kadrovski načrt Zagovornika za leto 2025

Kadrovski načrt Zagovornika za leto 2025 je bil usklajen s sprejetim proračunom Zagovornika za leto 2025.

Zagovornik je sledil temeljni usmeritvi delovanja na področju preprečevanja diskriminacije, ki jo nalaga ZVarD, prav tako pa je upošteval tudi Priporočila Evropske komisije št. 2018/951 z dne 22. 6. 2018 o standardih za organe za enakost in priporočila iz Poročila Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti o Sloveniji (ECRI) z dne 4. 6. 2019. Omenjeni dokumenti poudarjajo, da morajo imeti tovrstni organi za izvajanje vseh svojih zakonsko določenih nalog dovolj ustreznega kadra.

Na dan 31. decembra 2025 je bilo pri Zagovorniku poleg predstojnika zaposlenih 25 javnih uslužbencev, kar je štiri manj, kot je bilo za leto 2025 predvideno s kadrovskim načrtom.

2 DEJAVNOSTI ORGANA

2.1 Ključne funkcije Zagovornika

Tri ključne funkcije organov za enakost so opisane v Priporočilih Evropske komisije o standardih za organe za enakost iz junija 2018 ter Splošnih priporočilih Sveta Evrope o organih za enakost za boj proti rasizmu in nestrpnosti na nacionalni ravni iz februarja 2018. Tem priporočilom sledi tudi Zagovornik.

Informiranje, svetovanje in zagovorništvo

Zagovornik nudi neodvisno pomoč in podporo diskriminiranim posameznikom, svetuje in sodeluje v nekaterih izbranih sodnih postopkih. Poleg tega 38. člen ZVarD omogoča Zagovorniku tudi postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti pri Ustavnem sodišču. Več o tem v naslednjih poglavjih:

3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri;
4. Svetovanje, informiranje in podpora;
5. Zastopanje in spremljanje v sodnih postopkih;
7. Ocene diskriminatornosti in zahteve za presojo ustavnosti.

Sprejemanje prijav in ugotavljanje diskriminacije

Zagovornik ugotavlja diskriminacijo v posamičnih primerih, pri katerih ugotavlja oziroma odloča, ali je v določenem primeru šlo za diskriminacijo (postopek poteka na način posebnega upravnega postopka in se konča z ugotovitveno odločbo). Več o tem v naslednjih poglavjih:

3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri;
6. Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj.

Raziskovanje, spremljanje, izdajanje priporočil in ozaveščanje

Zagovornik opravlja tudi sistemsko delo, ki vključuje raziskovanje in analizo stanja diskriminacije na nacionalni ravni, na podlagi česar pripravi neodvisna poročila, priporočila in predloge posebnih ukrepov. Sistemske naloge vključujejo tudi: spremljanje splošnega stanja, ozaveščanje, izobraževanje in izmenjavo razpoložljivih informacij znotraj Evropske unije ter drugo mednarodno sodelovanje. Več o tem v naslednjih poglavjih:

8. Podatki o obravnavanih primerih diskriminacije pri drugih državnih organih;
9. Varstvo pred diskriminacijo na sistemski ravni;
10. Priporočila;
11. Ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja;
12. Raziskovalna dejavnost;
13. Izobraževanje, ozaveščanje in obveščanje;
14. Sodelovanje s civilno družbo;
15. Sodelovanje na državni ravni;
16. Mednarodno sodelovanje.

2.2 Pregled izvajanja nalog in dejavnosti po 21. členu ZVarD

21. člen ZVarD natančneje opisuje naloge in pooblastila Zagovornika, zato je zaradi večje preglednosti opravljenega dela v tem pregledu za vsako od zakonsko določenih obveznosti iz 21. člena predstavljena kratka obrazložitev opravljenih nalog v preteklem letu.

Prva alineja 21. člena ZVarD

Opravljanje neodvisnih raziskav o položaju oseb z določeno osebno okoliščino, zlasti spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti ter ostalih vprašanj glede diskriminacije oseb z določeno osebno okoliščino

Vprašanje	Koliko neodvisnih raziskav je bilo izvedenih in katere neodvisne raziskave so bile izvedene v letu 2025?
Odgovor	V letu 2025 je Zagovornik izvedel eno neodvisno raziskavo in eno analizo.
Pojasnilo	V letu 2025 je Zagovornik izvedel eno neodvisno raziskavo: 1. Javnomnenjska raziskava o diskriminaciji v Republiki Sloveniji v letu 2025. V letu 2025 je Zagovornik izvedel eno analizo: 1. Pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2024 po osebnih okoliščinah z vidika pristojnosti Zagovornika načela enakosti
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji kabineta ⁴ izvajal oddelek A ⁵ .
Poglavje	12. Raziskovalna dejavnost Zagovornika

⁴ Kabinet – Kabinet Zagovornika.

⁵ Oddelek A – Oddelek za sistemsko spremljanje, ozaveščanje in preventivo na področju diskriminacije.

Druga alineja 21. člena ZVarD

Objavljanje neodvisnih poročil in dajanje priporočil državnim organom, lokalnim skupnostim, nosilcem javnih pooblastil, delodajalcem, gospodarskim subjektom in drugim subjektom o ugotovljenem položaju oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije

Vprašanje	Koliko neodvisnih poročil je bilo pripravljenih (objavljenih) v letu 2025?
Odgovor	Zagovornik je v letu 2025 pripravil in objavil dve neodvisni poročili.
Pojasnilo	Zagovornik je v letu 2025 pripravil in objavil Redno letno poročilo za leto 2024 ter eno posebno poročilo z naslovom Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov.
Izvedba	To dejavnost so v koordinaciji s predstojnikom izvajali kabinet ter oddelka A in B ⁶ .
Poglavje	Vsa poročila so objavljena na spletni strani www.zagovornik.si pod zavihkom: Izdelki Zagovornika.

Vprašanje	Koliko priporočil je bilo izdanih (in komu) v zvezi s položajem oseb z določeno osebno okoliščino (katero) glede preprečevanja oziroma odpravljanja diskriminacije v letu 2025?
Odgovor	V letu 2025 je Zagovornik izdal 119 priporočil.
Pojasnilo	Zagovornik je izdal 119 priporočil, od tega: - 86 priporočil na predlagane zakone in druge predpise, - 4 priporočila na veljavne zakone in druge predpise in - 29 priporočil za spodbujanje enakega obravnavanja 32 priporočil je izdal Državnemu zboru, 2 Vladi, 73 različnim ministrstvom, 13 različnim osebam javnega prava ter 1 priporočilo osebam zasebnega prava. Priporočila so se nanašala na osebne okoliščine: invalidnost (36), raso, narodnost oziroma etnično poreklo (26), starost (13), vera (7), premoženjsko stanje (5), po dve priporočili na osebne okoliščine: spola, jezika, starševstva oziroma nosečnosti, zdravstvenega stanja in zakonskega stanja ter po eno priporočilo na osebne okoliščine: spolne usmerjenosti, izobrazbe, kraja bivanja in državljanstva. Največ priporočil je bilo izdanih na področju trga dobrin in storitev (59), izobraževanja (31), socialnih pravic (7) ter dela in zaposlovanja (2). Od izdanih 119 priporočil, ki jih je Zagovornik pripravil v letu 2025, je bilo do konca leta 2025 upoštevanih skupno 17 priporočil.
Izvedba	To dejavnost sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelek A in B.
Poglavje	10. Priporočila

⁶ Oddelek B – Oddelek za ugotavljanje diskriminacije, svetovanje in zagovorništvo.

Tretja alineja 21. člena ZVarD

Opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora na podlagi predlogov iz 5. poglavja tega zakona glede spoštovanja določb tega ali drugega zakona, ki določa njegovo pristojnost

Vprašanje	Koliko predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj iz 5. poglavja ZVarD je v letu 2025 Zagovornik obravnaval in zaključil?
Odgovor	V letu 2025 je Zagovornik zaključil obravnavo 76 predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj.
Pojasnilo	V letu 2025 je Zagovornik zaključil obravnavo 76 predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj. 31 zadev je zaključil z odločbo, 34 s sklepom. V 9 primerih postopka ni uvedel, v 2 primerih je postopek prekvalificiral v oceno diskriminatornosti predpisa in svetovanje. V 13 zadevah, ki jih je Zagovornik zaključil z izdajo odločbe, je bila diskriminacija ugotovljena. V 6 zadevah, ki jih je Zagovornik zaključil z izdajo odločbe, diskriminacija ni bila ugotovljena, v 12 zadevah pa je bila izdana zavrnilna odločba. Zagovornik je v letu 2025 v 4 zadevah pristojnim organom predlagal, da opravijo inšpekcijski nadzor oziroma začnejo s postopkom o prekršku. V letu 2025 je Upravno sodišče v zvezi z odločbami Zagovornika izdalo odločitve v 7 zadevah. 31. decembra 2025 je pred Upravnim sodiščem potekalo še 13 upravnih sporov, v katerih so stranke izpodbijale odločbe, ki jih je izdal Zagovornik.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek B.
Poglavje	3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri 6. Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj

Četrta alineja 21. člena ZVarD

Zagotavljanje neodvisne pomoči diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic glede varstva pred diskriminacijo v smislu svetovanja in pravne pomoči strankam v drugih upravnih in sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo

Vprašanje	Koliko diskriminiranim osebam je bila v letu 2025 zagotovljena neodvisna pomoč v smislu svetovanja in pravne pomoči v upravnih in drugih sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo?
Odgovor	V letu 2025 je Zagovornik zagotavljal neodvisno pomoč več kot 580 ljudem.
Pojasnilo	Zagovornik je v letu 2025 opravil približno 2.350 ur svetovanja. Svetovanje in pravno pomoč je nudil več kot 580 ljudem. Zagovornik je v letu 2025 skupno obravnaval 588 posameznih svetovanj in oblik pravne pomoči, od tega 323 pisnih in 265 telefonskih.
Izvedba	To dejavnost sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelka A in B.
Poglavje	3. Delo Zagovornika s posameznimi primeri 4. Svetovanje, informiranje in podpora

Peta alineja 21. člena ZVarD**Ozaveščanje splošne javnosti o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje**

Vprašanje	Kako se je v letu 2025 ozaveščalo splošno javnost o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje?
Odgovor	Zagovornik je v skladu z mednarodnimi priporočili določil cilje komuniciranja, prednostne ciljne skupine, ključna sporočila ter različne komunikacijske poti. Ozaveščanje je potekalo vse leto.
Pojasnilo	Zagovornik je tudi v letu 2025 izvajal aktivnosti za prepoznavnost organa in varstva pred diskriminacijo v splošni javnosti in javni upravi. Pripravil je 46 sporočil za javnost ter prejel in odgovoril na 41 novinarskih vprašanj. Predstojnik Zagovornika je v medijih nastopil 24-krat. Zagovornik je v sodelovanju s Centrom za primerjalno pravo o enakosti in protidiskriminacijsko pravo Berkeleyjeve pravne fakultete Univerze v Kaliforniji (Center) in Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani organiziral tridnevno mednarodno konferenco s področja prava varstva pred diskriminacijo. Izvedel je 17 izobraževalnih aktivnosti in usposabljanj s skupaj več kot 750 udeleženci iz različnih ciljnih skupin iz vse Slovenije (in tujine). S predstavitvami, intervencijami in aktivno udeležbo na sejamskih oziroma festivalskih prireditvah je na vsaj 11 dogodkih ozaveščal specifične javnosti. Izdal je redno letno poročilo za leto 2024 (naklada 250 izvodov), posebno poročilo Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov (naklada 250 izvodov) in spletno publikacijo Razvoj Zagovornika načela enakosti, slovenskega organa za enakost. Aktivno je sodeloval z več kot 70 organizacijami civilne družbe. Oblike sodelovanja so bile: poizvedbe za pripravo raziskav, analiz, posebnih poročil, odgovori Zagovornika na poizvedbe civilnodružbenih organizacij; sestanki s civilnodružbenimi organizacijami; aktivnosti informiranja in ozaveščanja; izobraževalne aktivnosti ter pisma podpore projektom civilnodružbenih organizacij. Zagovornik o vseh svojih dejavnostih obvešča javnost na svoji spletni strani, Youtube kanalu (@zagovornik) in družabnih omrežjih. Na spletni strani www.zagovornik.si je objavil 51 vesti o svojem delu. V letu 2025 je začel z objavljanjem institucionalnega podkasta in v letu 2025 objavil 13 epizod.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek A.
Poglavje	13. Izobraževanje, ozaveščanje in obveščanje

Šesta alineja 21. člena ZVarD**Spremljanje splošnega stanja v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami**

Vprašanje	Na kakšen način se je v letu 2025 spremljalo splošno stanje na področju varstva pred diskriminacijo in položaj oseb z določenimi osebnimi okoliščinami?
Odgovor	V letu 2025 je Zagovornik spremljal stanje na področju varstva pred diskriminacijo s poizvedbami, v kar je bilo vključenih več kot 155 različnih pravnih subjektov.
Pojasnilo	V letu 2025 je Zagovornik pozval 19 ministrstev, tri vladne službe in generalno policijsko upravo, da poročajo o sprejetih in izvajanih posebnih ukrepih. K poročanju o primerih diskriminacije, ki so jih obravnavali v letu 2025, je Zagovornik pozval 32 inšpekcijskih organov, Policijo, Vrhovno državno tožilstvo, Ministrstvo za pravosodje in 22 sodišč. Zagovornik je z različnimi poizvedbami spremljal stanje na področju varstva pred diskriminacijo tudi pri 8 nevladnih organizacijah, 5 ministrstvih in 7 občinah, 55 upravnih enotah, 2 zbornicah na področju zdravstvenega varstva in 2 strokovnih ustanovah na področju urejanja prostora.
Izvedba	To dejavnost sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelka A in B.
Poglavje	8. Podatki o obravnavanih primerih diskriminacije pri drugih državnih organih 11. Ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enake obravnave 12. Raziskovalna dejavnost 14. Sodelovanje s civilno družbo

Sedma alineja 21. člena ZVarD**Predlaganje sprejetja posebnih ukrepov za izboljšanje položaja oseb, ki so v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine**

Vprašanje	Kateri posebni ukrepi so bili v letu 2025 predlagani v sprejetje za izboljšanje položaja oseb v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine?
Odgovor	Zagovornik je v letu 2025 izdal 119 priporočil, od tega 12 predlogov posebnih ukrepov za odpravo diskriminacije.
Pojasnilo	Predlogi posebnih ukrepov za izboljšanje položaja oseb v manj ugodnem položaju so se navezovali na naslednje osebne okoliščine: invalidnost, državljanstvo, premoženjsko stanje ter rasa in etnična pripadnost. Predlogi posebnih ukrepov so bili: 1. Priporočilo MVZI o določitvi pravice do ugodnejše obravnave v izbirnem postopku v primeru omejitve vpisa za kandidate s posebnimi potrebami in posebnim statusom. 2. Priporočilo MVZI, naj se v skladu z 62. a členom Ustave ob slovenskem znakovnem jeziku med nacionalno pomembne naloge doda tudi skrb za razvoj jezika gluhoslepih. 3. Priporočilo MSP o razširitvi kroga upravičencev do javnega najema stanovanja v skladu z Direktivo 2003/109/ES o statusu nedržavljanov EU, ki so rezidenti za daljši čas. 4. Priporočilo MDDSZ o omogočitvi dodelitve državne štipendije tudi dijakom, ki so vpisani v maturitetni tečaj, če izpolnjujejo socialne pogoje za dodelitev štipendije. 5. Priporočilo MDDSZ o uvedbi namenske štipendije za romske učence, dijake in študente. 6. Priporočilo MDDSZ o oblikovanju podpornih programov za poklicno usmerjanje mladih Romov v času srednješolskega izobraževanja, da bi lahko pridobili delovne veščine in se vključili na trg dela. 7. Priporočilo MVI o zagotovitvi brezplačne možnosti učenja slovenskega jezika že pred vstopom v osnovno šolo za vse romske otroke, ki to potrebujejo, tudi tiste, ki obiskujejo vrtec. 8. Priporočilo MVI o brezplačnem obiskovanju vrtca za romske otroke iz družin s slabim premoženjskim stanjem in možnost organiziranih brezplačnih prevozov iz romskih naselij do vrtcev in nazaj. 9. Priporočilo MVI o tem, da naj se socialno ogroženim otrokom, med katerimi so tudi Romi, omogoči brezplačno udeleževanje in prevoz do obšolskih dejavnosti, ki se jih želijo udeležiti. 10. Priporočilo MVI o zagotovitvi zaposlitev romskih pomočnikov v vseh vrtcih in šolah, ki jih obiskujejo romski otroci, prednostno pa v jugovzhodnem delu države. 11. Priporočilo MVI o omogočitvi, da se bo obstoječi izbirni predmet Romska kultura izvajal v vseh osnovnih šolah na območjih, kjer živijo Romi. 12. Priporočilo občinam o ureditvi bivalnih razmer v romskih naseljih z namenom uresničevanja pravice do primerne namestitve.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek A.
Poglavje	10. Priporočila 11. Ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enake obravnave

Osma alineja 21. člena ZVarD**Sodelovanje v sodnih postopkih zaradi diskriminacije v skladu z ZVarD**

Vprašanje	V koliko in v katerih sodnih postopkih je v letu 2025 v skladu z 41. členom ZVarD sodeloval Zagovornik?
Odgovor	Zagovornik je v letu 2025 sodeloval v treh primerih zastopanja diskriminirane osebe v sodnem postopku.
Pojasnilo	Zagovornik je imel v letu 2025 odprte tri primere zastopanja diskriminirane osebe na sodišču. 1. Tožba zaradi diskriminatorne obravnave v zaposlitvenem postopku zaradi osebne okoliščine starševstva in družinskega stanja. Zagovornik je leta 2024 prevzel zastopanje diskriminirane osebe v sodnem postopku pred okrajnim sodiščem. Postopek sodnega varstva pred diskriminacijo še ni zaključen. Zagovornik je leta 2025 prevzel dva primera zastopanja diskriminiranih oseb v sodnem postopku. 2. Diskriminatorna obravnava pacientke pri zdravstveni obravnavi, potem ko je ginekologinja po vloženem ugovoru vesti zavrnila njeno nadaljnjo obravnavo zaradi osebne okoliščine istospolne usmerjenosti. Zagovornik se je aprila 2025 odločil za zastopanje v sodnem postopku, ker je ocenil, da primer izpolnjuje kriterije za strateško litigacijo, odpira pomembna sistemska vprašanja varstva pred diskriminacijo ter ima potencial za širše preventivne in odvratilne učinke. Postopek sodnega varstva se je zaključil s sodno poravnavo, na podlagi katere se je ginekologinja pacientki zavezala plačati primerno odškodnino. 3. Tožba zaradi diskriminacije ljudi z invalidnostmi pri javnih avtobusnih prevozih Decembra 2025 je Zagovornik prevzel zastopanje diskriminirane osebe v sodnem postopku pred okrajnim sodiščem. Po presoji Zagovornika bi sodna odločitev v takšni zadevi pomembno prispevala k zmanjševanju diskriminacije ljudi z invalidnostmi. Postopek sodnega varstva pred diskriminacijo še ni zaključen.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek B.
Poglavje	5. Zastopanje in spremljanje v sodnih postopkih

Deveta alineja 21. člena ZVarD**Zagotavljanje izmenjave razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi Evropske unije**

Vprašanje	Koliko in katere informacije je v letu 2025 izmenjeval Zagovornik na mednarodnem področju?
Odgovor	Zagovornik je v letu 2025 izvedel 18 medsebojnih izmenjav informacij o diskriminaciji v okviru Evropske unije in mednarodnih organizacij.
Pojasnilo	Zagovornik je v letu 2025 z evropskimi in mednarodnimi organizacijami izvedel 18 medsebojnih izmenjav informacij z namenom spremljanja stanja diskriminacije. Od tega je odgovoril na 17 prošelj za informacije ter sam poslal 1 prošnjo za informacije. Za namen izmenjave informacij je Zagovornik v angleškem jeziku izdal brošuro z naslovom <i>The Evolution of the Advocate of the Principle of Equality, Slovenian Equality Body</i>. Brošuro so prejeli vsi udeleženci mednarodne konference z naslovom »(R)evolucija prava enakosti: premislek ob 25-letnici protidiskriminacijskega prava v Evropi in širše«.
Izvedba	Dejavnosti sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelka A in B.
Poglavje	17. Mednarodno sodelovanje

Vprašanje	Na koliko mednarodnih dogodkih s področja varstva pred diskriminacijo je v letu 2025 sodeloval Zagovornik?
Odgovor	V letu 2025 se je Zagovornik udeležil 46 mednarodnih strokovnih posvetov, konferenc in drugih dogodkov.
Pojasnilo	V letu 2025 se je Zagovornik udeležil 46 mednarodnih strokovnih posvetov, konferenc in drugih dogodkov v živo ali po spletu, in sicer: – 25 sestankov v okviru delovnih skupin Evropske mreže organov za enakost – Equinet in drugih dogodkov v organizaciji ali soorganizaciji Equineta; – 6 dogodkov v okviru EU in organizacij pod njenim okriljem; – 2 dogodkov v okviru Sveta Evrope; – 1 dogodek v okviru Organizacije združenih narodov; – 12 drugih mednarodnih strokovnih dogodkov in srečanj.
Izvedba	Dejavnosti sta v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajala oddelka A in B.
Poglavje	17. Mednarodno sodelovanje

Deseta alineja 21. člena ZVarD**Opravljanje drugih nalog, določenih z ZVarD**

Vprašanje	Katere so druge naloge Zagovornika, določene z ZVarD?
Odgovor	Med druge naloge, določene z ZVarD, sodi obravnava pobud za oceno diskriminatornosti oziroma presojo ustavnosti zakona ali drugega predpisa (38. člen ZVarD).

Vprašanje	Koliko pobud za oceno diskriminatornosti oziroma presojo ustavnosti zakona ali drugega predpisa je v letu 2025 obravnaval Zagovornik?
Odgovor	V letu 2025 je Zagovornik obravnaval 28 pobud za oceno diskriminatornosti predpisov.
Pojasnilo	Zagovornik je v letu 2025 izvajal 28 ocen diskriminatornosti predpisov, od tega jih je končal 15. V 1 zadevi je ocenil predpis kot diskriminatoren in izdal oceno diskriminatornosti predpisa ter priporočilo. V 1 zadevi je postopek ocene diskriminatornosti ustavil ter izdal priporočilo. V 13 zadevah ocene diskriminatornosti predpisa ni uvedel, vendar je v eni od teh zadev izdal priporočilo. V leto 2026 je bilo v nadaljnjo obravnavo prenesenih 13 ocen diskriminatornosti.
Izvedba	To dejavnost je v koordinaciji s predstojnikom in kabinetom izvajal oddelek B.
Poglavje	7. Ocene diskriminatornosti in zahteve za presojo ustavnosti

3 DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI

3.1 Pravna podlaga za delo s posameznimi primeri

Temeljni akt, na podlagi katerega Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) izvaja svoja pooblastila, je Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD), ki opredeljuje personalno in materialno pristojnost Zagovornika.

Personalna pristojnost se nanaša na vprašanje, kdo lahko uveljavlja varstvo pred diskriminacijo. To so predvsem fizične osebe ali skupine fizičnih oseb. Pravna oseba lahko varstvo pred diskriminacijo uveljavlja le, če je izpostavljena diskriminaciji zaradi osebnih okoliščin fizičnih oseb, ki so povezane s to pravno osebo (tretji odstavek 1. člena ZVarD), na primer kot njeni člani, ustanovitelji ali vodstvo oziroma upravljavci.

Materialna pristojnost pa se nanaša na področja, na katerih je v Sloveniji diskriminacija prepovedana.

ZVarD poleg tega opredeljuje tudi posamezne oblike diskriminacije, pri katerih lahko Zagovornik ukrepa (6.–12. člen).

Postopke ugotavljanja diskriminacije Zagovornik vodi skladno z ZVarD ob smiselni uporabi Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP). Predlogi za obravnavo in vprašanja, ki jih prejema, se nanašajo na številna področja, ki so v Sloveniji obsežno zakonodajno normirana. Zato pri svojem delovanju Zagovornik uporablja tudi vse druge predpise, ki veljajo v Republiki Sloveniji – Ustavo, zakone in podzakonske akte.

15. člen Ustave Republike Slovenije (uresničevanje in omejevanje pravic)

Človekove pravice in temeljne svoboščine se uresničujejo neposredno na podlagi ustave.

Z zakonom je mogoče predpisati način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kadar tako določa ustava, ali če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine.

Človekove pravice in temeljne svoboščine so omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta ustava.

Zagotovljeni sta sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravica do odprave posledic njihove kršitve.

Nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ta ustava ne priznava, ali da jo priznava v manjši meri.

3.2 Temeljni pojmi

3.2.1 Obstoje diskriminacije

ZVarD v 2. členu določa varstvo pred diskriminacijo zaradi različnih osebnih okoliščin na področjih družbenega življenja, pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti ter v drugih pravnih razmerjih na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju.

ZVarD v 4. členu pravi, da diskriminacija pomeni vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničenje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.

Za ugotavljanje diskriminacije je treba ugotoviti:

1. osebno okoliščino, zaradi katere se diskriminacija dogaja;
2. področje, na katerem se je diskriminacija zgodila;
3. obliko diskriminacije;
4. ali različna obravnava posega v pravice, svoboščine, koristi ali ugodnosti osebe;
5. vzročno zvezo med osebno okoliščino in neenako obravnavo, ki posega v pravice, svoboščine, koristi ali ugodnosti osebe;
6. ali različna obravnava sodi v katero od izjem od prepovedi diskriminacije, ki ne pomenijo kršitve zakona.

Le ravnanje, ki vsebuje vse navedene elemente, zakonsko gledano pomeni diskriminacijo po ZVarD. Druga neželena, sporna ali krivična ravnanja, ki niso povezana z osebnimi okoliščinami ali ne predstavljajo posega v pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti, ne štejejo za diskriminacijo. Lahko pa gre za druga nezakonita ravnanja, za obravnavo katerih so pristojni drugi organi.

3.2.2 Namen diskriminirati

Za obstoj diskriminacije ni potrebno dokazati, da je kršitelj namenoma diskriminiral, dovolj je, da je do diskriminacije prišlo oziroma bi do nje lahko prišlo. Presojajo se torej dejanski učinki, ki jih ima ali bi jih lahko imelo določeno ravnanje na osebo ali skupino, ne pa vprašanja, ali je imel kršitelj namen diskriminirati. Kršitelj se torej ne more izvzeti iz odgovornosti z argumentom, da njegov namen ni bil diskriminirati, če obravnava je ali bi lahko dejansko povzročila diskriminatorne učinke.

3.2.3 Osebne okoliščine

ZVarD v 1. členu opredeljuje namen in vsebino zakona, ki je zagotavljanje varstva pred diskriminacijo, in sicer na podlagi specifičnih osebnih okoliščin. ZVarD povzema predvsem osebne okoliščine, navedene v Ustavi, Kazenskem zakoniku (KZ-1) in Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR-1).

Osebne okoliščine po ZVarD so: spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina.

Iz obrazložitve členov predloga ZVarD⁷ izhaja, da so osebne okoliščine tiste prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusi, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka.

Glede na navedeno Zagovornik kot druge osebne okoliščine, ki v ZVarD niso izrecno navedene, šteje tudi državljanstvo (državljanstvo druge države članice EU, državljanstvo tretje države), nosečnost, starševstvo, zdravstveno stanje, kraj rojstva, barvo kože, kraj bivanja itn.

Osebne okoliščine je mogoče povezati tudi s pravnimi osebami, kadar je glede na okoliščine to smiselno, in sicer zaradi povezave z osebnimi okoliščinami njihovih članov, ustanoviteljev ali oseb, ki jo vodijo in upravljajo.

Varstvo pred diskriminacijo je zagotovljeno tudi osebam, ki so kakor koli (pravno ali dejansko) povezane z osebo z določeno osebno okoliščino (npr. z zakonsko zvezo ali sorodstvom, druženjem). Kršitelj se torej ne more izvzeti iz odgovornosti z argumentom, da oseba, ki jo je diskriminiral, osebnih okoliščin nima, ima pa jo z njo povezana oseba. V tem primeru gre za obliko diskriminacije, ki jo imenujemo »diskriminacija prek povezave« (1. alineja drugega odstavka 5. člena ZVarD).

Varstvo pred diskriminacijo je zagotovljeno tudi osebam, ki so diskriminirane zato, ker jim je določena osebna okoliščina pripisana. Ni torej pomembno, ali oseba dejansko ima določeno osebno okoliščino, če je bila diskriminirana, kakor da bi to osebno okoliščino imela. Kršitelj se torej ne more izvzeti iz odgovornosti z argumentom, da oseba, ki jo je diskriminiral zaradi določene osebnih okoliščin, ki ji jo je pripisal, te osebnih okoliščin dejansko nima (2. alineja drugega odstavka 5. člena ZVarD).

34. člen Ustave Republike Slovenije (pravica do osebnega dostojanstva in varnosti)

Vsakdo ima pravico do osebnega dostojanstva in varnosti.

⁷ Iz obrazložitve k 1. členu ZVarD ob predstavitvi predloga zakona (EVA 2015-2611-0046, str. 39)

3.2.4 Področja družbenega življenja

ZVarD v 2. členu opredeljuje področja družbenega življenja, na katerih je v skladu s pravom Evropske unije zagotovljeno enako obravnavanje in prepoved diskriminacije. Našteta področja izhajajo iz direktiv Evropske unije in iz prakse Sodišča EU. Skladno z ZVarD se enako obravnavanje nanaša samo na področja družbenega oziroma javnega življenja (vključno s civilnimi in gospodarskimi zadevami), torej na področja, na katerih posamezniki in posameznice (ali v določenih primerih tudi pravne osebe) uveljavljajo svoje pravice oziroma izvajajo dolžnosti ter nastopajo v pravnem prometu, ne velja pa za strogo zasebna razmerja (npr. družinska, prijateljska ali intimna razmerja).

Področja družbenega življenja, na katerih poteka varstvo pred diskriminacijo

Evidenčne številke povzetih primerov v letnem poročilu so vpisane z barvami, ki označujejo posamezna področja družbenega življenja:

1. Delo in zaposlovanje

- 1.1 Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem).
- 1.2 Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso.
- 1.3 Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

2. Članstvo v sindikatih

- 2.1 Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

3. Socialne pravice

- 3.1 Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- 3.2 Socialne ugodnosti.

4. Zdravstveno varstvo

- 4.1 Zdravstveno varstvo.

5. Izobraževanje

- 5.1 Vzgoja in izobraževanje.

6. Trg dobrin in storitev

- 6.1 Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

7. Drugo

- 7.1 V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije, in zadeve (v primeru priporočil), ki naslavlja vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

3.2.5 Oblike diskriminacije

ZVarD v skladu z direktivami EU opredeljuje pojma neposredna in posredna diskriminacija ter določa ravnanja, ki poleg neposredne in posredne oblike diskriminacije pomenijo diskriminacijo. Za diskriminacijo štejejo tudi nadlegovanje in spolno nadlegovanje ter navodila za diskriminacijo, prepovedani so povračilni ukrepi zoper diskriminirano osebo ali osebo, ki ji pomaga (viktimizacija). Kot posebna oblika diskriminacije je določeno tudi pozivanje k diskriminaciji.

Oblike diskriminacije so:

1. **Neposredna diskriminacija** (prvi odstavek 6. člena ZVarD),
2. **Posredna diskriminacija** (drugi odstavek 6. člena ZVarD),
3. **Nadlegovanje** (prvi odstavek 8. člena ZVarD),
4. **Spolno nadlegovanje** (drugi odstavek 8. člena ZVarD),
5. **Navodila za diskriminacijo** (9. člen ZVarD),
6. **Pozivanje k diskriminaciji** (prvi odstavek 10. člen ZVarD),
7. **Javno opravičevanje zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin** (drugi odstavek 10. člena ZVarD),
8. **Viktimizacija** (11. člen ZVarD).

ZVarD opredeljuje tudi hujše oblike diskriminacije. Določenost hujših oblik diskriminacije je skladno s tretjim odstavkom 39. člena ZVarD ustrezna tudi za določanje višine odškodnine za nepremoženjsko škodo v sodnih postopkih. Prav tako je zakonodajalec za prekrške, ko gre za hujše oblike diskriminacije, določil višje globe, ki jih lahko izrekajo pristojni inšpektorati.

Hujše oblike diskriminacije so:

1. **Večkratna diskriminacija** (12. člen ZVarD),
2. **Množična diskriminacija** (12. člen ZVarD),
3. **Dolgotrajna, ponavljajoča se diskriminacija** (12. člen ZVarD),
4. **Diskriminacija s težko popravljivimi posledicami** (12. člen ZVarD),
5. **Diskriminacija v razmerju do otrok** (12. člen ZVarD),
6. **Diskriminacija v razmerju do drugih slabotnih oseb** (12. člen ZVarD),
7. **Podajanje ali širjenje rasističnih, versko, narodnostno in spolno razlikovalnih pozivov, napeljevanje, ščuvanje, hujskanje k sovraštvu in diskriminaciji ter širše javno pozivanje, ki spodbuja k diskriminaciji** (prvi odstavek 10. člena ZVarD).

63. člen Ustave Republike Slovenije
(prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti
ter prepoved spodbujanja k nasilju in vojni)

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. Protiustavno je vsakršno spodbujanje k nasilju in vojni.

3.3 Pristojnosti organa v posameznih primerih

Zagovornikove pristojnosti s področja obravnave posameznih primerov so opredeljene v 21. členu ZVarD, postopek pri Zagovorniku v primeru diskriminacije pa je opredeljen tudi v členih 33 do 44 ZVarD. Razdelimo jih lahko na naslednja področja:

- Zagotavljanje neodvisne pomoči diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi z varstvom pred diskriminacijo v smislu svetovanja in pravne pomoči strankam v drugih upravnih in sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo (četrta alineja 21. člena ZVarD);
- Postopek ugotavljanja diskriminacije na predlog diskriminirane osebe (33. člen ZVarD);
- Postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti (34. člen ZVarD);
- Pridobivanje podatkov in dokumentov, potrebnih za ugotavljanje diskriminacije (37. člen ZVarD);
- Izdelava ocene diskriminatornosti predpisov in vložitev zahteve za presojo ustavnosti in zakonitosti (38. člen ZVarD);
- Zastopanje strank v sodnih postopkih (prvi odstavek 41. člena ZVarD);
- Spremljanje strank v sodnih postopkih (četrty odstavek 41. člena ZVarD);
- Inšpekcijski nadzor (prvi odstavek 42. člena ZVarD);
- Odstop pristojni inšpekciji, če postopek pred Zagovornikom ne bi bil smiseln (četrty odstavek 42. člena ZVarD);
- Odstop pristojni inšpekciji, če kršitelj ne spoštuje odločbe Zagovornika (43. člen ZVarD).

3.4 Metodološko pojasnilo

Zagovornik je v letu 2025 obravnaval zadeve, prejete v letu 2025, in tiste, katerih obravnavo je prenesel iz prejšnjih let. V rednem letnem poročilu Zagovornik statistično poroča o številu obravnavanih zadev, ki so bile v koledarskem letu 2025 tudi končane. Oznaka »končano« pomeni, da je bila določena zadeva v letu 2025 končana, torej je bil narejen izdelek v okviru pristojnosti Zagovornika (npr. odgovor pri svetovanju, odločba, sklep, ocena diskriminatornosti predpisa ali zahteva za oceno ustavnosti in zakonitosti, idr.).

Statistični pregled daje podatke o osebnih okoliščinah, ki so bile v predlogih za obravnavo diskriminacije ali pobudah za oceno diskriminatornosti predpisa navedene kot razlog za prijavo ali pobudo (zatrjevanje osebne okoliščine). Enako velja za področja in oblike diskriminacije.

3.5 Statistika končanih zadev v letu 2025

V leto 2025 je bilo iz prejšnjih let prenesenih v obravnavo 88 zadev. V letu 2025 je Zagovornik v obravnavo prejel skupno 428 novih pisnih zadev svetovanja, ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj in ocenjevanja diskriminatornosti predpisov.

V letu 2025 je bilo obravnavanih skupaj 516 zadev.⁸ Od tega je bilo 414 končanih, v leto 2026 pa sta bili skupno preneseni 102 zadevi.

Zagovornik je pri 414 zadevah, končanih v letu 2025, v 78 odstotkih oziroma 323 zadevah izvajal svetovanje, v 18,4 odstotkih zadev oziroma 76 zadevah je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije, v preostalih 3,6 odstotkih oziroma 15 zadevah pa postopek ocene diskriminatornosti predpisa.

Grafični prikaz statistike obravnavanih in končanih zadev v letu 2025

Število zadev v obravnavi na dan 31. 12. 2024		Število prejetih zadev v 2025		Število končanih zadev v letu 2025		Število zadev v obravnavi na dan 31. 12. 2025
88	+	428	=	414	+	102
Svetovanje: 10 Ugotavljanje: 68 Ocene diskriminatornosti: 10		Svetovanje: 371 Ugotavljanje: 39 Ocene diskriminatornosti: 18		Svetovanje: 323 Ugotavljanje: 76 Ocene diskriminatornosti: 15		Svetovanje: 58 Ugotavljanje: 31 Ocene diskriminatornosti: 13

V statističnem pregledu so prikazana pisna svetovanja, ne pa tudi telefonska svetovanja na brezplačni telefonski številki 080 81 80.

Končani primeri zajemajo zadeve, v katerih je bilo osebam nudeno svetovanje skladno s četrto alinejo 21. člena ZVarD, zadeve, v katerih je potekal postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj po 5. poglavju ZVarD, ter zadeve, v katerih je Zagovornik izvajal postopek ocene diskriminatornosti predpisov skladno z 38. členom ZVarD.

⁸ Navedeno število vključuje tudi dve zadevi, ki sta bili prvotno vodeni kot postopek ugotavljanja diskriminacije, v letu 2025 pa prekalificirani v oceno diskriminatornosti predpisov in svetovanje. Zato ju Zagovornik kot novo oceno diskriminatornosti predpisov oziroma svetovanje statistično vodi v okviru ocen diskriminatornosti predpisov oziroma svetovanj. Postopek svetovanja je bil v letu 2025 tudi končan, ocena diskriminatornosti predpisa pa prenesena kot nerešena v leto 2026.

3.6 Statistika končanih zadev po osebnih okoliščinah

Tabela: Zatrjevane osebne okoliščine diskriminacije v zadevah, končanih v letu 2025

Zatrjevane osebne okoliščine diskriminacije	Ugotavljanje diskriminacije	Ocene	Skupaj	Odstotek skupaj (%)
1. Spol	11	3	14	9,4
2. Narodnost	5	0	5	3,4
3. Rasa ali etnično poreklo	4	0	4	2,7
4. Jezik	1	0	1	0,7
5. Vera ali prepričanje	12	1	13	8,7
6. Invalidnost	6	4	10	6,7
7. Starost	13	0	13	8,7
8. Spolna usmerjenost	4	0	4	2,7
9. Spolna identiteta	2	0	2	1,3
10. Spolni izraz	1	0	1	0,7
11. Družbeni položaj	4	0	4	2,7
12. Premoženjsko stanje	5	1	6	4
13. Izobrazba	3	0	3	2
14. Državljanstvo	4	0	4	2,7
15. Kraj bivanja	1	0	1	0,7
16. Nosečnost, starševstvo	8	1	9	6
17. Zdravstveno stanje	18	2	20	13,4
18. Drugo	28	4	32	21,5
19. Ni osebne okoliščine	2	1	3	2
SKUPAJ	132	17	149	100

V posamezni pobudi je bila lahko zatrjevana diskriminacija na podlagi več osebnih okoliščin hkrati ali pa podatek o osebni okoliščini kot vzroku za diskriminacijo ni bil podan oziroma je šlo za splošna vprašanja, ki se niso nanašala na nobeno osebno okoliščino oziroma na diskriminacijo. Zato številka v stolpcu in vrstici »Skupaj« ni enaka številu končanih primerov v letu 2025.

Iz statističnega pregleda končanih zadev po osebnih okoliščinah je razvidno, da v približno dveh odstotkih končanih zadev ugotavljanja diskriminacije in ocen diskriminatornosti predpisov osebna okoliščina ni bila navedena, ker je iz opisa ravnanja ni bilo mogoče razbrati ali pa so pobudniki zatrjevali neenako obravnavo iz drugih razlogov, ki ne ustrezajo osebnim okoliščinam po ZVarD.

3.7 Statistika končanih zadev po področjih družbenega življenja

Tabela: Zatrjevana področja življenja v zadevah, končanih v letu 2025

Področja, kjer se zatrjuje diskriminacija	Ugotavljanje diskriminacije	Ocene	Skupaj	Odstotek skupaj (%)
1. Dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica, vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem.	6	2	8	9
2. Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karierne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso.	1	0	1	1,1
3. Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.	28	2	30	33,7
4. Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.	1	0	1	1,1
5. Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo in socialne ugodnosti.	4	1	5	5,6
6. Zdravstveno varstvo.	1	2	3	3,4
7. Vzgoja in izobraževanje.	3	4	7	7,9
8. Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji in preskrbo z njimi.	18	1	19	21,4
9. Drugo	11	4	15	16,8
SKUPAJ	73	16	89	100

En pobudnik lahko zatrjuje diskriminacijo na več področjih življenja hkrati ali pa na drugih področjih, ki v zakonu niso izrecno opredeljena, diskriminacijo lahko zatrjuje na področjih, na katerih Zagovornik nima pristojnosti, ali pa na Zagovornika naslovi le prošnje za splošne podatke o obravnavanih primerih ipd. Zato številka v stolpcu in vrstici »Skupaj« ni enaka številu končanih primerov v letu 2025.

Približno 16,8 odstotkov primerov se je nanašalo na druga področja, ki v zakonu niso izrecno navedena, med njimi so npr. delovanje sodišč, upravno delovanje državnih organov, notranje zadeve, pogoji javnih razpisov ter področje medijev.

3.8 Statistika končanih zadev po oblikah diskriminacije

Tabela: Zatrjevane oblike diskriminacije v zadevah, končanih v letu 2025

Zatrjevane oblike diskriminacije	Ugotavljanje diskriminacije	Ocene	Skupaj	Odstotek skupaj (%)
Neposredna diskriminacija	34	6	40	60
Posredna diskriminacija	12	10	22	32,5
Nadlegovanje	1	0	1	1,5
Spolno nadlegovanje	1	0	1	1,5
Navodila za diskriminacijo	1	0	1	1,5
Viktimizacija	1	0	1	1,5
Pozivanje k diskriminaciji ali javno opravičevanje zapostavljanja in preziranja	1	0	1	1,5
Skupaj:	51	16	67	100
Od tega:				
Množična	1	0	1	100
Večkratna	0	0	0	0
Intersekcijska	0	0	0	0

En primer lahko izkazuje značilnosti več oblik diskriminacije hkrati, v nekaterih primerih pa ni mogoče govoriti o obliki diskriminacije, saj ne gre za primere s tega področja. Zato številka v stolpcu in vrstici »Skupaj« ni enaka številu končanih primerov v letu 2025.

4 SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA

4.1 Postopek svetovanja pri Zagovorniku

Pristojnost

Pri storitvah svetovanja in nudenja podpore Zagovornik najprej preveri, ali zadeva sodi v njegovo pristojnost. Če zadeva sodi v pristojnost Zagovornika – torej če uporabnik navede, da je bil neenako obravnavan zaradi katere izmed svojih osebnih okoliščin in da se je to zgodilo na enem od področij družbenega življenja, kot jih določa ZVarD –, mu Zagovornik pojasni svoje pristojnosti in se z njim dogovori o najprimernejšem načinu ukrepanja.

Želja posameznikov o ohranjanju anonimnosti in neizpostavljenosti

Zagovornik se srečuje tudi s posamezniki, ki se zaradi različnih razlogov ne želijo izpostavljati ali želijo ostati anonimni, potrebujejo pa informacije in napotke, kako ravnati, če bi se odločili za ukrepanje zaradi diskriminacije. Nekateri poizvedujejo, ali je v njihovem primeru mogoče ukrepati tudi, če ostanejo anonimni. V tem primeru Zagovornik pojasni, da je to odvisno od okoliščin primera. Če gre za primer, ki se nanaša na točno določeno ravnanje, povezano s konkretno osebo in konkretnim kršiteljem, potem popolne anonimnosti ni mogoče pričakovati, saj ni mogoče preiskovati konkretnega ravnanja, ne da bi se hkrati razkrila identiteta prijavitelja. Če je žrtev več ali prihaja do širše diskriminacije, pa je mogoče voditi postopek obravnave domnevne diskriminacije in ohraniti anonimnost.

Svetovanje v drugih postopkih

Če je uporabnik že udeležen v drugih sodnih ali upravnih postopkih, a je vprašanje, ki ga zastavi Zagovorniku, povezano z diskriminacijo, mu Zagovornik svetuje, kako lahko vprašanje diskriminacije izpostavi v tekočih postopkih. Uporabnikom lahko pomaga tudi pri argumentiranju navedb v postopkih pred drugimi državnimi organi, kadar so ti postopki povezani z diskriminacijo ali bi lahko povzročili diskriminacijo.

Nevstopanje v postopke pred drugimi organi

Kadar uporabniki niso zadovoljni z izidi postopkov pred drugimi organi, jih Zagovornik informira, da lahko izide teh postopkov izpodbijajo le s pravnimi sredstvi, ki so predvidena v teh postopkih. Zagovornik enako svetuje uporabnikom, ki menijo, da so bili v teh postopkih diskriminirani. Zagovornik namreč ne deluje kot hierarhično nadrejeni organ drugim državnim organom, ki skozi vodenje upravnih ali sodnih postopkov izvajajo naloge s svojega delovnega področja.

Napotitve k drugim pristojnim organom in svetovanje o drugih pravnih sredstvih

Kadar uporabnik na Zagovornika naslovi vprašanje ali prošnjo za svetovanje s področja, ki ne sodi v njegovo pristojnost, ga usmeri na drug pristojni organ. Zagovornik mu lahko neobvezno svetuje o možnih drugih ukrepih oziroma pravnih sredstvih, ki so predvidena na določenih področjih, urejenih z zakonom.

Dostopnost Zagovornika

Zagovornik je skladno z zakonom in Poslovnikom Zagovornika načela enakosti⁹ dostopen za prijavitelje in osebe z vprašanji po elektronski pošti (gp@zagovornik-rs.si), v času uradnih ur na brezplačni telefonski številki (080 81 80) in navadni pošti (Železna cesta 16, 1000 Ljubljana). Ob predhodnem dogovoru v času uradnih ur zaposleni pri Zagovorniku sprejemajo prijavitelje tudi osebno na naslovu Železna cesta 16 v Ljubljani.

⁹ Uradni list RS, št. 10/2019

4.2 Statistika svetovanj, informiranj in podpore

V letu 2025 je Zagovornik **končal 323 zadev svetovanj po pisnih prijavah in opravil 265 svetovanj po telefonskih prijavah**. V njih je uporabnike informiral o svojih pristojnostih in možnostih, ki jih imajo v primerih diskriminacije, svetoval v postopkih, ki jih uporabniki kot stranke že vodijo pred drugimi državnimi organi, ter jim nudil podporo v postopkih, povezanih z varstvom pred diskriminacijo. Skupaj je opravil **588 svetovanj**.

Zadeve, ki jih vodi kot primere svetovanja, informiranja in podpore, Zagovornik konča na različne načine. O telefonskih svetovanjih, ki jih opravi v primerih prejema telefonskih klicev ali pa tudi po prejemu pisnih prijav, Zagovornik naredi uradni zaznamek. Večji del pisnih prijav Zagovornik konča s pisnim pojasnilom. V nekaterih primerih s poizvedbo pri domnevnem kršitelju pomaga doseči sporazumno rešitev situacije. Zagovornik lahko konča svetovanja tudi z izdajo priporočila, lahko pa kršitelja pozove k ukrepanju in odpravi spornih praks.

Zaključek svetovanja je odvisen tudi od odzivnosti prijavitelja. Če je prijavitelj anonimen ali v postopku neodziven, iz izvirne vloge pa ni mogoče pridobiti zadostnih informacij za pripravo pojasnila, se postopek tudi konča z uradnim zaznamkom.

Grafični prikaz statistike svetovanj po pisnih prijavah v letu 2025

Število svetovanj po pisnih prijavah v obravnavi na dan 31. 12. 2024		Število prejetih svetovanj po pisnih prijavah v 2025		Število končanih svetovanj po pisnih prijavah v letu 2025		Število svetovanj po pisnih prijavah v obravnavi na dan 31. 12. 2025
10	+	371	=	323	+	58

Tabela: Izidi storitve svetovanja po pisnih prijavah pred Zagovornikom za zadeve, končane v letu 2025

Izidi storitve svetovanja	Število	Odstotek (%)
Pisno pojasnilo	267	82,7
Pisno priporočilo	9	2,8
Uradni zaznamek (o opravljenem telefonskem svetovanju)	34	10,5
Uradni zaznamek (neodziven uporabnika/-ca, nadaljnje sistemsko delo Zagovornika, zaključena zadeva)	6	1,9
Prehod v postopek ugotavljanja diskriminacije	4	1,2
Prehod v postopek ocene diskriminatornosti predpisa	1	0,3
Drugo (obvestilo, zahvala, spletna anketa)	2	0,6
SKUPAJ	323	100

4.3 Izbor povzetkov končanih svetovanj

V nadaljevanju je predstavljenih nekaj zadev, ki jih je Zagovornik končal v letu 2025 in s katerimi je prispeval k večjemu varstvu pred diskriminacijo.

1. Dobro sodelovanje pristojnih zagotovilo prehod po pločniku tudi za gibalno ovirane

Posameznik, ki živi pri hotelu Lev Exe na Vošnjakovi ulici, je Zagovornika opozoril na to, da je za ljudi s trajnimi ali začasnimi gibalnimi oviranostmi večkrat neprehoden ožji pločnik, po katerem se mimo hotela pride na Gosposvetsko cesto. Prehod so onemogočali prečno nepravilno parkirani avtomobili, ki so segali na pločnik.

Zagovornik je Mestno občino Ljubljana (MOL) in Policijo opozoril na dolžnost, da so javne površine in zasebne površine, potrebne za dostop do dobrin in storitev, dostopne tudi tistim, ki se težje gibajo. Policijska uprava Ljubljana je pristojnemu Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet MOL predstavila možno drugačno ureditev parkiranja. Oddelek MOL je v dogovoru s hotelom parkirišča uredil tako, da zdaj vzdolžno parkirani avtomobili prehajanja pešcev ne morejo več ovirati. (0702-157/2025)

2. Zagovornik dijaku s težavami pri učenju pomagal do opravljanja mature z elektronskim bralnikom

Dijak je zaradi težav na posameznih področjih učenja vso srednjo šolo pri pouku in pri testih uporabljal pripomoček – računalnik z elektronskim bralnikom. Prilagoditev mu je bila priznana z odločbo o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, zato je pričakoval, da bo pripomoček lahko uporabljal tudi na maturi, a je Državni izpitni center (RIC) to zavrnil.

Zagovornik je zavzel stališče, da je dijak zaradi svojega zdravstvenega stanja upravičen do ustreznih prilagoditev pri opravljanju mature. Šele tako bi namreč bil v enakem položaju kot ostali dijaki, ki takšne prilagoditve ne potrebujejo. Staršem dijaka je pojasnil, da gre lahko za diskriminacijo tudi takrat, kadar v določenem primeru vse obravnavamo enako, čeprav bi morali nekatere, zaradi njihovih osebnih okoliščin obravnavati prilagojeno in jim s tem šele omogočiti enake možnosti.

Starši dijaka so s pomočjo Zagovornika pripravili in vložili pritožbo proti odločitvi RIC. O tej je odločilo Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in sledilo odločitvi izpitnega centra. Zato je Zagovornik predlagal, da starši odločitvi ministrstva nasprotujejo z vložitvijo tožbe na Upravno sodišče. Za starše je pripravil argumentacijo in v tožbi med drugim sodišču predlagal, naj še pred dokončno odločitvijo v sporu izda začasno odredbo, s katero bo dijaku omogočen prilagojen način opravljanja mature z uporabo potrebnega pripomočka. Starši so tožbo vložili, sodišče je sledilo argumentaciji, dijak pa je na podlagi začasne odredbe sodišča na maturi lahko imel tudi računalnik z elektronskim bralnikom. (0702-38/2025)

3. Zagovornik dijaku s celiakijo pomagal do ustrezne šolske malice

Na Zagovornika se je obrnila mati dijaka s celiakijo, ki je upravičen tudi do subvencionirane malice. Povedala je, da je imel sin sprva zagotovljen brezglutenski obrok, nato pa je zunanji izvajalec, ki za šolo pripravlja malice, odpovedal pripravo take jedi. Odtlej sin malice v šoli nima, saj ustanovi kljub več poskusom ni uspelo najti drugega podjetja, ki bi zanj pripravljalo brezglutensko jed. Kot je še navedla dijakova mati, so na šoli zato svetovali, naj si malico začasno prinaša od doma, pa čeprav je upravičen tudi do subvencije za šolski obrok.

Stanje je bilo nespremenjeno tudi še v novem šolskem letu, zato je Zagovornik k ukrepanju pozval Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. Poudaril je, da so šole dolžne nuditi prilagojene malice, če šolarji prilagoditev potrebujejo zaradi zdravstvenih razlogov. Opozoril pa je tudi, da v obravnavanem primeru kaže na slabšo obravnavo dijaka v primerjavi s sošolci zaradi njegovega zdravstvenega stanja, saj si mora malico prinašati od doma samo zato, ker ima celiakijo. Pri tem pa ni upoštevana niti njegova pravica do subvencionirane malice, do katere je upravičen.

Ministrstvo je v odgovoru Zagovorniku povedalo, da je stopilo v stik z vodstvom šole in prejelo zagotovilo, da bodo dijaku zagotovili pravice, ki mu pripadajo. Po besedah mame dijaka se je to tudi zgodilo ([0702-80/2025](https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/opravljena-svetovanja/)).

Opisi končanih svetovanj so dostopni na spletni strani Zagovornika na povezavi <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/opravljena-svetovanja/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> lahko poiščete določeno končano svetovanje glede na osebno okoliščino, področje ali obliko diskriminacije.

5 ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH

5.1 O zastopanju in spremljanju v sodnih postopkih

Zastopanje po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo

Pristojnost Zagovornika za zastopanje in spremljanje diskriminiranih oseb v sodnih postopkih, sproženih na podlagi 39. člena ZVarD, je določena v 41. členu ZVarD. Ta določba opredeljuje posebne pogoje, ki jih mora izpolnjevati Zagovornik za **zastopanje** diskriminiranih oseb v tožbah pred sodišči. Zakon določa, da lahko v imenu Zagovornika opravlja procesna dejanja le oseba, ki je zaposlena pri Zagovorniku in ima opravljen pravniški državni izpit (prvi odstavek 41. člena ZVarD). Zagovornik se pred sodiščem izkaže s pooblastilom diskriminirane osebe.

Če oseba soglaša, lahko Zagovornik osebo v postopku pred sodiščem samo **spremlja**. Spremljanja ni treba izkazovati s pooblastilom, temveč diskriminirana oseba v postopku le izjavi, da jo določena oseba, zaposlena pri Zagovorniku, spremlja in da želi, da je v postopku prisotna.

Gre za civilnopravne spore, kjer se oseba, ki meni, da je bila ali je diskriminirana, lahko s tožbo zahteva prenehanje diskriminacije, izplačilo nadomestila zaradi diskriminacije oziroma objavo sodbe v medijih.

Zagovornik ima tudi možnost do sodelovanja v sodnih postopkih, kjer nastopa kot stranka v upravnih sporih, ki predstavljajo sodni nadzor nad zavezujočimi odločitvami, ki jih izdaja v posebnih upravnih postopkih ugotavljanja diskriminacije po ZVarD.

Zastopanje po Zakonu o kolektivnih tožbah

Skladno s 57. členom Zakona o kolektivnih tožbah¹⁰ (ZKoIT) je Zagovornik v primerih zatrjevanje diskriminacije večjega števila oseb, ki jih ni mogoče določiti, izključno upravičen za vložitev tožbe, s katero zahteva ustavitev ravnanj, ki po zakonu, ki ureja varstvo pred diskriminacijo, pomenijo diskriminacijo, ali prepoved začetka takih ravnanj.

Na podlagi 23. člena Poslovnika Zagovornika načela enakosti Zagovornik sprejme odločitev o tem, ali bo v konkretnem primeru sodeloval v sodnem postopku glede na naravo posameznega primera in lastne kadrovske ter finančne zmožnosti, kar oceni za vsak primer posebej. Pri primerih strateške litigacije ni v ospredju posamezen primer, ampak z njimi Zagovornik zasleduje svoje strateške cilje na področju varstva pred diskriminacijo.

Zakon o varstvu pred diskriminacijo in Zakon o kolektivnih tožbah poverjata možnost zastopanja in spremljanja diskriminiranih oseb v sodnih postopkih tudi nevladnim organizacijam, ki imajo status delovanja v javnem interesu na področju varstva pred diskriminacijo in varstva človekovih pravic (41. člen ZVarD in 57. člen ZKoIT).

¹⁰ Uradni list RS, št. 55/17, 133/23

Predlog razširitve pristojnosti Zagovornika v okviru implementacije novih EU Direktiv o standardih za organe za enakost

Po novih Direktivah o standardih za organe za enakost (Direktiva 2024/1499 in Direktiva 2024/1500) je treba organom za enakost zagotoviti možnost širšega sodelovanja v sodnih postopkih (10. člen obeh direktiv). Rok za uveljavitev zakonov in drugih predpisov, potrebnih za usklajevanje nacionalne zakonodaje z vsebino obeh direktiv, je 19. junij 2026.

1) Amicus curie

Obstoječim pristojnostim Zagovornika bo tako treba z implementacijo omenjenih direktiv omogočiti vsaj še pravico do sodelovanja v sodnih postopkih na način, da lahko Zagovornik sodišču predloži pripombe oziroma s svojim ekspertnim mnenjem pomaga sodišču v zadevah, ki se tičejo vprašanj diskriminacije (*amicus curie*).

2) Pravica začeti sodni postopek v svojem imenu

Čeprav ima Zagovornik že možnost sodelovanja v sodnem postopku tako, da začne sodni postopek v imenu ene ali več žrtev (39. člen ZvarD), in možnost sodelovanja v sodnem postopku po 39. členu ZVarD v podporo eni ali več žrtvam (četrti odstavek 41. člen ZVarD), bi bilo smiselno, da se mu podeli tudi pravico začeti sodni postopek v svojem imenu. Le na ta način lahko uveljavlja javni interes neodvisno od volje konkretnih strank.

Na podlagi 23. člena Poslovnika Zagovornika načela enakosti Zagovornik sprejme odločitev o tem, ali bo v konkretnem primeru sodeloval v sodnem postopku glede na naravo posameznega primera in lastne kadrovske ter finančne zmožnosti, kar oceni za vsak primer posebej. Pri primerih sodnih postopkov po 39. členu ZvarD (strateška litigacija) ni v ospredju posamezen primer, ampak z njimi Zagovornik zasleduje svoje strateške cilje na področju varstva pred diskriminacijo, je pa še vedno postopek odvisen od volje diskriminirane osebe. Vsaka stranka se lahko v sodnem postopku poravna ali tožbo umakne. Zgolj v primeru, da bi se Zagovorniku podelila tudi pravica začeti postopek tudi v svojem imenu in v javnem interesu, bi lahko zasledoval cilje varstva pred diskriminacijo tudi v jasnem interesu.

3) Sodelovanje v kazensko pravnih postopkih

Zagovornik po sedANJI zakonodaji nima pristojnosti sodelovanja v kazensko pravnih postopkih. Ob uveljavitvi zakonov na podlagi obeh direktiv bi bil smotrni premislek o tem, ali je možno sodelovanje Zagovornika tudi v kazenskopravnih postopkih, kjer so prisotni elementi diskriminatornosti.

5.2 Primer zastopanja diskriminirane osebe v tožbi proti diskriminaciji

Zagovornik je imel leta 2025 odprte **tri primere zastopanja** diskriminirane osebe na sodišču:

1. **Tožba zaradi diskriminatorne obravnave v zaposlitvenem postopku zaradi osebne okoliščine starševstva in družinskega stanja.**
2. **Diskriminatorna obravnava pacientke pri zdravstveni obravnavi, potem ko je ginekologinja po vložnem ugovoru vesti pri Zdravniški zbornici Slovenije zavrnila njeno nadaljnjo obravnavo zaradi osebne okoliščine istospolne usmerjenosti.**
3. **Tožba zaradi diskriminacije ljudi z invalidnostmi pri javnih avtobusnih prevozih**

1. **Tožba zaradi diskriminatorne obravnave v zaposlitvenem postopku zaradi osebne okoliščine starševstva in družinskega stanja.**

Zagovornik je leta 2024 prevzel zastopanje diskriminirane osebe v sodnem postopku po 39. členu ZVarD pred okrajnim sodiščem.

Kandidatka za službo v državni ustanovi, ki so jo na zaposlitvenem razgovoru vprašali tudi, ali ima družino in otroke, se je namreč odločila za tožbo zaradi diskriminatorne obravnave. Zagovornik je v predhodnem postopku ugotavljanja diskriminacije ugotovil, da sta uslužbenki državne ustanove kandidatki postavili tudi vprašanje o njenem družinskem življenju, kar je zakonsko prepovedano. Obe sta v bistvenem potrdili navedbe iz prijave diskriminacije. Dejali sta, da vprašanja o družinskem statusu kandidatke nista postavili za preverjanje izpolnjevanja pogojev za zaposlitev. To pa pomeni, da sta ga postavili neupravičeno, saj ni bilo v neposredni zvezi z delovnim razmerjem. Zagovornik je zato ugotovil diskriminacijo na podlagi osebnih okoliščin starševstva in družinskega stanja.

Zagovornik se je za zastopanje stranke odločil zato, ker je ocenil, da je primer lahko koristen mnogim iskalkam in iskalcem zaposlitve ter ponudnikom dela. Pri svojem delu opaža, da je takih primerov v praksi veliko in da predvsem mlade ženske na razgovorih za zaposlitev še vedno prejemajo tudi vprašanja o načrtovanju družine, čeprav je to zakonsko izrecno prepovedano. S prevzemom pravnega zastopanja diskriminirane stranke želi Zagovornik poudariti nesprejemljivost takšnega početja.

Postopek sodnega varstva pred diskriminacijo še ni zaključen (0703-2/2024).

Zagovornik je leta 2025 prevzel še dva primera zastopanja diskriminiranih oseb v sodnem postopku po 39. členu ZVarD pred okrajnim sodiščem. Ena zadeva se je zaključila s sklenjeno sodno poravnavo, ena pa še ni zaključena.

2. Diskriminatorna obravnava pacientke pri zdravstveni obravnavi, potem ko je ginekologinja po vložnem ugovoru vesti pri Zdravniški zbornici Slovenije zavrnila njeno nadaljnjo obravnavo zaradi osebne okoliščine istospolne usmerjenosti.

V postopku ugotavljanja diskriminacije, ki se je zaključil junija 2023, je Zagovornik ugotovil diskriminacijo v primeru, ko je ginekologinja zavrnila nadaljnjo zdravstveno obravnavo istospolno usmerjene pacientke na podlagi ugovora vesti, pri čemer je opravljanje svojih storitev v povezavi s postopki oploditve z biomedicinsko pomočjo (OBMP) odrekla izključno istospolno usmerjenim pacientkam.

Zagovornik se je aprila 2025 odločil za zastopanje v sodnem postopku, ker je ocenil, da primer izpolnjuje kriterije za strateško litigacijo, odpira pomembna sistemska vprašanja varstva pred diskriminacijo ter ima potencial za širše preventivne in odvračilne učinke. Po presoji Zagovornika bi sodna odločitev v takšni zadevi pomembno prispevala k zmanjševanju diskriminacije in k odpravi nedopustnih praks v prihodnjih primerih, zlasti na področju varstva pravic članov LGBT skupnosti. Odločitev o zastopanju je bila sprejeta ob upoštevanju strateških prioritet Zagovornika, narave in teže primera ter njegovih kadrovskih in finančnih zmožnosti.

Postopek sodnega varstva pred diskriminacijo se je zaključil s sodno poravnavo, na podlagi katere se je ginekologinja pacientki zavezala plačati primerno odškodnino (0703-4/2024).

3. Tožba zaradi diskriminacije ljudi z invalidnostmi pri javnih avtobusnih prevozih

Decembra 2025 je Zagovornik na podlagi 41. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo prevzel zastopanje diskriminirane osebe v sodnem postopku pred okrajnim sodiščem.

Zagovornik že vrsto let opozarja na nedostopnost javnega medkrajevnega potniškega prometa ljudem z invalidnostmi, še posebej tistim z gibalnimi oviranostmi. Junija 2023 je izdal posebno poročilo na to temo, pristojne pa opozoril, da se je rok za prilagoditev avtobusov, določen v Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov, iztekel že decembra 2020.

Zagovornik zastopa osebo z invalidnostjo, ki uporablja električni invalidski voziček. Iz kraja, kjer živi, se je želela z avtobusom pripeljati na fizioterapijo. Ko se je želela vkrcati na avtobus, pa se je izkazalo, da ni prilagojen za prevoz ljudi z gibalno oviranostjo. Avtobusno podjetje ji tudi ni zagotovilo nadomestnega prevoza, kot je to predvideno po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov. Posameznica se je zato odločila za tožbo zaradi diskriminacije v kateri jo bo zastopal Zagovornik v skladu z 41. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo.

Slovenija je že leta 2008 ratificirala Konvencijo o pravicah invalidov. Ta določa, da je treba ljudem z invalidnostmi omogočiti neodvisno življenje in polno sodelovanje na vseh področjih življenja. Enaka obravnava, tudi pri dostopu do dobrin in storitev, je bila ljudem z invalidnostmi določena v Ustavi, Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov in Zakonu o varstvu pred diskriminacijo. Slabša obravnava nastaja zaradi nespoštovanja zakonskih določil. Zagovornikova posebna poročila, priporočila in prevzemanje zastopanja v pravih so prizadevanja, da bi ta zaostanek zmanjšali vsaj pri tako pomembnih zadevah, kot je mobilnost.

Zagovornik se je za zastopanje v sodnem postopku odločil, ker je ocenil, da primer izpolnjuje kriterije za strateško litigacijo, odpira pomembna sistemska vprašanja varstva pred diskriminacijo ter ima potencial za širše preventivne in odvračilne učinke. Po presoji Zagovornika bi sodna odločitev v takšni zadevi pomembno prispevala k zmanjševanju diskriminacije. Odločitev o zastopanju je bila sprejeta ob upoštevanju strateških prioritet Zagovornika, narave in teže primera ter Zagovornikovih kadrovskih in finančnih zmožnosti.

Postopek sodnega varstva pred diskriminacijo še ni zaključen (0703-6/2025).

6 UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ

6.1 Postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj

Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj poteka po posebnem upravnem postopku na podlagi prejetih predlogov za obravnavo diskriminacije, ki jih Zagovornik prejme od strank (po 33. členu ZVarD), in v postopkih, sproženih po uradni dolžnosti (34. člen ZVarD).

Zagovornik vsak predlog za obravnavo, ki ga prejme, najprej preuči, ali so podane vse bistvene sestavine predloga za obravnavo, določene v 36. členu ZVarD, in ugotavlja, ali je izpolnjeno trditveno dokazno breme. To pomeni, da preveri, ali so podana dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije:

- ali je navedena osebna okoliščina, zaradi katere naj bi šlo za slabšo obravnavo;
- ali gre za slabšo obravnavo na področju, za katerega velja prepoved diskriminacije;
- ali gre za eno od ravnanj, ki so kot prepovedane oblike diskriminacije določene v zakonu;
- ali je obravnava, zaradi katere je vložen predlog za obravnavo, take narave, da posega v pravice, svoboščine, ugodnosti ali pravne koristi;
- ali obstaja vzročna zveza med osebno okoliščino in slabšo obravnavo;
- ali gre za prikrajšanje v primerjavi z drugimi posamezniki ali skupinami v primerljivem položaju;
- ali ravnanje sodi med izjeme od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD.

Če trditveno dokazno breme ni izpolnjeno ali če manjkajo bistvene sestavine vloge, zaprosi stranko za dopolnitev predloga, pri čemer smiselno upošteva pravila splošnega upravnega postopka.

V primeru anonimnega predloga za obravnavo preveri, ali so podani pogoji za sprožitev postopka po uradni dolžnosti, skladno s 34. členom ZVarD.

Ko prejme popolno vlogo, v kateri je izpolnjeno trditveno dokazno breme, po 37. členu ZVarD preveri navedbe pri domnevnem kršitelju ali drugih subjektih, od katerih lahko zahteva predložitev tistih podatkov in dokumentov, ki so v skladu z načelom sorazmernosti nujno potrebni za obravnavo posameznega primera za ugotovitev obstoja diskriminacije. Državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe Zagovorniku na njegovo zahtevo brezplačno predložijo vse podatke, tudi osebne, in dokumente, ki jih Zagovornik nujno potrebuje za ugotovitev, ali v obravnavanem primeru obstaja diskriminacija.

Narava postopka ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj, v katerem je ključno pravilo obrnjenega dokaznega bremena (prvi odstavek 40. člena ZVarD), domnevne kršitelje prepovedi diskriminacije spodbuja, da sodelujejo v postopku, saj se v primeru izpolnitve trditvenega bremena predlagatelja dokazno breme prevale nanje, kar pomeni, da morajo oni dokazati, da niso diskriminirali. Če ne izkoristijo priložnosti za dokazovanje, da niso diskriminirali, lahko ima to zanje neugodne posledice v postopku.

Zagovornik ni pristojen za izrekanje sankcij, kadar se domnevni kršitelji ali drugi subjekti ne odzovejo na pozive za podatke.

V postopkih ugotavljanja diskriminacije, ki jih vodi po 33. ali 34. členu ZVarD, lahko Zagovornik izda odločbe, s katerimi ugotovi obstoj diskriminacije ali pa tega ne ugotovi oziroma predlog zavrne. Če predlagatelj ne odgovori na poziv za dopolnitev predloga oziroma predloga kljub pozivu ne dopolni ustrezno, Zagovornik postopek konča s sklepom o zavrnjenju predloga. V primerih, ko se stranki ob Zagovornikovem sodelovanju medsebojno sporazumno poravnata, zaradi česar pride do umika predloga, postopek s sklepom ustavi. Prav tako ravna tudi v primeru, če predlagatelj predlog med postopkom umakne zaradi drugih razlogov.

Zagovornik lahko predlog, na podlagi katerega bi sicer lahko uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije, obravnava tudi na druge načine, če presodi, da bo na ta način diskriminatornost hitreje in učinkoviteje odpravljena. V primerih očitnih kršitev, predvsem kadar je v preteklosti o podobnih primerih morebiti že odločil (kot so npr. odkrito diskriminatorni oglasi za najem stanovanja, zaposlitveni oglasi), Zagovornik lahko pozove domnevnega kršitelja, da odpravi kršitev, in o tem seznani predlagatelja. Če kršitelj diskriminatornost odpravi, Zagovornik zaključi postopek. Če kršitelj diskriminatornosti ne odpravi na podlagi Zagovornikovega poziva, lahko sledi izdaja odločbe ali sklepa, lahko pa se Zagovornik glede na vsebino zadeve tudi odloči, da zadevo neposredno odstopi v obravnavo pristojnemu inšpektoratu, ki lahko izreče tudi globe. Zagovornik lahko v zvezi s predlogom, za katerega presodi, da je po vsebini pravzaprav prošnja za svetovanje, domnevno diskriminirani osebi tudi pisno svetuje. V teh primerih se obravnava zaključi s pojasnilom Zagovornika.

Zagovornik lahko postopek ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj uvede tudi po uradni dolžnosti, skladno s 34. členom ZVarD. Ugotavljanje dejstev in zbiranje dokazov o obstoju diskriminacije poteka na enak način, in sicer skladno s 37. členom ZVarD in ob smiselni uporabi ZUP. Zagovornik lahko postopke po uradni dolžnosti uvede na podlagi anonimne prijave, vprašanja ali prijave tretje osebe (ki ni diskriminirana oseba).

6.2 Statistika postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj

V letu 2025 je Zagovornik končal obravnavo 76 predlogov za ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj; 24 od njih je začel po uradni dolžnosti.

Zagovornik je izdal 31 odločb in v 13 primerih ugotovil diskriminacijo.

Zagovornik je v 4 zadevah¹¹ pristojnim organom predlagal, da opravijo inšpekcijski nadzor oziroma začnejo s postopkom o prekršku.

Grafični prikaz statistike ugotavljanja diskriminacije v letu 2025

Število ugotavljanj v obravnavi na dan 31. 12. 2024		Število prejetih prijav diskriminacije v 2025		Število končanih ugotavljanj v letu 2025		Število ugotavljanj v obravnavi na dan 31. 12. 2025
68	+	39	=	76*	+	31

* Navedeno število vključuje tudi dve zadevi, ki sta bili prvotno vodeni kot postopek ugotavljanja diskriminacije, v letu 2025 pa prekvalificirani v oceno diskriminatornosti predpisov in svetovanje. Zato jih Zagovornik kot novo oceno diskriminatornosti predpisov oziroma svetovanje statistično vodi v okviru ocen diskriminatornosti predpisov oziroma svetovanj. Postopek svetovanja je bil v letu 2025 tudi končan, ocena diskriminatornosti predpisa pa prenesena kot nerešena v leto 2026.

Tabela: Izidi postopkov pred Zagovornikom za zadeve ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj, končane v letu 2025

Izidi postopkov pred Zagovornikom	Število	Odstotek (%)
Odločba – ugotovitvena – diskriminacija je bila ugotovljena	13	17,1
Odločba – ugotovitvena – diskriminacija ni bila ugotovljena	6	7,9
Odločba – zavrnilna – ni šlo za vprašanje diskriminacije	12	15,8
Sklep o ustavitvi postopka	29	38,2
Sklep o zavrženju iz procesnih razlogov	5	6,6
Neuvedba postopka	9	11,8
Prekvalifikacija v oceno diskriminatornosti predpisov, svetovanje	2	2,6
SKUPAJ	76	100

¹¹ 3 zadeve iz postopkov ugotavljanja in 1 zadeva iz svetovanja.

6.3 Opisi nekaterih primerov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj

- 6.3.1 Ugotovljena diskriminacija
- 6.3.2 Neugotovljena diskriminacija
- 6.3.3 Zavrtnjeni predlogi
- 6.3.4 Sklepi o ustavitvi postopka
- 6.3.5 Sklepi o zavrženju predloga

6.3.1 Ugotovljena diskriminacija

1. Diskriminacija delavke po njeni odsotnosti, povezani z nosečnostjo in nego otroka
2. Diskriminacija pri nagradi za poslovno uspešnost
3. Diskriminacija pri variabilnem delu plače
4. Diskriminacija in nadlegovanje zaradi barve kože na Gorenjskem
5. Diskriminacija pri štipendijah za zamejske študente zaradi pogoja etničnega porekla
6. Diskriminacija zaradi neizdaje odločbe v jeziku avtohtone narodne skupnosti
7. Diskriminacija starejšega policista pri razporejanju na delo
8. Diskriminacija pri določitvi meril za izplačilo nagrade zaposlenim ob koncu leta
9. Diskriminacija zaradi upoštevanja merila prisotnosti pri nagradi za poslovno uspešnost
10. Diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti v postopku zaposlitve
11. Diskriminacija ženske, ki so ji v brivnici zavrtnili striženje
12. Diskriminacija pri nagrajevanju zaposlenih
13. Rasno profiliranje v trgovini v centru Ljubljane

1. Diskriminacija delavke po njeni odsotnosti, povezani z nosečnostjo in nego otroka

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo delavke zaradi nosečnosti, starševstva in zdravstvenega stanja. Slabša obravnava v primerjavi z drugimi zaposlenimi se je kazala tako, da jo je podjetje izvzelo iz splošnega povišanja plač za sedem odstotkov, prikrajšalo pa jo je tudi pri letni nagradi za poslovno uspešnost. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije ugotovil, da je bilo to ravnanje podjetja neupravičeno in zato kršitev protidiskriminacijske zakonodaje.

Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. (Odločba št. **0700-27/2023/19** z dne 20. 3. 2025)

2. Diskriminacija pri nagradi za poslovno uspešnost

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo zaposlenih pri zavarovalnici zaradi njihovega zdravstvenega stanja. Če so bili med letom na bolniški, so prejeli nižjo nagrado za poslovno uspešnost kot drugi zaposleni, ki so imeli srečo, da med letom niso zboleli.

Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. (Odločba št. **0700-39/2022/14** z dne 31. 3. 2025)

3. Diskriminacija pri variabilnem delu plače

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo delavke pri variabilnem delu stimulacije. Vsakič, ko je bila bolna ali na negi otroka za skupno več kot 8 ur mesečno, je prejela nižji znesek. To je diskriminacija na podlagi osebnih okoliščin zdravstvenega stanja oziroma starševstva.

Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. Tožba je bila umaknjena, zato se je upravni spor ustavil. (Odločba št. **0700-31/2023/78** z dne 24. 4. 2025)

4. Diskriminacija in nadlegovanje zaradi barve kože na Gorenjskem

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo turistke iz Švice zaradi njene temne polti. Diskriminatorno je ravnal lastnik dveh hostlov na Bledu. Turistko je najprej odstranil iz enega hostla, češ da je prestara za bivanje v njem, in jo odpeljal v drugega. Nazadnje je turistko odstranil še iz tega. Čeprav je bilo pozno zvečer, je njene torbe odnesel iz nastanitve in ob tem rekel tudi, da nikoli ne bo dobrodošla, ker je temnopolta. (Odločba št. **0700-70/2023/33** z dne 21. 7. 2025)

5. Diskriminacija pri štipendijah za zamejske študente zaradi pogoja etničnega porekla

Zagovornik je ugotovil, da je Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije z zahtevo po dokazovanju slovenskega etničnega porekla neupravičeno izključil študentki, ki sta bili priznani kot članici slovenske narodne skupnosti v Italiji. V postopku ugotavljanja diskriminacije v zvezi z Javnim razpisom za dodelitev štipendij za Slovence v zamejstvu in Slovence po svetu za študijsko leto 2022/2023 je ugotovil neposredno diskriminacijo zaradi etničnega porekla. Na predlog Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu pa je sklad razpisne pogoje za leto 2023/24 že popravil. (Odločba št. **0700-37/2023/23** z dne 29. 8. 2025)

6. Diskriminacija zaradi neizdaje odločbe v jeziku avtohtone narodne skupnosti

Zavod, ki izvaja dejavnost obveznega zavarovanja za dolgotrajno oskrbo kot javno službo, je ravnal v nasprotju z določbo 62. člena ZUP in s tem kršil tudi prepoved diskriminacije, ko predlagateljici, ki je pripadnica italijanske narodne manjšine, ni izdal odločbe o priznanju lastnosti zavarovane osebe v obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo tudi v italijanskem jeziku.

V Sloveniji so zagotovljene pravice avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti, na podlagi katerih pripadniki teh skupnosti ohranjajo identitete ter se enakopravno vključujejo v družbeno življenje. Pravice so zagotovljene na različnih področjih, med drugim tudi na področju rabe jezika. Rabo jezika v upravnih postopkih podrobneje ureja ZUP.

Četrty odstavek 62. člena ZUP pa ureja situacije, ko organ na območjih lokalnih skupnosti, kjer je uradni jezik poleg slovenskega jezika tudi jezik narodne skupnosti, odloči brez poprejšnjega zaslišanja stranke. V takih primerih morajo organi v skladu z določbo četrtega odstavka 62. člena ZUP izdati odločbo v slovenskem jeziku in v jeziku narodne skupnosti, česar pa v predmetnem primeru zavod ni spoštoval, zato je Zagovornik ugotovil diskriminacijo. (Odločba št. **0700-5/2024/16** z dne 1. 10. 2025)

7. Diskriminacija starejšega policista pri razporejanju na delo

Zagovornik je ugotovil, da je nekdanji vodja ene izmed policijskih postaj na Koroškem slabše ravnal s policistom zato, ker je ta kot starejši zaposleni uveljavil pravico, da ni več razporejen na nočno ali nadurno delo. Potem ko je zaposleni umaknil soglasje za takšno delo, ga nadrejeni ni več razporedil na delo ob nedeljah in praznikih, ko je delo od 90- do 120-odstotno boljše plačano. Tako je ravnal samo s tem zaposlenim. Zagovornik je zato ugotovil diskriminacijo policista na podlagi njegove starosti. (Odločba št. 0700-27/2024/22 z dne 21. 10. 2025)

8. Diskriminacija pri določitvi meril za izplačilo nagrade zaposlenim ob koncu leta

Komunalno podjetje je zaposlenim, ki so bili v letu 2024 več kot pet dni odsotni z dela zaradi bolezni, odmeril nižjo nagrado za poslovno uspešnost podjetja. Zagovornik je ugotovil kršitev prepovedi posredne diskriminacije, saj je ureditev povzročila nižje izplačilo božičnice le tistim zaposlenim, ki so bili odsotni zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja.

Zagovornik je zadevo odstopil Inšpektoratu za delo.

Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. (Odločba št. 0700-2/2025/10 z dne 18. 11. 2025)

9. Diskriminacija zaradi upoštevanja merila prisotnosti pri nagradi za poslovno uspešnost

Uprava gospodarske družbe je določila, da se pri obračunu in izplačilu nagrade za poslovno uspešnost upošteva prisotnost delavcev na delu v obdobju od januarja do novembra 2024. Nižjo nagrado so tako prejeli delavci, ki so bili med letom več odsotni z dela. Zagovornik je ugotovil, da je bilo ravnanje podjetja diskriminatorno, saj je v slabši položaj postavilo nekatere delavce zaradi njihovih osebnih okoliščin, kot so zdravstveno stanje, nosečnost, starševstvo, invalidnost.

Zagovornik je zadevo odstopil Inšpektoratu za delo.

Kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. (Odločba št. 0700-10/2025/11 z dne 18. 11. 2025)

10. Diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti v postopku zaposlitve

Zagovornik je ugotovil, da je gimnazija v postopku izbire novega zborovodje diskriminirala kandidata za zaposlitev. Odločilna pri tem, da ga niso izbrali, je bila njegova spolna usmerjenost oziroma to, da je v zakonski zvezi z moškim. Diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti je v postopkih izbire in tudi sicer na delovnem mestu prepovedana. (Odločba št. 0700-64/2023/32 z dne 20. 11. 2025)

11. Diskriminacija ženske, ki so ji v brivnici zavrnilo striženje

Posameznica se je hotela v brivnici naročiti na oblikovanje moške frizure, a so jo zavrnilo, ker je ženska. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije potrdil, da je bilo ravnanje brivnice, ki poleg britja in urejanja brkov izvaja tudi striženje, neupravičeno. Ugotovil je diskriminacijo na podlagi spola pri nudenju frizerskih storitev. (Odločba št. 0700-55/2023/30 z dne 10. 12. 2025)

12. Diskriminacija pri nagrajevanju zaposlenih

V proizvodnem podjetju so zaposlenim ob koncu leta 2024 kot del nagrade za poslovno uspešnost izplačali tudi posebno nagrado za prisotnost. Zagovornik je ugotovil, da so pri določitvi meril za dodelitev te nagrade ravnali diskriminatorno. Nižjo so odmerili vsem zaposlenim, ki so bili med letom odsotni z dela zaradi bolezni. Nekateri zaposleni so bili tako diskriminirani zaradi osebnih okoliščin zdravstvenega stanja, invalidnosti in starševstva.

Zagovornik je zadevo odstopil v obravnavo Inšpektoratu za delo. (Odločba št. 0700-19/2025/17 z dne 15. 12. 2025)

13. Rasno profiliranje v trgovini v centru Ljubljane

V trgovini z oblačili v Ljubljani je varnostnik temnopoltega kupca spremljal pri nakupu in po tem, ko je trgovino že zapustil, od njega zahteval, naj se vrne nazaj. Pri nadzoru je nato ugotovil, da je vse v redu, pri tem pa pripomnil, da ne zaupa temnopoltim ljudem. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije ugotovil, da je varnostnik kupca obravnaval drugače kot druge samo zaradi barve njegove kože, in ugotovil diskriminacijo na podlagi te osebne okoliščine.

Zagovornik je zadevo odstopil v obravnavo Inšpektoratu za notranje zadeve. (Odločba št. 0700-20/2025/18 z dne 18. 12. 2025)

6.3.2 Neugotovljena diskriminacija

1. Zagovornik ni ugotovil diskriminacije pri zavrnitvi včlanitve v lokalno društvo paraplegikov
2. Pogojevanje popustov z uporabo aplikacije za pametni telefon ni diskriminacija
3. Terme, ki nudijo zdraviliške storitve le za goste, starejše od 14 let, niso kršile prepovedi diskriminacije zaradi starosti
4. Banka, ki družbi ni odobrila kredita, ni kršila prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva direktorice
5. Muzej pri pripravi in postavitvi razstave ni diskriminiral verske skupnosti
6. Zavrnitev sklenitve zdravstvenega zavarovanja starejšim od 64 let v konkretnem primeru ni bilo diskriminatorno

1. Zagovornik ni ugotovil diskriminacije pri zavrnitvi včlanitve v lokalno društvo paraplegikov

Zagovornik je obravnaval primer domnevne diskriminacije pri včlanitvi v lokalno društvo paraplegikov. Prijavitelj je zatrjeval diskriminacijo zaradi osebnih okoliščin zdravstvenega stanja in invalidnosti, saj ga društvo ni sprejelo v članstvo, čeprav ima tetraparezo. Razlog za zavrnitev je bilo dejstvo, da je invalidnost pridobil zaradi možganske kapi, ne pa zaradi poškodbe ali bolezni hrbtenjače, kar je po statutu konkretnega društva pogoj za včlanitev. Kot je navedel v prijavi diskriminacije, je zaradi zavrnitve članstva prikrajšan za prevoz za tetraplegike, letno obnovitveno rehabilitacijo in vključitev v športne aktivnosti, kar društvo nudi v okviru izvajanja socialnovarstvenih programov za svoje člane in tudi nečlane, če izpolnjujejo pogoje za včlanitev.

Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. Prepoznal je sistemski problem, da določene storitve v okviru socialnovarstvenih programov nekaterim niso dostopne samo zaradi njihovih osebnih okoliščin. MDDSZ je zato priporočil, naj zagotovi, da nihče ne bo izključen in bodo koristi tega sistema deležni čisto vsi ljudje z invalidnostmi. (Odločba št. 0700-56/2023/50 z dne 27. 2. 2025)

2. Pogojevanje popustov z uporabo aplikacije za pametni telefon ni diskriminacija

Eno od društev je na Zagovornika naslovilo javno pismo, v katerem je zatrjevalo slabšo obravnavo vseh oseb, še zlasti pa starejših pri dostopanju do tistih popustov, ki so vezani na uporabo mobilne aplikacije določenega trgovskega podjetja na pametnih telefonih.

V postopku ugotavljanja diskriminacije je Zagovornik cilje trgovskega podjetja, ki naj bi ravnalo diskriminatorno, prepoznal kot legitimne. Presodil je, da je zavzemanje za čim bolj osebno prilagojeno potrošniško izkušnjo in s tem povečevanje zadovoljstva svojih kupcev v skladu z osnovnim namenom delovanja družbe na trgu, ob tem pa ne nasprotuje ustavnim in moralnim načelom.

Ugotovil je tudi, da zgolj dejstvo, da nekdo spada med starejšo populacijo, še ne more samodejno pomeniti, da tudi ne zna uporabljati pametnega telefona. Prav tako ni nujno, da nekdo nima pametnega telefona zaradi osebne okoliščine slabšega premoženjskega stanja. Ugotovil je tudi, da obravnavano trgovsko podjetje ponuja tudi druge popuste, ki niso vezani na uporabo aplikacije na pametnem telefonu in so vsem dostopni pod enakimi pogoji. In da zgolj za upokojece nudi še poseben popust, ki je ne glede na uporabo mobilne aplikacije na voljo le njim. Zato diskriminacije ni ugotovil. (Odločba št. 0700-4/2024/10 z dne 8. 7. 2025)

3. Terme, ki nudijo zdraviliške storitve le za goste, starejše od 14 let, niso kršile prepovedi diskriminacije zaradi starosti

Zagovornik v primeru, ko so se določene slovenske terme, ki nudijo zdraviliške storitve, odločile, da bodo sprejemale le goste, starejše od 14 let, ni ugotovil diskriminacije. Ocenil je, da so s to odločitvijo zasledovale legitimni cilj, da bi zagotovile primerno okolje za zdravljenje in sprostitev. Ugotovil je tudi, da so izbrani cilj zasledovale z ustreznim in edinim možnim ukrepom, ki v tem primeru tudi ni nesorazmerno posegel v pravice otrok ali gostov z otroki. Terme namreč niso prilagojene otrokom, poleg tega pa so v bližini drugi ponudniki termalnih storitev, kjer so družine z otroki ciljni potrošniki. Presojana neenaka obravnava na podlagi starosti je zato po oceni Zagovornika dopustna izjema od prepovedi diskriminacije. (Odločba št. 0700-55/2024/10 z dne 17. 7. 2025)

4. Banka, ki družbi ni odobrila kredita, ni kršila prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva direktorice

Direktorica določenega podjetja je zatrjevala, da zaradi njenega državljanstva banka podjetju ni odobrila posojila za nakup hiše, v kateri bi nato prebivala. Očitki predlagateljice se v postopku niso potrdili, zato je Zagovornik ugotovil, da banka ni kršila prepovedi diskriminacije. (Odločba št. 0700-20/2024/19 z dne 6. 11. 2025)

5. Muzej pri pripravi in postavitvi razstave ni diskriminiral verske skupnosti

Na Zagovornika se je obrnila verska skupnost, ki je zatrjevala, da jo je eden izmed slovenskih muzejev pri pripravi razstave na Blejskem otoku diskriminiral na podlagi vere. Zagovornik diskriminacije ni ugotovil, saj je imela vsa zainteresirana javnost, vključno z versko skupnostjo, enake možnosti sodelovanja pri javni predstavitvi idejne zasnove razstave. Diskriminatorne pa niso bile niti kasnejše odločitve muzeja, čeprav so bile lahko sporne z vidika vprašanja njegove integritete, za kar pa Zagovornik ni pristojen. (Odločba št. 0700-49/2022/71 z dne 28. 11. 2025)

6. Zavrnitev sklenitve zdravstvenega zavarovanja starejšim od 64 let v konkretnem primeru ni bilo diskriminatorno

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije zaradi starosti, ko je zavarovalnica stranki zavrnila sklenitev zdravstvenega zavarovanja zato, ker je starejša od 64 let.

Zagovornik je na podlagi dokaznega postopka ocenil, da je zavarovalnica s takšnim ravnanjem neenako obravnavala stranko v primerjavi z drugimi potencialnimi zavarovanci na podlagi njene starosti. Vendar pa je ugotovil tudi, da je bila v tem konkretnem primeru zavrnitev upravičena in jo je treba obravnavati kot dopustno izjemo od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD. (Odločba št. 0700-45/2023/19 z dne 16. 12. 2025)

6.3.3 Zavrneni predlogi

1. Domnevna diskriminacija zaradi prijave nadlegovanja nadrejenega
2. Domnevna diskriminacija zapornice med prestajanjem kazni zapora
3. Domnevna diskriminacija zaradi vere pri koriščenju odmora za malico
4. Domnevna diskriminacija zaradi vere na razgovoru za službo v vrtcu
5. Domnevna diskriminacija pri prehrani v vrtcu
6. Zatrjevana diskriminacija v delovnem razmerju zaradi starševstva
7. Domnevna diskriminacija določenega športnega kluba v športni zvezi
8. Domnevna diskriminacija pri izplačilu božičnice nekdanjemu zaposlenemu
9. Domnevna diskriminacija prosilcev za mednarodno zaščito pri dostopu do pravnega varstva
10. Domnevna diskriminacija pri prevedbi pedagoškega v znanstveni raziskovalni naziv
11. Domnevna diskriminacija pri zaključku specializacije in pridobitvi naziva
12. Domnevna diskriminacija zapornikov zaradi različne ureditve telefonije in nakupov dobrin v zaporu

1. Domnevna diskriminacija zaradi prijave nadlegovanja nadrejenega

Predlagateljica je v družbi opravljala študentsko delo, ki ji je bilo odpovedano zaradi slabe komunikacije z njenim nadrejenim. Navedla je, da jo je družba neposredno diskriminirala, ker je vodstvu poročala o tem, da jo nadrejeni nadleguje in ustrahuje na delovnem mestu. Opisala je štiri dogodke, ki jih je prijavila družbi kot seksizem in ustrahovanje, navedla pa je tudi, da je zadevo prijavila policiji ter predložila ugotovitve policistke. Iz odgovora policistke izhaja, da je ta pridobila izjavo nadrejenega skupaj s fotografijami njunih sporočil in še drugih stvari in da bi tudi on lahko prijavil njo za nadlegovanje in zalezovanje, vendar je ni, ker ji ne želi povzročati težav v Sloveniji in pri študiju. Zato je policistka predlagateljici svetovala, naj ga preneha kontaktirati ter prekine zgodbo z njim in z družbo.

Zagovornik je ugotovil, da predlagateljica ne v predlogu ne v dveh dopolnitvah, h katerima jo je pozval, ni omenjala svojih sporočil nadrejenemu. Nobenega izmenjanega sporočila tudi ni priložila, pri čemer tudi ni pojasnila, zakaj jih nima več na svojem telefonu. Vse to je vzbudilo dvom v dejansko stanje, kot ga je predstavila.

Zagovornik je zato presodil, da so predlagateljčine navedbe ostale preveč pavšalne, s tem pa je ostalo nekonkretizirano tudi ključno vprašanje, ali ji je družba res odpovedala študentsko delo zaradi tega, ker je podala prijavo zaradi dejanj nadrejenega, in jo s tem neposredno diskriminirala. Zato je njen predlog zavrnil kot neutemeljen. (Odločba št. 0700-62/2023/15 z dne 2. 6. 2025)

2. Domnevna diskriminacija zapornice med prestajanjem kazni zapora

V predlogu za obravnavo diskriminacije je predlagateljica zatrjevala, da so jo med prestajanjem zaporne kazni pravosodni policisti in drugi zaposleni v zavodu obravnavali diskriminatorno. Pri tem se je sklicevala na osebne okoliščine narodnost oziroma etničnega porekla, vere in prepričanje ter družbenega položaja in zatrjevala nestrpnost, teptanje dostojanstva in žalitve. Ker svojih trditev ni konkretizirala, jo je Zagovornik pozval, da predlog dopolni, predlagateljica pa tudi z dodatnimi navedbami ni izkazala, da bi v njeni zadevi lahko šlo za diskriminacijo. Zagovornik je ugotovil, da predlagateljica s svojimi navedbami ni izpolnila trditvenega bremena, zato je njen predlog zavrnil. (Odločba št. 0700-13/2024/15 z dne 26. 6. 2025)

3. Domnevna diskriminacija zaradi vere pri koriščenju odmora za malico

Predlagatelj je zatrjeval diskriminacijo na podlagi vere na delovnopравnem področju, saj da mu ni bila omogočena prilagoditev, da bi mu odmor za malico zamaknili za toliko, da bi lahko opravil molitev.

Predlagateljeve navedbe niso bile dovolj konkretne, da bi jih lahko preizkusili, zato je Zagovornik prijavitelja večkrat pozval k dopolnitvi trditev. Predlagatelj se ni odzval, zato je Zagovornik predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil zaradi neutemeljenosti. (Odločba št. [0700-53/2024/8](#) z dne 2. 7. 2025)

4. Domnevna diskriminacija zaradi vere na razgovoru za službo v vrtcu

Na Zagovornika se je obrnila iskalka zaposlitve, ki je zatrjevala, da je bila na razgovoru za delo v krščanskem vrtcu diskriminirana, ker ji je bilo postavljeno vprašanje glede njene vere. Zagovornik je ugotovil, da predlagateljica kritičnega dogodka ni dovolj natančno opisala, saj ni navedla, kdaj se je dogodek zgodil, na kateri razpis se je prijavila, ali je izbirni postopek že končan ter kdo je bil na razpisu izbran. Prav tako predlagateljica ni zatrjevala, da bi bila zaradi obravnave na razgovoru za delo zaradi svoje osebne okoliščine prikrajšana. Zagovornik je predlagateljico pozval, naj predlog dopolni. Predlagateljica se ni odzvala in predloga ni dopolnila, zato je Zagovornik predlog zavrnil. (Odločba št. [0700-14/2025/7](#) z dne 8. 7. 2025)

5. Domnevna diskriminacija pri prehrani v vrtcu

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo domnevne diskriminacije pri prehrani v vrtcu. Otrok iz družine, v kateri se iz etičnih razlogov prehranjujejo vegetarijansko, namreč ostane brez kosila, ko je na jedilniku obrok, ki ga ni možno razdeliti na mesni in brezmesni del. Starša sta zatrjevala, da je vegetarijanstvo takšno prepričanje, da bi tudi vegetarijancem morali priznati pravno varstvo pred diskriminacijo. In na podlagi tega trdila, da je ravnanje vrtca pri prehrani diskriminatorno.

Zagovornik je ocenil, da vegetarijanstvo ne ustreza pravnim kriterijem, da bi ga lahko obravnavali kot osebno okoliščino prepričanja po ZVarD. Zato je predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil. Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje ter Skupnosti vrtcev je kljub temu priporočil, naj vodstvu vrtcev svetujeta, da v skladu s svojimi finančnimi, kadrovskimi in organizacijskimi zmožnostmi v čim večji možni meri upoštevajo želje staršev glede prehranskih izbir. (Odločba št. [0700-86/2023/10](#) z dne 8. 8. 2025)

6. Zatrjevana diskriminacija v delovnem razmerju zaradi starševstva

Zagovornik je odločal o predlogu predlagateljice, ki je zatrjevala diskriminacijo zaradi starševstva pri delodajalcu: po vrnitvi na prejšnje delovno mesto naj ji ne bi zagotovili dela, prav tako naj bi bila prezrta pri zasedbi konkretnega delovnega mesta, ki ji je bilo po njenem mnenju obljubljeno; naknadno je prejela tudi odpoved iz poslovnih razlogov.

Zagovornik je predlagateljico pozval k dopolnitvi predloga (konkretizacija ravnanj, čas, kraj, primerljiva oseba, vzročna zveza z osebno okoliščino) ter jo seznanil s pravilom obrnjenega dokaznega bremena, vendar se na poziv ni odzvala. Predlog za obravnavo diskriminacije je zato zavrnil. (Odločba št. [0700-9/2025/7](#) z dne 28. 8. 2025)

7. Domnevna diskriminacija določenega športnega kluba v športni zvezi

Zagovornik je prejel dva predloga za ugotavljanje diskriminacije istega predlagatelja. Navedel je, da je leta 2023 ustanovil športni klub za manj razvite osebe in invalide, saj je tudi sam invalid 1. kategorije, vendar športna zveza tedaj njegovega kluba ni sprejela v članstvo, ker naj bi bili »jugoviči«, invalidi in nevredni njihove družbe. Leta 2024 je bil njegov klub vseeno včlanjen v zvezo, vendar ga sedaj želijo s spremembo statuta znova izločiti. Po preučitvi predlogov je Zagovornik ocenil, da nista dovolj konkretizirana, zato je predlagatelja pozval, naj trditve dopolni. Tudi ob upoštevanju predlagateljeve dopolnitve pa je presodil, da še vedno ni izkazan poseg v človekovo pravico, svoboščino, drugo pravico, pravni interes ali ugodnost, poleg tega pa je pretrgana tudi vzročna zveza med osebnimi okoliščinami predlagatelja, ki jih je navedel, in obravnavo, ki je je bil deležen. Zato je predlog zavrnil. (Odločba št. 0700-7/2024/12 z dne 18. 9. 2025)

8. Domnevna diskriminacija pri izplačilu božičnice nekdanjemu zaposlenemu

Predlagatelj se je na Zagovornika obrnil, ker ni dobil božičnice, ker na dan, ki ga je kot pogoj postavil delodajalec, ni bil v delovnem razmerju. Zagovornik je v skladu s sodno prakso Višjega delovnega in socialnega sodišča ugotovil, da zaposlitev na točno določen dan ni osebna okoliščina, zato pogojevanje izplačila poslovne uspešnosti z zaposlitvijo posameznika pri delodajalcu na točno določen dan ne predstavlja prepovedane diskriminacije po ZVarD. Predlog je z odločbo zavrnil. (Odločba št. 0700-3/2024/33 z dne 1. 10. 2025)

9. Domnevna diskriminacija prosilcev za mednarodno zaščito pri dostopu do pravnega varstva

Zagovornik je prejel vlogo, v kateri sta prosilca za mednarodno zaščito zatrjevala, da sta bila s strani policije in MNZ diskriminatorno obravnavana, saj zoper zavrženje njunih prošenj nista imela enakih pravnih sredstev kot prosilci, katerih prošnje so bile zavrnjene. O njunih prošnjah za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji namreč ni bilo odločeno po vsebini, saj je bila za odločanje pristojna druga država članica EU in ne Slovenija, zato so bile zavržene. Zagovornik je ugotovil, da predlagatelja nista bila v primerljivem položaju s prosilci, glede katerih je bila v Republiki Sloveniji sprejeta vsebinska odločitev in so bile njihove prošnje zavrnjene ali pa jim je bilo ugodeno. Zagovornik ni ugotovil diskriminacije in je zato njun predlog z odločbo zavrnil. (Odločba št. 0700-30/2023/13 z dne 10. 11. 2025)

10. Domnevna diskriminacija pri prevedbi pedagoškega v znanstveni raziskovalni naziv

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije pri delu zaradi zatrjevanih osebnih okoliščin izobrazbe oziroma statusa redne profesorice na univerzi, starosti, prepričanj in nazorov ter spola v zvezi s prevedbo raziskovalnih nazivov. Predlagateljica je zatrjevala, da bi se moral njen strokovni naziv prevesti v višjega, kot ji ga je namenil delodajalec. Zagovornik je na podlagi izvedenega dokaznega postopka ugotovil, da je domnevni kršitelj z večjo stopnjo prepričljivosti ter oprto na določbe relevantnega pravilnika uspel izkazati, da ni podana vzročna zveza med zatrjevanimi osebnimi okoliščinami predlagateljice in uvrstitvijo v nižji naziv, kot si je želela.

Zagovornik je predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil v celoti in izdal zavrnilno odločbo. (Odločba št. 0700-8/2024/13 z dne 17. 11. 2025)

11. Domnevna diskriminacija pri zaključku specializacije in pridobitvi naziva

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica kot osebno okoliščino, zaradi katere naj bi bila neposredno diskriminirana in nadlegovana, navedla »načelnost«. Predlagateljici naj bi izobraževalna ustanova v nasprotju s pravnimi akti, iz neutemeljenih in diskriminatornih razlogov že več let onemogočala, da bi zaključila specializacijo in pridobila ustrezen naziv. To naj bi se dogajalo zato, ker se je zaradi preteklih dejanj, stališč in/ali kritičnih pripomb zamerila določenim osebam na fakulteti.

Zagovornik v predlogu ni našel nobene izmed izrecno opredeljenih pravno varovanih osebnih okoliščin v smislu ZVarD. Zato je predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil in izdal zavrnilno odločbo. (Odločba št. [0700-50/2024/17](#) z dne 18. 11. 2025)

12. Domnevna diskriminacija zapornikov zaradi različne ureditve telefonije in nakupov dobrin v zaporu

Zagovornik je obravnaval predlog posameznika, ki je med prestajanjem nadomestne kazni zapora zatrjeval diskriminacijo zapornikov pri dostopu do telefonije in pri nakupu dobrin. Predlagatelj je navajal, da so zaporniki v slabšem položaju kot osebe na prostosti, saj nimajo izbire ponudnika telefonskih storitev, cene klicev pa so višje od tržnih, ter da so omejeni tudi pri nakupu blaga v zavodu.

Zagovornik je na podlagi pojasnil zavoda in ponudnika telefonskih storitev ugotovil, da so te omejitve posledica narave izvrševanja kazni zapora, varnostnih zahtev in zavodskega režima. Položaj zapornikov se zato bistveno razlikuje od položaja oseb na prostosti in z njim ni primerljiv, višji stroški telefonije pa izhajajo iz nadzorovanega sistema komunikacije. Ker predlagatelj ni izkazal primerljivosti položajev, ki je eden ključnih elementov diskriminacije, ni prišlo do prealutve dokaznega bremena na zavod kot domnevnega kršitelja prepovedi diskriminacije. Zato je Zagovornik predlog zavrnil.

Kljub temu je Zagovornik Upravi za izvrševanje kazenskih sankcij priporočil posodobitev sistema telefonije za zapornike z namenom znižanja stroškov. (Odločba št. [0700-37/2024/19](#) z dne 29. 12. 2025)

6.3.4 Sklepi o ustavitvi postopka

1. Zatrjevana diskriminacija pri prehrani v vrtcu in šoli
2. Odprava diskriminatorne razdelitve nagrade za poslovno uspešnost
3. Domnevno diskriminatorna zavrnitev možnosti vključitve v program izobraževanja
4. Domneva diskriminacija pri prodaji vozovnic avtobusnega podjetja
5. Odprava diskriminacije zaradi nosečnosti in starševstva pri nagradi za poslovno uspešnost
6. Merila za izplačilo dodatka za delovno aktivnost
7. Odprava diskriminacije zaradi zdravstvenega stanja pri nagradi za poslovno uspešnost
8. Domnevna diskriminacija po spolu pri javnem razpisu za pridobitev kmetijske subvencije
9. Domnevna diskriminacija pri plačilu storitve v lokalnem društvu za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju
10. Odprava diskriminacije pri nagradi za poslovno uspešnost
11. Diskriminatoren oglas za delo v strežbi
12. Diskriminatoren oglas za delo v administraciji
13. Zatrjevana diskriminacija pri odpovedi pogodbe invalidu, ker mu ni bila ponujena pogodba za novo delovno mesto
14. Domnevna diskriminacija pri izplačilu poslovne uspešnosti
15. Domnevna diskriminacija pri nagrajevanju delavcev
16. Domnevna diskriminacija na podlagi zdravstvenega stanja pri zaposlovanju
17. Predlog za obravnavo diskriminacije pri zaposlovanju in delu v javnem zavodu
18. Zatrjevana diskriminacija pri prilagoditvi delovnega časa zaradi starševstva
19. Neenaka obravnava pri pokopu glede na kraj bivanja
20. Predlog za obravnavo diskriminacije pri zaposlovanju
21. Domnevna diskriminacija zaradi omejitve dostopa do hotelskih storitev osebam, mlajšim od 16 let (2 zadevi)
22. Poravnava zaradi diskriminatornega izplačevanja nagrade za poslovno uspešnost
23. Domnevna diskriminacija pri pogojih dela na eni od fakultet
24. Diskriminacija po spolu pri dostopu do zdravljenja odvisnosti v enem izmed socialnovarstvenih zavodov
25. Domnevna diskriminacija v zvezi z zavrnitvijo prošnje za oprostitev opravljanja delovnih ur oziroma oprostitvi plačila neopravljenih delovnih ur v lovskem društvu
26. Zatrjevana diskriminacija pri izplačilu poslovne uspešnosti zaradi datuma in načina prenehanja delovnega razmerja
27. Domnevna diskriminacija pri povabilu v televizijsko oddajo
28. Odpravljena diskriminacija pri nagrajevanju zaposlenih

1. Zatrjevana diskriminacija pri prehrani v vrtcu in šoli

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije zoper šolo in vrtec, ker naj ne bi zagotavljala prehrane brez svinjine. Predlagateljica je kot osebne okoliščine diskriminacije navedla vero ali prepričanje in državljanstvo. Ker je bil predlog nepopoln, jo je Zagovornik pozval k dopolnitvi. Predlagateljica je v odgovoru navedla, da vloge ne bo dopolnila in da bo s postopkom počakala. Na podlagi izjave predlagateljice, da odstopa od zadeve, je Zagovornik sklenil, da se postopek ugotavljanja diskriminacije v predmetni zadevi ustavi. (Sklep št. [0700-51/2024/5](#) z dne 13. 1. 2025)

2. Odprava diskriminatorne razdelitve nagrade za poslovno uspešnost

Zagovornik je prejel anonimno pobudo za obravnavo diskriminacije zaradi zdravstvenega stanja in starševstva pri izplačilu nagrade za poslovno uspešnost. Prijavi je bil priložen sklep direktorja podjetja, iz katerega je izhajalo, da je višina nagrade za poslovno uspešnost za leto 2023 odvisna od evidentirane prisotnosti na delu. Nagrado so prejeli le tisti, ki so bili v tem letu na delu vsaj 174 ur, nagrada pa je bila izplačana v sorazmerju z odsotnostjo – več je bil nekdo odsoten z dela, nižjo nagrado je prejel.

Zagovornik je podjetje seznanil s sklepom Vrhovnega sodišča RS VIII Ips 9/2024 z dne 20. 8. 2024, da je nižanje nagrade za poslovno uspešnost zaradi bolniških odsotnosti zaposlenih diskriminatorno. Podjetje je pozval k razmisleku, ali obstaja možnost poravnave v smislu izplačila dela plače za poslovno uspešnost za leto 2023 vsem zaposlenim, ki je niso bili deležni v polnem znesku zaradi svojih odsotnosti, povezanih z njihovimi osebnimi okoliščinami. Podjetje je s tem soglašalo in predložilo dokazila, da je bila nagrada za poslovno uspešnost za leto 2023 izplačana tistim zaposlenim, ki je v tem letu niso bili deležni zaradi odsotnosti na podlagi svojih osebnih okoliščin. Zagovornik je po doseženi poravnavi postopek ustavil. (Sklep št. **0700-80/2023/20** z dne 13. 1. 2025)

3. Domnevno diskriminatorna zavrnitev možnosti vključitve v program izobraževanja

Na Zagovornika se je obrnila predlagateljica, ki je zatrjevala diskriminatorno obravnavo pri vključevanju v projekt za izobraževanje moderatorjev skupin pri enem od društev. Navedla je, da je v skupini že prej sodelovala kot udeleženka in da se je tokrat hotela vključiti v projekt za izobraževanje moderatorjev skupin, a je bila zaradi svoje psihiatrične diagnoze zavrnjena. Ker je bil predlagateljčin predlog nepopoln, jo je Zagovornik pozval, naj ga dopolni, predlagateljica pa se je nato odločila za umik predloga za ugotavljanje diskriminacije. Zagovornik je zato ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije. (Sklep št. **0700-41/2024/7** z dne 27. 1. 2025)

4. Domneva diskriminacija pri prodaji vozovnic avtobusnega podjetja

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je navajal, da so pri enem od avtobusnih podjetij vozovnice, kupljene na avtobusu, dražje kot tiste, ki so kupljene vnaprej na spletni strani ponudnika prevozov. Menil je, da gre za posredno diskriminacijo in navodila za diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja na področju dostopa do dobrin in storitev. Ker predlog ni bil popoln, je Zagovornik predlagatelja pozval k dopolnitvi predloga, hkrati pa mu je še pojasnil ključne zakonske elemente diskriminacije po ZVarD. Predlagatelj je Zagovorniku sporočil, da predlog za obravnavo diskriminacije umika, saj je v pozivu za dopolnitev prejel več odgovorov, ki jih prej ni imel. Ocenil je, da osebno ni bil postavljen v slabši položaj.

Zagovornik je na podlagi izjave predlagatelja, s katero je umaknil predlog za obravnavo diskriminacije, sklenil, da se postopek ugotavljanja diskriminacije ustavi. (Sklep št. **0700-48/2024/6** z dne 27. 1. 2025)

5. Odprava diskriminacije zaradi nosečnosti in starševstva pri nagradi za poslovno uspešnost

Predlagateljica je v predlogu za ugotavljanje diskriminacije navedla, da je kmetijska zadruga zaposlenim izplačala nagrado za poslovno uspešnost za leto 2022 na podlagi meril, ki so višino izplačila nižali zaradi nosečnosti oziroma koriščenja starševskega dopusta. Zaradi teh meril je bila pri nagradi prikrajšana tudi ona. Zagovornik je predlagateljico in zadrugo seznanil s sodno prakso Vrhovnega sodišča glede diskriminacije pri nagradi za poslovno uspešnost in pozval k razmisleku o poravnavi. Kmetijska zadruga je s predlogom soglašala, strinjala se je tudi predlagateljica. Zadruga je Zagovorniku predložila dokazilo o nakazilu preostanka nagrade za leto 2022 predlagateljici, Zagovornik pa je po doseženi poravnavi postopek ustavil. (Sklep št. **0700-4/2023/28** z dne 10. 2. 2025)

6. Merila za izplačilo dodatka za delovno aktivnost

Zagovornik je prejel predlog za obravnavno diskriminacije v zvezi s pravico do dodatka za delovno aktivnost. Predlagateljica je navedla, da je prostovoljka v zavodu ter da je na pristojni CSD podala predlog za pridobitev pravice do dodatka, a so jo zavrnil. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije ugotovil, da predlagateljica dodatka ni prejela, ker je trajno nezmožna za delo in prejemnica varstvenega dodatka. Trajno nezmožni za delo in prejemniki varstvenega dodatka do dodatka za delovno aktivnost niso upravičeni. Po prejetih pojasnilih je predlagateljica predlog za obravnavno umaknila, zato je Zagovornik postopek s sklepom ustavil. (Sklep št. **0700-1/2024/9** z dne 3. 3. 2025)

7. Odprava diskriminacije zaradi zdravstvenega stanja pri nagradi za poslovno uspešnost

Zagovornik je prejel anonimno prijavo domnevne diskriminacije pri merilih za izplačilo božičnice v določenem podjetju. Kot je bilo zapisano v prijavi, nekateri delavci, ki so bili med letom bolniško odsotni, nagrade iz naslova poslovne uspešnosti podjetja zato niso prejeli.

Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije z navedbami soočil vodstvo podjetja. To je očitke potrdilo. Navedlo je, da takšnih meril za izplačilo nagrade niso sprejeli z namenom diskriminacije, temveč da bi spodbujali redno prisotnost na delovnem mestu. Povedalo je, da so po prejetju Zagovornikovega opozorila skladno s prakso vrhovnega sodišča nagrado za leto 2024 v enaki višini izplačali tudi zaposlenim, ki so bili sprva prikrajšani. Napovedalo je tudi, da bodo tudi v bodoče delovali skladno z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo in drugo zakonodajo.

Zagovornik je zato ugotovil, da je podjetje popravilo napako in pri izplačilu nagrade iz naslova poslovne uspešnosti odpravilo posredno diskriminacijo delavcev zaradi njihove osebne okoliščine zdravstvenega stanja. Postopek proti podjetju je ustavil. (Sklep št. **0700-4/2025/6** z dne 3. 3. 2025)

8. Domnevna diskriminacija po spolu pri javnem razpisu za pridobitev kmetijske subvencije

Zagovorniku je pravna oseba prijavila diskriminacijo pri enem izmed razpisov ministrstva za kmetijstvo. Sporno se ji je zdelo merilo, da bodo med prijavitelji na razpis dodatne točke prejeli le tisti, ki jih bodo oddala podjetja z odgovorno osebo ženskega spola. Zagovornik je ministrstvo soočil z očitkom prijaviteljice, ministrstvo pa je odgovorilo, da gre pri izpostavljenem merilu za posebne ukrepe za zagotavljanje enakosti v skladu s 17. in 18. členom ZVarD, utemeljene na pravu EU, in da bodo vsi vlagatelji, ki izpolnjujejo minimalne predpisane pogoje, prejeli pozitivno odločbo o dodelitvi sredstev.

Pravna oseba je v nadaljevanju postopka umaknila predlog za obravnavo diskriminacije, saj je bila na razpisu v celoti uspešna. Zagovornik je zato ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije v tej zadevi. (Sklep št. 0700-39/2024/6 z dne 3. 3. 2025)

9. Domnevna diskriminacija pri plačilu storitve v lokalnem društvu za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije s strani osebe, ki je navajala, da je lokalno društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju diskriminiralo svoje člane v primerjavi z drugimi lokalnimi društvi znotraj iste zveze društev. Očitek se je nanašal predvsem na bistveno višji finančni prispevek, ki so ga morali plačati člani lokalnega društva za vključitev uporabnika v program vseživljenjskega učenja. Ta je bil trikrat višji od prispevka, ki so ga zvezi plačali člani drugih lokalnih društev zveze.

Zagovornik je ugotavljal, ali takšno ravnanje pomeni neposredno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja, zato se je za pojasnila obrnil na lokalno društvo in zvezo. Med postopkom je predlagateljica Zagovornika obvestila, da se je vodstvo lokalnega društva zamenjalo in da je novi predsednik obljubil izboljšave. Čez nekaj mesecev je na zaprosilo Zagovornika, ali želi s postopkom nadaljevati, predlagateljica navedla, da so se stvari v društvu dejansko začele izboljševati in da zato umika predlog za obravnavo diskriminacije, Zagovornik pa je zato zaključil postopek. (Sklep št. 0700-66/2023/6 z dne 10. 3. 2025)

10. Odprava diskriminacije pri nagradi za poslovno uspešnost

Zagovornik je bil obveščen o domnevno diskriminatorni praksi podjetja, v katerem so izplačilo nagrade za poslovno uspešnost pogojevali s prisotnostjo zaposlenih na delovnem mestu. S tem so zaposlene, ki so bili odsotni zaradi osebnih okoliščin zdravstvenega stanja in starševstva, postavili v neenak položaj. Delodajalec je po posredovanju Zagovornika sprejel odločitev, da bodo vsi zaposleni prejeli izplačilo dela plače za poslovno uspešnost v enakem znesku. Zagovornik je zato postopek, ki ga je vodil po uradni dolžnosti, ustavil. (Sklep št. 0700-9/2024/33 z dne 26. 3. 2025)

11. Diskriminatoren oglas za delo v strežbi

Zagovornik je prejel anonimen predlog za obravnavo diskriminacije zaradi oglasa za delo v restavraciji, v katerem je bil eden od pogojev za zasedbo delovnega mesta tudi starost med 25 in 40 let. Zagovornik je opravil poizvedbo pri delodajalcu in ugotovil, da na podlagi spornega oglasa ni bilo sklenjeno delovno razmerje z nobenim od kandidatov ter da je delodajalec obžaloval, da je objavil oglas s pogojem starosti, ki ni bil utemeljen. Zagovornik je postopek, ki ga je vodil na podlagi anonimnega predloga, ustavil. (Sklep 0700-32/2024/7 z dne 26. 3. 2025)

12. Diskriminatoren oglas za delo v administraciji

Zagovornik je prejel anonimen predlog za obravnavo diskriminacije zaradi oglasa za delo v administraciji, v katerem je bila kot pogoj za zaposlitev navedena tudi starost od 25 do 35 let. Pravna oseba je priznala in obžalovala, da je objava vsebovala diskriminatorni kriterij starosti. Upošteval je tudi navedbe pravne osebe, da z objavo ni imela namena diskriminirati in je starostni pogoj določila le okvirno. Zagovornik je nadalje upošteval, da v zvezi z objavo pravna oseba ni z nikomer sklenila delovnega razmerja. Postopek, ki ga je vodil na podlagi anonimnega predloga, je ustavil. (Sklep 0700-38/2024/8 z dne 2. 4. 2025)

13. Zatrjevana diskriminacija pri odpovedi pogodbe invalidu, ker mu ni bila ponujena pogodba za novo delovno mesto

Zagovornik načela enakosti je obravnaval prijavo posameznika, ki je zatrjeval, da ga je delodajalec obravnaval manj ugodno kot drugega zaposlenega invalida 3. kategorije. Po njegovih navedbah mu je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi zaradi nezmožnosti za delo, medtem ko je bil drugemu zaposlenemu invalidu v podjetju dodeljeno novo delovno mesto, ki ga je delodajalec ustvaril in prilagodil glede na njegove omejitve. Zagovornik je najprej vodil postopek svetovanja in predlagatelja seznanil z elementi diskriminacije po Zakonu o varstvu pred diskriminacije, pri čemer mu je pojasnil, da mora biti izkazano, da je bil prikrajšan izključno zaradi svoje osebne okoliščine. Predlagatelja je tudi opozoril, da odločanje o zakonitosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi sodi v pristojnost delovnega sodišča. Kljub temu je predlagatelj dopolnil svojo prijavo in vztrajal pri nadaljevanju postopka.

Zagovornik je nato v okviru postopka ugotavljanja diskriminacije ugotovil, da predlagatelj ni z zadostno verjetnostjo izkazal elementov diskriminacije. Ugotovil je, da se je predlagatelj primerjal z drugim delavcem, ki je imel enako kategorijo invalidnosti, kar pomeni, da morebitna različna obravnavo ni nujno izhajala iz osebnih okoliščin, temveč bi lahko imela druge razloge. Ker ni bilo ugotovljene vzročne zveze med zatrjevano diskriminacijo in osebnimi okoliščinami predlagatelja, dokazno breme ni prešlo na delodajalca. Zagovornik je predlagatelja obvestil, da na tej podlagi predvidoma ne bo mogel ugotoviti diskriminacije. Predlagatelju je bila dana možnost, da se v določenem roku izjasni o ugotovitvah, vendar je nato svojo prijavo umaknil. Na podlagi njegove izjave je Zagovornik skladno z zakonom postopek ustavil. (Sklep št. 0700-1/2025/12 z dne 2. 4. 2025)

14. Domnevna diskriminacija pri izplačilu poslovne uspešnosti

Zagovornik je prejel anonimno prijavo, da je določeno podjetje zaposlenim nagrado za poslovno uspešnost za leto 2024 izplačalo v različnih višinah, in sicer v razponu od 50 do 350 evrov glede na prisotnost oziroma odsotnost posameznega delavca zaradi bolniškega staleža. Zagovornik je v postopku ugotovil, da navedbe predlagateljev ne držijo oziroma se je podjetje glede očitka o posredni diskriminaciji uspelo uspešno razbremeniti. S predloženimi dokumenti je izkazalo, da za izplačevanje različne višine poslovne uspešnosti ne uporablja merila prisotnosti oziroma odsotnosti na delovnem mestu, temveč druga merila, ki ne temeljijo na osebnih okoliščinah zaposlenih. Zato je Zagovornik postopek ustavil. (Sklep št. 0700-8/2025/5 z dne 7. 4. 2025)

15. Domnevna diskriminacija pri nagrajevanju delavcev

Zagovornik je na podlagi anonimnega predloga začel postopek ugotavljanja diskriminacije zaradi domnevnega neizplačila (dela) poslovne uspešnosti delavcem zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja in s tem povezanih odsotnosti z dela. V postopku Zagovornik navedb iz prijave ni potrdil in je postopek ustavil. (Sklep št. 0700-7/2025/6 z dne 8. 4. 2025)

16. Domnevna diskriminacija na podlagi zdravstvenega stanja pri zaposlovanju

Zagovornik je na podlagi pobude po uradni dolžnosti začel postopek ugotavljanja diskriminacije v zvezi s pogoji za dostop do zaposlitve v določeni ustanovi. Ta naj bi sprejela notranji pravilnik, v katerem naj bi bilo navedeno, da v ustanovi ne zaposlujejo strokovnih delavcev, ki so bili kdaj nameščeni v psihiatrično ustanovo. Zagovornik je pobudnico, ki je želela ostati anonimna, pozval, naj navedbe konkretizira, a se na poziv ni odzvala. Zagovornik je zato ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije. (Sklep št. 0700-36/2024/4 z dne 23. 4. 2025)

17. Predlog za obravnavo diskriminacije pri zaposlovanju in delu v javnem zavodu

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica navedla, da je bila v okviru delovnega razmerja ter v postopku prijave na prosto delovno mesto postavljena v diskriminatoren položaj zaradi spola oziroma starševstva in zdravstvenega stanja. Zagovornik je na domnevnega kršitelja naslovil zaprosilo za pojasnila, ta pa je navedel, da predlagateljice ni obravnaval diskriminatorno. S temi pojasnili je Zagovornik seznanil predlagateljico ter jo prosil, da se v postavljenem roku izreče o teh navedbah. Predlagateljica se v postavljenem roku ni odzvala, kasneje je na pobudo Zagovornika pojasnila, da želi zadevo zaključiti in da umika predlog za obravnavo diskriminacije. Skladno z navedenim je zagovornik postopek ugotavljanja ustavil s sklepom. (Sklep št. 0700-71/2023/13 z dne 6. 5. 2025)

18. Zatrjevana diskriminacija pri prilagoditvi delovnega časa zaradi starševstva

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije pri delu, v katerem je predlagateljica zatrjevala, da ji je bila po menjavi vodstva podjetja zavrnjena nadaljnja prilagoditev delovnega časa, ki ji je bila zaradi starševstva dveh otrok s posebnimi potrebami omogočena v času prejšnjega vodstva. Ker je bil predlog nepopoln, je Zagovornik predlagateljico pozval k dopolnitvi in preveril možnost sporazumne rešitve zadeve. Predlagateljica je predlog dopolnila, predložila dokazila o posebnih potrebah otrok ter izrazila pripravljenost za poravnavo.

Delodajalec je bil pozvan k izjasnitvi, pri čemer je navedel, da organizacija dela po menjavi vodstva ni bila spremenjena, da predlagateljica nikoli ni imela pisnega dogovora o izključno dopoldanskem delu in da v primerjavi z drugimi zaposlenimi opravlja celo manj popoldanskih ur. Poskus sporazumne rešitve med strankama ni bil uspešen.

Na podlagi zbranih podatkov je Zagovornik ugotovil, da se zatrjevano poslabšanje položaja predlagateljice po menjavi vodstva ni potrdilo ter da ravnanje delodajalca ne izpolnjuje vseh zakonskih znakov diskriminacije po ZVarD. Pred izdajo odločitve je stranki omogočil, da se izjasni do predstavljenih ugotovitev. Predlagateljica je umaknila predlog za obravnavo diskriminacije, zato je Zagovornik postopek ustavil. (Sklep št. **0700-15/2024/14** z dne 2. 6. 2025)

19. Neenaka obravnava pri pokopu glede na kraj bivanja

Upravljalca pokopališča je predlagatelju zaračunal stroške pokopa za očeta v višini, kot je predvidena za umrle, ki niso živeli na območju pokopališča. Oče predlagatelja je pred odhodom v dom za starejše občane živel na območju pokopališča, pred smrtjo pa je imel stalno prebivališče prijavljeno v domu starejših občanov.

Zagovornik je na upravljalca pokopališča in na občino naslovil poizvedbo. V odgovoru na poizvedbo sta oba naslovnika pojasnila, da so predlagateljevo situacijo ponovno preučili in ugotovili, da so mu bili stroški neupravičeno zaračunani. Predlagatelj je nato umaknil predlog, zato je Zagovornik postopek ustavil. (Sklep št. **0700-49/2024/13** z dne 2. 7. 2025)

20. Predlog za obravnavo diskriminacije pri zaposlovanju

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica navedla, da ji je bila v okviru zaposlitve oziroma možnosti zaposlitve za polni delovni čas na osnovni šoli onemogočena enaka obravnava zaradi zdravstvenega stanja in z njim povezanih bolniških odsotnosti. Menila je, da ravnanje delodajalca pomeni diskriminacijo na področju zaposlitvenih pogojev.

Zagovornik je v postopku pridobil pojasnila domnevne kršiteljice ter z njimi seznanil predlagateljico. V nadaljevanju je predlagateljica sporočila, da ne želi nadaljevati postopka ugotavljanja diskriminacije, saj ni več zaposlena pri zadevnem delodajalcu, ter je svoj predlog umaknila. Skladno z navedenim je zagovornik postopek ugotavljanja ustavil s sklepom. (Sklep **0700-58/2023/16** z dne 10. 10. 2025)

21. Domnevna diskriminacija zaradi omejitve dostopa do hotelskih storitev osebam, mlajšim od 16 let

Zagovornik je prejel dva predloga za obravnavo diskriminacije, v katerih je predlagatelj zatrjeval neposredno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine starosti na področju dostopa do hotelskih in gostinskih storitev s strani dveh različnih ponudnikov. Kot okoliščino diskriminacije je navedel, da gre za t. i. prakso »adults only« hotelov, kjer strežbo in druge svoje storitve zagotavljajo samo osebam, starejšim od 16 let, kar se mu je zdelo diskriminatorno. Zagovornik je prijavitelju poslal pojasnilo, da je v podobnem primeru že ugotovil izjemo od prepovedi diskriminacije po 13. členu ZVarD. Predlagatelj je nato umaknil oba predloga za obravnavo diskriminacije. Zagovornik je zato ustavil postopka ugotavljanja diskriminacije. (Sklep št. **0700-54/2024/15** in **0700-56/2024/8**, oba z dne 14. 10. 2025)

22. Poravnava zaradi diskriminatornega izplačevanja nagrade za poslovno uspešnost

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije v zvezi z izplačilom poslovne uspešnosti. Predlagateljica je navedla, da je delodajalec zaposlenim, ki so bili bolniško odsotni, več let izplačeval nižjo nagrado za poslovno uspešnost podjetja, s čimer jih je diskriminiral zaradi njihovega zdravstvenega stanja, invalidnosti in starševstva. Na Zagovornikovo pobudo sta predlagateljica in delodajalec sklenila izvensodno poravnavo. Na podlagi predlagateljčine izjave, da predlog za obravnavo diskriminacije umika, je Zagovornik ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije. (Sklep št. **0700-26/2023/28** z dne 21. 10. 2025)

23. Domnevna diskriminacija pri pogojih dela na eni od fakultet

Zagovornik je prejel predlog predlagateljice redne profesorice na eni od fakultet, ki je v predlogu zatrjevala, da je žrtev diskriminatornih ravnanj nekdanje dekanje, deloma pa tudi rektorja in drugih zaposlenih. Zatrjevala je, da se ji to dogaja, ker je opozarjala na nepravilnosti nekdanje dekanje in zaradi njenih osebnih okoliščin vere ali prepričanja, spola in izobrazbe.

Zagovornik je po preučitvi predloga presodil, da v njem zakonski elementi diskriminacije niso dovolj konkretizirani, je predlagateljico pozval, da svoj predlog dopolni. Predlagateljica ga je obvestila, da predlog umika. Predlagala je, naj predmetni postopek ustavi, kar je Zagovornik tudi storil. (Sklep št. **0700-17/2024/6** z dne 17. 11. 2025)

24. Diskriminacija po spolu pri dostopu do zdravljenja odvisnosti v enem izmed socialnovarstvenih zavodov

Zagovornik je prejel pobudo za ugotavljanje diskriminacije, ki jo je podala tretja oseba. V predlogu je opisala po njenem mnenju diskriminatorne prakse javnega socialnovarstvenega zavoda pri izvajanju enega od njegovih programov, namenjenega ljudem z različnimi zasvojenostmi. Pobudnica je navedla, da naj bi imele možnost namestitve dejansko samo osebe moškega spola, osebe ženskega spola pa so lahko v okviru tega programa deležne samo svetovalnega pogovora. Poleg tega je pobudnica opozorila še, da te osebe niso deležne enakopravne obravnave, saj se jim enkrat tedensko vsiljuje branje besedila, ki je prepredeno s katoliškimi vsebinami, obenem pa se od njih po navajanju priče pričakuje tudi, da bodo ob nedeljah obiskovale katoliško mašo.

Zavod je v postopku pojasnil, da je ločitev namestitve za moške in ženske potrebna zaradi učinkovitosti socialne rehabilitacije zasvojenih, za ustanovitev namestitve za ženske pa je potrebno zadostno število uporabnic za izvajanje programa po izvajani metodi. Pojasnila je Zagovornik sprejel za utemeljena.

V zvezi z očitkom diskriminacije glede veroizpovedi pa je Zagovornik ugotovil, da se uporabniki, ki niso kristjani, lahko vključijo v program, pri čemer je med priporočeno (ne pa obvezno, kot je pojasnil zavod) literaturo tudi literatura s katoliškimi vsebinami (ne pa zgolj ta).

Zato je presodil, da neenaka obravnava na podlagi osebnih okoliščin spola in vere ni dovolj utemeljena oziroma konkretno izkazana. S tem pa tudi nista podana dva bistvena zakonska elementa diskriminacije, in sicer osebna okoliščina, ki mora biti razlog za slabšo obravnavo, ter vzročna zveza med osebno okoliščino in obravnavo, ki je je bila oseba deležna. Zato je postopek, začel po uradni dolžnosti, ustavil. (Sklep št. **0700-35/2024/6** z dne 18. 11. 2025)

25. Domnevna diskriminacija v zvezi z zavrnitvijo prošnje za oprostitev opravljanja delovnih ur oziroma oprostitvi plačila neopravljenih delovnih ur v lovskem društvu

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica zatrjevala diskriminacijo v zvezi z zavrnitvijo njene prošnje za oprostitev opravljanja delovnih ur oziroma oprostitvi plačila neopravljenih delovnih ur v lovskem društvu zaradi osebne okoliščine starševstva. Predlagateljica je navajala, da obveznih delovnih ur kot članica lovskega društva ne more opravljati, ker je na porodniškem dopustu in zaradi skrbi za otroka ne more opravljati fizičnih del na delovnih akcijah, ki zajemajo košnjo, urejanje okolice, popravila škod, ki jih razrijejo divji prašiči, postavitve preže, žaganje drv itd. Nadalje je predlagateljica zatrjevala, da je tudi študentka in da ji zato njeno finančno stanje ne omogoča, da bi lahko namesto opravljanja delovnih ur izbrala plačilo delovnih ur. Predlagateljica je tudi pojasnila, da je bila njena prošnja zavrnjena na podlagi izjave, ki jo je podpisala kot pripravnica in s katero se je zavezala, da 10 let ni upravičena do oprostitve obveznosti v lovskem društvu in da mora vse obveznosti, ki se ji naložijo, opraviti brez pripomb. Predlagateljica je v nadaljevanju postopka umaknila predlog za obravnavo diskriminacije. Zagovornik je zato ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije v tej zadevi. (Sklep št. 0700-46/2023/20 z dne 2. 12. 2025)

26. Zatrjevana diskriminacija pri izplačilu poslovne uspešnosti zaradi datuma in načina prenehanja delovnega razmerja

Zagovornik je odločal o predlogu delavca, ki je zatrjeval diskriminacijo pri izplačilu dodatka za poslovno uspešnost pri bivšem delodajalcu. Delavec je navajal, da mu dodatek ni bil izplačan zaradi prenehanja delovnega razmerja pred koncem leta, čeprav naj bi bil do njega upravičen po Podjetniški kolektivni pogodbi, ter zatrjeval, da gre za neenako obravnavo v primerjavi z delavci, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi upokojitve. Takšno razlikovanje je po njegovem mnenju pomenilo neposredno oziroma vsaj posredno diskriminacijo na podlagi starosti, pri čemer se je skliceval tudi na sodno in ustavnosodno prakso glede prepovedi diskriminacije v zvezi s prenehanjem delovnega razmerja. Zagovornik je predlagatelja poučil o elementih diskriminacije ter o trditvenem in dokaznem bremenu iz 40. člena ZVarD.

Ugotovil je, da predlagatelj ni izkazal prvega elementa diskriminacije, tj. obstoja osebne okoliščine v smislu ZVarD. Razlog in čas prenehanja delovnega razmerja, ki sta bila posledica delavčeve lastne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, namreč po presoji Zagovornika ne predstavljata osebne okoliščine, temveč posledico posameznikove odločitve, ki ni trajna ali identitetna lastnost. Različno obravnavanje delavcev glede na to, ali so bili na določen dan zaposleni ali ne, zato samo po sebi ne pomeni diskriminacije, kar potrjuje tudi ustaljena sodna praksa. Ker domneva diskriminacije ni bila vzpostavljena, se dokazno breme ni prevalo na delodajalca. Predlagatelj je bil pozvan, da se o ugotovitvah izjasni, vendar je predlog za obravnavo diskriminacije pred izdajo vsebinske odločitve umaknil. Na tej podlagi je Zagovornik postopek ustavil. (Sklep št. 0700-16/2025/6 z dne 2. 12. 2025)

27. Domnevna diskriminacija pri povabilu v televizijsko oddajo

Zagovornik je ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije zaradi zavrnitve nastopa določene osebe v eni izmed informativnih oddaj TV Slovenije. Postopek je vodil po uradni dolžnosti na podlagi prijave tretje osebe, v postopku pa je sodelovala tudi domnevno diskriminirana oseba. Pobudnik ugotavljanja diskriminacije je zatrjeval, da je odgovorna urednica domnevno diskriminirani osebi preprečila nastop v konkretni oddaji zaradi njene vere in z vero povezanih stališč glede splava. Odgovorna urednica je v postopku utemeljila, da oseba v oddajo ni bila povabljena zato, ker oddaja, v kateri naj bi gostovala, ni namenjena polemičnim temam, ne pa zato, ker bi bila določene vere. Po seznaitvi s pojasnili odgovorne urednice domnevno diskriminirana oseba svojih trditev o diskriminaciji ni dodatno podkrepila, da bi upravičila domnevo, da je odgovorna urednica kršila prepoved diskriminacije. Zagovornik tako diskriminacije ni ugotovil. (Sklep št. 0700-45/2024/16 z dne 10. 12. 2025)

28. Odpravljena diskriminacija pri nagrajevanju zaposlenih

Na Zagovornika se je obrnil delavec, ki je povedal, da je delodajalec zaposlene obvestil, da so zanje pripravili pakete pozornosti. Pri tem pa je navedel omejitve, da so do te ugodnosti upravičeni samo tisti, ki v določenem obdobju niso koristili bolniške odsotnosti. Zatrnil je, da se mu zdi to diskriminatorno, saj razlikovanje med zaposlenimi temelji samo na tem, ali so bili v tem določenem obdobju bolni oziroma so bili z dela odsotni zaradi skrbi za družinske člane.

Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije ocenil, da je bilo zaradi takšnega merila za dodelitev ugodnosti prikrajšana približno polovica zaposlenih. Delodajalca je seznanil, da se nagiba k ugotovitvi diskriminacije, saj kaže, da je nekatere zaposlene slabše obravnaval izključno zaradi njihovih osebnih okoliščin zdravstvenega stanja in tudi starševstva. Delodajalec je nato odgovoril, da so se odločili, da kršitev odpravijo. Ugodnost so ponudili tudi vsem ostalim zaposlenim. Zagovornik je zato ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije. (Sklep št. 0700-33/2025/14 z dne 15. 12. 2025)

6.3.5 Sklepi o zavrženju predloga

1. Domnevno diskriminatorni zaposlitveni pogoji zdravstvenih delavcev iz tujine
2. Spolno nadlegovanje na službeni poti v tujini
3. Domnevno diskriminatorna ureditev uporabe kuponov s popusti pri spletnem nakupovanju
4. Zatrjevanja diskriminacija deklic na tekmovanju
5. Zatrjevana diskriminacija pri vključevanju v projekt izobraževanja

1. Domnevno diskriminatorni zaposlitveni pogoji zdravstvenih delavcev iz tujine

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica navedla, da zdravstveni delavec, ki pride v Slovenijo iz tujine, praviloma začne delo z začetniškim plačnim razredom kljub dotedanjim delovnim izkušnjam, ki jih je pridobil v tujini. Zatrjevala je, da gre v opisanem primeru za posredno diskriminacijo, saj je delavec tujega porekla slabše plačana delovna sila glede na enakovrednega slovenskega delavca. Kot domnevne kršitelje je predlagateljica navedla vse javne zdravstvene ustanove.

Za vodenje postopka ugotavljanja diskriminacije je nujno, da Zagovornik pozna konkretnega kršitelja prepovedi diskriminacije, saj se mora tekom postopka obračati nanj in mu omogočiti seznanitev in izjasnitev v zvezi z navedbami predlagatelja. Zagovornik je predlagateljico pozval, naj svoj predlog dopolni in navede konkretnega kršitelja. Ta pa je v odgovoru na poziv navedla, da konkretnega kršitelja ne more navesti, saj gre za sistemski problem oziroma za problem plačne zakonodaje, ki ne omogoča ustreznega vrednotenja izkušenj. Zagovornik je zato predlog zaradi nepopolnosti – torej nenavedbe konkretnega kršitelja – zavrzel. V zvezi s predlagateljčinimi navedbami, da gre za sistemski problem plačne zakonodaje, pa je v skladu s svojimi pristojnostmi začel voditi postopek ocene diskriminatornosti Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju. (Sklep št. 0700-57/2024/10 z dne 17. 6. 2025)

2. Spolno nadlegovanje na službeni poti v tujini

Predlagatelj je v predlogu navedel, da je bil diskriminiran na podlagi spola, spolne usmerjenosti in spolne identitete, ker ga je na službeni poti v ZDA spolno napadla njegova tedaj nadrejena. Zagovornik je predlog zavrzel zaradi krajevnosti nepristojnosti, saj je pristojen zgolj za presojo dogodkov, ki se zgodijo na območju Republike Slovenije. Predlagatelju je v okviru svetovalne funkcije pojasnil, kakšne so njegove nadaljnje možnosti in kako v obravnavanem primeru lahko še postopa (Sklep št. 0700-3/2025/7 z dne 28. 8. 2025)

3. Domnevno diskriminatorna ureditev uporabe kuponov s popusti pri spletnem nakupovanju

Predlagatelj je v predlogu zatrjeval posredno diskriminacijo, ker naj bi bilo pri naročanju izdelkov v spletni trgovini določenega trgovca onemogočeno uveljavljanje popustov. Trdil je, da se naročanja poslužujejo v glavnem mlade mamice, starejši in invalidi, ki ne morejo v trgovino. Menil je, da gre za diskriminacijo na podlagi osebnih okoliščin starosti, invalidnosti, družbenega položaja in premoženjskega stanja. Zagovornik je predlagatelja pozval k dopolnitvi predloga, česar pa ta ni storil. Zato je Zagovornik predlog zavrzel. (Sklep št. 0700-28/2025/3 z dne 14. 10. 2025)

4. Zatrjevanja diskriminacija deklic na tekmovanju

Zagovornik je obravnaval predlog predlagateljice, v katerem je zatrjevala diskriminacijo hčerke (deklic) v povezavi z udeležbo na športnem tekmovanju. Deklice so tekmovali v kategoriji z mlajšimi dečki. Predlogu je priložila rezultate državnega prvenstva. Zagovornik je ugotovil, da je bil njen predlog formalno nepopoln, predlagateljica pa ga kljub pozivu ni dopolnila. Ker formalne pomanjkljivosti niso bile odpravljene in obvezne sestavine predloga niso bile izpolnjene, je Zagovornik predlog za obravnavo diskriminacije zavrgel. (Sklep št. 0700-23/2025/4 z dne 3. 12. 2025)

5. Zatrjevana diskriminacija pri vključevanju v projekt izobraževanja

Zagovornik je obravnaval predlog predlagateljice, v katerem je zatrjevala diskriminacijo pri vključevanju v projekt izobraževanja moderatorjev skupin. Navajala je, da ji je bilo zaradi njene zdravstvene diagnoze sodelovanje v projektu oziroma opravljanje tovrstnega dela odsvetovano, kar je po njenem mnenju pomenilo diskriminatorno obravnavo. Zagovornik je ugotovil, da je bil predlog formalno nepopoln, saj ni vseboval točnega naziva in sedeža domnevnega kršitelja, kar predstavlja obvezno sestavino predloga po 36. členu ZVarD. Predlagateljico je zato pozval k dopolnitvi vloge ter jo poučil o pravnih posledicah, če pomanjkljivosti ne bi odpravila. Hkrati jo je pozval tudi k vsebinski konkretizaciji navedb, saj iz predloga še niso izhajali zadostni elementi za vzpostavitev domneve diskriminacije. Predlagateljica se v postavljenem roku ni odzvala in predloga ni dopolnila. Ker formalne pomanjkljivosti niso bile odpravljene in obvezne sestavine predloga niso bile izpolnjene, je Zagovornik zavrgel predlog za obravnavo diskriminacije. (Sklep št. 0700-35/2025/6 z dne 16. 12. 2025)

Kratki povzetki in končni dokumenti zaključenih postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj so dostopni na spletni strani Zagovornika na povezavi <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/zakljucena-ugotavljanja-diskriminacije/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> lahko poiščete opise končanih postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj glede na osebno okoliščino, področje ali obliko diskriminacije.

6.4 Odstopi inšpektoratom

V skladu s četrtem odstavkom 42. člena in 43. členom ZVarD lahko Zagovornik odstopi zadevo v obravnavo pristojnim inšpekcijskim organom. Predlaga jim, da opravijo inšpekcijski nadzor in/ali izvedejo postopek o prekršku.

Ker Zagovornik nima prekrškovnih pooblastil, ob ugotovljenih kršitvah zakona ne more sam sankcionirati kršiteljev.

Pristojni inšpektorat mora obravnavati odstopljeno zadevo, vendar pa se sam odloči, ali bo izvedel inšpekcijski postopek, prekrškovni postopek ali celo oba.

O odločitvi mora obvestiti Zagovornika. V primeru, da inšpektorat Zagovornika ne obvesti o stanju zadeve, Zagovornik opravlja poizvedbe pri pristojnem inšpektoratu, dokler zadeva ni zaključena, Zagovornik pa seznanjen z odločitvijo inšpektorata.

Inšpekcijski nadzor in prekrškovni postopek

Inšpekcijski nadzor je nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov. Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb ZVarD v skladu z določbo prvega odstavka 42. člena ZVarD opravljajo tudi pristojne inšpekcije.

Prekrškovni postopek je kaznovalni postopek. Njegov namen je odločanje o odgovornosti storilca za prekršek in sankcioniranje tistih storilcev, ki so bili spoznani za odgovorne. Prekršek je dejanje, ki pomeni kršitev določenega predpisa in je zanj predpisana sankcija v skladu z Zakonom o prekrških¹² (ZP-1). ZVarD v 45. členu določa dejanja, ki so prekrški, in predpisuje sankcije zanje. Za prekrške, ki so določeni v ZVarD, se lahko izrečejo opozorilo, opomin ali globa.

Odpрте zadeve iz prejšnjih let

Zagovornik še ni bil obveščen o zaključku postopka pred pristojnim inšpekcijskim oziroma prekrškovnim organom o **12 zadevah**, in sicer:

1. Sedem (7) zdev, ki jih je obravnaval IRSD, se nanaša na diskriminatorno izplačilo poslovne uspešnosti:
 - 1 zadeva se obravnava v inšpekcijskem postopku, ki še ni končan (IRSD),
 - 1 zadeva je bila obravnavana v prekrškovnem postopku in zaključena na način, da odločba o prekršku ni bila izdana, ker je prekrškovni organ ugotovil, da dejanje ni prekršek (IRSD),
 - 3 zadeve so bile obravnavane v prekrškovnih postopkih in zaključene na način, da je prekrškovni organ postopke zaradi zastaranja ustavil (IRSD, IRSD, IRSD),
 - v 1 zadevi je bil prekrškovni postopek zaradi zastaranja ustavljen, hkrati pa je inšpekcijski organ ugotovil, da so bile kršitve odpravljene (IRSD),
 - v 1 zadevi je bil prekrškovni postopek zaradi zastaranja ustavljen, inšpekcijski nadzor pa po poročanju inšpekcijskega organa v tej zadevi še ni bil opravljen (IRSD).

¹² Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 - uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 - odl. US, 92/14 - odl. US, 32/16, 15/17 - odl. US, 27/17 - ZPro, 73/19 - odl. US, 175/20 - ZIUOPDVE, 195/20, 5/21 - odl. US, 15/21 - ZDUOP, 123/21 - ZPrCP-F, 206/21 - ZDUPŠOP).

2. V dveh (2) zadevah je bil postopek ustavljen, ker inšpekcijski organ ni zaznal kršitve (BS, BS).
3. V eni (1) zadevi je bil prekrškovni postopek ustavljen zaradi zastaranja (IRSD).
4. V eni (1) zadevi je prekrškovni organ izdal odločbo o prekršku in izrekel globo, vendar postopek še ni končan, saj je bila vložena zahteva za sodno varstvo, o kateri sodišče še ni odločilo (TIRS).
5. V eni (1) zadevi teče postopek o prekršku, Zagovornik pa še ni bil obveščen o zaključku postopka (IRSD).

Od zgoraj naštetih 12 zadev so jih pristojni inšpektorati v letu 2025 zaključili 8.

Predlogi Zagovornika za inšpekcijski oziroma prekrškovni nadzor v letu 2025

Zagovornik je v letu 2025 podal **4 nove predloge** za uvedbo postopkov o prekršku oziroma inšpekcijskega postopka:

- v 3 zadevah, ki se nanašajo na diskriminatorno izplačilo poslovne uspešnosti, je predlagal izvedbo prekrškovnega postopka (IRSD);
- v 1 zadevi, ki se nanaša na diskriminatoren oglas za delo, je predlagal izvedbo inšpekcijskega oziroma prekrškovnega postopka (IRSD).

Vse 4 predloge je Zagovornik posredoval Inšpektoratu za delo.

Zagovornik še ni bil obveščen o tem, ali bodo inšpektorati v zadevah, ki jih je Zagovornik odstopil v letu 2025, uvedli inšpekcijski ali prekrškovni postopek. Nobena od teh štirih zadev še ni zaključena.

Po Zagovornikovem spremljanju je bilo **31. decembra 2025 odprtih še 8 zadev, v katerih je pristojnim organom predlagal uvedbo inšpekcijskega oziroma prekrškovnega postopka** in še ni bil obveščen o zaključku zadeve.

Tabela: Kronološki pregled zadev, v katerih pristojni organ na predlog Zagovornika vodi samo PREKRŠKOVNI POSTOPEK

	Inšpektorat	Številka zadeve	Datum odstopa	Odločitev pristojnega organa v letu 2025	Odločitev sodišča o ZSV	Datum zaključka postopka (obvestilo o zaključku*)	Opis zadeve
1	IRSD	0610-2/2021	30.9.2021	Odločba o prekršku ni bila izdana -zastaranje	-	7.5.2025*	Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-19/2021)
2	IRSD	0610-2/2022	8.3.2022	Odločba o prekršku ni bila izdana -zastaranje	-	22.5.2025	Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-12/2021)
3	IRSD	0610-3/2022	8.3.2022	Odločba o prekršku ni bila izdana -zastaranje	-	18.3.2025*	Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-55/2020)
4	IRSD	0610-9/2022	15.7.2022	Odločba o prekršku ni bila izdana - dejanje ni prekršek	-	7.5.2025*	Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-26/2021)
5	IRSD	0610-9/2023	7.12.2023	Prekršek / globa	Vložena ZSV Postopek ustavljen - zastaranje	23.10.2025*	Diskriminacija pri odločanju o predlogu za delo na domu (0700-55/2022)
6	TIRS	0610-10/2023	8.12.2023	Prekršek / globa	Vložena ZSV Še ni odločitve		Diskriminatoren oglas za oddajo nepremičnine (0700-48/2022)
7	IRSD	0610-7/2024	16.12.2024	Še ni odločitve			Diskriminacija zaradi jezika pri sklenitvi pogodbe o zaposlitvi (0700-18/2023)
8	IRSD	0610-2/2025	21.12.2025	Še ni odločitve			Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-2/2025)
9	IRSD	0610-3/2025	21.12.2025	Še ni odločitve			Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-10/2025)
10	IRSD	0610-4/2025	21.12.2025	Še ni odločitve			Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-19/2025)

Tabela: Kronološki pregled zadev, v katerih je pristojni organ poročal, da vodi hkrat INŠPEKCIJSKI IN PREKRŠKOVNI POSTOPEK

	Inšpektorat	Številka zadeve	Datum odstopa	Vrsta postopka	Odločitev pristojnega organa v letu 2025	Datum zaključka postopka (obvestilo o zaključku*)	Opis zadeve
1	IRSD	0610-11/2023	12.12.2023	Inšpekcijski Prekrškovni	Še ni odločitve Odločba o prekršku ni bila izdana - zastaranje	7.1.2026	Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-57/2022)
2	IRSD	0610-8/2024	23.12.2024	Inšpekcijski Prekrškovni	Kršitev ugotovljena in odpravljena Odločba o prekršku ni bila izdana / zastaranje	21.7. 2025* 21.7. 2025*	Diskriminatorno izplačilo delovne uspešnosti (0700-51/2022)
3	IRSD	0610-1/2025	19.9.2025	Inšpekcijski Prekrškovni	Še ni odločitve Še ni odločitve		Diskriminatoren oglas za delo (0702-212/2025)

Tabela: Kronološki pregled zadev, v katerih pristojni organ na predlog Zagovornika vodi samo INŠPEKCIJSKI POSTOPEK

	Inšpektorat	Številka zadeve	Datum odstopa	Odločitev pristojnega organa v letu 2025	Datum zaključka postopka (obvestilo o zaključku*)	Opis zadeve
1	BS	0610-5/2022	18.3.2022	Ni kršitve	26.2.2025*	Diskriminatorno ravnanje banke (0700-2/2021)
2	IRSD	0610-1/2023	27.1.2023	Še ni odločitve		Diskriminatorno izplačilo božičnice (0700-13/2022)
3	BS	0610-5/2024	18.7.2024	Ni kršitve	26.2.2025*	Diskriminatorno zaprtje bančnega računa iranski državljanke (0700-56/2022)

Legenda vsebine v stolpcih »Odločitev pristojnega organa«, »Odločitev sodišča o ZSV« in »Datum zaključka postopka«

- **Kršitev ugotovljena in odpravljena:** inšpektor je v inšpekcijskem postopku ugotovil, da je bil kršen zakon, zato je na podlagi določbe 32. člena ZIN odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki so bili izvedeni.
- **Ni kršitve:** inšpektor je v inšpekcijskem postopku ugotovil, da do kršitve ni prišlo, in postopek na podlagi 28. člena ZIN ustavil.
- **Prekršek / opomin ali globa:** z odločbo o prekršku je storilec spoznan za odgovornega za prekršek in mu je izrečena sankcija (**opomin** v skladu s 21. členom ZP-1 ali **globa** v skladu s 17. členom ZP-1).
- **Odločba o prekršku ni bila izdana:** prekrškovni organ se je na podlagi določbe četrtega odstavka 51. člena ZP-1 odločil, da odločbe o prekršku ne bo izdal. To lahko stori, če iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da **dejanje ni prekršek**; če je pregon zastaral - **zastaranje**, ali so podani drugi **razlogi, ki izključujejo pregon**; oziroma če gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine pa kažejo, da **postopek ne bi bil smotr.**
- **Vložena ZSV:** vložena zahteva za sodno varstvo. O zahtevi za sodno varstvo odločajo na prvi stopnji okrajna sodišča, na drugi stopnji pa višja sodišča.
- **Postopek ustavljen:** sodišče je o storilčevi pritožbi odločilo v postopku o zahtevi za sodno varstvo. Sodišče lahko postopek o prekršku ustavi iz razlogov, navedenih v prvem odstavku 136. člena ZP-1 (npr. **zastaranje**, če **dejanje ni prekršek** ali če **ni dokazov**, da je obdolženi storil prekršek).
- **Še ni odločitve:** Zagovornik še ni bil obveščen o odločitvi pristojnega inšpektorata kateri postopek bo vodil oziroma o zaključku posameznega primera.

Ker Zagovornik nima prekrškovnih pooblastil, in ob ugotovljenih kršitvah zakona ne more sam sankcionirati kršiteljev, zato ugotovljene primere diskriminacije odstopi v obravnavo pristojnim inšpekcijskim oziroma nadzornim organom.

Zagovornik inšpekcijskim oziroma nadzornim organom predlaga, da izvedejo postopek o prekršku oziroma, v kolikor po preučitvi primera oceni, da je to potrebno, opravijo tudi inšpekcijski nadzor.

Pristojni inšpektorat mora obravnavati odstopljeno zadevo, vendar pa se sam odloči, ali bo izvedel inšpekcijski postopek, prekrškovni postopek ali oba.¹³ Glede nadaljnjega postopanja ni vezan na Zagovornikov predlog.

¹³ Inšpektorati so na podlagi določbe 43. člena ZVarD pristojni za inšpekcijski nadzor nad izvajanjem ZVarD in za izvedbo postopkov o prekrških po 45. členu ZVarD.

6.5 Postopki o odločbah Zagovornika pred Upravnim sodiščem

Proti odločbi Zagovornika je skladno z Zakonom o upravnem sporu (ZUS-1) dovoljen upravni spor.

V letu 2025 je Upravno sodišče v zvezi z odločbami Zagovornika izdalo odločitve v **sedmih** zadevah, in sicer je:

- 1.- 4. v zadevah zaradi ugotavljanja diskriminacije zaradi zdravstvenega stanja in starševstva pri obračunu poslovne uspešnosti z upoštevanjem prisotnosti na delovnem mestu v podjetjih (Odločba št. 0700-14/2021/10 z dne 7. 9. 2021, št. zadeve 0703-3/2021, Odločba št. 0700-55/2020/17 z dne 11. 10. 2021, št. zadeve, 0703-4/2021, Odločba št. 0700-3/2021/6 z dne 13. 12. 2021, št. zadeve 0703-1/2022 in Odločba št. 0700-57/2022/6 z dne 28. 2. 2023, št. zadeve 0703-3/2023) **tožbe zavrnilo in potrdilo odločitev Zagovornika;**
5. v zadevi zaradi diskriminacije kupca zaradi rase v okviru obravnave varnostnikov podjetja v trgovini (Odločba št. 0700-30/2018/58 z dne 16. 7. 2019, št. zadeve 0703-2/2019) **razveljavilo postopek in zadevo vrnilo v ponovno odločanje Zagovorniku** (0700-31/2025);
6. v zadevi diskriminacije javne uslužbenke v vrtcu zaradi starševstva pri dodelitvi letne ocene dela (Odločba št. 0700-26/2020/41 z dne 1. 7. 2021, št. zadeve 0703-2/2021) **zaradi umika tožbe postopek ustavilo;**
7. v zadevi diskriminacije delavke zaradi zdravstvenega stanja oziroma starševstva pri variabilnem delu stimulacije (Odločba št. 0700-31/2023 z dne 24. 4. 2025, št. zadeve 0703-5/2025) **zaradi umika tožbe postopek ustavilo.**

Na dan 31. decembra 2025 je pred Upravnim sodiščem potekalo **še devet postopkov iz preteklih let**, v katerih so stranke v upravnem postopku izpodbijale odločbo, ki jo je izdal Zagovornik, in sicer glede:

1. diskriminatorne odstranitve oglasa Zavoda Živim z mestnega avtobusa LPP, zadeva ponovno v obravnavi na Upravnem sodišču (Odločba št. 0700-2/2019/98 z dne 16. 6. 2022, št. zadeve 0703-4/2022).
2. diskriminatorno zaprtje osebnega bančnega računa pri NKBM zaradi kubanskega državljanstva (Odločba št. 0700-2/2021/37 z dne 9. 3. 2022, št. zadeve 0703-2/2022).
3. diskriminatorna omejitev dostopa do brezplačnih smučarskih vozovnic za dijake iz občine Kranjska gora na podlagi datuma prijave stalnega prebivališča (Odločba št. 0700-53/2020/15 z dne 19. 4. 2022, št. zadeve 0703-3/2022).
4. slabše obravnave političnih strank, ki v svojih programih nasprotujejo vrednotam določene verske skupnosti, na radijski postaji Radio Ognjišče (Odločba št. 0700-9/2022/9 z dne 19. 9. 2022, št. zadeve 0703-5/2022).
5. diskriminacije zaradi zdravstvenega stanja, starševstva, nosečnosti, invalidnosti in družinskega stanja pri določitvi merila za dodelitev nagrade z naslova poslovne uspešnosti družbe Petrol in nagrade za delovno uspešnost kolektiva prodajnega mesta v družbi Petrol, d. d., in Posredništvo pri prodaji, Bojan Podjaveršek, s. p. (Odločba št. 0700-13/2022/11 z dne 30. 11. 2022, št. zadeve 0703-1/2023).

6. diskriminacije na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja pri izbiri osebnega zdravnika v Zdravstvenem domu Domžale (Odločba št. [0700-45/2022/10](#) z dne 23. 1. 2023, št. zadeve [0703-2/2023](#)).
7. diskriminacije dijakinje s težavami pri branju pri opravljanju mature na Državni komisiji za splošno maturo Državnega izpitnega centra (RIC) (Odločba št. [0700-34/2023/17](#) z dne 20. 6. 2023, št. zadeve [0703-4/2023](#)).
8. diskriminatornega vprašanja o družinskem življenju v okviru zaposlitvenih postopkov pri Eko skladu (Odločba št. [0700-3/2023/10](#) z dne 21. 8. 2023, št. zadeve [0703-5/2023](#)).
9. diskriminatorne zavrnitve odprtja transakcijskega računa državljanke Irana (Odločba št. [0700-56/2022/29](#) z dne 30. 5. 2024, št. zadeve [0703-5/2024](#)).

V letu 2025 so bile zoper odločbe Zagovornika vložene **še 4 tožbe**:

10. zaradi ugotovljene diskriminacije na način zavrnitve kandidata za zaposlitev zaradi neznanja slovenskega jezika (Odločba št. [0700-18/2023](#) z dne 11. 12. 2024, št. zadeve [0703-1/2025](#));
11. zaradi ugotovljene slabše obravnave delavke pri napredovanju zaradi bolezni (Odločba št. [0700-27/2023](#) z dne 20.3.2025, št. zadeve [0703-3/2025](#));
12. zaradi ugotovljene diskriminacije zaradi zdravstvenega stanja in starševstva pri obračunu poslovne uspešnosti z upoštevanjem prisotnosti na delovnem mestu (Odločba št. [0700-39/2022](#) z dne 2. 4. 2025, št. zadeve [0703-4/2025](#));
13. zaradi ugotovljene diskriminacije zaradi zdravstvenega stanja in starševstva pri obračunu božičnice z upoštevanjem prisotnosti na delovnem mestu (Odločba št. [0700-2/2025](#) z dne 18.11.2025, št. zadeve [0703-8/2025](#)).

31. decembra 2025 je pred Upravnim sodiščem potekalo skupaj še 13 tožb na Zagovornikove odločbe.

Do zaključka redakcije rednega letnega poročila, do dne 25. 2. 2026, je bil Zagovornik obveščen, da sta bili v zvezi z njegovimi odločbami iz leta 2025 vloženi še 2 tožbi:

1. zaradi ugotovljene diskriminacije delavcev zaradi zdravstvenega stanja oziroma starševstva pri izplačilu poslovne uspešnosti (Odločba št. [0700-10/2025/11](#) z dne 18.11.2025);
2. zaradi ugotovljene diskriminacije kandidata za zaposlitev zaradi njegove spolne usmerjenosti oziroma istospolne zakonske zveze (Odločba št. [0700-64/2023/32](#) z dne 20. 11. 2025).

6.6 Omejitve za ugotavljanje diskriminacije pri Zagovorniku

Obstajata dva položaja, ko pred Zagovornikom ni mogoče ugotavljati diskriminacije, saj Zagovornik zanju ni pristojen. Gre za primere, ko v zadevi že potekajo postopki pred drugimi državnimi organi, in za zadeve, ki se nanašajo na zasebna in druga razmerja zunaj pravnega urejanja.

6.6.1 Postopki pred drugimi državnimi organi

Pristojnost Zagovornika je omejena z ZVarD, hkrati pa Zagovornik sledi načelu delitve oblasti in načelu zakonitosti, po katerih so za različna področja pravnega urejanja pristojni različni državni organi ali sodišča.

Skladno s prakso Ustavnega sodišča (npr. odločba št. U-I-92/12-13 z dne 10. oktobra 2013) Zagovornik v posamične pravne postopke (upravne ali druge postopke, ki se vodijo na podlagi zakona, ki ureja upravni postopek, ter sodne postopke), ki jih vodijo zanje pristojni organi, ne more vstopati oziroma ne more nadzorovati njihovega vodenja in preverjati pravilnosti sprejetih odločitev. V teh postopkih imajo prijavitelji možnost preverjati pravilnost (zakonitost) postopka ter izpodbijati končne odločitve s pravnimi sredstvi, ki jih za te postopke določa zakon. Takšno poseganje v posamične postopke mimo hierarhično strukturiranega sistema pravnih sredstev bi bilo v neskladju z 2. členom Ustave (načelo pravne države), ki vsebuje načelo večstopenjskega odločanja.

Če posameznik stopi v stik z Zagovornikom v zadevi, o kateri že teče pravni postopek pred drugim organom, Zagovornik ni pritožbeni organ in ne more ugotavljati, ali je v tem postopku prišlo do diskriminacije. V takih primerih lahko izvaja svojo pristojnost nudenja neodvisne pomoči diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic glede varstva pred diskriminacijo v smislu svetovanja in pravne pomoči osebam v drugih upravnih in sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo (četrti alineja 21. člena ZVarD).

Prav tako Zagovornik ne vodi postopkov ugotavljanja diskriminacije, če v zadevi že teče sodni postopek po 39. členu ZVarD. V tem primeru, ko posameznik sam sproži tožbo za prenehanje diskriminacije po 39. členu ZVarD, lahko Zagovornik taki osebi svetuje ali jo v postopku spremlja.

6.6.2 Zasebna in druga razmerja zunaj pravnega urejanja

Druga omejitev, ki onemogoča odločanje o diskriminaciji, obstaja, če se domnevna diskriminacija dogaja na področju, ki je zunaj pravnega urejanja. **Gre torej predvsem za strogo zasebna in intimna razmerja, ki jih pravo ne ureja, kot so na primer izbira partnerja, prijateljski, družinski, medčloveški ali sosedski odnosi.** Tudi v teh situacijah je namreč prisotnih veliko ravnanj, ki bi lahko izpolnjevali tudi znake diskriminacije po ZVarD, vendar so izvzeti iz ugotavljanja diskriminacije po ZVarD. V primeru pa, da tovrstna ravnanja dosežejo mejo pravnega urejanja in so na področju življenja, ki ga ureja zakon, je ugotavljanje diskriminacije mogoče, kakor tudi drugi postopki pred drugimi pristojnimi organi (kazenski, odškodninski, inšpekcijski...).

6.7 Druga ravnanja, ki ne pomenijo diskriminacije v smislu ZVarD

V nadaljevanju so predstavljene najpogostejše situacije, v katerih Zagovornik prejme predlog za obravnavo, vendar se te ne nanašajo na diskriminacijo. O diskriminaciji v smislu ZVarD ni mogoče govoriti, kadar gre za:

- 6.7.1 Razlog različne obravnave ni bila osebna okoliščina, ampak osebna izbira,
- 6.7.2 Odsotnost posega v pravice, pravne interese ali ugodnosti,
- 6.7.3 Ravnanja, ki ne posegajo v pravice drugih,
- 6.7.4 Druge neenakosti, krivice ali nepravilnosti, ki niso diskriminacija,
- 6.7.5 Izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije po 13. členu ZVarD.

6.7.1 Razlog različne obravnave ni bila osebna okoliščina ampak osebna izbira

Prijavitelji diskriminacije kot razlog diskriminacije večkrat navedejo okoliščine, za katere Zagovornik ugotovi, da ne ustrezajo definiciji osebne okoliščine po ZVarD. Osebna okoliščina v zakonskem smislu pomeni, da gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka.

V ostalih primerih gre navadno (a ne nujno) za osebno izbiro oziroma odločitev posameznika. Ta je lahko pogojena tudi z nekaterimi objektivnimi dejavniki, preferencami, željami in življenjskimi težnjami, vendar pa v tem primeru ne govorimo o osebnih okoliščinah v smislu prirojenosti in neodtujljivosti.

Ugotavljanje, katera osebna okoliščina bi lahko bila razlog za zatrevanje obravnave, je eden od prvih korakov v postopku pred Zagovornikom, da bi ugotovil, ali je za zadevo sploh pristojen. 14. člen Ustave in 1. člen ZVarD vsebujeta širok nabor zaščitene osebnih okoliščin, poleg tega pa oba predpisa vsebujeta tudi odprto generalno klavzulo (»katera koli druga osebna okoliščina«), ki omogoča upoštevanje tudi tistih osebnih okoliščin, ki v določbah niso izrecno navedene. Te Zagovornik ugotavlja v skladu z definicijo osebnih okoliščin iz obrazložitve členov k predlogu ZVarD.¹⁴ Le v primeru spolnega nadlegovanja ni potrebno dokazovati vzročne povezave med osebno okoliščino in diskriminatornim ravnanjem.

6.7.2 Odsotnost posega v pravice, pravne interese ali ugodnosti

Diskriminacije ni mogoče ugotoviti v primerih, ko iz opisa zadeve ni mogoče izluščiti posega v človekove pravice, temeljne svoboščine, druge pravice, pravne interese ali ugodnosti, kot zahteva 4. člen ZVarD. Zagovornik skladno s tem torej najprej preveri, ali je dobrina, na katero se pobudnik ali predlagatelj sklicuje v svoji pritožbi ali vprašanju, zavarovana v zakonu oziroma ali jo je mogoče opredeliti glede na veljaven zakonski okvir (tudi če ni izrecno določena kot pravica).

Taka pravica, korist ali ugodnost je lahko opredeljena tudi tako, da ima država, lokalna skupnost, druga pravna ali fizična oseba ali kateri koli drugi zavezanec po ZVarD v katerem koli predpisu opredeljeno specifično obveznost. Če take pravice, pravnega interesa, ugodnosti ali obveznosti ni mogoče identificirati, potem ne gre za diskriminacijo v smislu ZVarD.

¹⁴ Iz obrazložitve k 1. členu ZVarD ob predstavitvi predloga zakona (EVA 2015-2611-0046, str. 39)

6.7.3 Ravnanje, ki ne posega v pravice drugih

Za diskriminacijo ni mogoče šteti niti ravnanja, ki ne posega v pravice drugih, kot so npr. posebni ukrepi in razumne prilagoditve. Gre za ukrepe, ki so potrebni zaradi izenačevanja izhodiščnih položajev in odpravljanje primanjkljajev oseb ali skupin z določeno osebno okoliščino, ki bi bile brez teh ukrepov v občutno slabšem položaju od oseb ali skupin, ki te osebne okoliščine nimajo.

V takih primerih gre lahko za posebne ukrepe, ki so lahko bodisi spodbujevalni bodisi pozitivni. Ti ukrepi so namenjeni samo določenim (ranljivim) skupinam, ki so nesorazmerno izpostavljene diskriminaciji, sprejeti pa so s ciljem odpravljanja manj ugodnega položaja, ki je za te skupine že izkazan. Osebe, ki ne pripadajo tem ranljivim skupinam, pa zato, ker same niso deležne ugodnosti posebnih ukrepov, niso diskriminirane, saj v nasprotju z ranljivimi skupinami niso v manj ugodnem položaju. Posebni ukrepi so tako način preprečevanja posredne diskriminacije oseb iz ranljivih skupin, hkrati pa pomenijo izjemo od prepovedi neposredne diskriminacije oseb, ki ranljivi skupini ne pripadajo.

Podobno velja za področje primernih oziroma razumnih prilagoditev. Institut razumne prilagoditve je urejen v 5. členu Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu, ki pravi: »Da se zagotovi skladnost z načelom enakega obravnavanja, kar zadeva hendikepirane osebe, se zagotovijo razumne prilagoditve. To pomeni, da delodajalci sprejmejo ustrezne ukrepe glede na potrebe v konkretni situaciji, da se hendikepirani osebi omogoči dostop, sodelovanje ali napredovanje v službi ali usposabljanje, razen če bi taki ukrepi delodajalca nesorazmerno obremenili. Obremenitev ni nesorazmerna, če jo zadosti kompenzirajo ukrepi v okviru politike, ki jo zadevna država članica izvaja v zvezi s hendikepiranimi osebami.« Obveznost zagotavljanja razumnih prilagoditev določa tudi Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov (KOPI). V slovenskem zakonskem okviru je primerna prilagoditev nadalje izvedena le delno, in sicer samo na področju invalidnosti z Zakonom o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) in Zakonom o izenačevanju pravic invalidov (ZIMI).

V zvezi z drugimi osebnimi okoliščinami primerne prilagoditve v slovenskih predpisih niso urejene, torej zavezanci po ZVarD k njim niso zavezani. Jih pa lahko ponudijo, saj je na določenih področjih le na ta način mogoče dosledno uresničevati določene pravice in svoboščine. V praksi se lahko izkaže potreba po primernih prilagoditvah pri osebnih okoliščinah starševstva, veroizpovedi, zdravstvenega stanja in podobno.

6.7.4 Druge neenakosti, krivice ali nepravilnosti, ki niso diskriminacija

Za diskriminacijo tudi ne gre v situacijah, kjer je navzoča kakšna druga krivica, nepravilnost ali nezakonitost, katere razlog ni osebna okoliščina posameznika ali posameznice. Tudi če Zagovornik ugotovi, da obstaja možnost, da bi lahko v obravnavani zadevi šlo za določeno nepravilnost, diskriminacije ne more ugotoviti, če v zadevi ni podana nobena od osebnih okoliščin. Če neenaka obravnava ni povezana z osebnimi okoliščinami, ne gre za diskriminacijo po prvem odstavku 14. člena Ustave, ampak za drugo vrsto neenake obravnave, ki se presoja po drugem odstavku 14. člena Ustave. Ta določa, da so vsi pred zakonom enaki. V takih primerih obstajajo različna druga pravna sredstva, s katerimi je mogoče obravnavati nepravilnosti, npr. redne pritožbene poti, sodno varstvo, področni inšpektorati in drugi specializirani neodvisni državni organi.

6.7.5 Izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije po 13. členu ZVarD

V določenih primerih in pod določenimi pogoji je različna obravnava na podlagi osebnih okoliščin dopustna. Kdaj je dopustna, določa 13. člen ZVarD.

Po tem členu zakona je možno za dopustno izjemo od prepovedi neposredne diskriminacije opredeliti takšna neenaka obravnavanja, ki temeljijo na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna.

Zagovornik tako v nekaterih primerih, ko kaže na diskriminacijo, pred ugotovitvijo diskriminacije opravi testa legitimnosti in sorazmernosti. S prvim najprej oceni, ali določeno neenako obravnavanje, ki je na videz diskriminatorno, zasleduje legitimen cilj. Za legitimne cilje štejejo cilji, ki so zakoniti (torej skladni z vrednotami, ki so zavarovane z ustavo in zakoni) in stvarno ter objektivno utemeljeni, kar pomeni, da obstajajo podatki, ki kažejo na to, da je uresničevanje takih ciljev potrebno za zagotavljanje dobrobiti posameznika in skupnosti kot celote (na primer zagotavljanje socialne varnosti, dvig zaposlenosti, zagotavljanje najvišje ravni izobrazbe itn.). Posamezen ukrep lahko ima tudi več legitimnih ciljev, kadar pa so si ti cilji med seboj v nasprotju, je potrebno pravno tehtanje, kateremu cilju podeliti višjo vrednost. Cilji niso legitimni takrat, kadar so v nasprotju z ustavnimi in zakonsko varovanimi vrednotami in dobrinami.

Če Zagovornik obstoj legitimnega cilja potrdi, sledi ugotavljanje, ali so sredstva za doseg tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna (strogi test sorazmernosti, ki obsega presojo treh vidikov posega, in sicer test ustreznosti, potrebnosti oziroma nujnosti ter sorazmernosti v ožjem smislu). Zagovornik na podlagi testa sorazmernosti ugotavlja, ali so sredstva ustrezna, torej ali je z njim zastavljeni cilj mogoče doseči, potrebna oziroma nujna, torej ali je zastavljeni cilj mogoče doseči le s temi sredstvi oziroma ali obstajajo milejša sredstva za doseganje tega cilja, ter sorazmerna, torej ali uporabljena sredstva za doseganje zastavljenega cilja ne prinašajo več škode za eno stran kot koristi za drugo oziroma za doseganje cilja ene strani ne posegajo prekomerno v pravice druge. Primer za to je tehtanje med javnim interesom, ki ga zastopa sredstvo razlikovanja, in negativnimi posledicami tega sredstva za fizično osebo, pravno osebo ali skupino. Če se tehtanje v tem primeru prevesi v korist varovanja javnega interesa, posledice pa niso ocenjene kot dovolj hude za različno obravnavano osebo ali skupino, so sredstva za doseganje cilja sorazmerna.

Le če so izpolnjeni vsi ti pogoji, Zagovornik lahko ugotovi upravičeno izjemo od prepovedi neposredne diskriminacije.

13. člen ZVarD pa opisanega postopanja ne dopušča vedno. V določenih primerih neenako obravnavanje na podlagi določenih osebnih okoliščin in na določenih področjih družbenega življenja tudi po 13. členu ZVarD ni dopustno.

Izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije na področjih zaposlovanja, dela in sindikalne dejavnosti

Zakon tako na področjih zaposlovanja in dela ter sindikalne dejavnosti¹⁵ prepoveduje vsako neenako obravnavo zaradi osebnih okoliščin:

- spola,
- rase ali narodnosti,
- vere ali prepričanja,
- invalidnosti,
- starosti ali
- spolne usmerjenosti.

Tudi tu pa določa nekaj izjem, pri katerih pri odločanju, ali gre za kršitev prepovedi diskriminacije, napotuje na izvedbo testov legitimnosti in sorazmernosti ali pa neenako obravnavo vnaprej opredeli za nediskriminatorno.

Kljub načelni prepovedi neenake obravnave zaradi osebnih okoliščin spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu in sindikalnih dejavnostih tako 13. člen ZVarD kot možne izjeme od prepovedi diskriminacije, pogojeno s testoma legitimnosti in sorazmernosti, opredeli neenako obravnavanje v naslednjih primerih:

- kjer je to utemeljeno na naravi določenih delovnih mest oziroma na poklicnih zahtevah, ki terjajo, da dela opravljajo osebe s točno določenimi osebnimi okoliščinami;
- na podlagi osebne okoliščine starosti, kjer je to povezano s politikami zaposlovanja, trga dela in poklicnega usposabljanja;
- na podlagi osebne okoliščine vere ali prepričanja, kjer gre za delo v verskih skupnostih in organizacijah, katerih etika temelji na veri ali prepričanju;
- kjer gre za ugodnejšo obravnavo žensk zaradi nosečnosti in materinstva na področjih zaposlovanja in dela.

Izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije na področjih socialne zaščite, izobraževanja, dostopa do dobrin, storitev in stanovanj

Na področjih socialne zaščite, izobraževanja ter dostopa do dobrin, storitev in stanovanj¹⁶ je po 13. členu ZVarD načeloma vedno nedopustno tudi neenako obravnavanje na podlagi naslednjih osebnih okoliščin:

- spola,
- narodnosti in rase ali etničnega porekla.

Izjema od tega pravila je določena le za neenako obravnavo po spolu, če takšna neenaka obravnavo v vseh točkah preneha testa legitimnosti in sorazmernosti, samo:

- kadar gre za zagotavljanje blaga in storitev izključno ali predvsem osebam enega spola.

¹⁵ Gre za družbena področja iz prvih štirih alinej prvega odstavka 2. člena ZVarD: dostop do zaposlitve, dostop do vseh oblik poklicnega usposabljanja, zaposlitvenimi pogoji, članstvom oziroma vključevanjem delavcev v njihove organizacije.

¹⁶ Gre za družbena področja iz zadnjih štirih alinej prvega odstavka 2. člena ZVarD: socialno zaščito, vključno z socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom, socialnimi ugodnostmi, vzgojo in izobraževanjem ter dostopom do blaga in storitev, vključno s stanovanji.

7 OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV IN ZAHTEVE ZA PRESOJO USTAVNOSTI

7.1 Pravna podlaga za ocene diskriminatornosti predpisov

38. člen ZVarD podeljuje Zagovorniku pooblastilo za vlaganje zahtev za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov pred Ustavnim sodiščem. Zagovornik izvaja določbo tako, da pred odločitvijo o začetku postopka za oceno ustavnosti ali zakonitosti najprej opravi oceno diskriminatornosti predpisa.

Postopek ocene diskriminatornosti ni upravni postopek, ampak gre za interni postopek, zasnovan z namenom zagotavljanja transparentnosti odločanja. Na podlagi ocene diskriminatornosti predpisa Zagovornik izda bodisi priporočilo za spremembo spornega predpisa bodisi vloži zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti na Ustavno sodišče.

Preden Zagovornik izvede oceno diskriminatornosti posameznega predpisa, naredi predhodni preizkus oziroma preliminarno analizo tega predpisa.

Če ugotovi, da vsebina predpisa ne sodi v polje delovanja Zagovornika, in v primerih, ko je očitno, da ne gre za diskriminacijo oziroma taka ocena ne bi bistveno pripomogla k odpravi diskriminatornosti ravnanj, Zagovornik ne izvede ocene diskriminatornosti. Svojo odločitev o tem obrazloži. V nasprotnem primeru Zagovornik izvede oceno diskriminatornosti predpisa, ki se zaključi bodisi z oceno, da je predpis diskriminatoren, bodisi z oceno, da ni diskriminatoren. Če pristojni organ med postopkom ocene diskriminatornosti sporni predpis spremeni ali dopolni in odpravi diskriminatornost tega predpisa, Zagovornik postopek ocene diskriminatornosti ustavi. Zagovornik ves čas spremlja smiselnost izvajanja ocen diskriminatornosti predpisa z vidika lastne kadrovske zmogljivosti, finančnih omejitev organa, ki bi lahko vplivale na uspešno pridobitev morebitnih strokovnih mnenj, ter glede na postavljene prioritete Zagovornika.

Ureditve v predpisu je diskriminatorna, če gre v primerljivih situacijah za neenako obravnavo posameznih skupin ljudi na podlagi ene ali več osebnih okoliščin iz prvega odstavka 1. člena ZVarD (spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, jezika, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza, družbenega položaja, premoženjskega stanja, izobrazbe ali katere koli druge osebne okoliščine).

V polje delovanja Zagovornika ne sodi zgolj varstvo pred diskriminacijo pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, temveč tudi varstvo pred nedopustnim razlikovanjem glede drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.

Obravnavanje posameznikov pod slabšimi pogoji, ki temelji na osebnih okoliščinah, je lahko dopustno, vendar le izjemoma, če ima predpis legitimen cilj (npr. politika zaposlovanja, socialna politika), sredstva za doseganje tega cilja pa so ustrezna (primerna glede na cilj), potrebna (omejena zgolj na nujno potrebno) in sorazmerna (ob tehtanju različnih pravic in interesov).

Ocene diskriminatornosti Zagovornik izvaja na pobudo stranke ali na lastno pobudo.

V primeru, da Zagovornik ugotovi diskriminatornost predpisa, izda priporočilo o spremembi predpisa. Kadar oceni, da je to potrebno, lahko vloži zahtevo za presojo ustavnosti zakona na Ustavno sodišče.

Ustavno sodišče je tista državna ustanova, ki dokončno odloči, ali je določen predpis neustaven.

7.2 Statistika ocen diskriminatornosti predpisov

Zagovornik je v letu 2025 izvajal 28 ocen diskriminatornosti predpisov. Od tega jih je končal 15, v leto 2026 pa jih je v nadaljnjo obravnavo prenesel 13.

Zagovornik je v eni končani zadevi ocenil predpis kot diskriminatoren in izdal oceno diskriminatornosti predpisa ter priporočilo.

V 13 zadevah ocene diskriminatornosti predpisa ni uvedel, v eni zadevi pa je postopek ocene diskriminatornosti ustavil ter izdal priporočilo. Prav tako je izdal priporočilo v eni od zadev, v katerih ocene diskriminatornosti predpisa ni uvedel.

Zagovornik je imel na dan 31. 12. 2025 v obravnavi še 13 ocen diskriminatornosti.

Grafični prikaz statistike ocen diskriminatornosti v letu 2025

Število ocen diskriminatornosti predpisov v obravnavi na dan 31. 12. 2024		Število prejetih pobud za ocene diskriminatornosti predpisov v 2025		Število končanih ocen diskriminatornosti predpisov v letu 2025		Število ocen diskriminatornosti predpisov še v obravnavi na dan 31. 12. 2025
10	+	18	=	15	+	13

Tabela: Izid ocen diskriminatornosti predpisov, končanih v letu 2025

Izidi postopkov pred Zagovornikom	Število	Odstotek (%)
Ocena – diskriminatornost predpisa je ugotovljena	1	6,7
Predlog za neuvedbo ocene	13	86,7
Ustavitev postopka ocene	1	6,7
Skupaj končanih ocen	15	100
Še v obravnavi	13	
Skupaj obravnavanih ocen	28	

7.3 Zaključene ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik je v letu 2025 ugotovil, da je en predpis diskriminatoren. Pri preverjanju smiselnosti izvajanja ocen diskriminatornosti predpisa je v enem primeru postopek ocene diskriminatornosti predpisa ustavil, 13-krat pa se za izvedbo ocene ni odločil.

1. Ugotovljena diskriminatornost predpisa, izdano priporočilo
2. Ustavljen postopek ocene diskriminatornosti predpisa, izdano priporočilo
3. Neuvedena ocena diskriminatornosti predpisa, izdano priporočilo
4. Neuvedene ocene diskriminatornosti predpisa

1. Ugotovljena diskriminatornost predpisa, izdano priporočilo

Posredna diskriminacija pri državnih štipendijah

Zagovornik je ocenil, da je ureditev državnega štipendiranja dijakov po Zakonu o štipendiranju deloma diskriminatorna. Ko se namreč dijak z opravljeno poklicno šolo, ki je med šolanjem prejemal državno štipendijo, odloči za maturitetni tečaj in pristopi k splošni maturi, mu za to dodatno leto izobraževanja državna štipendija ne pripada. Zagovornik je ocenil, da ureditev pomeni neupravičeno slabšo obravnavo dijakov s slabšim premoženjskim stanjem pri pridobivanju izobrazbe. **Pristojnemu ministrstvu je priporočil spremembo zakonodaje, ki bo upoštevala posebnost maturitetnih tečajev kot bistvenih za prehod na višjo raven izobraževanja.**

Pristojno ministrstvo je sporočilo svoje stališče, da je takšno razlikovanje skladno z načelom enakosti pred zakonom iz 14. člena Ustave RS, ki dopušča različno obravnavo, saj za to obstajajo stvarni in razumni razlogi, vendar pa bo ne glede na to ob morebitni spremembi zakonodaje preučilo tudi vidik Zagovornika. Pristojno je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) (050-7/2024/13).

2. Ustavljen postopek ocene diskriminatornosti predpisa, izdano priporočilo

Ugodnejša obravnava pri subvencioniranem bivanju študentov naj pripada vsem študentom z invalidnostmi

Zagovornik je uvedel postopek ocene diskriminatornosti določil Pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov, ki je predvideval, da se pri točkovanju vlog dodatne točke dodeli le študentom s statusom invalida po zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji invalidov ali če so bili najmanj tri mesece neprekinjeno odsotni od študijske dejavnosti zaradi bolezni. Ostali študenti v primerljivem položaju so bili iz te ugodnosti izključeni. Zagovornik je tekom vodenja svojega postopka ugotovil, da je ministrstvo zaradi obravnavanega primera že predvidelo spremembo pravilnika in jo nato med Zagovornikovim postopkom tudi uvedlo. Spremenjeni pravilnik zdaj določa, da ugodnejša obravnava na razpisih za subvencionirano bivanje pripada vsem študentom invalidom. Zato je Zagovornik svoj postopek ocene diskriminatornosti tega pravilnika ustavil.

Kljub temu pa je **prisojnu ministrtvu priporočil, naj pristojne organe, ki obravnavajo prošnje za bivanje študentov, seznani, da morajo pri tem dosledno uporabljati definicijo invalidnosti iz Konvencije o pravicah invalidov in Zakona o izenačevanju možnosti invalidov. Ministrstvo je sporočilo, da je s tem seznanilo pisarne za študentske domove.** Pristojno je Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI) (050-20/2022/11).

3. Neuvedena ocena diskriminatornosti predpisa, izdano priporočilo

Navedba očeta in matere pokojnika v sklepu sodišča

Predlagateljica je zatrjevala diskriminatornost Zakona o dedovanju, ki določa, da mora sklep o dedovanju poleg drugih podatkov o pokojniku obsegati le ime njegovega očeta, ne pa tudi matere. **Zagovornik ocene diskriminatornosti predpisa ni uvedel, je pa pristojnemu ministrstvu priporočil, naj sporne določbe zakona spremeni tako, da odpravi neenako obravnavo staršev pokojnikov. Ministrstvo je sporočilo, da je pristopilo k ustanovitvi delovne skupine za pregled in pripravo izhodišč za spremembe ureditve na področju dedovanja. Pristojno je Ministrstvo za pravosodje (MP) (050-4/2025/5).**

4. Neuvedene ocene diskriminatornosti predpisa

1. Ocena diskriminatornosti Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru v zvezi z Zakonom o matičnem registru

Zagovornik ni izvedel ocene diskriminatornosti določbe Zakona o matičnem registru v zvezi z določbo Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru. Zakon namreč določa, da se v matični register za državljane Republike Slovenije med drugim vpisuje tudi sprememba spola, pravilnik pa razčleni, na podlagi česa se to vpisuje. Pri tem navaja odločbo pristojnega organa, podlaga za njeno izdajo pa je potrdilo pristojne zdravstvene ustanove ali zdravnika. Pobudnik je zatrjeval, da pravilnik s tem dejansko razširja materijo, ki jo opredeljuje zakon, s čimer oži človekove pravice oseb, ki spremenijo spol. Zagovornik se po preučitvi sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice za izvedbo ocene ni odločil, poleg tega pa je ugotovil, da je v zvezi z obravnavano tematiko v preteklih letih izdal že posebno poročilo ter več priporočil pristojnim ministrstvom. Pristojno je Ministrstvo za javno upravo (MJU) (050-10/2023/18).

2. Zakon o dohodnini in matere samostojne podjetnice, ki delajo s krajšim delovnim časom

Pobudnica je zatrjevala, da Zakon o dohodnini diskriminira matere samostojne podjetnice, ki zaradi starševstva delajo s krajšim delovnim časom. Zagovornik je pri preučevanju zadeve ugotovil, da se je o tem vprašanju opredelilo že Vrhovno sodišče, ki je zavzelo stališče, da sporna določba Zakona o dohodnini ob pravilni razlagi zakona ni diskriminatorna. Pristojno je Ministrstvo za finance (MF) (050-1/2024/8).

3. Domnevna diskriminatornost pogojev za pridobitev sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč

Pobudnik kot lastnik nepremičnine, ki je v poplavah leta 2023 utrpela škodo, je zatrjeval, da ni bil upravičen do enakih pravic pri povračilu škode kot drugi lastniki nepremičnin, ker je svojo nepremičnino v tem času oddajal v najem za nedoločen čas, najemniku pa dovolili vpis začasnega prebivališča. Sporna se mu je zdela določba interventnega zakona, da so do predplačil za obnovo upravičeni zgolj tisti lastnik objektov, kjer je bilo na naslovu prijavljeno vsaj eno stalno prebivališče.

Zagovornik je po preučitvi ugotovil, da v konkretni zadevi ni povezave (vzročne zveze) med osebno okoliščino lastnika in njegovo slabšo obravnavo, saj zakon ne veže statusa lastništva na status prijave stalnega prebivališča lastnika objekta. Pogoju namreč izpolni vsak lastnik poškodovanega objekta, v katerem je imela vsaj ena oseba prijavljeno stalno prebivališče, to pa je lahko tudi družinski član ali najemnik. Zato Zagovornik ocene diskriminatornosti predpisa ni uvedel. Pristojno je Ministrstvo za javno upravo (MJU) (050-2/2024/5).

4. Domnevna diskriminatornost novele Zakona o invalidskih organizacijah

Novela Zakona o invalidskih organizacijah je na novo uredila naloge in financiranje nacionalnega sveta invalidskih organizacij. Pobudniki so zatrjevali, da gre za neenako obravnavo tistih invalidskih organizacij, ki v ta svet niso vključene. Zagovornik je po preučitvi ugotovil, da se lahko reprezentativne in druge invalidske organizacije, ki delujejo na državni ravni, povežejo v nacionalni svet invalidskih organizacij. To pomeni, da bi reprezentativne in druge invalidske organizacije, ki delujejo na državni ravni in niso povezane v obstoječi nacionalni svet, lahko ustanovile svoj nacionalni svet, ki bi ga obravnavali kot enakovrednega obstoječemu. Zato neenake obravnave ni prepoznal. Poleg tega pa je na to temo izdal že priporočilo pristojnemu ministrstvu ter Posebno poročilo »Za uresničevanje pravic vseh ljudi z invalidnostmi v Sloveniji«. Pristojno je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) (050-6/2024/9).

5. Ureditev pravice do subvencionirane vozovnice delovnih invalidov s krajšim delovnim časom

Pobudnica je zatrjevala diskriminatornost Zakona o prevozi v cestnem prometu do delovnih invalidov, ki so delno zaposleni, saj določa, da jim zaradi zaposlitve ne pripada subvencionirana vozovnica za medkrajevni linijski prevoz v notranjem cestnem in železniškem prometu. Zagovornik je izpostavljeno problematiko pred tem že obravnaval v priporočilu, vendar pa pristojno ministrstvo priporočila še ni upoštevalo. Zato Zagovornik ocene diskriminatornosti predpisa ni izvedel, je pa ministrstvo ponovno pozval k spoštovanju priporočila. Pristojno je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE) (050-8/2024/2).

6. Priznanje invalidnosti kot trajne nezmožnosti za poklicno delo

Pobudnik je zatrjeval diskriminatornost ureditve priznanja invalidnosti kot trajne nezmožnosti za delo in med seboj primerjal osebe z različnimi stopnjami invalidnosti glede na preostalo delovno (ne)zmožnost, starost ob nastopu invalidnosti, leta dopolnjene pokojninske dobe itd. Zagovornik ocene diskriminatornosti po preučitvi ni uvedel, ker je ugotovil, da gre za primerjavo med osebami, ki imajo vse enako osebno okoliščino (invalidnost), kar pomeni, da zatrjevana različna obravnava med njimi ni nujno posledica te osebne okoliščine, temveč drugih razlogov (kot navedeno, različne stopnje priznane invalidnosti glede na preostalo delovno (ne)zmožnost, starost ob nastopu zavarovalnega primera, gostoto dopolnjene dobe itd...). Pristojno je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) (050-2/2025/8).

7. Izvzem osebnih asistentov iz plačne lestvice

Pobudnik je zatrjeval diskriminatornost ureditve plačnih lestvic za poklic osebni asistent, saj naj bi bil to edini poklic, ki ob prehodu na novo plačno lestvico ni bil preveden na enak način in po enaki metodologiji kot ostali primerljivi poklici, npr. bolničar negovalec/spremljevalec. Zagovornik se je po preučitvi odločil, da ocene ne izvede. Zatrjevana okoliščina poklica ne sodi niti med v zakonu taksativno našteje osebne okoliščine niti je Zagovornik do sedaj ni upošteval kot t. i. drugo osebno okoliščino. Poleg tega je ugotovil, da je poklic osebni asistent glede več vprašanj neprimerljiv s poklicem bolničar negovalec/spremljevalec, s katerim ga je primerjal pobudnik. Pristojno je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) (050-3/2025/4).

8. Ureditev opravljanja voznškega izpita otroka iz družine z več otroki

Pobudnik je zatrjeval diskriminatornost ureditve, po kateri je lahko spremljevalec osebe, starejše od 16 let, pri vožnji osebnega vozila poleg staršev, skrbnikov in rejnikov tudi druga oseba (npr. stari starš), ki pa lahko v obdobju petih let spremlja največ dve osebi, starejši od 16 let. Zagovornik se za izvedbo ocene diskriminatornosti predpisa ni odločil, saj je že pri preučitvi zadeve ugotovil, da niso podani vsi zakonsko zahtevani elementi diskriminacije, npr. poseg v pravico, svoboščino, pravno korist ali ugodnost, prikrajšanje v primerjavi z osebami v primerljivem položaju itd. Pristojno je Ministrstvo za infrastrukturo (MI) (050-6/2025/2).

9. Domnevna diskriminacija po spolu po Zakonu o vojaški dolžnosti

Pobudnica je zatrjevala neenako ureditev po Zakonu o vojaški dolžnosti, v skladu s katerim je vojaška dolžnost zgolj dolžnost moških, medtem ko ženske lahko sodelujejo le prostovoljno. Zagovornik je po preučitvi zadeve zaključil, da izvrševanje vojaške dolžnosti ni pravica državljanov, temveč njihova dolžnost, ki jim jo nalaga država, kar pomeni, da ni izkazanega posega v pravico. Tako stališče prav tako izhaja iz sodne prakse Sodišča EU, zato se Zagovornik za izvedbo ocene ni odločil. Pristojno je Ministrstvo za obrambo (MORS) (050-11/2025/3).

10. Domnevna diskriminatornosti razlikovanja med študentskim delom in zaposlitvijo pri priznavanju delovnih izkušenj

Pobudnik je zatrjeval diskriminatornost ureditve priznavanja delovnih izkušenj študentov pri zaposlovanju v javnem sektorju. Zagovornik je po preučitvi zadeve ugotovil, da razlikovanje ne temelji na osebnih okoliščinah, temveč zakon razlikuje izključno med oblikami dela oziroma pravnimi razmerji (vrsto pogodbenega razmerja). Zato ocene diskriminatornosti v tem primeru ni izvedel. Pristojno je Ministrstvo za javno upravo (MJU) (050-12/2025/3).

11. Domnevna diskriminatornost občinskega odloka v primerih, ko je plačnik pogreba občina

Pobudnik je zatrjeval diskriminatornost konkretnega občinskega odloka, ki določa, da se v primeru, ko je plačnik pogreba občina, opravi raztros pepela. Menil je, da ta določba dejansko določa obvezno kremacijo, to pa diskriminira jude, muslimane in pravoslavne kristjane, ki jim vera prepoveduje upepeljevanje. Zagovornik je po preučitvi primera presodil, da ureditev v odloku ni diskriminatorna, saj ureja oziroma dopušča še druge opcije glede tega, kdo vse je lahko plačnik pogreba, če to niso pokojnikovim svojci, s tem pa tisti, ki je plačnik pogreba, lahko odloči tudi o načinu pogreba. Zato ocene v tem primeru ni izvedel. Pristojno je Ministrstvo za pravosodje (MP) (050-13/2025/4).

12. Ukinitev ugodnosti za dijake s posebnimi potrebami pri vpisu na študij

Pobudnica je zatrjevala, da je Zakon o visokem šolstvu brez utemeljitev ukinil ukrep pozitivne diskriminacije za dijake s posebnimi potrebami pri njihovem vpisovanju na študij in jih s tem postavil v slabši položaj v primerjavi z ostalimi dijaki. Zagovornik je po preučitvi zadeve ugotovil, da dijaki s posebnimi potrebami oziroma posebnimi statusi že med šolanjem prejemajo ustrezne prilagoditve in podporo, ki jim omogočajo uspešen zaključek srednješolskega izobraževanja, pri čemer so jim nadaljnje prilagoditve zagotovljene tudi pri opravljanju mature, kar jih postavlja v primerljiv položaj z ostalimi dijaki. Dosedanji 10-odstotni bonus pri izpolnjevanju pogojev za vpis na študij ob omejitvi vpisa bi zato pomenil neupravičeno prednost teh kandidatov v primerjavi z ostalimi. Poleg tega je Zagovornik v zvezi z navedeno problematiko v postopku sprejemanja novele zakona izdal dve priporočili v letu 2024 in 2025. Zato se za izvedbo ocene diskriminatornosti v tem primeru ni odločil. Pristojno je Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI) (050-18/2025/4).

Ocene diskriminatornosti predpisov so v celoti dostopne na spletni strani Zagovornika na povezavi <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/ocene-diskriminatornosti-predpisov/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> pod razdelkom **Iskanje po vseh zaključenih primerih** lahko z evidenčno številko poiščete določeno oceno diskriminatornosti predpisov.

7.4 Vložene zahteve za presojo ustavnosti pred Ustavnim sodiščem

Na podlagi 38. člena ZVarD ima Zagovornik pooblastilo za vlaganje zahtev za presojo ustavnosti in zakonitosti predpisov pred Ustavnim sodiščem. Če Zagovornik v postopku ocene diskriminatornosti predpisa oceni, da je kakšen zakon ali drug predpis diskriminatoren, lahko o tem obvesti predlagatelja postopka za presojo ustavnosti in zakonitosti ali pa sam z zahtevo začne postopek za presojo ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil.

Zagovornik lahko vloži zahtevo za presojo ustavnosti in zakonitosti predpisa tako zaradi neskladja s prvim odstavkom 14. člena Ustave, ki se nanaša na prepoved diskriminacije, in sicer v zvezi s katero koli človekovo pravico in temeljno svoboščino, kakor tudi zaradi neskladja z drugim odstavkom 14. člena Ustave, ki se nanaša na splošno načelo enakosti pred zakonom, a slednje le takrat, ko razlikovanje temelji na osebnih okoliščinah.¹⁷

Zagovornik v letu 2025 na Ustavno sodišče ni podal nobene zahteve za presojo ustavnosti predpisa, jih je pa v prejšnjih letih podal pet – eno v letu 2020, tri v letu 2021 in eno v letu 2023. V eni od teh zadev postopek presoje ustavnosti pred Ustavnim sodiščem še teče, v štirih pa se je že zaključil: v dveh zadevah leta 2023 s sklepom o zavrženju zahteve za presojo ustavnosti, v dveh pa leta 2021 oziroma leta 2024 z izdajo odločbe.

Zahteva za presojo ustavnosti, ki jo je Zagovornik leta 2023 podal na Ustavno sodišče in jo to še obravnava:

1. Zakon o osebni asistenci (ZOA) je po oceni Zagovornika v nasprotju z Ustavo v delu, kjer pridobitev osebne asistencije omejuje z zgornjo starostno mejo 65 let, s čimer ne zagotavlja vsem osebam enakih ustavno zagotovljenih pravic, saj različno ureja pravice ljudi z invalidnostmi samo na podlagi tega, koliko so stari.

Postopek pred Ustavnim sodiščem je še v teku. Pristojna je Vlada (številka ocene diskriminatornosti: 050-16/2020/17, 050-3/2023,¹⁸ številka zahteve za presojo ustavnosti: 0703-6/2023/1).

¹⁷ Procesno legitimacijo Zagovornika pred Ustavnim sodiščem je slednje pojasnilo v odločbi št. U-I-16/21-12 in U-I-27/21-12.

¹⁸ Zagovornik je oceno diskriminatornosti ZOA v zvezi s tem izdal v letu 2021 v zadevi 050-16/2020, zato je v zadevi 050-3/2023 v letu 2023 ni izvajal ponovno, saj se predpis v tem delu ni spremenil, in je štel predpis za diskriminatoren na podlagi že izvedene ocene.

8 PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH

8.1 Pravna podlaga in način zbiranja podatkov

Na podlagi tretjega poglavja Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) spremlja stanje diskriminacije v Sloveniji. Zagovornik spremlja splošno stanje na področju varstva pred diskriminacijo na več načinov, med katerimi se uporabljajo metode raziskav (lastne in mednarodne), analiza stanja (v državi in mednarodne primerjave), spremljanje delovanja drugih organov ter analiza dejavnosti Zagovornika.

V skladu s **16. členom ZVarD** Zagovornik in pristojne inšpekcije zbirajo anonimizirane podatke o številu obravnavanih primerov diskriminacije po posameznih osebnih okoliščinah, po oblikah diskriminacije in po posameznih področjih. Inšpekcije enkrat letno Zagovorniku pošljejo tovrstne podatke. Omenjeni podatki se zbirajo in uporabljajo za namene spremljanja, načrtovanja in vodenja nediskriminacijske politike ter za znanstvenoraziskovalne namene.

V okviru nalog in pooblastil, ki jih določa ZVarD, Zagovornik spremlja splošno stanje v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami (**šesta alineja 21. člena ZVarD**). Z namenom izvajanja spremljanja splošnega stanja je Zagovornik poslal pristojnim organom poizvedbo za podatke o številu obravnavanih primerov diskriminacije v letu 2025 po posameznih osebnih okoliščinah, po oblikah diskriminacije in po posameznih področjih. Za podatke je zaprosil inšpekcijske organe, Banko Slovenije, Policijo, Vrhovno državno tožilstvo, sodišča, kakor tudi Ministrstvo za pravosodje.

Tožilstvo in Policijo je Zagovornik zaprosil za podatke o obravnavanih primerih, ki izpolnjujejo znake kaznivega dejanja po **297. členu Kazenskega zakonika (KZ)**, t. j. javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ter po **131. členu KZ-1**, t. j. kršitve enakopravnosti, ki sta povezana s katero koli osebnostno okoliščino (spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali drugo). Tovrstna dejanja bi lahko hkrati bila dejanja diskriminacije v skladu z ZVarD ali pa za njih velja, da lahko vključujejo kršitev tudi drugih členov zakonov (na primer, če je bilo kaznivo dejanje izvršeno z rasističnim, homofobnim, transfobnim, seksističnim ali drugim diskriminatornim motivom). Policijo je Zagovornik zaprosil tudi za podatke o prekrških vzburjanja nestrpnosti zaradi kakšnih osebnih okoliščin po **20. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)**.¹⁹

Sodišča je Zagovornik zaprosil za anonimizirane podatke o (pravnomočnih in nepravnomočnih) sodbah, ki se opirajo na **14. člen Ustave**, Kazenski zakonik (KZ-1), zlasti člena 297 in 131, 20. člen ZJRM-1, ZVarD, Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja, 6., 6.a, 27. in 133. člen Zakona o delovnih razmerjih, 6. člen Zakona o izenačevanju možnosti invalidov, 3. člen Zakona o verski svobodi²⁰ in druge predpise, ki vsebujejo prepoved diskriminacije in obveznost enake obravnave ne glede na osebne okoliščine.

Z vidika natančnega spremljanja obravnavanih primerov diskriminacije na nacionalni ravni v skladu z zahtevami ZVarD se kaže potreba po sistemski uskladitvi načina beleženja obravnavanih primerov diskriminacije.

¹⁹ Uradni list RS, št. 70/06 in 139/20

²⁰ Uradni list RS, št. 14/07, 46/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 100/13 in 102/23

8.2 Obravnavani primeri diskriminacije – Inšpektorati

Zagovornik je poslal poizvedbo za predložitev anonimiziranih podatkov v skladu s 16. členom ZVarD 31 inšpekcijskim organom in tudi Banki Slovenije kot pristojnemu nadzornemu organu na področju bančnega sektorja. Zagovornik je prejel 29 odgovorov.

24 inšpekcijskih organov v letu 2025 ni obravnavalo nobenega za Zagovornika relevantnega primera diskriminacije.

V nadaljevanju je pregled obravnavanih primerov diskriminacije glede na prejete odgovore tistih petih inšpekcijskih organov, ki so odgovorili in je iz posredovanih odgovorov razvidno, da so obravnavali primere diskriminacije. To so:

1. Inšpektorat za delo,
2. Inšpektorat za šolstvo,
3. Tržni inšpektorat,
4. Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
5. Banka Slovenije.

Noben od inšpektoratov ni poročal o zadevah, ki jih je obravnaval tudi Zagovornik, razen Tržnega inšpektorata (3 zadeve od 5).

Zagovornik po preučitvi pridobljenih odgovorov inšpektoratov ugotavlja, da inšpektorati večinoma ne vodijo evidenc za zadeve po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije, kot to določa 16. člen ZVarD.

16. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo (zbiranje podatkov)

(1) Zagovornik in pristojne inšpekcije iz 44. člena tega zakona zbirajo anonimizirane podatke o številu obravnavanih primerov diskriminacije po posameznih osebnih okoliščinah, po oblikah diskriminacije in po posameznih področjih iz 2. člena tega zakona. Inšpekcije enkrat letno posredujejo te podatke zagovorniku.

(2) Podatki iz prejšnjega odstavka se zbirajo in uporabljajo za namene spremljanja, načrtovanja in vodenja nediskriminacijske politike ter za znanstvenoraziskovalne namene.

8.2.1 Inšpektorat za delo

Inšpektorat za delo je poročal, da so v letu 2025 evidentirali 24 primerov kršitev 6. člena ZDR-1 pri 20 delodajalcih ter 1 kršitev drugega odstavka 6. člena ZVarD pri 1 delodajalcu. Pojasnil je, da so se obravnavane zadeve nanašale predvsem na primere diskriminatornega ravnanja delodajalcev v zvezi z denarnimi prejemki iz delovnega razmerja, ki posameznim delavcem niso bili izplačani ali so jim bili izplačani v različnih višinah ali v različnih časovnih terminih.

Med primeri, o katerih je poročal Inšpektorat za delo, ni zadev, ki jih je inšpektoratu v pristojno obravnavo na podlagi 42. člena ZVarD odstopil Zagovornik.

25 zadev, ki jih je kot primere obravnavane diskriminacije navedel Inšpektorat za delo, se nanaša na naslednje vsebine:

- 1. Regres za letni dopust**
- 2. Izplačilo poslovne uspešnosti**
- 3. Izplačilo plače**
- 4. Zagotavljanje enake obravnave pri zaposlovanju**
- 5. Izplačilo dodatnega prejemka delavcem**
- 6. Nadlegovanje oziroma trpinčenje na delovnem mestu**

Inšpektorat za delo je predstavil primere, v katerih je bil v letu 2025 izrečen ukrep oziroma je bila izdana odločba.

1. Regres za letni dopust

Po poročanju Inšpektorata za delo se je tudi v letu 2025 za najbolj problematično izkazalo področje neenakopravne obravnave pri izplačilu regresa za letni dopust delavcem.

Inšpektorji so evidentirali 16 primerov diskriminatornega ravnanja s strani delodajalca v zvezi z izplačilom regresa delavcem. Primeri so se nanašali na situacije, ko je delodajalec:

- določenim delavcem izplačal višji regres oziroma višji sorazmerni del regresa;
- delavcem izplačeval regres na različne datume oziroma ga je določenim delavcem izplačal prej kot drugim delavcem in
- določenim delavcem regresa sploh ni izplačal,

s čimer je delodajalec določene delavce postavil v prednostni položaj napram drugim delavcem.

Osebne okoliščine, na podlagi katerih je prišlo do diskriminatornega ravnanja, so bile:

- sorodstveno razmerje;
- socialni status;
- državljanstvo - tujci (v enem primeru je na primer delodajalec delavcem, ki so bili državljani Indije, izplačal nižji regres oziroma sorazmerni del regresa kot delavcem, ki so bili državljani Bosne in Hercegovine in Kosova);
- opravljanje dela po pogodbi o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del;
- vrsta delovnega mesta – delodajalec je vodilnim delavcem izplačal višji regres kot drugim delavcem – ter
- trajanje oziroma čas zaposlitve.

Ukrepi oziroma sankcije, ki so se v navedenih primerih izrekli delodajalcu oziroma delodajalcu in odgovorni osebi pravne osebe, so bili:

- opozorilo, podano na zapisnik na podlagi 53. člena Zakona o prekrških (ZP-1);
- odločba o prekršku, s katero se je na podlagi drugega odstavka 27. člena ZP-1 izrekla enotna sankcija: globa in/ali opomin;
- odločba o prekršku, s katero se je na podlagi 21. člena ZP-1 izrekel opomin ter
- ustno opozorilo na zapisnik na podlagi drugega odstavka 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZIN).

V nekaterih primerih odločbe o prekršku še niso pravnomočne, saj je bila vložena zahteva za sodno varstvo.

2. Izplačilo poslovne uspešnosti

Po poročanju Inšpektorata za delo so delodajalci ravnali diskriminatorno **pri izplačilu poslovne uspešnosti** v naslednjih primerih:

1. Delodajalec je sprejel sklep o izplačilu poslovne uspešnosti za leto 2024, v skladu s katerim se je letna poslovna uspešnost izplačala sorazmerno glede na prisotnost na delu v letu 2024, zaradi česar so bili v neenakopraven položaj postavljeni delavci, ki so bili v letu 2024 odsotni z dela zaradi zdravstvenega stanja in starševstva (očetovskega in materinskega dopusta, začasne nezmožnosti za delo zaradi nosečnosti, ter začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe, razen zaradi bolezni ali poškodbe v zvezi z delom). Do zmanjšanja izplačila poslovne uspešnosti iz zadevnih razlogov je prišlo skupno pri 762 delavcih, pri vsem tem pa ravnanja pravne osebe objektivno ni upravičeval zakoniti cilj.

Delodajalcu in odgovorni osebi je bila izdana odločba o prekršku, s katero jima je bila na podlagi drugega odstavka 27. člena ZP-1 izrečena enotna globa. Odločba o prekršku še ni pravnomočna, saj je bila vložena zahteva za sodno varstvo.

2. Delodajalec je ravnal diskriminatorno, ko je trem delavcem izplačal nižjo poslovno uspešnost za leto 2024 iz razloga odsotnosti z dela zaradi zdravstvenega stanja oziroma starševstva, in jih je posledično na podlagi navedenih osebnih okoliščin obravnaval manj ugodno kot ostale delavce. Delodajalec je imel tudi sprejet splošni akt z nazivom »Poslovna uspešnost«, v katerem je bilo med drugim določeno, da so do poslovne uspešnosti upravičeni vsi delavci v sorazmerju s prisotnostjo na delu ter da do izplačila niso upravičeni tisti delavci, ki niso več v delovnem razmerju (razen upokojevc), in delavci, ki so v tekočem letu koristili bolniški stalež.

Inšpektorat je delodajalcu skladno s 16. členom ZIN-1 izdal ureditveno odločbo, s katero mu je naložilo, naj obstoječi akt za delitev poslovne uspešnosti vsebinsko popravi tako, da bo upoštevano načelo nediskriminatornosti do zaposlenih v družbi, ter o tem pisno obvesti in seznani vse delavce. Ker je delodajalec ravnal v skladu z izdano ureditveno odločbo, mu je bil v prekrškovnem postopku na podlagi določbe 53. člena ZP-1 izrečen ukrep opozorilo.

3. Delodajalec je določeno skupino delavcev, ki so bili v letu 2023 v bolniškem staležu in na porodniškem dopustu, z navidezno nevtralno določbo »Pravilnika o določanju in izplačilu dela place za poslovno uspešnost«, v katerem se v zmanjšan letni fond ur nista všteli bolniška in porodniška odsotnost delavca, postavil v manj ugoden položaj pri izplačilu dodatka za poslovno uspešnost, kar je v nasprotju z drugim odstavkom 6. člena ZVarD.

Delodajalcu je bil na podlagi 53. člena ZP-1 izrečen ukrep opozorilo, podan na zapisnik.

3. Izplačilo plače

Po poročanju Inšpektorata za delo je delodajalec ravnal diskriminatorno **pri izplačilu plače** v naslednjih primerih:

1. Delodajalec je ravnal diskriminatorno s tem, ko je delavcu izplačal plačo kasneje kot nekaterim drugim delavcem, in sicer glede na osebno okoliščino narodnosti in državljanstva, saj je tujce postavil v prednostni položaj in jim je plačo izplačal prej kot delavcu, ki ni bil tujec.

Delodajalcu je bil na podlagi 53. člena ZP-1 izrečen ukrep opozorilo, podan na zapisnik.

2. Delodajalec, ki je v likvidaciji, določenemu delavcu ni izplačal plače za mesec april 2025, ker je bil ta delavec sin zakonitega zastopnika in likvidacijskega upravitelja delodajalca ter hkrati je bil v preteklosti zaposlen pri delodajalcu kot poslovodja.

Delodajalcu in odgovorni osebi je bil na podlagi 53. člena ZP-1 izrečen ukrep opozorilo, podan na zapisnik.

4. Zagotavljanje enake obravnave pri zaposlovanju

Po poročanju Inšpektorata za delo je delodajalec ravnal diskriminatorno **pri zagotavljanju enake obravnave pri zaposlovanju** v naslednjih primerih:

1. Delodajalec je ravnal diskriminatorno, ko ni izbral in zaposlil kandidatke na objavljeno prosto delovno mesto iz razloga zdravstvenega stanja kot osebne okoliščine.

Delodajalcu je bil na podlagi 53. člena ZP-1 izrečen ukrep opozorilo, podan na zapisnik.

2. Delodajalec pri zaposlovanju na delovno mesto svetovalnega delavca (m/ž) ni zagotavljal enake obravnave, saj je potencialne kandidate z izjavo o interni zasedbi delovnega mesta odvrnil od prijave na javno razpisano delovno mesto, s čimer je ravnal diskriminatorno.

Delodajalcu in odgovorni osebi je bila na podlagi 21. člena ZP-1 izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.

5. Izplačilo dodatnega prejemka delavcem

Po poročanju Inšpektorata za delo je delodajalec ravnal diskriminatorno **pri izplačilu dodatnega prejemka delavcem** v naslednjem primeru:

1. Delodajalec je sprejel splošni akt, ki ga je poimenoval »Dodatek za ne koriščenje bolniških odsotnosti«, zaradi česar dvema delavcema, ki sta bila bolniško odsotna in sta prejela bolniško nadomestilo, ni izplačal tega dodatnega prejemka, s čimer jima ni zagotovil enake obravnave glede na njuno zdravstveno stanje napram drugim delavcem in je ravnal diskriminatorno.

Delodajalcu in odgovorni osebi je bila izdana odločba o prekršku, s katero jima je bila na podlagi 27. člena ZP-1 izrečena enotna globa. Odločba o prekršku še ni pravnomočna, saj je bila vložena zahteva za sodno varstvo.

6. Nadlegovanje oziroma trpinčenje na delovnem mestu

Po poročanju Inšpektorata za delo je delodajalec ravnal v nasprotju s **prepovedjo nadlegovanja oziroma trpinčenja** v naslednjem primeru:

1. Delodajalec je sprejel »Pravilnik o izvajanju nadzora bolniških odsotnosti«, ki je določal, da se delavca napoti na kontrolni pregled k pooblaščenemu zdravniku medicine dela še isti dan ali najkasneje naslednji dan po tem, ko delavec sporoči bolniško odsotnost, s čimer je bilo prekoračeno pooblastilo delodajalca glede nadzora bolniških odsotnosti delavcev, saj za tak nadzor ni zakonite pravne podlage. Določba drugega odstavka 7. člena ZDR-1 določa, da se spolno in drugo nadlegovanje iz prvega odstavka 7. člena ZDR-1 šteje za diskriminacijo po določbah tega zakona.

Delodajalcu in odgovorni osebi je bila izdana odločba o prekršku, s katero se jima je na podlagi 21. člena ZP-1 za kršitev prvega odstavka 7. člena ZDR-1 namesto globe izrekel opomin. Odločba o prekršku še ni pravnomočna, saj je bila vložena zahteva za sodno varstvo.

Iz navedenega izhaja, da so inšpektorji za delo v primerih ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije ukrepali na naslednje načine:

- z izrekom enotne globe na podlagi 27. člena ZP-1 (v 7 primerih);
- z opozorilom na zapisnik na podlagi 53. člena ZP-1 (v 9 primerih);
- z izdajo odločbe o prekršku z opominom na podlagi 21. člena ZP-1 (v 5 primerih);
- z izdajo ureditvene odločbe v skladu s 16. členom ZIN (v 1 primeru) in
- z ustnim opozorilom na zapisnik na podlagi drugega odstavka 33. člena ZIN (v 1 primeru).

V letu 2025 je Zagovornik Inšpektoratu za delo odstopil 4 zadeve (3 v prekrškovni postopek in 1 primer v inšpekcijski in/ali prekrškovni postopek).

Zagovornik še ni bil obveščen o zaključku odstopljenih zadev.

8.2.2 Inšpektorat za šolstvo

1. Izvajanje roditeljskega sestanka v dvojezični šoli
2. Zahteva, da se učenci pri izvajanju dramatizacije preoblačijo v ženske
3. Onemogočanje udeležbe na valeti učenki Rominji
4. Očitki diskriminatorne obravnave, ki so uperjeni zoper inšpektorat

Inšpektorat za šolstvo je za leto 2025 poročal, da pobudniki na področju šolstva očitajo domnevno diskriminacijo v vzgojno-izobraževalnih zavodih v primerih ocenjevanja znanja, vzgojnega ukrepanja, sodelovanja s starši, načina komuniciranja v šolskem prostoru ter v zvezi z organizacijo dela v zavodih. Zapisji izkazujejo izključno lastno presojo in doživljanje posameznih dogodkov ali okoliščin v šolskem prostoru kot diskriminatorne, pri čemer je potrebno ugotoviti, da obravnava pritožbenih navedb z vidika uresničevanja veljavnih šolskih predpisov in s tem povezanih pripadajočih pravic in dolžnosti učencev, sodelovanja s starši in ostalimi udeleženci izobraževanja, ni izkazovala elementov diskriminacije.

Med primeri, o katerih je poročal Inšpektorat za šolstvo, ni zadev, ki jih je inšpektoratu v pristojno obravnavo na podlagi 42. člen ZVarD odstopil Zagovornik.

Po poročanju Inšpektorata za šolstvo je dodatna presoja in tehtanje izpolnjevanja elementov diskriminacije potekala v okviru treh inšpekcijskih postopkov:

1. **Izvajanje roditeljskega sestanka v dvojezični šoli** na način, da je prevladalo izvajanje v madžarskem jeziku.

V postopku je Inšpektorat za šolstvo ugotovil, da je roditeljski sestanek potekal v obeh jezikih.

2. **Zahteva, da se učenci pri izvajanju dramatizacije preoblačijo v ženske**

V postopku je Inšpektorat za šolstvo ugotovil, da je bilo ocenjevanje dramatizacije napovedano in načrtovano ter da so učenci lahko sami izbirali vloge, pritožb pa ni bilo. Inšpektorat za šolstvo je ravnatelju šole predlagal, naj v prihodnje dejansko preverijo, ali učenci res izbirajo vloge sami in ali se s tem strinjajo.

3. **Onemogočanje udeležbe na valeti učenki Rominji**

V postopku je Inšpektorat za šolstvo ugotovil, da je šoli pri izvedbi vate pomagalo lokalno gasilsko društvo na zunanjih površinah (nadzor nad parkiriščem). S strani prostovoljnega gasilca, ki je skrbel za varovanje vate, ni bil dovoljen vstop učenki na prireditveni prostor, kjer so bili zbrani učenci devetega razreda. Dogodek se je pripetil na parkirišču, kjer ni bilo prisotnih strokovnih delavcev, ki bi učenko prepoznali in ji omogočili priključitev k njenemu oddelku. V času vate šola o dogodku ni bila obveščena.

Inšpektorat za delo je nadalje poročal, da je učenka sodelovala na valeti, ter da so med postopkom ugotovili, da je šola v zvezi z dogodkom opravila pogovore s starši, z učenko, romsko pomočnico in upravnim odborom gasilskega društva. Nepravilnosti glede tega, kako je šola obravnavala omenjeni dogodek, niso bile ugotovljene.

4. Inšpektorat za šolstvo je poročal tudi **o očitkih diskriminatorne obravnave, ki so uperjeni zoper inšpektorat**, ki se mu očita diskriminatorna obravnava staršev in otrok in kršitev enakega varstva pred zakonom v primerih vodenja prekrškovnih postopkov na področju **ne obiskovanja pouka** in prekrškov, povezanih z **izobraževanjem na domu**. Inšpektorat za šolstvo je pojasnil, da v teh primerih ugotavlja opuščanje dolžnega nadzorstva staršev nad svojimi mladoletnimi otroci, ki niso obiskovali pouka in drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole iz neupravičenih razlogov oz. niso uporabili pravice do šolanja na domu v okviru veljavnih in priznanih programov v Sloveniji.

V letu 2025 Zagovornik Inšpektoratu za šolstvo ni odstopil nobenega primera.

8.2.3 Tržni inšpektorat

1. **Železniški potniški promet**
2. **Trgovska dejavnost – koriščenje kuponov za popust na določeno blago le z uporabo mobilne aplikacije**
3. **Termalno zdravilišče – prepovedan vstop za osebe, mlajše od določene starosti**
4. **Turistične nastanitve – etnična pripadnost**
5. **Vzpenjača – nižje cene karte za prebivalce domače občine (kraj bivanja)**

Tržni inšpektorat po določitvah ZVarD izvaja nadzor v zvezi z dostopom do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji in preskrbo z njimi. Nadzor izvaja na podlagi prejetih prijav, prekrškovni postopki se izvedejo na podlagi predloga Zagovornika načela enakosti.

Tržni inšpektorat je poročal, da je v letu 2025 obravnaval 5 primerov domnevne diskriminacije pri nudenju blaga oziroma storitev. Trije primeri se nanašajo na zadeve, ki jih je obravnaval tudi Zagovornik.

1. **Železniški potniški promet**

Prejeli so prijavo, da so bili potniki, ki so potovali v 2. razredu, zaradi gneče na vlaku večkrat usmerjeni v 1. razred brez ustreznega doplačila, zato naj bi bili potniki v 1. razredu diskriminirani.

Tržni inšpektorat je po preučitvi zadeve ugotovil, da ne gre za diskriminacijo v smislu ZVarD.

2. **Trgovska dejavnost – koriščenje kuponov za popust na določeno blago le z uporabo mobilne aplikacije**

Prejeli so dve prijavi zoper dva različna trgovca, ki potrošnikom nudita določene ugodnosti ob uporabi mobilne aplikacije. Po navedbah prijavitelja aplikacije ne morejo uporabljati zlasti starejši, ki nimajo pametnih telefonov.

Po preučitvi zadeve so prijaviteljema odgovorili, da ne gre za diskriminacijo v smislu ZVarD, saj je uporaba aplikacije omogočena vsem potrošnikom, brez kakršnihkoli omejitev. Tudi odločitev o nakupu in namestitvi strojne opreme, ki je potrebna za namestitev aplikacije, je izključno izbira potrošnika.

3. Termalno zdravilišče – prepovedan vstop za osebe, mlajše od določene starosti

Prejeli so prijavo, da je termalno zdravilišče v nasprotju z določbami Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot-1) in ZVarD prepovedalo vstop osebam, mlajšim od določene starosti.

Prijavo so preučili z vidika določb ZVPot-1. Prijavitelju so pojasnili, da je storitev nudena v enakem obsegu in pod enakimi pogoji določeni skupini potrošnikov (odraslim in starejšim od določene starosti), zato ne gre za nudenje storitev pod drugačnimi pogoji v smislu določb ZVPot-1.

Prijavitelj jih je seznanil, da je prijavo poslal tudi Zagovorniku.

TIRS je poročal, da se glede diskriminacije niso opredeljevali, saj je zadevo v tem delu obravnaval že Zagovornik, ki pa v postopku obravnave diskriminacije ni ugotovil.

4. Turistične nastanitve – etnična pripadnost

Prejeli so prijavo, ki se je nanašala na zavračanje rezervacije namestitve osebam, povezanim z izraelsko državo.

Tržni inšpektorat je prijavitelja pozval, naj prijavo dopolni in posreduje ustrezna dokazila, brez katerih postopka ni mogoče izpeljati.

Prijavitelj prijave ni dopolnil, zato postopek ni bil uveden.

Tudi Zagovornik je obravnaval isto zadevo in izdal priporočilo, da morajo ponudniki turističnih storitev pri nujenju le-teh dosledno spoštovati zakonsko prepoved neenake obravnave gostov zaradi njihovih osebnih okoliščin.

5. Vzpenjača – nižje cene karte za prebivalce domače občine (kraj bivanja)

Obravnavali so prijavo, da so cene prevoza z vzpenjačo za prebivalce občine nižje kot za ostale uporabnike vzpenjače. V postopku je bilo ugotovljeno, da lahko občani vozovnice kupijo po subvencionirani ceni ob predložitvi ustreznega dokazila o stalnem prebivališču, razliko do polne cene pa plača občina.

Tržni inšpektorat je na podlagi odgovorov občine, ki jih je pridobil v postopku, ocenil, da razlikovanje med občani občine in drugimi uporabniki vzpenjače temelji na legitimnem cilju. Občina je izkazala tudi, da subvencioniranje cen vozovnic temelji na sredstvu, ki je potrebno, ustrezno in sorazmerno.

Zagovornik je na prošnjo inšpektorata pripravil pojasnilo. Inšpektorat je upošteval Zagovornikove usmeritve.

Tržni inšpektorat je poročal, da ni ugotovil diskriminacije.

V letu 2025 Zagovornik Tržnemu inšpektoratu ni odstopil nobenega primera.

8.2.4 Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami je Zagovorniku poročal, da je obravnaval 1 primer diskriminacije.

Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami je za leto 2025 poročal, da je obravnaval prijavo osebe z invalidnostjo, natančneje z okvaro spodnjih okončin. Prijava se je navezovala na **nezmožnost evakuacije z višjega nadstropja večstanovanjske stavbe**.

V opisanem primeru je Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami izvedel inšpekcijski nadzor in odredil ukrep glede organizacijskih ukrepov varstva pred požarom, smiselne prilagoditve in dopolnitve požarnega reda s postopki evakuacije oseb z invalidnostmi v primeru požara. Odredba inšpektorata je bila upoštevana.

V letu 2025 Zagovornik Inšpektoratu za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ni odstopil nobenega primera.

8.2.5 Banka Slovenije

Banka Slovenije je Zagovorniku poročala, da je obravnavala 4 primere diskriminacije.

Med primeri, o katerih je poročala Banka Slovenije, ni zadev, ki jih je banki v pristojno obravnavo na podlagi 42. člena ZVarD odstopil Zagovornik.

Banka Slovenije je **na področju potrošniškega kreditiranja** obravnavala 3 primere zatrjevane posredne diskriminacije, in sicer po en primer na podlagi starosti, statusa tujca oziroma nerezidenta ter samozaposlitve s prihodki iz tujine. Banka Slovenije v nobenem od treh primerov ni ugotovila diskriminacije in ni odredila nobenega ukrepa oziroma ni izrekla nobene sankcije.

Banka Slovenije je **na področju zagotavljanja dostopnosti proizvodov in storitev za invalide** v letu 2025 obravnavala pritožbo potrošnika, ki zatrjuje diskriminacijo zaradi nezagotavljanja dostopnosti potrošniških bančnih storitev invalidom. Postopek še ni zaključen.

V letu 2025 Zagovornik Banki Slovenije ni odstopil nobenega primera.

8.2.6 Pregled podatkov o primerih inšpekcijskih organov

V letu 2025 je obravnavalo diskriminacijo pet inšpekcijskih organov, dva več kot v letu 2024. Glede na prejete podatke inšpektoratov je največ ugotovljenih kršitev diskriminacije na področju Inšpektorata za delo.

Inšpektorat za delo je v letu 2025 ugotovil eno kršitev več kot leta 2024. Tržni inšpektorat je prejel tri prijave manj kot v letu 2024 ter ni ugotovil nobene kršitve. Inšpektorat za šolstvo je prejel 3 prijave in ni ugotovil nobene kršitve. Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami je obravnaval 1 primer diskriminacije. Banka Slovenije je v letu 2025 obravnavala 4 primere zatrjevane diskriminacije, od tega je 3 postopke zaključila in diskriminacije ni ugotovila.

Tabela: Pregled prejetih podatkov inšpekcijskih organov glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 in 2025*

	PREJETE PRIJAVE										UGOTOVLJENI PRIMERI									
Inšpek. organ	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025		
TIRS	7	3	6	6	8	6	11	8	5	4	2	0	2	4	2	4	2	0		
IRSD	/	/	/	/	/	/	/	/	/	11	17	16	12	31	14	10	24	25		
IRSO	5	/	5	4	0	0	0	0	/	0	/	1	0	0	0	0	0	/		
IRS za šolstvo	9	16	6	10	16	21	22	/	3	/	2	/	0	0	0	1	0	0		
IRS za šport ²¹							1	/	0										0	0
ZIRS	0	0	1	/	0	0	1	0	0	0	0	0	/	0	0	/	0	0		
IJS ²²	0	6	0	/	/	0	0	0	0	0	/	0	/	/	0	0	0	0		
AKOS						1	/	0	0						1	1	0	0		
BS								0	4								0	0		
IRSVN DN ²³								1	1									1		

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0.
Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

²¹ Od leta 2023 dalje sta Inšpektorat za šolstvo in Inšpektorat za šport ločena organa, zato so tudi podatki v stolpcih za leto 2023 predstavljeni ločeno, in sicer se prva številka nanaša na število primerov, o katerih poroča Inšpektorat za šolstvo, druga številka pa na število primerov, o katerih poroča Inšpektorat za šport.

²² Inšpektorat Republike Slovenije za javni sektor

²³ Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

8.3 Obravnavani primeri diskriminacije – Policija

V skladu z 21. členom ZVarD Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo zbira tudi podatke o primerih kršitev, ki jih obravnava Policija. Na področjih, ki sodijo v pristojnost Policije, so štiri taka, ki so z vidika Zagovornikovega področja delovanja relevantna za spremljanje:

- 131. člen Kazenskega zakonika (kršitev enakopravnosti),
- 297. člen Kazenskega zakonika (javno spodbujanje sovraštva),
- 20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru (vzbujanje nestrpnosti),
- tretji odstavek 49. člena Kazenskega zakonika (obteževalna okoliščina).²⁴

Prav tako je Zagovornik zaprosil Policijo za predložitev morebitnih drugih zadev, povezanih z neenakim obravnavanjem (npr., če sta bila določeno kaznivo dejanje ali prekršek izvršena z rasističnim, homofobnim, transfobnim, seksističnim ali drugim diskriminatornim motivom).

- **131. člen KZ-1:** kršitev enakopravnosti, ki je povezana s katero koli osebno okoliščino (narodnost, rasa, barva, veroizpoved, etnična pripadnost, spol, jezik, politično ali drugačno prepričanje, spolna usmerjenost, premoženjsko stanje, rojstvo, genetska dediščina, izobrazba, družbeni položaj ali kakšna druga okoliščina).
- **297. člen KZ-1:** javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki so povezani s katero koli osebno okoliščino (spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali drugo) in bi kot taka utegnili biti dejanja diskriminacije v skladu z ZVarD.
- **20. člen ZJRM-1** navaja, da je prepovedano vzbujanje nestrpnosti z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Gre za kvalificirano obliko prekrškov, opredeljenih v 6., 7., 12., 13. in 15. členu ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje, nedostojno vedenje, poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe, pisanje po objektih ali uničevanje državnih simbolov). Določba 20. člena ZJRM-1 torej določa diskriminatorni motiv pri izvajanju nekaterih drugih kršitev javnega reda in miru.
- **tretji odstavek 49. člena KZ-1:** Če je bil nagib za storitev kaznivega dejanja narodnostna, rasna, verska ali etnična pripadnost oškodovanca, njegov spol, barva kože, poreklo, premoženjsko stanje, izobrazba, družbeni položaj, politično ali drugo prepričanje, invalidnost, spolna usmerjenost ali katerakoli druga osebna okoliščina, se to upošteva kot obteževalna okoliščina.²⁵

²⁴ Več v poglavju 8.5. Obravnavani primeri diskriminacije – Ministrstvo za pravosodje.

²⁵ Policija je sporočila, da ne razpolaga s podatki o narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti oškodovanca, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, družbenem položaju, političnih ali drugih prepričanjih, invalidnosti ali spolni usmerjenosti, saj teh podatkov v skladu z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ne zbira in ne obdeluje.

8.3.1 Kazniva dejanja po 131. členu Kazenskega zakonika – Kršitev enakopravnosti

Določba 131. Kazenskega zakonika (KZ-1) določa: kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okoliščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu tako pravico ali svoboščino omeji, ali kdor na podlagi takega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta (prvi odstavek).

Enako se kaznuje, kdor preganja posameznika ali organizacijo zaradi zavzemanja za enakopravnost ljudi (drugi odstavek).

Če stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporom do treh let (tretji odstavek).

Policija v letu 2025 kaznivih dejanj po členu 131. KZ-1 ni obravnavala.

Tabela: Kazniva dejanja po 131. členu KZ-1 – kršitev enakopravnosti po letih

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Število osumljencev	2	1	1	3	2	1	7	3	0	0
Število oškodovancev	2	2	2	8	1	1	7	2	0	0

131. člen Kazenskega zakonika - 1 (kršitev enakopravnosti)

(1) Kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okoliščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu takšno pravico ali svoboščino omeji ali kdor na podlagi takšnega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

(2) Enako se kaznuje, kdor preganja posameznika ali organizacijo zaradi zavzemanja za enakopravnost ljudi.

(3) Če stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporom do treh let.

8.3.2 Kazniva dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika – Spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti

Po določbi 297. člena KZ-1 se kaznuje z zaporom do dveh let, kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali kateri koli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi, ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev (prvi odstavek).

Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršno koli pomoč pri rasistični dejavnosti, ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije (drugi odstavek).

Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh, se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti, ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora (tretji odstavek).

Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilca kaznuje z zaporom do treh let (četrti odstavek).

Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zaporom do petih let (peti odstavek).

Policija je posredovala spremenjene podatke za leto 2024.

Tabela: Pregled števila obravnavanih kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 po letih

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ovadba	18	13	12	16	50	40	31	21	26	48
Poročilo	31	13	18	23	44	49	24	18	19	21
Skupaj	49	26	30	39	94	89	55	39	45	69

297. člen Kazenskega zakonika – 1
(javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti)

(1) Kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali katerikoli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, se kaznuje z zapornom do dveh let.

(2) Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršnokoli pomoč pri rasistični dejavnosti ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije.

(3) Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora.

(4) Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zapornom do treh let.

(5) Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zapornom do petih let.

(6) Sredstva in predmeti s sporočili iz prvega in drugega odstavka tega člena, pa tudi pripomočki, namenjeni za njihovo izdelovanje, razmnoževanje in razpečevanje, se vzamejo ali njihova uporaba ustrezno onemogoči.

8.3.3 Prekrški po Zakonu o varstvu javnega reda in miru – Vzburjanje nestrpnosti

Določba 20. člena ZJRM-1 navaja, da je prepovedanih pet dejanj z namenom vzburjanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Gre za kvalificirano obliko prekrškov, opredeljenih v 6., 7., 12., 13. in 15. členu ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje, nedostojno vedenje, poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe, pisanje po objektih ali uničevanje državnih simbolov). Določba 20. člena ZJRM-1 torej določa diskriminatorni motiv pri izvajanju nekaterih drugih kršitev javnega reda in miru.

Policija je pojasnila, da prekrški niso vsebinsko segmentirani po motivih, temveč se obravnavajo v okviru iste pravne podlage. Podatki ostajajo enaki kot doslej; po novem je kršitev vzburjanja nestrpnosti določena v 24. členu ZJRM-2²⁶ (prej 20. člen ZJRM-1), kar pa na poročanje podatkov za leto 2025 ne vpliva, saj je ZJRM-2 stopil v veljavo 28. 1. 2026.

Policija je v letu 2025 izrekla ukrepe v 70 primerih prekrškov po 20. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1).

Iz spodnje tabele je razviden trend povečevanja obravnavanih kršitev 20. člena ZJRM-1 med letoma 2016 in 2024, saj je policija vsako leto obravnavala več tovrstnih prekrškov, z izjemo leta 2023. Leta 2024 je policija obravnavala največ prekrškov (95), leta 2023 pa prvič beleži upad, saj jih je obravnavala 62. Število kršitev se je v letu 2025 ponovno zmanjšalo.

Tabela: Pregled ukrepov po 20. členu ZJRM-1 – Ugotovljene kršitve, kot jih je policija poročala za leto 2025, pri tem pa je popravila tudi podatke za leti 2021 in 2024.

Člen ZJRM-1	Število kršitev									
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
6. nasilno ali drzno vedenje	29	32	35	41	42	48	47	45	72	46
7. nedostojno vedenje	11	8	6	7	12	13	16	9	13	11
12. poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe	1	7	11	1	5	4	6	7	7	11
13. pisanje po objektih	1	0	3	3	1	1	1	0	1	0
15. uničevanje državnih simbolov	0	1	1	4	3	3	3	1	2	2
Skupaj	42	48	56	56	63	69	73	62	95	70

20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru (vzbujanje nestrpnosti)

Če so dejanja iz 6., 7., 12., 13. in 15. člena tega zakona storjena z namenom vzburjanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti, se storilec kaznuje z globo najmanj 200.000 tolarjev.

²⁶ Uradni list RS, št. 112/25.

8.4 Obravnavani primeri diskriminacije – Tožilstvo

V skladu z 21. členom ZVarD je Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo v Republiki Sloveniji za podatke zaprosil Vrhovno državno tožilstvo (VDT), ki je predložilo podatke o pregonu kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 (javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti) ter po 131. členu KZ-1 (kršitev enakopravnosti).

VDT je za leto 2025 poročalo, da se v informacijskem sistemu vpisnikov še vedno ne beležijo podatki o osebnih okoliščinah posameznikov (npr. spolna usmerjenost) niti o motivu storitve kaznivega dejanja (rasna, narodnostna, etnična ali verska nestrpnost ipd.), zato podatkov, razdelanih po teh kriterijih, ni mogoče posredovati. Na voljo pa so statistični podatki o številu prejetih ovadb, sprejetih državnotožilskih odločitvah in sodnih odločitvah za kaznivi dejanji javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 ter kršitve enakopravnosti po 131. členu KZ-1. Glede drugih kaznivih dejanj, storjenih z diskriminatornim oziroma sovražnim motivom, se od 2. junija 2020 uporablja posebna zaznamba »SOV«, ki omogoča njihovo statistično spremljanje. Do septembra 2025 so se s to zaznambo označevali tako spisi, pri katerih je bil zaznan poseben sovražni motiv, kot tudi spisi v zvezi s kaznivim dejanjem po 297. členu KZ-1. Zaradi uskladitve z mednarodnimi priporočili, ki ločujejo sovražni govor od drugih kaznivih dejanj iz sovraštva, je bilo 17. septembra 2025 izdano navodilo, da se zadev, v katerih se obravnava zgolj kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1, ne označuje več z zaznambo »SOV«. Ta je po novem namenjena izključno prepoznavi drugih kaznivih dejanj, storjenih z diskriminatornim motivom, kot ga opredeljuje tretji odstavek 49. člena KZ-1.

Iz statistike je razvidno najprej naraščanje vloženi kazenskih ovadb od leta 2008 do leta 2012, ko je bilo število prejetih ovadb najvišje, od leta 2013 je sledilo upadanje. Leta 2013 je VDT sprejelo pravno stališče z dne 27. februarja 2013, po katerem sovražni govor v nobenem primeru ne more biti kazniv, če v posledici ravnanja ni prišlo do ogrožitve ali motenja javnega reda in miru. V vsakem primeru mora za kaznivost izražanja obstajati objektivna možnost in tudi verjetnost (pri čemer abstraktna nevarnost ni dovolj), da bi prišlo do kršenja javnega reda in miru. To pravno stališče so državni organi in drugi akterji, ki navadno podajajo kazenske ovadbe (npr. policija), začeli upoštevati kot merodajno usmeritev, zaradi česar se je število podanih kazenskih ovadb občutno zmanjšalo. Posledično so se v obdobju od 2014 do 2019 številčno drastično zmanjšali zaključeni kazenski postopki kot tudi obsodilne sodbe in kaznovalni nalogi.

Leta 2019 je Vrhovno sodišče v zvezi z 297. členom KZ-1 izdalo sodbo št. I Ips 65803/2012, v kateri je odločilo drugače, kot se glasi pravno stališče VDT, in sicer, da pri kaznivem dejanju javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti ni nujno, da pride do konkretnega ogrožanja javnega reda in miru. Gre za precedenčno sodbo na področju javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki bi lahko imela v prihodnjih letih za posledico ponovno naraščanje števila kazenskih ovadb ter povečanje števila zaključenih kazenskih postopkov, obsodilnih sodb in kaznovalnih nalogov na tem področju.

V letih 2020 in 2021 je opazen porast števila vloženi kazenskih ovadb, ni pa podatkov, v kolikšni meri je to posledica navedene sodbe Vrhovnega sodišča št. I Ips 65803/2012. V letu 2022, 2023 in 2024 število vloženi kazenskih ovadb spet pada, v letu je število le-teh nekoliko porastlo. Število vloženi obtožnih predlogov ostaja nizko.

Zaradi nebeleženja osebnih okoliščin žrtev kot razlogov za kazniva dejanja do sedaj še ni bila opravljena vsebinska analiza teh podatkov. Razčlenjeni podatki so pogoj za razumevanje konteksta in razsežnosti obravnavanih primerov. S tem ko institucije ne zbirajo in ne urejajo podatkov po teh kriterijih, onemogočajo objektivno razumevanje stanja in razlogov za diskriminacijo na posameznih področjih.

Tabela: Pregon kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 – Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti

Dogodek	Prejete ovadbe	Sklepi o zavrženju ovadb	Vloženi obtožni akti ali predlogi za izrek VU/KAZ	Obsodilne sodbe	Sodbe o kaznovalnem nalogu	Oprostilne sodbe	Zavrnilne sodbe
2008	21	22	1	/	/	2	/
2009	8	5	3	/	/	/	/
2010	21	6	5	4	1	/	3
2011	63	29	5	4	3	1	/
2012	83	37	26	3	13	/	/
2013	34	36	15	9	/	/	2
2014	13	13	1	4	2	/	/
2015	20	30	2	2	/	/	/
2016	37	19	1	/	1	1	/
2017	13	19	2	1	/	/	/
2018	32	15	6	/	1	1	/
2019	26	24	2	/	2	/	3
2020	38	32	7	6	3	1	/
2021	73	68	3	0	2	1	0
2022	37	41	3	4	1	0	0
2023	33	24	2	0	1	0	0
2024	39	19	1	1	2	0	0
2025	46	36	1	0	1	0	0

Tabela: Podatki VDT za leto 2025 (1. 1. do 31. 12. 2025) za 297. in 131. člen KZ-1

ČLEN	Prenesene nerešene ovadbe	Prejete ovadbe	Skupaj v delu	REŠENE OVADBE				KONČANE PREISKAVE		SODBE O K.N.	SODBE PO OBRAVNAVI			PRITOŽBE DRŽAVNEGA TOŽILCA			Še ni izrečena prvo-stopna sodba	Pripor
				Zavrženje	Obtožni predlogi	Neposredna obtožba	Zahteva za preiskavo	Ustavitev	Vložen obtožni akt po preiskavi		Obsodilne	Oprostilne	Zavrnilne	Vloženo	Ugodeno	Neugodeno		
297. KZ-1	32	46	78	36	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	8	0
131. KZ-1	2	50	52	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

8.5 Obravnavani primeri diskriminacije – Ministrstvo za pravosodje

Zagovornik je v preteklih letih po preučitvi pridobljenih odgovorov policije, tožilstev in sodišče ugotavljal, da ti večinoma ne vodijo evidenc za zadeve po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije, kar je oteževalo spremljanje pojavnosti diskriminatornih vzrokov pri prepovedanih dejanjih.

Z novelo KZ-1J je bil v 49. členu KZ-1 dodan nov tretji odstavek, ki je določil, da se kot obvezna obteževalna okoliščina upošteva, če je bil nagib za storitev kaznivega dejanja narodnostna, rasna, verska ali etnična pripadnost oškodovanca, njegov spol, barva kože, poreklo, premoženjsko stanje, izobrazba, družbeni položaj, politično ali drugo prepričanje, invalidnost, spolna usmerjenost ali katerakoli druga osebna okoliščina.

Zato je Zagovornik pri Ministrstvu za pravosodje poizvedoval o primerih, kjer se je pri odmeri kazni uporabilo **tretji odstavek 49. člena KZ-1**. Smiselno namreč okoliščine, ki so obvezne obteževalne pri odmeri kazenske sankcije (tj. iz katere okoliščine je izhajal nagib za storitev kaznivega dejanja, tj. narodnostna, rasna, verska ali etnična pripadnost oškodovanca, njegov spol, barva kože, poreklo, premoženjsko stanje, izobrazba, družbeni položaj, politično ali drugo prepričanje, invalidnost, spolna usmerjenost ali katerakoli druga osebna okoliščina), pokrivajo varovane osebne okoliščine po ZVarD.

MP je v zvezi s podatki za leto 2025 pojasnilo, da ne zbira podatkov o kaznivem dejanju po 297. členu KZ-1, temveč jih Državno tožilstvo in sodišča posredujejo Statističnemu uradu, ki jih letno objavlja v statistiki »Kriminaliteta«. Ker se poročevalsko obdobje za leto 2025 še ni izteklo, ti podatki ob zaključku redakcije Zagovornikovega rednega letnega poročila še niso bili na voljo.

Prav tako MP ni posredovalo podatkov o obteževalnih okoliščinah po tretjem odstavku 49. člena KZ-1, saj jih ne zbira sistematično. Mogoče bi jih bilo pridobiti le iz Vrhovnega državnega tožilstva na podlagi ročnega pregleda zadev.

8.6 Obravnavani primeri diskriminacije – Sodišča

V skladu z 21. členom ZVarD je Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo v Republiki Sloveniji zbral podatke o sodni praksi na področju varstva pred diskriminacijo.

Najprej je vpogledal v bazo podatkov (iskalnik) **Vrhovnega sodišča**. Na podlagi iskalnika je pod gesli diskriminacija, nadlegovanje, spolno nadlegovanje, navodila za diskriminacijo, viktimizacija, povračilni ukrepi ter pod gesli po posameznih osebnih okoliščinah identificiral sodbe s področja diskriminacije, ki so bile izdane leta 2025.

V tabelo je vključil tiste zadeve, iz katerih izhaja osebna okoliščina (v več zadevah so tožniki pavšalno zatrjevali diskriminacijo, ne da bi opredelili osebno okoliščino in izpolnili druge elemente trditvenega bremena). V tabelo so vključene tudi relevantne sodbe, ki so jih predala sodišča in niso javno dostopne.²⁷

V bazi odločb **Ustavnega sodišča** je pod geslom »diskriminacija« Zagovornik identificiral 10 zadev, od tega so vsebinsko najbolj relevantne odločbe, predstavljene v tabeli.

Tabela vključuje sklep Ustavnega sodišča, s katerim je sodišče odločilo, da se ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča ter sodbo Upravnega sodišča v zvezi z odločbo Zagovornika načela enakosti ne sprejme.²⁸

Poleg vpogleda v **iskalnik sodne prakse**²⁹ je Zagovornik z namenom pridobitve čim bolj celovitih podatkov **za podatke o sodbah zaprosil tudi vrhovno sodišče, upravno sodišče in vsa višja, okrožna ter delovna in socialna sodišča, skupaj 22 sodišč**. Okrožna sodišča so bila zaprosena tudi za posredovanje podatkov vseh okrajnih sodišč z območja okrožnega sodišča in so vsa, razen Okrožnega sodišča v Celju, posredovala tudi podatke okrajnih sodišč z njihovega območja. Zagovornik je naknadno **6 okrajnim sodiščem**, z območja Okrožnega sodišča v Celju posredoval zaprosilo za posredovanje podatkov.

Na poizvedbo Zagovornika se je odzvalo 27 sodišč, 14 sodišč je navedlo, da so v letu 2025 obravnavala zadeve s področja diskriminacije. Upoštevati je potrebno, kot navedeno zgoraj, da so okrožna sodišča poročala zase in za vsa okrajna sodišča z območja posameznega okrožnega sodišča. Relevantne prejete sodbe so predstavljene v tabeli.

Vrhovno sodišče RS je pojasnilo, da v svojih informacijskih sistemih ne vodi podrobnejših podatkov o diskriminaciji po posameznih osebnih okoliščinah, ter navedlo, da se podatki o pravnomočno končanih kazenskih postopkih za kaznivi dejanji po 297. in 131. členu KZ-1 vsako leto posredujejo Statističnemu uradu RS (SiStat), kjer so javno dostopni. Hkrati je poudarilo, da v prekrškovnih vpisnikih podatkov ne vodijo po osebnih okoliščinah, oblikah diskriminacije ali področjih, ter da anonimiziranih sodb sodišč prve stopnje ne objavljajo, zato predlaga neposredno obračanje na okrajna sodišča oziroma prekrškovne organe. Poleg tega je posredovalo izpis evidentiranih prekrškovnih zadev za leto 2025 (med drugim po 20. členu ZJRM-1 in po 217. členu ZDR-1) ter podatke iz sistema PUND, iz katerih izhaja, da je bilo v letu 2025 začeti pet delovnih sporov s tipom zahtevka »odškodnina – diskriminacija – delavec«. Na podlagi iskalnega polja »zaradi«, v katerega sodišča vpisujejo predmet zadeve, je zaznalo še 11 drugih zadev, povezanih z diskriminacijo, vendar je pri tem opozorilo, da so ti podatki zanesljivi le v primerih, ko sodišče kot predmet zadeve zabeleži ustrezno izpeljanko besede »diskriminacija« in ne zgolj splošnejše oznake, kot je »odškodnina«. Obenem je izpostavilo, da se podatki o oblikah diskriminacije v vpisnikih ne vodijo.

²⁷ V tabele niso vključene sodbe, v katerih ni zatrjevane osebne okoliščine oziroma se sodišče ni vsebinsko opredelilo o obstoju diskriminacije.

²⁸ Up-145/24-13 z dne 20. 10. 2025.

²⁹ Dostopno na: www.sodnapraksa.si

Višje sodišče v Kopru je poročalo, da obravnava eno zadevo zaradi kaznivega dejanja kršitve enakopravnosti po prvem odstavku 131. člena KZ-1, v kateri je obtožni predlog vložil oškodovanec kot tožilec, prvostopenjsko sodišče pa ga je zaradi neobstoja utemeljenega suma zavrglo, pri čemer pritožbeno odločanje še ni zaključeno in zadeva ni pravnomočna.

Okrožno sodišče v Kopru je poročalo, da je v letu 2025 obravnavalo eno zadevo, v kateri tožeča stranka zatrjuje diskriminacijo na podlagi državljanstva, pri čemer gre za gospodarski spor v zvezi z odpovedjo pogodbe o vodenju transakcijskega računa s strani banke; postopek še ni zaključen. Poleg tega je navedlo, da kazenski oddelk Okrajnega sodišča v Kopru v letu 2025 ni prejel novih zadev s področja diskriminacije, je pa bila v tem letu obravnavana zadeva iz leta 2024 zaradi kršitve enakopravnosti, v kateri je bil obtožni predlog oškodovanca kot tožilca zavržen, odločitev pa še ni pravnomočna. Okrajno sodišče v Postojni je v letu 2025 obravnavalo štiri zadeve po 20. členu ZJRM-1.

Višje sodišče v Ljubljani je poročalo, da je v letu 2025 obravnavalo dve zadevi s področja diskriminacije, in sicer eno zaradi kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 ter eno zaradi kaznivega dejanja po 131. členu KZ-1.

Okrožno sodišče v Kranju je poročalo, da je obravnavalo štiri zadeve: v eni zadevi po 20. členu ZJRM-1 je sodišče znižalo izrečeno globo, v eni zadevi po ZDR-1 je postopek ustavilo, poleg tega pa je v letu 2025 prejelo še dve zahtevi za sodno varstvo v zvezi s prekrškom po 20. členu ZJRM-1, o katerih do konca leta 2025 še ni odločilo.

Okrožno sodišče v Mariboru je poročalo, da je bilo v letu 2025 obravnavano eno mladoletniško kazensko dejanje v pripravljalnem postopku, povezano s prepovedjo diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti. Na kazenskem oddelku v letu 2025 niso prejeli novih zadev s področja diskriminacije, še vedno pa so obravnavali zadevo zaradi kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, v kateri je bila sodba razglašena 6. 1. 2026, pisni odpravek sodbe pa še ni izdan. Na oddelku za prekrške so poročali o več nerešenih zadevah, in sicer o dveh zadevah po 20. členu ZJRM-1 ter dveh zadevah po ZDR-1.

Okrožno sodišče v Murski Soboti je poročalo, da je obravnavalo štiri postopke: dva postopka zaradi vzburjanja nestrpnosti po 20. členu ZJRM-1, pri čemer je bil v eni zadevi očitek vzburjanja nestrpnosti na podlagi romske pripadnosti zavržen in prekršek pravno opredeljen kot nasilno in drzno vedenje po 6. členu ZJRM-1, druga zadeva pa še ni rešena, ter dva postopka zaradi postavljanja delavca v neenakopraven položaj (kršitev 6. člena ZDR-1).

Višje delovno in socialno sodišče je pojasnilo, da posebnih evidenc o zadevah diskriminacije ne vodi in da vpisniki ne omogočajo celovitega pregleda, zato je na podlagi tipa zahtevka ter hitrega vsebinskega pregleda posredovalo omejen nabor zadev za leto 2025. Pri tem je ugotovilo kršitve prepovedi diskriminacije oziroma neenake obravnave v 13 zadevah, predvsem v individualnih delovnih in socialnih sporih, v večjem številu zadev pa zatrjevane diskriminacije ni potrdilo. Ob tem je posebej opozorilo, da posredovani podatki zaradi omejitev evidenc morda niso povsem verodostojni.

Delovno sodišče v Kopru je sporočilo, da je v letu 2025 v okviru svojih pristojnosti obravnavalo tri zadeve, povezane z diskriminacijo.

Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je sporočilo, da je bilo v letu 2025 zaključenih 17 zadev, v katerih so tožeče stranke (delavci) uveljavljale odškodnino zaradi trpinčenja (mobinga), diskriminacije oziroma obeh skupaj, in sicer 12 zadev zaradi trpinčenja, 2 zadevi zaradi diskriminacije ter 3 zadeve zaradi trpinčenja in diskriminacije. Večina zadev je bila zaključena na delovnem oddelku na sedežu sodišča, kjer so bili zahtevki pretežno zavrženi,

del zadev pa se je zaključil tudi z umikom tožbe ali s poravnavo; poleg tega so bile posamezne zadeve zaključene še na zunanjem oddelku v Kranju in na zunanjem oddelku v Novem mestu.

Upravno sodišče RS je poročalo, da je v letu 2025 obravnavalo štiri samostojne upravne spore s področja diskriminacije, pri čemer so bile sodbe v teh zadevah Zagovorniku že poslane in vročene kot toženi stranki. Hkrati je pojasnilo, da sodni vpisnik ni voden tako, da bi omogočal ugotovitev števila drugih tožb, v katerih bi tožniki uspešno uveljavljali tudi ugovor diskriminacije, zato dodatnih podatkov ne more posredovati.

Delovno sodišče v Mariboru je sporočilo, da elektronski vpisniki ne omogočajo celovitega pregleda zadev, v katerih se zatrjuje diskriminacija, saj stranke to praviloma uveljavljajo v okviru drugih zahtevkov, zaradi česar so posredovani podatki lahko nepopolni. Kljub temu je na sedežu sodišča v Mariboru v letu 2025 evidentiralo osem tožb, v katerih se zatrjuje diskriminacija, predvsem na področju zaposlovanja in delovnih razmerij, pri čemer je šlo med drugim za primere v zvezi z izbiro kandidatov (tudi na podlagi starosti) ter različne delovnopravne spore (npr. odškodninska odgovornost, odpovedi), z različnimi izidi postopkov (ugoditev, zavrnitev, ustavitve zaradi umika ter nerešeni postopki). Poleg tega je sodišče navedlo še eno takšno zadevo na zunanjem oddelku na Ptujju ter tri nerešene zadeve na zunanjem oddelku v Murski Soboti, medtem ko na zunanjem oddelku v Slovenj Gradcu v letu 2025 ni bilo vloženih tožb, v katerih bi bila zatrjevana diskriminacija.

Okrajno sodišče v Celju je sporočilo, da so na Oddelku za prekrške v letu 2025 obravnavali dve zadevi na podlagi 20. člena ZJRM-1. V eni zadevi je postopek ustavilo na podlagi 5. točke prvega odstavka 136. člena ZP-1 (tj. če ni dokazano, da je prekršek storil obdolženec). V drugi zadevi je postopek o prekršku po prvem odstavku 20. člena ZJRM-1 ustavilo na podlagi 5. točke prvega odstavka 136. člena ZP-1, glede prekrška po drugem odstavku 7. člena ZJRM-1 pa je sodišče storilcu namesto globe izreklo opomin.

Okrožno sodišče v Ljubljani je poročalo, da je obravnavalo eno zadevo: v eni zadevi po 297. členu KZ-1 je sodišče obravnavalo predlog za odreditev ukrepov, pri čemer je bil predlog pristojnega državnega tožilstva zavrnjen.

Iz preostalih odgovorov sodišč je razvidno, da niso obravnavala primerov diskriminacije ali pa tovrstnih podatkov ne morejo preprosto pridobiti, ker sodišča zadev v vpisnikih ne po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije.

Pridobitev podatkov o vseh zadevah s področja diskriminacije bi torej morala potekati ročno, kar zaradi omejitev ni mogoče. Tudi tista sodišča, ki lahko predložijo podatke o obravnavanih primerih diskriminacije, ne vodijo evidence na način, da bi lahko iz nje preprosto pridobili podatke, katere sodbe s področja diskriminacije so pravnomočne in zoper katere je bila vložena pritožba.

Poleg tega se lahko vprašanje diskriminacije pojavi ob drugih vprašanjih, ki so obravnavana pred sodiščem v določeni zadevi. Lahko gre npr. za situacije, ko je diskriminacija podlaga za odločanje o odškodninah, tožbah zaradi nezakonite odpovedi pogodbe o zaposlitvi, disciplinskih postopkih, denarnih zahtevkih in podobno.

Sodbe na področju diskriminacije se večkrat prepletajo tudi z navedbami o trpinčenju.

Sledijo tabele relevantnih sodb na naslednjih sodiščih, na koncu poglavja pa povzetki nekaterih sodb v letu 2025, pomembnejših na področju varstva pred diskriminacijo.

Tabele: Relevantne sodbe sodišč s področja diskriminacije, izdane v letu 2025**Ustavno sodišče**

Sodišče	Ustavno sodišče
Št. zadeve	Up-145/24
Izid	Ustavna pritožba se ne sprejme
Osebnostna okolščina	Invalidnost
Področje	Trg dobrin in storitev
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Ustavno sodišče ustavne pritožbe ni sprejelo v obravnavo, kljub temu pa je pojasnilo, da stališče Zagovornika in Upravnega sodišča ne more pomeniti kršitve pravice do nediskriminacijske obravnave, saj sta ocenili, da sta javni zavod RTV Slovenija in družba Telemach sprejeli nekatere posebne ukrepe, s katerimi sta slepim in slabovidnim osebam delno zagotovili dostopnost svojih storitev, zakonska ureditev pa je tista, ki ni določala natančnih standardov, ki bi jih morali ponudniki televizijskih programov in distributerji avdiovizualnih vsebin izpolnjevati pri zagotavljanju dostopnosti storitev slepim in slabovidnim osebam.

Sodišče	Ustavno sodišče
Št. zadeve	U-I-32/25
Izid	Ugotovitev skladnosti z Ustavo
Osebnostna okolščina	Vera ali prepričanje
Področje	Izobraževanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Starši imajo pravico, da v skladu s svojimi prepričanji zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo, vendar pa pravica do šolanja in izobraževanja ne zagotavlja popolnoma proste izbire oblike osnovnošolskega izobraževanja v skladu s prepričanji in željami staršev. Pravica staršev do izbire osnovnošolskega izobraževanja, ki je obvezno, se izvršuje ob sočasni odgovornosti države za delovanje izobraževalnega sistema osnovnih šol, v okviru katerega se zagotavlja ustrezna raven znanja in izobrazbe.

Vrhovno sodišče

Sodišče	Vrhovno sodišče
Št. zadeve	VSRS Sklep III R 24/2024
Izid	Za odločanje v sporu je pristojno Okrožno sodišče v Mariboru
Osebnostna okolščina	Politično prepričanje
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnik je zahteval kršitev prepovedi diskriminacije v postopku izbire kandidata za prosto delovno mesto. Razlog za njegovo neizbiro (in izbiro drugega kandidata) naj bi bila zgolj njegova politična pripadnost. Ker ne gre za spor v zvezi s postopkom zaposlovanja delavca med delodajalcem in kandidatom, je za rešitev spora pristojno sodišče splošne pristojnosti in ne delovno sodišče.

Sodišče	Vrhovno sodišče
Št. zadeve	VSRS Sodba VIII Ips 18/2025
Izid	Reviziji se ugoti
Osebnostna okoliščina	Članstvo v sindikatu (druge okoliščine, ki niso okoliščine po ZVarD)
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Toženka za tožnika ni izdelala ocene redne delovne uspešnosti, saj je za polni delovni čas opravljal delo za sindikat. Sodišče možnih primerov diskriminacije sindikalnih zaupnikov v primerjavi z ostalimi javnimi uslužbenci glede plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja ne izključuje, vendar pa morajo biti delavci v zvezi s spornim institutom v primerljivem položaju. Ocenjevanje sindikalnih zaupnikov s strani delodajalca je nezdružljivo z naravo njihovega dela oziroma opravljanjem sindikalne funkcije, saj polni delovni čas opravljajo delo samo za sindikat.

Sodišče	Vrhovno sodišče
Št. zadeve	VSRS Sodba VIII Ips 19/2025
Izid	Reviziji se ugoti
Osebnostna okoliščina	Članstvo v sindikatu (druge okoliščine, ki niso okoliščine po ZVarD)
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnik ni bil ocenjen za redno delovno uspešnost, saj je za polni delovni čas opravljal profesionalno sindikalno delo, kar mu toženka tudi omogoča. Ocenjevanje teh sindikalnih zaupnikov je nezdružljivo z naravo njihovega dela oziroma z opravljanjem sindikalne funkcije. Sodišče je poudarilo, da možnih primerov diskriminacije ne izključuje, vendar pa v obravnavni zadevi sindikalni zaupniki niso v primerljivem položaju z ostalimi javnimi uslužbenci.

Sodišče	Vrhovno sodišče
Št. zadeve	VSRS Sodba VIII Ips 21/2025
Izid	Reviziji se ugoti
Osebnostna okoliščina	Članstvo v sindikatu (druge okoliščine, ki niso okoliščine po ZVarD)
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnik ni bil ocenjen za redno delovno uspešnost, saj je za polni delovni čas opravljal delo za sindikat. Sodišče je pojasnilo, da je ocenjevanje teh sindikalnih zaupnikov nezdružljivo z naravo njihovega dela oziroma z opravljanjem sindikalne funkcije. Primeri diskriminacije v zvezi s tem niso izključeni, vendar pa je v takih primerih ključno, da so sindikalni zaupniki v zvezi s spornim institutom v primerljivem položaju z ostalimi javnimi uslužbenci.

Upravno sodišče

Sodišče	Upravno sodišče
Št. zadeve	UPRS Sodba I U 1529/2021-45
Izid	Tožba se zavrne
Osebna okoliščina	Zdravstveno stanje
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Sodišče je ugotovilo, da je tožnik prizadeto osebo z znižanjem plačila za poslovno uspešnost zaradi zdravstvenega stanja neposredno diskriminiral. Poudarilo je, da mora delodajalec delavcem zagotoviti enako obravnavanje glede na njihove osebne okoliščine. Pri določitvi kriterijev za priznanje in višino plačila za poslovno uspešnost se lahko upošteva število dni prisotnosti na delu, vendar pa mora biti ta kriterij uporabljen nediskriminatorno.

Sodišče	Upravno sodišče
Št. zadeve	UPRS Sodba in sklep I U 288/2025-7
Izid	Tožbi se ugotovi; zadeva se vrne v ponovni postopek
Osebna okoliščina	Rasa in etnično poreklo
Področje	Izobraževanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Dijaku je bil izrečen ukrep izključitve iz šole, pri čemer pa v drugostopenjski odločbi niso bile obrazložene pritožbene navedbe, iz katerih so izhajala opozorila na možnost neenakega obravnavanja dijaka zaradi njegove etnične pripadnosti. Sodišče je poudarilo, da morajo biti pri izrekanju najhujših vzgojnih ukrepov pomisleki o morebitni, tudi nenamerni, rasni ali etnični diskriminaciji izključeni, kar se doseže z natančno ugotovitvijo dejanskega stanja, natančno dokazno oceno in obrazložitvijo odločbe.

Sodišče	Upravno sodišče
Št. zadeve	UPRS Sodba III U 167/2021-23
Izid	Tožba se zavrne
Osebna okoliščina	Invalidnost
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Posredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Skladno z ZKGZ so zavezanci za plačilo zborničnega prispevka osebe, ki opravljajo kmetijsko in gospodarsko dejavnost. Tožnik je zatrjeval, da je zaradi svoje invalidnosti nezmožen za delo in svojih površin ne obdeluje ter na njih ne opravlja kmetijske dejavnosti. Za odmero zborničnega prispevka zadostuje izkazano lastništvo kmetijskih zemljišč in gozdov ter doseganje predpisanega katastrskega dohodka za svoj račun. To je izkazano tudi pri kmetijskih zemljiščih, ki so v tožnikovi lasti, zato ni bil diskriminiran zaradi svoje invalidnosti.

Sodišče	Upravno sodišče
Št. zadeve	UPRS Sodba III U 46/2021-31
Izid	Tožba se zavrne
Osebna okoliščina	Invalidnost
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Posredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Skladno z ZKGZ so zavezanci za plačilo zborničnega prispevka osebe, ki opravljajo kmetijsko in gospodarsko dejavnost. Tožnik se ni strinjal z odločitvijo o odmeri zborničnega prispevka, saj zaradi potrjene invalidnosti I. kategorije zemljišč ne more obdelovati. Za odmero zborničnega prispevka zadostuje izkazano lastništvo kmetijskih zemljišč in gozdov ter doseganje predpisanega katastrskega dohodka za svoj račun. To je izkazano pri kmetijskih zemljiščih, ki so v tožnikovi lasti, zato ni bil diskriminiran zaradi svoje invalidnosti.

Višje delovno in socialno sodišče

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 171/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Zdravstveno stanje
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Zmanjšanje plačila za poslovno uspešnost zaradi delavčevega opravljanja dela s krajšim delovnim časom iz razloga bolezni (tako kot v tožničinem primeru) pomeni nedopustno diskriminacijo. Iz določila v podjetniški kolektivni pogodbi, da se odštevajo dnevi, ko je bil zaposleni odsoten z dela zaradi bolniške odsotnosti, izhaja, da je tak zaposleni pri odmeri plačila za poslovno uspešnost manj ugodno obravnavan kot ostali delavci, zaradi svojega zdravstvenega stanja.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 216/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Nosečnost, zdravstveno stanje
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožena stranka je poskusno delo tožeče stranke predčasno negativno ocenila zaradi tožnične upravičene odsotnosti z dela zaradi njenega zdravstvenega stanja v nosečnosti. Sodišče je ugotovilo, da ocena poskusnega dela tožeče stranke ne more biti realna, saj zaradi diskriminatorne predčasne ocene poskusnega dela ni mogla izkazati oziroma izpolniti pričakovanj tožene stranke.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 189/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Invalidnost, narodnost, jezik
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Navodila za diskriminacijo, neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Toženka je izkazala, da prepovedi diskriminacije ni kršila, saj je pogoj tekočega znanja slovenščine za delovno mesto vzdrževalca v hotelu bistven in odločilen pogoj za opravljanje dela. Prav tako pa iz določb Direktive 2000/78/ES ne izhaja, da bi delodajalec moral zaposliti delavca invalida, v kolikor ta ne izpolnjuje pogojev za zasedbo delovnega mesta in bi se to štelo za razumno prilagoditev.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 183/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Starost
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Sodišče prve stopnje je pravilno zavrnilo tožnikov tožbeni zahtevek za plačilo odškodnine zaradi diskriminacije na podlagi starosti. Tožnik svojih navedb, da je bil manj ugodno obravnavan zaradi zatrevane osebne okoliščine starosti ni podkrepil z dokazi. Sodišče je ugotovilo, da je bil tožnik obravnavan enako kot drugi javni uslužbenci v enakem položaju oziroma na delovnih mestih, za katera so bila v toženkini sistematizaciji določeni nižji nazivi.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 245/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Starost
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnica je zatrjevala, da ji je bila odpoved podana nezakonito, ker ji je bila vročena manj kot 24 ur pred dopolnjenim 58. letom starosti. Sodišče je ugotovilo, da je toženka istočasno odpovedala pogodbe o zaposlitvi zaradi poslovnih razlogov še petim delavcem, ki so bili različno stari, in da sta dve od treh delavk, na kateri so bile prenesene naloge tožnice, približno iste starosti kot tožnica, zato toženki ni mogoče očitati kršitve prepovedi diskriminacije.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 248/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Zdravstveno stanje, starševstvo
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnica je zatrjevala, da ji je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi podana zaradi njene bolniške odsotnosti in koriščenja pravic iz starševskega varstva. Sodišče je potrdilo, da toženka tožnice pri odločitvah o tem, katere prodajalke iz zaprtih trgovin je prerazporedila v druge poslovne enote in katerim je odpovedala pogodbe o zaposlitvi, ni diskriminirala. Toženka je delavke iz zaprtih trgovin premestila v bližnje trgovine, tožnica pa je bila od njih bolj oddaljena, v njej bližnjih poslovnih enotah pa ni bilo potrebe po prodajalki.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Psp 10/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Spol
Področje	Delo in zaposlovanje, socialne pravice
Oblika diskriminacije	Pozitivna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožniku je bila starostna pokojnina priznana in odmerjena v letu 2018, ko je veljala različna upokojitvena starost za moške in ženske. Sodišče je poudarilo, da je z veljavno zakonsko ureditvijo še vedno ohranjena določena raven pozitivne diskriminacije žensk. Razlikovanje po spolu je dopustno, kadar je namenjeno vzpostavljanju dejanske enakosti (enakopravnosti) med spoloma tam, kjer obstajajo objektivne, biološke in funkcionalne razlike med njima.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Psp 222/2024
Izid	Pritožba se zavrne
Osebna okoliščina	Zdravstveno stanje
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Izvedenski organ je pojasnil, da je bil nekaterim pacientom na multidisciplinarnem programu na inštitutu priznan bolniški stalež, tožnici pa ne, saj se odobritev bolniškega staleža nanaša na obremenitve na delovnem mestu in eventualne priznane razbremenitve. Sodišče prve stopnje je pravilno ugotovilo, da pogoji, da bi bila zaradi zdravstvenih razlogov nezmožna za delo, pri tožnici niso bili izpolnjeni.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 283/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebnostna okoliščina	Invalidnost, zdravstveno stanje
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnica je zatrjevala, da je bila z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi diskriminirana, saj ji je bila podana v času postopka ugotavljanja invalidnosti pred ZPIZ. Navajala je, da se je toženka želela znebiti. Toženka je izkazala dejanski organizacijski razlog za odpoved in sodišče prve stopnje je ustrezno odločilo, da odpoved ni bila posledica diskriminacije oziroma šikaniranja tožnice.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 100/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebnostna okoliščina	Druge okoliščine, ki niso okoliščine po ZVarD
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnica je zatrjevala, da je bila obravnavana diskriminatorno in pristransko v primerjavi s sodelavci, kar naj bi bilo razvidno iz njihovih ocen delovne uspešnosti. Iz slednjih je bilo razvidno, da so vsi sodelavci, razen nje, za leto 2020 prejeli oceno odlično, zaradi česar naj bi bila v primerjavi z njimi diskriminirana. Sodišče je poudarilo, da z ocenami sodelavcev ni mogoče dokazati, kako je delo opravljala tožnica, prav tako pa same po sebi ne dokazujejo diskriminacije tožnice.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 130/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebnostna okoliščina	Druge okoliščine, ki niso okoliščine po ZVarD (zastopnik delavcev)
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnik je zatrjeval, da mu je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi podana, zgolj zaradi dejstva, ker se ga je vodja želel rešiti kot predstavnika delavcev. Sodišče prve stopnje je pravilno ugotovilo utemeljen razlog za izredno odpoved in s tem zavrnilo tožnikove trditve o neenaki obravnavi.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba Pdp 459/2025
Izid	Pritožbi se ugodi
Osebnostna okoliščina	Spol
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnica je zatrjevala, da prejema nižjo plačo za enako delo zaradi naziva delovnega mesta in spola. Načelo enakega plačila za enako delo predstavlja prisilno pravno podlago. Sodišče je ugotovilo, da se tožnica s podpisom pogodbe o zaposlitvi za nižje vrednostno delovno mesto ni odpovedala uveljavljanju pravice do enakega plačila za enako delo. Toženec je dolžan tožnici obračunati in izplačati skupno 21.290,24 EUR razlike v plači.

Sodišče	Višje delovno in socialno sodišče
Št. zadeve	VDSS Sodba in sklep Pdp 540/2024
Izid	Pritožbi tožeče stranke se delno ugotovi, pritožbi tožene stranke se v celoti ugotovi
Osebnostna okoliščina	Zdravstveno stanje, invalidnost
Področje	Delo in zaposlovanje
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnik je zatrjeval, da mu je bila odpoved podana zaradi diskriminacije na podlagi njegovega zdravstvenega stanja, pri čemer je bil neenako obravnavan v primerjavi s sodelavcem, ki je prav tako bil pozitiven na alikotestu, vendar je prejel samo pisno opozorilo. Sodišče je ugotovilo, da je tožnik kršil delovno obveznost, zato je imela toženka zakonsko podlago za podajo izredne odpovedi in je to lahko zakonito storila tudi, če njegovemu sodelavcu zaradi iste kršitve izredne odpovedi ni podala.

Višje sodišče

Sodišče	Višje sodišče v Ljubljani
Št. zadeve	VSL Sklep I Cpg 349/2025
Izid	Pritožba se zavrne
Osebnostna okoliščina	Narodnost
Področje	Trg dobrin in storitev
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Upniki so zatrjevali, da jih je dolžnica z odpovedjo pogodb oziroma z zaprtjem računov pri banki diskriminirala zaradi njihove narodnosti. Sodišče je ugotovilo, da so njihove navedbe v zvezi z zatrjevano diskriminacijo pavšalne in da tega niso uspeli utemeljiti zaradi nezadostne trditvene podlage.

Sodišče	Višje sodišče v Ljubljani
Št. zadeve	VSL Sodba II Cp 492/2024
Izid	Pritožbi se delno ugotovi
Osebnostna okoliščina	Spol, starost
Področje	Sodni postopek (odškodninsko pravo)
Oblika diskriminacije	Neposredna diskriminacija
Odškodnina / opomba	Tožnik izpodbija odločitev sodišča o zavrnitvi odškodninskega zahtevka iz naslova skaženosti. Zatrjeval je, da je nesprejemljivo in diskriminatorno sklicevanje sodišča na starost in spol, kot da starejšemu moškemu za videz ne more biti mar. Višje sodišče je odločitev sodišča prve stopnje, glede zavrnitve zahtevka za odškodnino za duševne bolečine zaradi skaženosti, potrdilo.

Povzetki izbranih sodnih odločb sodišč s področja diskriminacije, izdanih v 2025

Ustavno sodišče

- 1. Dostopnost TV vsebin za slepe in slabovidne osebe – zavrnitev ustavne pritožbe**
- 2. Pobuda za oceno ustavnosti ureditve izobraževanja na domu**

Višje delovno in socialno sodišče

- 3. Nezakonita odpoved zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela – neenaka obravnava zaradi nosečnosti in zdravstveno opravičene odsotnosti**
- 4. Ponovna odmera starostne pokojnine – dopustnost pozitivne diskriminacije žensk in varstvo pravnomočnosti odločbe**
- 5. Prepoved diskriminacije – dokazno breme delavca pri zatrjevanju diskriminacije**

Delovno sodišče v Mariboru

- 6. Neizbira kandidata za delovno mesto – zatrjevana diskriminacija zaradi starosti**

1) Dostopnost TV vsebin za slepe in slabovidne osebe – zavrnitev ustavne pritožbe

Sodišče: **Ustavno sodišče RS**

Št. zadeve: Sklep Up-145/24-13

Izid: Ustavna pritožba se ne sprejme

Osebna okoliščina: Invalidnost (okvara vida)

Področje: Dostop do blaga in storitev / dostop do informacij (avdiovizualne medijske storitve)

Kratka obrazložitev

Ustavno sodišče je odločalo o ustavni pritožbi pritožnika, ki je zatrjeval sistemsko diskriminacijo slepih in slabovidnih oseb pri dostopu do televizijskih vsebin javnega zavoda RTV Slovenija in družbe Telemach. Zahteval je popolno izenačitev dostopa do vseh TV vsebin z uporabo prilagojenih tehnik (npr. dodatnih tehničnih rešitev za senzorno ovirane). Zagovornik načela enakosti je ugotovil, da RTV Slovenija in Telemach s tem, ko ne zagotavljata popolne dostopnosti vseh vsebin, nista kršila prepovedi diskriminacije, ker zakonodaja ne določa konkretnih minimalnih standardov dostopnosti, niti ne zagotavlja pravice do absolutno popolne izenačitve dostopa do vseh vsebin. Upravno sodišče je takšno presojo v tem delu potrdilo, Vrhovno sodišče pa je zavrnilo predlog za dopustitev revizije.

Ustavno sodišče ustavne pritožbe ni sprejelo v obravnavo in je ob tem pojasnilo, da pravica do nediskriminacijske obravnave v primerih posredne diskriminacije ne pomeni nujno pravice do popolne izenačitve dostopa do vseh storitev. Posebni ukrepi so omejeni tudi z merilom nesorazmernega bremena, njihova konkretna vsebina in minimalni standardi pa praviloma izhajajo iz zakonske ureditve. Ker Zagovornika veže načelo zakonitosti, ta v upravnem postopku ne more zavezancem naložiti ukrepov, za katere v veljavnih prisilnih predpisih ni ustrezne podlage. Če bi bil problem v tem, da država ni predpisala zadostnih standardov dostopnosti, bi bil očitek treba uperiti proti državi, ne pa proti posameznim ponudnikom storitev v postopku pred Zagovornikom.

2) Pobuda za oceno ustavnosti ureditve izobraževanja na domu

Sodišče: **Ustavno sodišče RS**

Št. zadeve: Odločba U-I-32/25

Izid: Zakon o osnovni šoli v izpodbijanih delih ni v neskladju z Ustavo

Osebnostna okoliščina: Način izobraževanja (izobraževanje na domu)

Področje: Osnovnošolsko izobraževanje

Kratka obrazložitev

Pobudniki, starši in njihovi mladoletni otroci, so vložili pobudo za oceno ustavnosti več določb Zakona o osnovni šoli, ker naj bi jih nova ureditev izobraževanja na domu postavila v neenak položaj v primerjavi z drugimi učenci ter z nerazumnimi pogoji nedopustno posegla v izobraževanje njihovih otrok.

Ustavno sodišče je poudarilo, da pravica do šolanja in izobraževanja za državo pomeni predvsem dolžnost zagotoviti nediskriminatoren dostop do zakonsko urejenih oblik izobraževanja ter minimalen standard kakovosti izobrazbe. Na ravni osnovnošolskega izobraževanja gre poleg pravice tudi za dolžnost, saj osnovna izobrazba služi javni koristi. Pravica do brezplačnega osnovnošolskega izobraževanja zagotavlja brezplačno obiskovanje obveznega javnoveljavnega programa, ne pa financiranja vseh obstoječih oblik izobraževanja.

Starši imajo pravico do izbire osnovnošolskega izobraževanja otrok, vendar le med oblikami, ki jih je določil zakonodajalec, ob sočasni odgovornosti države za zagotavljanje ustrezne ravni znanja. Izobraževanje na domu je zakonska možnost, ki je Ustava sama po sebi ne zagotavlja. Zakonodajalec ima pri njenem urejanju široko polje proste presoje.

Ureditev izobraževanja na domu, vključno z načinom uveljavljanja pravice, obsegom obveznosti šol, nefinanciranjem iz javnih sredstev ter ocenjevanjem znanja iz vseh predmetov, predstavlja razumen način uresničevanja pravice do šolanja in izobraževanja ter zagotavlja enakovreden izobraževalni standard. Položaj otrok, ki se izobražujejo na domu, ni primerljiv s položajem otrok, ki se izobražujejo v šoli, zato zakonodajalec lahko določi različna pravila.

3) Nezakonita odpoved zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela – neenaka obravnava zaradi nosečnosti in zdravstveno opravičene odsotnosti

Sodišče: **Višje delovno in socialno sodišče**

Št. zadeve: VDSS Sodba Pdp 216/2025

Izid: Pritožba zavrnjena, sodba sodišča prve stopnje potrjena

Osebnostna okoliščina: Zdravstveno stanje (nosečnost) / družinsko stanje

Področje: Delo in zaposlovanje (poskusno delo, odpoved pogodbe o zaposlitvi)

Kratka obrazložitev

Tožnici je delodajalec podal redno odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela. Tožnica je zatrjevala, da odpoved ni bila posledica njenega dejanskega dela, temveč njene upravičene odsotnosti z dela zaradi zdravstvenega stanja v nosečnosti, zato naj bi šlo za nedopustno neenako obravnavo v nasprotju s 6. členom ZDR-1.

Sodišče je ugotovilo, da je delodajalec poskusno delo predčasno negativno ocenil prav zaradi tožničine upravičene odsotnosti (bolniški stalež v nosečnosti), čeprav ZDR-1 omogoča podaljšanje poskusnega dela v primeru začasne odsotnosti z dela (2. odst. 125. člena ZDR-1). Takšna predčasna ocena je pomenila neupravičeno neenako obravnavo tožnice zaradi njenega zdravstvenega in družinskega stanja (1. odst. 6. člena ZDR-1). Posledično tožnica v dogovorjeni poskusni dobi sploh ni mogla izkazati oziroma izpolniti delodajalčevih pričakovanj, zato je bil odpovedni razlog neutemeljen.

Višje sodišče je pritrdilo ugotovitvam sodišča prve stopnje, da je bila odpoved nezakonita, in potrdilo reintegracijo (poziv nazaj na delo ter priznanje delovne dobe) ter izplačilo pripadajočih nadomestil plače. Pri tem je poudarilo, da sodišče o sodni razvezi pogodbe o zaposlitvi ne more odločati po uradni dolžnosti, temveč le na predlog strank, delodajalec pa takšnega predloga ni podal.

4) Ponovna odmera starostne pokojnine – dopustnost pozitivne diskriminacije žensk in varstvo pravnomočnosti odločbe

Sodišče: **Višje delovno in socialno sodišče (oddelek za socialne spore)**

Št. zadeve: VDSS Sodba Psp 10/2025

Izid: Pritožba zavrnjena, sodba sodišča prve stopnje potrjena

Osebnostna okolščina: Spol (pozitivna diskriminacija žensk)

Področje: Socialna varnost / pokojninsko zavarovanje (pravo EU)

Kratka obrazložitev

Tožnik je zahteval ponovno odmero starostne pokojnine tako, da bi se mu pri odmeri upošteval odmerni odstotek, ki je v letu njegove upokojitve veljal za ženske. Njegova starostna pokojnina je bila prvotno pravnomočno odmerjena po takrat veljavni zakonodaji, pri kateri so bili v prehodnem obdobju določeni različni odmerni odstotki za moške in ženske, povezani tudi z različnimi upokojitvenimi pogoji.

Sodišče je poudarilo pomen pravnomočnosti upravne odločbe (158. člen Ustave) in pojasnilo, da je poseg v pravnomočno odločbo mogoč le pod pogoji in po postopku, ki ga določa zakon. Čeprav 183. člen ZPIZ-2 (t. i. nepravna obnova postopka) omogoča poseg tudi zaradi kršitev materialnega prava, mora biti tak poseg posebej utemeljen in lahko temelji le na novih pravnih okoliščinah, ki so za organ zavezujoče (zlasti odločbe Ustavnega sodišča RS ali Sodišča EU o razlagi prava EU). V obravnavani zadevi takih novih zavezujočih okoliščin ni bilo.

Vsebinski očitok o diskriminaciji je sodišče zavrnilo. Presodilo je, da je bila v času tožnikove upokojitve še dopustna določena raven pozitivne diskriminacije žensk v pokojninskem sistemu, ki je zgodovinsko in funkcionalno utemeljena ter je povezana z razlikami v upokojitveni starosti in prehodnimi ureditvami. Sklicevalo se je na ustaljeno ustavnosodno presojo in na pravo EU, ki državam članicam dopušča izjemo glede določanja upokojitvene starosti in z njo povezanih posledic za druge dajatve socialne varnosti. Ker je bila tožniku pokojnina odmerjena skladno s tedaj veljavno ureditvijo, kasnejše spremembe zakonodaje ne morejo predstavljati podlage za retroaktivno spremembo pravnomočne odmere, zato je bil tožbeni zahtevek (in pritožba) zavrjen.

5) Prepoved diskriminacije – trditveno (dokazno) breme delavca pri zatrjevanju diskriminacije

Sodišče: **Višje delovno in socialno sodišče (oddelek za individualne in kolektivne delovne spore)**

Št. zadeve: VDSS Sodba Pdp 100/2025

Izid: Pritožba zavrnjena, potrjena sodba sodišča prve stopnje

Osebna okoliščina: ni navedena oziroma ni izkazana

Področje: Delo in zaposlovanje (ocenjevanje delovne uspešnosti javne uslužbenke)

Kratka obrazložitev

V zadevi je tožnica (učiteljica) izpodbijala oceno delovne uspešnosti za leto 2020 in sklep komisije, ki je oceno preizkusila, pri čemer je med drugim zatrjevala, da je bila ocenjena pristransko in diskriminatorno.

Pritožbeno sodišče je pritrdilo stališču sodišča prve stopnje, da tožnica ni izpolnila trditvenega bremena glede diskriminacije: delavec mora zatrjevati ne le, da je bil obravnavan drugače, temveč tudi, da je razlog takšne obravnave ena izmed osebnih okoliščin iz prvega odstavka 6. člena ZDR-1. Ker tega ni konkretno navedla, dokazovanje (npr. s predložitvijo ocen drugih zaposlenih) ne bi moglo nadomestiti manjkajoče trditvene podlage.

Sodišče je zato kot pravno nerelevanten zavrnilo dokazni predlog, da bi toženka predložila ocene vseh drugih delavcev, saj primerjava z ocenami sodelavcev sama po sebi ne dokazuje, kako je tožnica dejansko opravljala delo, niti ne dokazuje diskriminacije. Poudarilo je tudi, da tudi morebitna ugotovitev neenake obravnave (npr. drugačna ocena) še ne pomeni avtomatično prepovedane diskriminacije, če ni izkazana povezava z varovano osebno okoliščino.

Na podlagi izvedenih dokazov je sodišče zaključilo, da je bila ocena delovne uspešnosti zakonito in vsebinsko utemeljena ter da tožnica ni dokazala, da bi delo opravljala nad pričakovani oziroma da bi bila ocena nezakonita iz zatrjevanih razlogov; zato je pritožbo zavrnilo.

6) Neizbira kandidata za delovno mesto – zatrjevana diskriminacija zaradi starosti

Sodišče: **Delovno sodišče v Mariboru**

Št. zadeve: Pd 69/2023

Izid: Tožbeni zahtevek zavrnjen

Osebnostna okolščina: Starost

Področje: Delo in zaposlovanje (zaposlitveni postopek)

Kratka obrazložitev

Tožnica je zatrjevala, da je bila v postopku izbire kandidata za delovno mesto diskriminirana zaradi starosti, saj naj bi bila kljub izpolnjevanju pogojev in delovnim izkušnjam neizbrana prav zaradi starosti. Uveljavljala je nadomestilo zaradi diskriminacije neizbranega kandidata na podlagi 39. člena ZVarD.

Sodišče je ugotovilo, da je delodajalec razpis za delovno mesto objavil, tožnico povabil na razgovor ter postopek izbire izvedel na podlagi vnaprej določenih kriterijev, povezanih z delovnimi izkušnjami, dodatnimi znanji in ustreznostjo kandidata za delo z določeno ciljno skupino uporabnikov. Iz dokaznega postopka je izhajalo, da starost pri izbiri ni bila uporabljena kot kriterij, delodajalec pa je izbral kandidata, ki ga je ocenil kot strokovno najprimernejšega glede na potrebe delovnega mesta.

Sodišče je poudarilo, da zgolj dejstvo, da je bila izbrana mlajša oseba, še ne zadostuje za ugotovitev diskriminacije. Tožnica po presoji sodišča ni uspela izkazati dejstev, ki bi utemeljevala domnevo diskriminacije zaradi starosti, oziroma ni dokazala, da je bila starost odločilen razlog za njeno neizbiro. Zato je sodišče tožbeni zahtevek zavrnilo.

9 VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA SISTEMSKI RAVNI

9.1 Pravna podlaga varstva pred diskriminacijo na sistemski ravni

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) opravlja naloge in pristojnosti varstva pred diskriminacijo po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) tudi na sistemski ravni, torej na ravni položaja družbenih skupin in družbenih razmerij v povezavi z ureditvijo in regulacijo družbenih podsistemov.

V nadaljevanju so izpostavljena določila ZvarD, na podlagi katerih Zagovornik zagotavlja varstvo pred diskriminacijo na sistemski ravni.

Zagovornik ima v skladu z **21. členom ZvarD** pristojnosti in naloge, ki sodijo v okvir varstva pred diskriminacijo na sistemski ravni, in sicer:

1. Opravlja neodvisne raziskave o položaju oseb z določeno osebno okoliščino, zlasti spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti ter ostalih vprašanj v zvezi z diskriminacijo oseb z določeno osebno okoliščino.
2. Objavlja neodvisna poročila in daje priporočila državnim organom, lokalnim skupnostim, nosilcem javnih pooblastil, delodajalcem, gospodarskim subjektom in drugim subjektom v zvezi z ugotovljenim položajem oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije.
3. Ozavešča splošno javnost o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje.
4. Spremlja splošno stanje v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami.
5. Predlaga sprejetje posebnih ukrepov za izboljšanje položaja oseb, ki so v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine.
6. Zagotavlja izmenjavo razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi Evropske unije.
7. Opravlja druge naloge, določene s tem zakonom.

Po **15. členu ZvarD** so vlada in drugi državni organi dolžni sodelovati s socialnimi partnerji in nevladnimi organizacijami: »... pri oblikovanju rešitev in predlogov za doseganje namena tega zakona sodelujejo s socialnimi partnerji in nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju enakega obravnavanja, varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, varstva pred diskriminacijo ranljivih skupin ali pravne ali socialne pomoči diskriminiranim osebam«. Zato Zagovornik kot državni organ posveča posebno pozornost dialogu z organizacijami civilne družbe.

V skladu s prvo alinejo **22. člena ZvarD** Zagovornik »Državnemu zboru Republike Slovenije z rednimi letnimi ali posebnimi poročili poroča o svojem delu in ugotovitvah o obstoju diskriminacije posameznih skupin oseb z določeno osebno okoliščino«.

10 PRIPOROČILA

10.1 Pravna podlaga in namen priporočil

Temeljna naloga Zagovornika načela enakosti (Zagovornik) je preprečevanje in odprava diskriminacije. Ena od metod dela je spodbujanje pravnih oseb javnega ali zasebnega prava, predvsem pa izvrševalcev politik in odločevalcev, da dosledno skrbijo za varstvo pred diskriminacijo, torej da ustvarijo pogoje, da do neenake obravnave ne bi prišlo ali da jo, če se ta že zgodi, hitro odpravijo. Posledica odprave sistemske diskriminacije, npr. diskriminatornega člena predpisa, ima lahko širši družbeni učinek, saj vpliva na večje število posameznikov oziroma družbenih skupin hkrati. Pri tem ni zanemarljiva tudi simbolna vrednost pozitivnih sprememb, ki jih prinaša taka sistematična odprava ali preprečitev diskriminacije. Zagovornikovo orodje za spremembe na ravni diskriminatornih praks ali pravnih aktov (npr. zakoni, podzakonski akti, nacionalni programi, izvedbeni načrti) so predvsem priporočila.

Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZvarD) v 2. členu zavezuje državne organe, da »morajo na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje«. Državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil so po ZvarD prav tako zavezani, da »na svojem področju v okviru svojih pristojnosti ustvarjajo pogoje za enako obravnavanje vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino, z osveščanjem in spremljanjem položaja na tem področju ter z ukrepi normativne in politične narave« (14. člen).

Uspešnost zavezancev pri zagotavljanju enake obravnave je različna in odvisna od več dejavnikov. Druga alineja 21. člena ZvarD določa, da Zagovornik »daje državnim organom, lokalnim skupnostim in drugim subjektom priporočila glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije«.

Glede na te vsebinske razlike je mogoče opredeliti štiri osnovne vrste Zagovornikovih priporočil:

1. Priporočila glede predlogov zakonov in drugih predpisov (preprečevanje diskriminacije);
2. Priporočila glede veljavnih zakonov in drugih predpisov (odprava diskriminacije);
3. Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja (preprečevanje diskriminacije);
4. Priporočila za odpravo neenakega obravnavanja v konkretnih primerih.

Zagovornik izda priporočilo kot rezultat ene ali več predhodnih dejavnosti, denimo:

1. Spremljanja splošnega stanja na področju varstva pred diskriminacijo;
2. Opravljenih analiz in raziskav, ki jih opravi Zagovornik ali drugi izvajalci;
3. Analize predlogov zakonov in drugih predpisov;
4. Ocene diskriminatornosti veljavnih zakonov in drugih predpisov;
5. Končnega postopka ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj (v konkretnih primerih);
6. Sodelovanja z različnimi deležniki in mednarodnega sodelovanja.

Med priporočila sodijo tudi priporočila za sprejetje posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti oziroma enakih možnosti. Zagovornik jih glede na njihov namen uvršča v kategorijo priporočil za spodbujanje enakega obravnavanja.

Številke zadev priporočil so vpisane z barvami, ki označujejo posamezna področja družbenega življenja, kot jih primeroma določa 2. člen ZVarD.

1. Delo in zaposlovanje

- 1.1 Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem).
- 1.2 Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso.
- 1.3 Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

2. Članstvo v sindikatih

- 2.1 Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

3. Socialne pravice

- 3.1 Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- 3.2 Socialne ugodnosti.

4. Zdravstveno varstvo

- 4.1 Zdravstveno varstvo.

5. Izobraževanje

- 5.1 Vzgoja in izobraževanje.

6. Trg dobrin in storitev

- 6.1 Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

7. Drugo

- 7.1 V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije, in zadeve (v primeru priporočil), ki naslavljaajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

10.2 Pregled priporočil Zagovornika

V letu 2025 je Zagovornik v različnih postopkih obravnave diskriminacije izdal **119 priporočil**:³⁰

Glede na tip priporočila

1	Priporočila na predlagane zakone (preprečevanje diskriminacije)	86
2	Priporočila na veljavne zakone in druge predpise (odprava diskriminacije)	4
3	Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja (preprečevanje diskriminacije)	29
4	Priporočilo za odpravo neenakega obravnavanja v konkretnih primerih	0

Glede na osebno okoliščino³¹

Spol	2
Rasa, narodnost oziroma etnično poreklo	26
Jezik	2
Invalidnost	36
Starost	13
Spolna usmerjenost	1
Spolna identiteta	/
Spolni izraz	/
Družbeni položaj	/
Premoženjsko stanje	5
Izobrazba	1
Kraj bivanja	1
Državljanstvo	1
Starševstvo (oz. nosečnost)	2
Zdravstveno stanje	2
Zakonski stan	2
Vera	7
Vse osebne okoliščine hkrati oz. splošno področje varstva pred diskriminacijo	16

³⁰ Zagovornik od leta 2022 kot priporočilo šteje posamezno točko oziroma konkretno priporočilo v poslanem dokumentu. To je treba upoštevati pri morebitni primerjavi podatkov o izdanih priporočilih iz različnih letnih poročil.

³¹ Osebne okoliščine so navedene po vrstnem redu iz 1. člena ZVarD. Seštevek po osebnih okoliščinah ni enak skupnemu številu priporočil, saj so se nekatera priporočila nanašala na več osebnih okoliščin hkrati. Nekatera priporočila so se nanašala tudi na splošno področje varstva pred diskriminacijo in ne samo na določene osebne okoliščine.

Glede na področja družbenega življenja³²

Delo in zaposlovanje	2
Članstvo v sindikatih	/
Socialne pravice	7
Zdravstveno varstvo	/
Izobraževanje	31
Trg dobrin in storitev	59
Drugo	20

Glede na vrsto naslovnika³³

Državni zbor	32
Vlada	2
Ministrstva	73
Osebe javnega prava	13
Osebe zasebnega prava	1

Zagovornik je preverjal status priporočil s poizvedbami pri naslovniki priporočil, ki so bile poslane decembra 2025. Na podlagi prejetih odgovorov je Zagovornik na presečni datum 31. december 2025 opredelil status priporočil kot uresničena ali neuresničena.³⁴ Zagovornik je statuse opredelil po lastni presoji. Priporočila, ki se nanašajo na predloge zakonov in drugih predpisov, ki še niso sprejeti, imajo status neuresničeno (rdeč krogec).

Status priporočila na dan 31. december 2025:

- Uresničeno: ●
- Neuresničeno: ●

Nekatera priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja so sistemska in splošna, njihov cilj je predvsem delovati preventivno in ozaveščati, pogosto pa so poslana več naslovnikom hkrati. V teh primerih ni mogoče preprosto in enoznačno določiti njihovega statusa. V teh primerih so označena kot:

- Sistemsko priporočilo: ●

Od 119 priporočil je bilo 31. decembra 2025:

- 17 priporočil uresničenih (14,3 %),
- 92 priporočil neuresničenih (77,3 %),
- 10 sistemskih priporočil (8,4 %).

V nadaljevanju sledi pregled v letu 2025 izdanih priporočil, ki so objavljena na spletni strani Zagovornika.

³² Seštevek po področjih družbenega življenja ni enak skupnemu številu priporočil, saj se nekatera priporočila nanašajo na več področij hkrati.

³³ Seštevek po naslovniki ni enak skupnemu številu priporočil, saj se nekatera priporočila nanašajo na več naslovnikov hkrati.

³⁴ Zagovornik do zaključka redakcije letnega poročila ni prejel odgovorov Vlade, Ministrstva za kulturo in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije. V teh primerih je Zagovornik statuse določil na podlagi razpoložljivih informacij.

10.2.1 Priporočila na predlagane zakone in druge predpise

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)		
	<u>Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (EVA: 2025-2611-0018)</u> 0070-11/2025/1	
1	Priporočilo o dopolnitvi zakona tako, da bo jasno določal, da se morajo vse javne storitve v objektu v javni rabi nuditi ljudem z invalidnostmi na enak ali primerljiv način in ne pod slabšimi pogoji kot drugim.	●
2	Priporočilo o določitvi roka za izdajo podzakonskega akta o minimalnih standardih dostopnosti obstoječih objektov v javni rabi.	●
3	Priporočilo o jasni določitvi, kdaj se kaznuje lastnik in kdaj upravljavec objekta, ki ni prilagodil objekta v javni rabi. Določi naj se tudi možnost kaznovanja najemnika nedostopnega prostora.	●
4	Priporočilo o novi določitvi, da so v primeru izvajanja inšpekcijskega nadzora inšpektorjev, ki sodijo na delovno področje drugih ministrstev, ti dolžni o zaznanih kršitvah dostopnosti do blaga in storitev obvestiti drugo inšpekcijo.	●
	<u>Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela</u> 0070-17/2025/1	
1	Priporočilo o odpravi določbe veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika, saj ta še vedno razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi osebnih okoliščin.	●
2	Priporočilo o odpravi razlikovanja glede na doseženo raven izobrazbe pri upravičenosti do spodbude za zaposlovanje.	●
	<u>Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (EPA: 1882IX)</u> ³⁵ 0070-10/2025/2	
1	Priporočilo o spremembi določbe 10. člena tako, da bodo jasno navedene vse možne oblike storitve institucionalnega varstva ter storitve vodenja in varstva ter zaposlitve pod posebnimi pogoji, ki so na voljo uporabnikom.	●
2	Priporočilo o spremembi določbe 10. člena tako, da se z namenom transparentnosti in spremljanja procesa deinstitucionalizacije, ugotavljanja potreb upravičencev ter morebitnih težav na strani izvajalcev izvajanja teh storitev objavlja anonimizirane odločbe ter čakalne liste za posamezne storitve in oblike storitev.	●
	<u>Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (EPA 2565-IX)</u> ³⁶ 0070-26/2025/1	
1	Priporočilo o določitvi, naj se vse javne storitve v objektu v javni rabi nuditi ljudem z invalidnostmi na enak ali primerljiv način in ne pod slabšimi pogoji kot drugim.	●
2	Priporočilo o določitvi obveze za izdajo podzakonskega akta o minimalnih standardih dostopnosti obstoječih objektov v javni rabi ali o brezplačnem dostopu do standarda SIST ISO 21542.	●

³⁵ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.³⁶ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

3	Priporočilo o določitvi možnosti sankcioniranja najemnika nedostopnega prostora.	●
4	Priporočilo o ponovni vključitvi določbe glede medsebojnega obveščanja inšpektorjev o kršitvah določb ZIMI.	●
5	Priporočilo o črtanju prehodne določbe o dvoletnem zamiku izrekanja glob za kršitev dostopnosti s strani inšpekcije.	●
	<u>Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (EPA: 2455-IX)³⁷</u> 0070-25/2025/9	
1	Priporočilo o sprejetju zakona in s tem zagotovitvi učinkovitejšem uživanju pravice do neodvisnega življenja ter možnosti za polno in enako uživanje vseh človekovih pravic, vključno spoštovanjem prepovedi segregacije po Konvenciji o pravicah invalidov (MKPI).	●
2	Priporočilo o opravi široke javne razprave in sprejetju nacionalnega načrta za deinstitutionalizacijo in preprečevanje reinstitutionalizacije.	●

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS)

	Zakon o potrošniških kreditih (EVA 2024-2180-0035) 0709-11/2025/2	
1	Priporočilo o vključitvi prepovedi oglaševanja, ki spodbuja k neenakopravnosti ali nestrpnosti in sovraštvu.	●
2	Priporočilo o ureditvi dostopnosti informacij in pojasnil za vse skupine prebivalcev, vključno z ljudmi z invalidnostmi, starejšimi, in ljudmi, ki ne znajo uradnega jezika.	●
3	Priporočilo o izvajanju (brezplačnih) svetovalnih storitev za različne skupine ljudi.	●

Ministrstvo za javno upravo (MJU)

	<u>Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o splošnem upravnem postopku (EVA 20243130-0043)</u> 0070-7/2025/1	
1	Priporočilo o ustrežnejši ureditvi način uresničevanja in zagotavljanja pravice do rabe svojega jezika in pisave ter do rabe alternativnih in dopolnilnih oblik komunikacije, vključno s tehničnimi pripomočki za to.	●
2	Priporočilo o obveznosti prilaganja odločbe v preprostem jeziku ali lahkem branju.	●
3	Priporočilo o zagotovitvi odločanja s podporo prek osebe po svoji izbiri ter podpore pri sprejemanju informacij in za lažje posredovanje izjav. Napoti naj se na možnost podpore otroku po zagovorniku otrokovih pravic.	●

³⁷ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

4	Priporočilo o podaljšanju roka za uveljavljanje pravic v zvezi z ugovorom informativni odločbi, zahtevo po obrazložitvi odločbe ali sklepa, zlasti za osebe s komunikacijskimi ovirami ali tiste, ki potrebujejo odločanje s podporo.	●
5	Priporočilo o tem, da se poleg postopkovnih in starosti primernih prilagoditev zagotovi tudi razumne prilagoditve.	●
6	Priporočilo o določitvi ukrepov za odpravo arhitekturne, informacijske in komunikacijske nedostopnosti prostorov, v katerih delujejo organi odločanja.	●

Ministrstvo za kulturo (MK)

	Zakon o medijih (EPA: 1884-IX, ZMed-1) ³⁸ 0070-6/2024/6	
1	Priporočilo o ureditvi razmerja med ZMed-1 z drugimi zakoni glede prepovedi razširjanja nezakonitih vsebin v medijih in zaščite določenih skupin oseb.	●
2	Priporočilo o ustrežnejši opredelitvi, kaj pomenijo: uredniška in druga odgovornost, svoboda izražanja, spodbujanje k neenakopravnosti, nasilju in vojni ter razpihovanje sovraštva in nestrpnosti ter opredelitvi meje varstva vsebin, ustvarjenih ali razširjenih z umetno inteligenco.	●
3	Priporočilo o določitvi dodatnih ukrepov za varstvo uredniške in novinarske odgovornosti in avtonomije, tudi z zaščito pred povračilnimi ukrepi.	●
4	Priporočilo o ustrezni ureditvi pogojev za odgovornega urednika, osebo, ki ga nadomešča, za osebo za nadzor nad oglasi v medijih ter nad uporabniškimi vsebinami.	●
5	Priporočilo o določitvi, kaj pomeni javni interes na področju medijev z vidika ključnih jamstev v svobodni demokratični družbi.	●
6	Priporočilo o ustrežnejši opredelitvi izključitvenih pogojev za dodeljevanje finančne podpore medijem.	●
7	Priporočilo o dodatni ureditvi pogojev za vračilo ali odvzem finančne podpore medijem.	●
8	Priporočilo o ureditvi izvrševanja obveznosti glede prepovedi razširjanja programskih ali drugih vsebin, s katerimi se spodbuja k neenakopravnosti ali diskriminaciji, k nasilju ali vojni, ali razpihuje sovraštvo ali nestrpnost.	●
9	Priporočilo o ustreznem vključevanju varstva najboljših koristi otrok.	●
10	Priporočilo o ureditvi zaščite pred sovražnim govorom in zaščite otrok pred škodljivimi komentarji in drugimi uporabniškimi vsebinami, prek obvezne vsebine pravil komentiranja oziroma objavljanja uporabniških vsebin.	●
11	Priporočilo o ureditvi zaščite pred sovražnim govorom in zaščito otrok pred škodljivimi oglasi.	●
12	Priporočilo o ustrežnejšem upoštevanju zahteve po politični in svetovnonazorski nevtralnosti javnih medijev pri omejitvah oglaševanja.	●
13	Priporočilo o vključitvi minimalne zahteve po dostopnosti medijev za osebe z invalidnostmi.	●
14	Priporočilo o zagotovitvi učinkovitih inšpekcijskih ukrepov zaradi kršenja prepovedi razširjanja nezakonitih vsebin ter ukrepov, ki bi jih izdala sodišča.	●
15	Priporočilo naj se v kazenskih določbah upošteva, da je predmet varstva predvsem javni red ter določitvi določenih kršitev ko kot hujši prekršek.	●

³⁸ Naslovljeno je bilo na Državni zbor

Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)		
	<u>Uredba o varovanju ogroženih uradnih oseb (EVA 2025-1711-0004)</u> 0071-1/2025/2	
1	Priporočilo o opredelitvi izraza »bližnja oseba« tako, da se črta izraz »partner v registrirani istospolni partnerski skupnosti«, saj zakonodaja partnerskih skupnosti s spremembo Družinskega zakonika ne uporablja več. Med bližnje osebe varovane osebe naj se ob »otrocih oziroma posvojencih« dodajo še otroci v rejništvu in v skrbništvu.	●
	<u>Zakon o javnem redu in miru (EVA 2024-1711-0011)</u> 0070-14/2025/1	
1	Priporočilo o opredelitvi, kaj pomeni javno spodbujanje nestrpnosti, sovraštva in neenakopravnosti.	●
2	Priporočilo o bolj jasnem sankcioniranju javnega spodbujanja k nestrpnosti, sovraštvu in neenakopravnosti, kar naj se uredi na istem mestu glede na katerokoli osebno okoliščino ter naj se ne zniža zagroženih glob za prekrške iz sovraštva, ki so storjeni z naklepom.	●
3	Priporočilo o podrobnejši ureditvi razmejitev prekrškov v ZJRM-2 in kaznivih dejanj in njihovega pregona.	●
4	Priporočilo o zagotovitvi izrecne podlage za zbiranje podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih (ang. equality data).	●

Ministrstvo za pravosodje (MP)		
	<u>Zakon o obravnavanju mladoletnikov zaradi kaznivih dejanj (ZOMZKD)</u> 0070-1/2025/2	
1	Priporočilo o novem členu, v katerega naj se vključi vsa ključna načela Konvencije o otrokovih pravicah, in sicer načelo nediskriminacije, načelo upoštevanja otrokovih najboljših koristi, pravico do preživetja in razvoja ter pravico biti slišan.	●
2	Priporočilo o vključitvi varstva najboljših koristi mladoletnika (in ne zgolj koristi).	●
3	Priporočilo o tem, da se za izdelavo individualne ocene mladoletnikov v postopku proti njim sprejmejo strokovne smernice, ki bodo podrobneje določile, kako se upoštevajo individualne potrebe mladoletnikov, tudi tiste, ki izhajajo iz osebnih okoliščin.	●
4	Priporočilo o ureditvi postopkovnih in starosti primernih prilagoditev za mladoletnike z invalidnostmi v postopkih, zlasti za pripor, zaslišanja, namestitve in ukrepe za prevzgojo.	●
5	Priporočilo o zbiranju anonimiziranih podatkov o mladoletnikih, razčlenjeni po osebnih okoliščinah.	●
6	Priporočilo o obveznih usposabljanjih strokovnjakov, ki sodelujejo pri obravnavi mladoletnikov tako, da bodo vsebovala tudi osnovno poznavanje ukrepov za zagotavljanje enakosti in preprečevanja diskriminacije v skladu z ZVarD.	●

	<u>Predlog Zakona o kazenski obravnavi mladoletnikov (ZOKOM)</u> 0070-1/2025/9	
1	Priporočilo o ustrezni opredelitvi varstva najboljših koristi mladoletnika (in ne zgolj koristi).	●
2	Priporočilo o ureditvi postopkovnih in starosti primernih prilagoditev za mladoletnike z invalidnostmi in druge osebe v postopkih, zlasti za pripor, zaslišanja, namestitve in ukrepe za prevzgojo.	●
3	Priporočilo o zbiranju anonimiziranih podatkov o mladoletnikih, razčlenjeni po osebnih okoliščinah.	●
	<u>Zakon o kazenski obravnavi mladoletnikov³⁹</u> 0070-1/2025/14	
1	Priporočilo o ustrezni opredelitvi varstva najboljših koristi mladoletnika (in ne zgolj koristi).	●
2	Priporočilo o ureditvi postopkovnih in starosti primernih prilagoditev za mladoletnike z invalidnostmi in druge osebe v postopkih, zlasti za pripor, zaslišanja, namestitve in ukrepe za prevzgojo.	●
3	Priporočilo o zbiranju anonimiziranih podatkov o mladoletnikih, razčlenjeni po osebnih okoliščinah.	●

Ministrstvo za solidarno prihodnost (MSP)

	<u>Osnutek Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona (SZ-1G, EVA 2025-2720-0009)</u> 0070-13/2025/2	
1	Priporočilo o novi določbi, ki bo izrecno prepovedala diskriminacijo na trgu nepremičnin.	●
2	Priporočilo o tem, da se podatki o prosilcih in najemnikih zbirajo tudi za namene varstva pred diskriminacijo.	●
3	Priporočilo o razširitvi kroga upravičencev do javnega najema stanovanja v skladu z Direktivo 2003/109/ES o statusu nedržavljanov EU, ki so rezidenti za daljši čas.	●
4	Priporočilo o utemeljitvi upravičenosti splošnega pogoja, da je do najema javnega najemnega stanovanja upravičen kdor ima stalno prebivališče v občini ali na območju delovanja javnega stanovanjskega sklada ali neprofitne stanovanjske organizacije, v kateri je zaprosil za stanovanje.	●
5	Priporočilo o tem, da se v primeru neizpolnjevanja pogojev najemnikom časovno omeji pravico do najema javnega najemnega stanovanja.	●
6	Priporočilo o črtanju pogoja, da lahko javno stanovanje najame le poslovno popolnoma sposobna oseba.	●
7	Priporočilo o premembi višine dohodka gospodinjstva prosilca, ki ga mora kot splošni pogoj izpolnjevati za najem javnega najemnega stanovanja.	●

³⁹ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

8	Priporočilo o določitvi ukrepov za zagotavljanje enakih možnosti vsem ljudem z invalidnostim in ne samo tistim, ki so trajno vezani na uporabo invalidskega vozička ali trajno pomoč druge osebe. V zakonu naj se uporablja izraz »ljudje z invalidnostmi«.	●
9	Priporočilo o obrazložitvi in utemeljitvi prednostnih kategorij prosilcev s podatki in analizami ter oceno učinka ureditve na enakopravnost, enako obravnavo in enake možnosti.	●
10	Priporočilo o opustitvi možnosti določanja prednostnih kategorij najemodajalcem po njihovi lastni presoji.	●
11	Priporočilo o ureditvi položaja žrtev družinskega nasilja, ki že bivajo v javnem najemnem stanovanju, tako, da se te osebe ne bodo dodatno znašle še v stanovanjsko in materialno ogrožajočem položaju.	●
12	Priporočilo o utemeljitvi starostne meje 65 let oziroma pogoja upokojenosti, ki sta pogoja za najem javnega najemnega oskrbovanega stanovanja.	●
13	Priporočilo o izjemi, ko nekdo iz objektivnih razlogov ne more uporabljati stanovanja, ki ga ima v lasti, zaradi česar po predlogu ne more zaprositi za javno najemno stanovanje.	●
14	Priporočilo o utemeljitvi prednostnih kategorij, ki se vežejo na starost. Pojasni naj tudi smiselnost kategorije prosilcev, ki se v preteklosti niso uspeli uvrstiti na seznam upravičencev do najema javnega najemnega stanovanja.	●
15	Priporočilo o razširitvi nabora prednostnih kategorij ljudi, ki bi imeli pravico do najema javnega najemnega stanovanja, ki niso vključena v predlog pravilnika.	●
16	Priporočilo o dodatni utemeljitvi smiselnosti posebnih pogojev in meril za najemnike denacionaliziranih stanovanj, saj to niso nujno tisti, ki se srečujejo z največ ovirami na stanovanjskem področju ali težko rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje.	●
17	Priporočilo o pojasnitvi točkovanja stanovanjskih statusov in izbranih kategorij iz priloge pravilnika o oddaji javnih najemnih stanovanj v najem.	●
18	Priporočilo o tem, da bo za izvedbo gradbenih del za odpravo arhitektonskih ovir potrebno večinsko soglasje (več kot 50 %) etažnih latnikov in ne tri četrtinsko kot velja zdaj za vsa gradbena dela.	●

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (MVI)

	<u>Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o vrtcih (ZVrt-H)</u> 0070-9/2025/1	
1	Priporočilo naj se ukrep vključevanja otrok iz romskih naselij v vrtec, oziroma uvodni del zakonskega gradiva dopolni s pojasnili in podatki, ki ta ukrep utemeljujejo	●
2	Priporočilo o zbiranju podatkov na področju predšolske vzgoje tudi zaradi zagotavljanja in spodbujanja enakega obravnavanja in enakih možnosti.	●
	<u>Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vrtcih (ZVrt-H)</u> ⁴⁰ 0070-9/2025/7	
1	Priporočilo o upoštevanju načela nediskriminatornosti, sorazmernosti in otrokovih najboljših koristi.	●

⁴⁰ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI)		
	<u>Zakon o visokem šolstvu (ZViS)</u> 0070-21/2024/13	
1	Priporočilo o natančni in celostni opredelitvi, kdo so študenti s posebnimi potrebami brez poslabšanja varstva njihovih pravic glede na veljavni zakon, ter naj se v zakon vrne pravico do dodatne strokovne pomoči pri študiju ter podrobno določi druge pravice.	●
2	Priporočilo o določitvi pravice do ugodnejše obravnave v izbirnem postopku v primeru omejitve vpisa za kandidate s posebnimi potrebami in posebnim statusom.	●
3	Priporočilo naj se v skladu z 62. a členom Ustave Republike Slovenije ob slovenskem znakovnem jeziku med nacionalno pomembne naloge doda tudi skrb za razvoj jezika gluhoslepih.	●
4	Priporočilo o sočasni spremembi podzakonskih aktov in naj se v novem osnutku pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov predvidi nižji in sorazmeren pogoj dohodka družine upravičenca.	●
	<u>Zakon o visokem šolstvu (ZViS, EPA 2047-IX)</u> ⁴¹ 0070-16/2025/1	
1	Priporočilo o natančni in celostni opredelitvi, kdo so študenti s posebnimi potrebami.	●
2	Priporočilo o vrnitvi pravice do dodatne strokovne pomoči pri študiju za študente s posebnimi potrebami.	●
3	Priporočilo o vrnitvi pravice do ugodnejše obravnave v izbirnem postopku v primeru omejitve vpisa za kandidate s posebnimi potrebami.	●

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti		
	<u>Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji</u> 0070-15/2025/2	
1	Priporočilo o spremembi besedila tako, da bodo do koordinatorja za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti upravičene vse občine, kjer živijo predstavniki romske skupnosti, ne zgolj tiste občine, v katerih so evidentirana romska naselja.	●
2	Priporočilo o vrnitvi pravice zagotovitvi reprezentativnost Sveta romske skupnosti Republike Slovenije.	●

⁴¹ Naslovljeno je bilo na Državni zbor.

10.2.2 Priporočila na veljavne zakone in druge predpise (odprava diskriminacije)

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)		
	<u>Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede pravice do državne štipendije za dijake, vključene v maturitetni tečaj</u> 050-7/2024/14	
1	Priporočilo o omogočitvi dodelitve državne štipendije tudi dijakom, ki so vpisani v maturitetni tečaj, če izpolnjujejo socialne pogoje za dodelitev štipendije.	●
	<u>Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede pravice do državne štipendije za dijake, vključene v maturitetni tečaj⁴²</u> 0070-22/2025/1	
1	Priporočilo o omogočitvi dodelitve državne štipendije tudi dijakom, ki so vpisani v maturitetni tečaj, če izpolnjujejo socialne pogoje za dodelitev štipendije.	●

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI)		
	<u>Priporočilo Zagovornika glede 17. člena Pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov</u> 050-20/2022/12	
1	Priporočilo o tem, da se pristojne organe, ki obravnavajo prošnje za bivanje, seznani, da se pri obravnavi prošenj študentov, ki zaprosijo za subvencioniranje bivanja dosledno uporablja definicija invalidnosti, kot jo določata MKPI in ZIMI.	●

Ministrstvo za pravosodje (MP)		
	<u>Zakon o dedovanju – navedba zgolj imena pokojnikovega očeta v smrtovnici in sklepu o dedovanju</u> 050-4/2025/5	
1	Priporočilo o spremembi določbe 182. in 214. člena ZD tako, da se odpravi neenaka obravnava staršev pokojnikov.	●

⁴² Poslano je bilo v Državni zbor.

10.2.3 Priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)		
	Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede možnosti udeležbe nečlana v posameznih aktivnostih invalidske organizacije 700-56/2023/49	
1	Priporočilo o zagotovitvi, da bodo posamezniki deležni določenih posebnih socialnovarstvenih storitev ne glede na to, ali izpolnjujejo pogoje za včlanitev v katerokoli društvo in ali tako društvo sploh obstaja (npr. v okviru javne službe za vse osebe z invalidnostmi).	●
	Priporočili Zagovornika načela enakosti Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti glede izzivov pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov 0706-5/2025/3	
1	Priporočilo o uvedbi namenske štipendije za romske učence, dijake in študente.	●
2	Priporočilo o oblikovanju podpornih programov za poklicno usmerjanje mladih Romov v času srednješolskega izobraževanja, da bi lahko pridobili delovne veščine in se vključili na trg dela.	●

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS)		
	Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede prepovedi diskriminacije pri nudenju turističnih storitev 0702-227/2025/5	
1	Priporočilo o tem, da morajo ponudniki turističnih storitev pri nudenju le-teh (npr. pri oddaji turističnih namestitev), dosledno spoštovati zakonsko prepoved neenake obravnave gostov zaradi njihovih osebnih okoliščin.	●

Ministrstvo za kulturo (MK)		
	Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede upoštevanja določb Zakona o varstvu pred diskriminacijo in drugega odstavka 7. člena Zakona o splošnem upravnem postopku pri odločanju o vlogah za uveljavljanje ali podaljšanje pravice do plačila prispevkov v skladu z Uredbo o samozaposlenih v kulturi 0702-141/2025/7	
1	Priporočilo naj se pri presojanju vlog za uveljavljanje ali podaljšanje pravice do plačila prispevkov v skladu z Uredbo o samozaposlenih v kulturi pri ocenjevanju relevantnega dela petletnega ustvarjalnega delovanja upošteva obdobja mirovanja v času daljše bolniške odsotnosti zaradi rizične nosečnosti in porodniškega dopusta.	●

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (MVI)		
	<u>Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede omogočanja ustreznih prilagoditev prehrane v vrtcih na podlagi prepričanja otrok oziroma prepričanja njihovih zakonitih zastopnikov</u> 0700-86/2023/11	
1	Priporočilo o tem, da se naj vodstvom vrtcev svetuje, naj pri pripravi jedilnikov v skladu s svojimi možnostmi v čim večji možni meri upoštevajo želje staršev in posameznika ter naj ustrezno prilagodijo obroke hrane za otroke, ki se sicer prehranjujejo na vegetarijanski način.	●
	<u>Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede prepoznavanja in preprečevanja etnične segregacije v osnovnih šolah</u> 0706-3/2025/1	
1	Priporočilo o pripravi analize, katere namen je raziskati morebitne učinke etnične segregacije v osnovnih šolah v Sloveniji.	●
	<u>Priporočila Zagovornika načela enakosti Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje glede izzivov pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov</u> 0706-5/2025/2	
1	Priporočilo o sistematičnem zbiranju in analiziranju anonimiziranih podatkov o romskih otrocih in mladostnikih v vzgoji in izobraževanju v primerjavi s celotnim prebivalstvom.	●
2	Priporočilo o zagotovitvi brezplačne možnosti učenja slovenskega jezika že pred vstopom v osnovno šolo za vse romske otroke, ki to potrebujejo, tudi tiste, ki obiskujejo vrtec.	●
3	Priporočilo o brezplačnem obiskovanju vrtca za romske otroke iz družin s slabim premoženjskim stanjem in možnost organiziranih brezplačnih prevozov iz romskih naselij do vrtcev in nazaj.	●
4	Priporočilo o tem, da naj se socialno ogroženim otrokom, med katerimi so tudi Romi, omogoči brezplačno udeleževanje in prevoz do obšolskih dejavnosti, ki se jih želijo udeležiti.	●
5	Priporočilo o zagotovitvi zaposlitev romskih pomočnikov v vseh vrtcih in šolah, ki jih obiskujejo romski otroci, prednostno pa v jugovzhodnem delu države.	●
6	Priporočilo o omogočitvi, da se bo obstoječi izbirni predmet Romska kultura izvajal v vseh osnovnih šolah na območjih, kjer živijo Romi.	●
7	Priporočilo o pripravi strokovnih usmeritev za spodbujanje obiskovanja vrtcev in pouka pri romskih otrocih.	●
8	Priporočilo o pripravi usposabljanj pedagoških delavcev za delo z otroki in mladostniki različnih socialnih in etničnih ozadij.	●
9	Priporočilo o zagotovitvi mentorstva oziroma tutorstva, ki bo prilagojeno potrebam romskih učencev in dijakov.	●
10	Priporočilo o rednem informiranju organizacij romske skupnosti in javnih ustanov in organizacij na državni in lokalni ravni o ukrepih za dvig izobrazbene ravni romskega prebivalstva.	●
11	Priporočilo o prizadevanju za koriščenje evropskih sredstev za financiranje ukrepov, namenjenih Romom.	●

Občine		
	<u>Priporočila Zagovornika načela enakosti glede zagotavljanja vseh vrst pokopov na pokopališčih</u> 0706-1/2025/1	
1	Priporočilo o preveritvi, ali so na pokopališčih, ki so na njihovem območju, omogočene vse vrste pokopov skladno z ZPPDej.	●
2	Priporočilo naj se pri načrtovanju in razvoju pokopališke infrastrukture v največji meri upoštevajo raznolikost zadnjih želja oseb, prednostno pa če te izhajajo iz verskih ali svetovnonazorskih prepričanj.	●
3	Priporočilo o spodbujanju prakse, ki osebam omogoča, da njihove želje glede vrste pokopa ne bodo neupravičeno onemogočene ali otežene.	●
4	Priporočilo o obveščanju prebivalcev ter usmerjanju na najbližjo ustrezno možnost za pokop.	●
	<u>Priporočila Zagovornika načela enakosti občinam, kjer živijo Romi, glede izzivov pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov</u> 0706-5/2025/4	
1	Priporočilo o ureditvi bivalnih razmer v romskih naseljih z namenom uresničevanja pravice do primerne namestitve.	●
2	Priporočilo o tem, da prejeta sredstva po 20. a členu Zakona o financiranju občin pričnejo namenjati tudi za štipendije za romske učence, dijake in študente.	●
3	Priporočilo o rednem informiranju romskih staršev, otrok in mladih o pomenu in možnostih vzgoje in izobraževanja ter zaposlovanja.	●

Slovenske železnice SŽ – Potniški promet d. o. o.		
	<u>Priporočilo Zagovornika načela enakosti za zagotovitev polne dostopnosti nadomestnih avtobusnih prevozov</u> 0706-2/2025/1	
1	Priporočilo o zagotovitvi polne dostopnosti nadomestnih prevozov za vse gibalno ovirane in obveščanju potnikov.	●

Svet romske skupnosti Republike Slovenije		
	<u>Priporočilo Zagovornika načela enakosti Svetu romske skupnosti Republike Slovenije glede izzivov pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov</u> 0706-5/2025/5	
1	Priporočilo o izvajanju ozaveščevalnih aktivnosti za romske otroke, mlade in njihove starše o pomenu izobrazbe in vključevanja v vzgojo in izobraževanje.	●

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti ⁴³		
	Priporočili Zagovornika načela enakosti Vladi Republike Slovenije in Uradu za narodnosti glede izzivov pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov 0706-5/2025/1	
1	Priporočilo o dopolnitvi Nacionalnega programa ukrepov Vlade RS za Rome za obdobje 2021–2030 (NPUR 2021-2030).	●
2	Priporočilo o zagotovitvi sistematičnega in neodvisnega spremljanja uspešnosti izvajanja ukrepov iz NPUR 2021-2030 z evalvacijami.	●

Priporočila so v celoti dostopna na spletni strani Zagovornika pod razdelkom **Priporočila**: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/priporocila/>.

Na spletni strani <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/iskalnik/> pod razdelkom **Iskanje po vseh zaključenih primerih** lahko z evidenčno številko poiščete celotno besedilo priporočila in njegovo utemeljitev.

⁴³ Poslano tudi na Vlado Republike Slovenije.

11 UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA

11.1 Pravna podlaga in namen posebnih ukrepov

14. člen Ustave z naslovom »enakost pred zakonom« določa, da so v Sloveniji vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino.

Po ustaljeni praksi Ustavnega sodišča »načelo enakosti pred zakonom ne pomeni, da zakonodajalec ne bi smel različno urejati položajev posameznih pravnih subjektov«. Ustavno sodišče je navedlo, da se od zakonodajalca »ne zahteva, da bi se vse osebe v vseh ozirih obravnavale na enak način, ampak ga omenjeno načelo zavezuje, da obravnava bistveno enake primere enako in bistveno neenake različno, ob upoštevanju njihove različnosti in lastnosti«. ⁴⁴ Zato »zahteva po prepovedi diskriminacije pomeni hkrati zahtevo po uveljavljanju posebnih pravnih položajev oziroma posebnih pravic in pozitivnih ukrepov, katerih namen je v preprečevanju manj ugodnega položaja nekaterih posameznikov«. ⁴⁵

Poleg izraza posebni ukrepi se za poimenovanje tovrstnih ukrepov uporabljajo tudi izrazi začasni ukrepi, obrnjena diskriminacija ter pozitivna diskriminacija.

17. člen ZVarD (posebni ukrepi za zagotavljanje enakosti) določa:

»(1) Posebni ukrepi so začasni ukrepi, ki imajo za cilj zagotoviti uresničevanje pravice do enakega obravnavanja, enake možnosti ali dejansko enakost in udeležbo na področjih družbenega življenja oseb, ki so v manj ugodnem položaju zaradi določene osebne okoliščine. Posebni ukrepi se sprejmejo z namenom preprečevanja ali odpravljanja posledic takšnega položaja oziroma predstavljajo nadomestilo za manj ugoden položaj.

(2) Posebni ukrepi so zlasti:

- spodbujevalni ukrepi, ki dajejo posebne ugodnosti ali uvajajo posebne spodbude za osebe v manj ugodnem položaju na določenem področju ali v določenem okolju,
- pozitivni ukrepi, ki ob enakem izpolnjevanju predpisanih meril in pogojev dajejo prednost osebam z določeno osebno okoliščino in se lahko uporabijo zlasti, kadar pri teh osebah obstaja očitno nesorazmerje v možnostih dostopa do uveljavljanja pravic, dobrin, storitev ali ugodnosti.«

Po ZVarD so posebni ukrepi za zagotavljanje enakosti tisti ukrepi, s katerimi se določenim skupinam, ki so zaradi svojih osebnih okoliščin v manj ugodnem položaju, zagotavljajo enake možnosti, da enakovredno sodelujejo na različnih področjih družbenega življenja (npr. zaposlovanje in delo, izobraževanje). Po Zakonu o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM) so posebni ukrepi začasni ukrepi, namenjeni ustvarjanju enakih možnosti žensk in moških ter spodbujanju enakosti spolov na posameznih področjih družbenega življenja, kjer se ugotavlja neuravnotežena zastopanost spolov oziroma neenak položaj oseb enega spola.

Ključni cilj uvedbe posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti je odprava neenakosti oziroma manj ugodnega dejanskega položaja oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer s privilegirano obravnavo pri dostopanju do pravic ter dobrin in storitev.

⁴⁴ Višje sodišče v Ljubljani. Dostopno na:

[http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113059000&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113059000](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113059000&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113059000).

⁴⁵ Višje delovno in socialno sodišče. Dostopno na:

[http://www.sodnapraksa.si/?q=diskriminacija&database\[VDSS\]=VDSS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=2&id=2010040815248168](http://www.sodnapraksa.si/?q=diskriminacija&database[VDSS]=VDSS&submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=2&id=2010040815248168).

Na podlagi **14. člena ZVarD** so državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil zavezani k ustvarjanju pogojev za enako obravnavo vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino (npr. za starejše, osebe z invalidnostmi, ženske in moške, starše, tujce itn.). Po 17. členu ZVarD za to lahko sprejmejo tudi posebne ukrepe – normativne in politične narave.

Med normativne ukrepe sodijo priprava zakonov, podzakonskih aktov in drugih pravnih predpisov. Prav tako se med normativne ukrepe uvrščajo nezavezujoči akti, kot so resolucije, deklaracije in podobni dokumenti. Med politične ukrepe sodijo izvršna dejanja ter relevantni projekti, ki jih organ izvaja sam ali v sodelovanju z drugimi deležniki (npr. drugimi državnimi organi, nevladnimi organizacijami, zasebnimi subjekti).

Med politične ukrepe se uvrščajo tudi javni razpisi in pozivi, ki jih izdajajo, denimo, ministrstva, vladne službe oziroma lokalne skupnosti in so namenjeni zagotavljanju pogojev enakega obravnavanja, spodbujanju enakih možnosti in varstvu pred diskriminacijo. V to skupino se uvrščajo strategije in akcijski načrti, ki so namenjeni osebam z določeno osebno okoliščino in urejajo njihov položaj. Med politične ukrepe sodijo tudi različne ozaveščevalne kampanje, namenjene širši ali posebnim javnostim. V kategorijo političnih ukrepov uvrščamo tudi raziskave in študije.

Pogoje za sprejemanje posebnih ukrepov določa **18. člen ZVarD**, ki se glasi:

»(1) Posebne ukrepe lahko pod pogoji iz tega zakona sprejmejo državni organi, samoupravne lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil, delodajalci, vzgojno-izobraževalne institucije, gospodarski subjekti in drugi subjekti glede na naravo dela in področje delovanja na področjih iz 2. člena tega zakona.

(2) Posebni ukrepi zasledujejo legitimen cilj odprave manj ugodnega položaja oseb z določeno osebno okoliščino, utemeljen na analizah o obstoju manj ugodnega položaja, ter so potrebno in ustrezno sredstvo za odpravo takšnega položaja. Subjekti iz prejšnjega odstavka, ki sprejmejo posebne ukrepe, redno preverjajo njihovo utemeljenost oziroma upravičenost njihovega nadaljnjega izvajanja. Če ugotovijo, da je cilj njihovega izvajanja dosežen, jih nemudoma prenehajo izvajati.«

Pri sprejemanju posebnih ukrepov mora pristojni organ slediti določbam 18. člena ZVarD, ki določa nujne zakonske pogoje takih ukrepov. Tako morajo posebni ukrepi:

1. Temeljiti na jasnih kvantitativnih in kvalitativnih analizah o dejanskem obstoju manj ugodnega položaja oseb z določeno osebno okoliščino, torej na analizah, ki utemeljujejo dejansko potrebo po odpravi manj ugodnega položaja.
2. Imeti legitimen cilj, da odpravijo manj ugoden položaj oseb z določeno osebno okoliščino.
3. Biti ustrezno in potrebno sredstvo za odpravo takega položaja, kar pomeni, da je z ukrepom dejansko mogoče doseči legitimen cilj odprave manj ugodnega položaja oseb (ustreznost), legitimnega cilja pa ni mogoče (v enaki meri) doseči z drugim, blažjim ukrepom (potrebnost).
4. Biti začasni in redno preverjani s strani zgoraj omenjenih subjektov glede upravičenosti njihovega nadaljnjega izvajanja. Posebne ukrepe je treba prenehati izvajati nemudoma, ko dosežejo cilj odprave neenakega položaja oseb.

11.2 Izvajanje splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah

Zagovornik je v okviru spremljanja stanja na področju varstva pred diskriminacijo v državi januarja 2024 izvedel poizvedbo med ministrstvi, njihovimi organi v sestavi ter nekaterimi vladnimi službami glede splošnih in posebnih ukrepov za varstvo pred diskriminacijo in spodbujanje enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti, ki so jih izvajali v letu 2023.

V skladu s 14. členom ZVarD, ki opredeljuje nosilce nalog na področju varstva pred diskriminacijo, so državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil zavezani k ustvarjanju pogojev za enako obravnavo vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino, in sicer z ozaveščanjem in spremljanjem njihovega položaja ter z ukrepi normativne in politične narave.

Pri tem je posebna obveznost naložena ministrstvom in vladnim službam, ki so v okviru svojih pristojnosti na svojem delovnem področju dolžni pripraviti predloge zadevnih ukrepov. Prvi odstavek 18. člena ZVarD med subjekti, ki lahko pod pogoji iz ZVarD izvajajo posebne ukrepe za zagotavljanje enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti, na prvem mestu navaja državne organe.

Poizvedbe glede vseh ukrepov Zagovornik izvaja vsako leto od leta 2017. Povzetke prejetih odgovorov in svoje ugotovitve o njih objavlja v svojih rednih letnih poročilih.⁴⁶

Zagovornik je poizvedbo o vsebinsko relevantnih ukrepih razdelil na dva sklopa, in sicer je poizvedoval po:

1. podatkih o političnih (policy) in normativnih ukrepih, namenjenih **osebam oziroma skupinam oseb z določeno osebno okoliščino** ter širši javnosti (splošni ukrepi), in
2. **posebnih ukrepih** v smislu 17. in 18. člena ZVarD.

Odgovore so poslala vsa ministrstva, organi v sestavi in vladne službe.

⁴⁶ Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

Tabela: Pregled splošnih in posebnih ukrepov po posameznih ministrstvih in vladnih službah v letu 2025, o katerih so poročala posamezna ministrstva in vladne službe

	Ministrstva in vladne službe (po abecednem redu)	Splošni ukrep	Posebni ukrep
1	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)	x	x
2	Ministrstvo za digitalno preobrazbo (MDP)		
3	Ministrstvo za finance (MF)		x
4	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ)	x	
5	Ministrstvo za infrastrukturo (MzI)	x	x
6	Ministrstvo za javno upravo (MJU)	x	
7	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)	x	
8	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR)	x	
9	Ministrstvo za kulturo (MK)	x	x
10	Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP)		
11	Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) in Policija	x	x
12	Ministrstvo za obrambo (MORS)	x	x
13	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE)		
14	Ministrstvo za pravosodje (MP)	x	x
15	Ministrstvo za solidarno prihodnost (MSP)	x	x
16	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVŠZI)	x	x
17	Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (MVI)	x	x
18	Ministrstvo za zdravje (MZ)	x	
19	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (MZEZ)	x	x
20	Urad vlade za narodnosti (UN)	x	x
21	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov (UOIM)	x	x
22	Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS)	x	x

11.3 Pregled splošnih in posebnih ukrepov po ministrstvih in vladnih službah

Zagovornik je iz prejetih odgovorov izločil tiste ukrepe, ki so očitno vsebinsko neskladni z opredelitvijo posebnih ukrepov po ZvarD ali pa so časovno zastareli (ker se ne nanašajo ne leto 2025). Barva kratic ministrstev in vladnih služb označuje področje družbenega življenja, na katerega se ukrep nanaša.⁴⁷

11.3.1 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

1. **MDDSZ** je za leto 2025 v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o upoštevanju 6. člena ZDR-1 – prepoved diskriminacije.
2. **MDDSZ** je poročalo tudi o upoštevanju 46. člena ZDR-1 o varovanju dostojanstva delavca pri delu.
3. **MDDSZ** je izdalo publikacijo Nasilje in nadlegovanje na delovnem mestu, ki služi kot praktične usmeritve delodajalcem, kako naj obravnavajo nasilje in nadlegovanje ter kako naj ju preprečujejo in se nanju odzivajo.
4. **MDDSZ** je poročalo o izdaji publikacije Varno in zdravju prijazno staranje na delovnem mestu, v kateri so zbrane smernice, kako izbrane vidike varnosti in zdravja pri delu upoštevati tako, da starejših ne bodo spregledali ali jih celo diskriminirali.
4. **MDDSZ** je skupaj z Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zvezo strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije organiziralo konferenco, na kateri so izpostavili družbene, etične in pravne vidike nasilja in nadlegovanja na delovnem mestu, s poudarkom na osebni okolščini spola.
5. **MDDSZ** je poročalo o noveli ZPIZ-2O, ki uvaja možnosti uveljavljanja služenja obveznega vojaškega roka za znižanje starosti za izpolnitev pogoja za upokojitev ter za pridobitev dodatnega odmernega odstotka (tudi) za ženske.
6. **MDDSZ** je poročalo tudi o delu ZPIZ-2O, ki odpravlja vezanost pogoja skrbi za otroka na čas prvega leta njegove starosti pri uveljavljanju znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine in pridobitvi dodatnega odmernega odstotka (starostna, predčasna ali invalidska upokojitev).
7. **MDDSZ** je poročalo še o delu ZPIZ-2O, ki določa, da so v primeru posvojitve otroka do znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine upravičeni posvojitelji, ne pa biološki starši.
8. **MDDSZ** je poročalo o programu za otroke 2020-2025, katerega namen in cilj je določiti glavne cilje in temeljne ukrepe na področju otrokovih pravic ter blaginje in kakovosti življenja vseh otrok v obdobju 2020-2025.
9. **MDDSZ** je financiralo raziskovalni projekt Enostarševske družine v Sloveniji: tveganja in priložnosti na presečišču socialnih politik, družbenih norm in strokovnih praks.

⁴⁷ Pregled oziroma barvna lestvica področij družbenega življenja je na začetku poglavja 10 Priporočila.

10. **MDDSZ** je poročalo o sprejetju novele ZUTD-I, ki je uvedla pomembne novosti na področju izboljšanje položaja brezposelnih oseb, predvsem uvedbo dodatne spodbude za zaposlitev starejše brezposelne osebe in uvedba nove storitve za Zavod RS za zaposlovanje zaposlitvena podpora za brezposelne osebe, ki potrebujejo dodatno podporo pri vključevanju na trg dela.
11. **MDDSZ** je poročalo poročala tudi o smernicah za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2026-2030.
12. **MDDSZ** je poročalo o Akcijskem programu za invalide 2022-2030, ki upošteva razvojne usmeritve Slovenije, načrtane v Strategiji razvoja Slovenije 2030.
13. **MDDSZ** je poročalo o Zakonu o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide, ki omogoča dostop do nekaterih proizvodov in storitev tudi za invalide, na njim razumljiv način ter določa obveznosti gospodarskih subjektov pri ponujanju proizvodov in storitev.
14. **MDDSZ** je poročalo tudi o Zakonu o uporabi jezika gluhoslepih, ki predstavlja konkreten korak k uresničevanju 62.a člena Ustave Republike Slovenije, ki določa, da mora zakon urediti svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih in daje gluhoslepim pravico do tolmača in lažjega vključevanja v družbo.
15. **MDDSZ** je poročalo o Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o izenačevanju možnosti invalidov, ki omogoča prilagoditve objektov v javni rabi na način, da so invalidom dostopne vse storitve, ki se izvajajo v objektu v javni rabi in so na voljo javnosti in do teh storitev invalidi dostopajo znotraj objekta.
16. **MDDSZ** je poročalo o Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o invalidskih organizacijah, ki določa sistemsko financiranje Nacionalne sveta invalidskih organizacij Slovenije.
17. **MDDSZ** je izvedlo Vseslovensko akcijo ozaveščanja o socialnem vključevanju invalidov.
18. **MDDSZ** je izvedlo tudi Projekt mladih +, v sklopu katerega se izvajajo projektne aktivnosti, ki bodo mladim s posebnimi potrebami olajšale prehod na trg dela.
19. **MDDSZ** je poročalo o ciljno raziskovalnem projektu Krepitev varnosti in enakosti invalidnih žensk v zasebnem življenju in na trgu dela: pravni, ekonomski in socialni vidiki problematike diskriminacije in nasilja nad invalidnimi ženskami.
20. **MDDSZ** je poročalo tudi o uvajanju prožnejših načinov dela, prilagojenih potrebam invalidov, v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih
21. **MDDSZ** je poročalo o izvedbi javnega razpisa za sofinanciranje projektov s področja enakosti žensk in moških za leto 2025.
22. **MDDSZ** je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti poročalo o izvedbi javnega razpisa za financiranje razpisanih vsebin centrov za družine v letih 2021-2025.
23. **MDDSZ** je poročalo o mreži 16 večgeneracijskih centrov (VGC+), ki deluje po vsej Sloveniji in so namenjeni predvsem ranljivim skupinam.
24. **MDDSZ** je izvedlo javni razpis za financiranje aktivnosti kvalitetnega preživljanja prostega časa otrok z namenom lažjega usklajevanja poklicnega in družinskega življenja.

25. **MDDSZ** je poročalo o Nacionalnem akcijskem načrtu za jamstvo za otroke 2022-2030, katerega namen je vzpostavitev enakih priložnosti za vse otroke ter preprečevanje medgeneracijskega prenosa revščine.
26. **MDDSZ** je poročalo o imenovanju predstavnika družine po ZOPOPP. Predstavnik družine je oseba, ki je starš otroka s posebnimi potrebami ali z rizičnimi dejavniki in ima izkušnje s področja zgodnje obravnave.
27. **MDDSZ** je izvedlo programe aktivne politike zaposlovanja, ki so namenjeni izenačevanju možnosti ranljivih ciljnih skupin pri vstopu na trg dela.
28. **MDDSZ** je poročalo o krepitvi sodelovanja uradov za delo, centrov za socialno delo in drugih deležnikov pri integraciji dolgotrajno brezposelnih oseb na trg dela.
29. **MDDSZ** je izvedlo operacijo Razvoj in vzpostavitev novega storitvenega modela Zavoda za zaposlovanje s krepitvijo digitalnega poslovanja.
30. **MDDSZ** je izvedlo javni razpis za Karierne centre za mlade.
31. **MDDSZ** je poročalo še o iniciativi ALMA, v sklopu katere bo posebna pozornost namenjena dolgotrajno brezposelnim osebam.

11.3.2 Ministrstvo za digitalno preobrazbo

1. MDP ni poročalo o **splošnih ukrepih** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025.
2. MDP ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.3 Ministrstvo za finance

1. MF ni poročalo o **splošnih ukrepih** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025.
2. **MF** je v okviru **posebnih ukrepov** poročalo o izvedbi prilagoditev mobilne aplikacije eDavki in spletnega portala eDavki namenjene ranljivim skupinam, kot so slepi, slabovidni, gluhi, naglušni in drugi.
3. **MF** je poročalo o boljši informiranosti in dostopnosti potrošnikov do osnovnega plačilnega računa (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih).

11.3.4 Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport

1. MGTŠ Urad za meroslovje ni poročal o **splošnih ukrepih** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025.
2. MGTŠ ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.5 Ministrstvo za infrastrukturo

1. **MzI** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025 poročalo o omogočenem parkiranju invalidnim osebam.
2. **MzI** je poročalo o dostopnosti invalidnim osebam v stavbo s pomočjo dvizne ploščadi na stopnišču pred vhodom.
3. **MzI** je poročalo tudi o prilagoditvi dostopnosti spletišča za uporabnike z različnimi oblikami oviranosti.
4. **MzI** je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti v letu 2025 poročalo o izvedbi projekta »Sožitje za večjo varnost v cestnem prometu«, s katerim se izvajajo celoviti preventivni dogodki oz. usposabljanja za seniorje in upokoјence po celi Sloveniji.
5. **MzI** je poročalo o izvedbi programa »Varno z e-skirojem« za povečanje varnosti pri mladih, predvsem devetošolcih.
6. **MzI** je izvedlo program »Vozimo pametno« za povečanje interesa za problematiko prometne varnosti pri mladih.
7. **MzI** je poročalo tudi o programu »Varne šolske poti« na spletni platformi.
8. **MzI** je poročalo o zagotavljanju dostopnosti železniških objektov in nepremičnin za osebe z invalidnostmi.
9. **MzI** je poročalo tudi o subvencioniranem dostopu do železniškega prevoza za socialno ogrožene osebe.

11.3.6 Ministrstvo za javno upravo

1. **MJU** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja tudi v letu 2025 poročalo o usposabljanju za svetovalce za pomoč in informiranje glede varovanja dostojanstva zaposlenih. Javni uslužbenci so se seznanili z opredelitvijo spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja. Seznanili so se tudi z dolžnostmi ukrepanja v teh primerih.
2. **MJU** je za javne uslužbence izvedlo spletno usposabljanje o vključevanju vidika spola v delo in oblikovanje politik. Cilj je bil javne uslužbence ozavestiti o enakosti, enakopravnosti in enakih možnostih.
3. **MJU** je za vodilne javne uslužbence pripravilo usposabljanje za vodenje v upravi, v okviru katerega so se spoznali s človekovimi pravicami, enakimi možnostmi in integriteto vodje. Seznanili so se s pristojnostmi Zagovornika in z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo.
4. **MJU** je za javne uslužbence pripravilo usposabljanje Umetna inteligenca v javnem sektorju o etičnih izzivih in odgovorni uporabi.
5. **MJU** je za vodilne javne uslužbence izvedlo tudi usposabljanje o generativni umetni inteligenci in vodenju.

6. **MJU** je v letu 2025 še nadgradil Informacijski sistem za upravljanje in razvoj zaposlenih v državni upravi – IS MUZA, katerega cilj je zagotavljati informacijsko podporo pri strateškem upravljanju in razvoju človeških virov v državni upravi.
7. **Upravne enote** so v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025 poročale o izvedbi ukrepov skladnih z Zakonom o izenačevanju možnosti invalidov kot npr. nakup in namestitvev slušno indukcijskih zank, namestitvev napisov v brajici, označba prostorov s taktilnimi oznakami.
8. **Upravne enote** so poročale o sodelovanju s Spominčico – slovensko združenje za pomoč pri demenci (demenci prijazne točke).
9. MJU ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.7 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

1. V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je **MKGP** za leto 2025 poročalo o pomoči delovanju nepridobitnih združenj na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja kar zadeva tudi področje izboljšanja pogojev dela in življenja kmečkih in podeželskih žensk.
2. MKGP ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.8 Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj

1. **MKRR** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o izvajanju izobraževanj za vsa posredniška telesa na temo dostopnosti in upoštevanja načel Listine EU o temeljnih pravicah in Konvencije ZN o pravicah invalidov.
2. MKRR ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.9 Ministrstvo za kulturo

1. **MK** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021-2025.
2. **MK** je poročalo o javnem razpisu za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter njegovi promociji v letu 2025.
3. **MK** je poročalo o javnem razpisu za izbiro ponudnikov za izvedbo projektov prilagojenih načinov sporazumevanja na podlagi nacionalnega programa za jezikovno politiko v letih 2025-2026. z izvajanjem pilotnega projekta za preizkušanje tehnologije za samodejno podnaslavljanje, ki bi invalidom omogočila spremljanje televizijskih programov na javnih in komercialnih televizijah.

4. **MK** je poročalo ciljnem raziskovalnem programu 2025 – LahTex: Korpus lahkega branja v slovenščini za poenostavljenje besedil z umetno inteligenco.
5. **MK** je tudi v 2025 izvedlo javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji.
6. **MK** je poročalo o javnem razpisu za izbor kulturnih projektov programa, namenjenega pripadnikom nemško govoreče etnične skupine v Sloveniji. **MK** je neposredno pozvalo k financiranju kulturnih programov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ter pripravilo javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev v Sloveniji, s čimer se spodbuja in ohranja kulturna identiteta pripadnikov manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev.
7. **MK** je izvedlo tudi javni razpis za izbor kulturnih projektov, namenjenih senzorno oviranim v njim prilagojenih tehnikah, knjig v Braillovi pisavi, zvočnih knjig in knjig v slovenskem znakovnem jeziku ter razvoj ustrezne tehnične infrastrukture, namenjene ljudem s senzornimi oviranostmi.
8. **MK** je poročalo o pilotnem projektu Samodejno podnaslavljanje televizijskih programov v letih 2024-2028.
9. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MK** poročalo o povečanju števila digitaliziranih in spletno dostopnih arhivskih vsebin, prilagojenih potrebam pripadnikov različnih skupin ljudi z invalidnostmi.

11.3.10 Ministrstvo za naravne vire in prostor

1. **MNVP** ni poročalo o **splošnih ukrepih** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025.
2. **MNVP** ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.11 Ministrstvo za notranje zadeve in Policija

1. **MNZ** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o sprejemu Resolucije o dolgoročnem razvojnem programu policije za obdobje 2026-2035. uspešno izvedenem razpisu za izbiro izvajalca programa Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitve v varnem prostoru za obdobje 2025–2027.
2. **MNZ** je poročalo o usposabljanju s področja sovražnih dejanj, ki jo je izvedel Center za raziskovanje in socialne veščine v sodelovanju z Zagovornikom, društvom Legebitra, Mirovnim inštitutom in Knjigarno Mariborka.
3. **MNZ** je poročalo tudi o posvetu s področja zločinov iz sovraštva, del projekta ENACT – Krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe za podporo LGBTQI+ žrtvam zločinov iz sovraštva.
4. V okviru programa »Zavedanje stereotipov, obvladovanje predsodkov in preprečevanje diskriminacije v multikulturni skupnosti« je **MNZ** poročalo o izvajanju usposabljanja za policiste in druge delavce policije.

5. Policija posamezne vsebine predstavlja tudi v procesu izobraževanja, poroča [MNZ](#), in sicer v programih Višje policijske šole pri predmetih »Etika in človekove pravice« in »Policija v družbi« predava študentom o določenih ključnih vsebinah s področja enakosti obravnavanja in posebnosti v multikulturni skupnosti ter preprečevanja diskriminacije
6. V okviru izvajanja preventivnega dela Policije je [MNZ](#) tudi v letu 2025 poročalo o nadaljevanju izvajanja projekta »ŠOLA – POT K USPEHU«, v okviru katerega se med drugim pričakuje izboljšanje varnostne situacije in uspešnejša integracija Romov.
7. V okviru projekta, ki je potekal v letu 2023 ob 50-letnici systemskega zaposlovanja uniformiranih policistk v slovensko policijo, je [MNZ](#) tudi v letu 2025 nadaljevalo z dejavnostmi.
8. [MNZ](#) je poročalo o sodelovanju s strokovnimi službami v policiji in MDDSZ pri pripravi drugega Periodičnega načrta za leti 2026-2027 za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023-2030 in pri pripravi prvega osnutka poročila o izvajanju periodičnega načrta za leti 2024-2025.
9. [MNZ](#) je sodelovalo pri pripravi Akcijskega načrta za ženske, mir in varnost.
10. [MNZ](#) je poročalo o programu Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitev v varnem prostoru za obdobje 2025–2027, ki je v letu 2025 potekal brez posebnosti. Uspešno se je nadaljeval tudi projekt Nadaljevanje zaščite žrtev trgovine z ljudmi ter programa njihove reintegracije v Republiki Sloveniji za obdobje 2024-2027.
11. [MNZ](#) je poročalo o sprejetju Akcijskega načrta za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2025-2026.
12. [MNZ](#) je poročalo o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2024–2028 v delu, ki se nanaša na zmanjšanje javnega spodbujanja sovraštva in nestrpnosti.
13. [MNZ](#) je poročalo o Zakonu o varstvu javnega reda in miru, ki je bil sprejet 17. 12. 2025. v 24. členu prepoveduje vzbujanje nestrpnosti.
14. [MNZ](#) je poročalo o pritožbenem postopku, v katerem se ugotavlja kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin in se na podlagi 2. člena pravilnika upoštevajo navedbe oziroma neukrepanje policistov ter komunikacije, ki se kaže v nedostojnem in nekorektnem odnosu. Četrto odstavka 148. člena ZNPPol določa osem kriterijev za neposredno obravnavo pritožbe zoper delo in ravnanje policistov pred senatom.
15. [MNZ](#) je poročalo tudi o Zakonu o detektivski dejavnosti, ki v 43. členu določa pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti tujih državljanov in ureja njihov status.
16. [MNZ](#) je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti v letu 2025 poročalo o nadaljevanju izvajanja predavanj in delavnic za otroke, z namenom boljše ozaveščenosti in prepoznavanja vseh oblik nasilja, krepitev kompetenc otrok, postavljanje meja v odnosih, kar je postala redna oblika dela policije.
17. [MNZ](#) je nadaljevalo z izvajanjem predavanj za starše o problematiki spletnega in medvrstniškega nasilja, pomenu postavljanja meja otroku in zavedanju odgovornosti o ravnanju.

18. **MNZ** je poročalo o izvajanju predavanj za pedagoške delavce glede prepoznavanja vseh oblik nasilja in zlorab otrok. Policija je v letu 2025 pristopila k projektu Z znanjem nad nasilje v šolah »Know Bullying«, ki ga, v sodelovanju z Inšpektoratom RS za šolstvo, vzgojno izobraževalnimi zavodi in zunanjimi (tudi tujimi) partnerji, vodi Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru.

11.3.12 Ministrstvo za obrambo

1. **MORS** je za leto 2025 v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo, da je vidik spola v Slovenski vojski postal tudi poveljniška odgovornost in obveza izvajanja za doseganje pripravljenosti Slovenske vojske.
2. V okviru vidika spola v enotah Slovenske vojske je **MORS** poročalo, da imajo vsi pripadniki, ne glede na spol ali drugo osebno okoliščino, ob izpolnjevanju pogojev, enake možnosti za napredovanje v karierni poti.
3. **MORS** je poročalo tudi, da je Slovenska vojska s profesionalizacijo postala sodobna vojaška organizacija, ki mora zagotavljati delovno okolje, v katerem se spoštuje in varuje dostojanstvo vseh njenih pripadnikov, se ne dopušča spolnega in drugega nadlegovanja ali trpinčenja ter se zagotavlja enako obravnavanje vseh pripadnikov, ne glede na katero koli osebno okoliščino.
4. **MORS** je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti v 2025 poročalo o Zakonu o službi v Slovenski vojski, ki z novelo 2023 daje možnost zaposlitve kandidata za vojaka z dokončano osnovno šolo z obveznostjo, da se došla za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali strokovne izobrazbe, pri čemer bo MORS krilo vse stroške.
5. **MORS** je poročalo tudi o izdelavi meril za posamezno javno objavo prostega delovnega mesta, enako, ne glede na spol.
6. **MORS** je poročalo o sistemizaciji delovnih mest, enako, ne glede na spol, kljub temu, da delo poteka v izmenah, ponoči in med prazniki.

11.3.13 Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

1. MOPE ni poročalo o **splošnih ukrepih** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025.
2. MOPE ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.14 Ministrstvo za pravosodje

1. **MP** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o zagotavljanju enake dostopnosti sodnih postopkov za gluhe in naglušne.
2. **MP** je poročalo tudi o zagotavljanju dostopnosti za funkcionalno ovirane osebe do objektov in v objektih v lasti Republike Slovenije in v uporabi pravosodnih organov.

3. MP je poročalo, da je Svet Vlade za spremljanje izvajanja Strategije RS za boj proti antisemitizmu do leta 2033 pripravil prvo letno poročilo o uresničevanju navedene strategije.
4. MP je poročalo o programu za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2021-2027.
5. MP je poročalo o krepitvi preventivnih in podpornih programov za zaprte osebe, zlasti za ženske.
6. MP je poročalo tudi o izvajanju podpore in svetovanja ženskam na prestajanju kazni zapora.
7. MP je poročalo o Programu dela Centra za izobraževanje v pravosodju za leto 2025.
8. MP je poročalo o predlogu novega Zakona o kazenski obravnavi mladoletnikov, ki celovito ureja to področje, z zavedanjem o posebnostih razvoja mladoletnikovega osebnega zavedanja o storjenih kaznivih dejanjih
9. MP je poročalo tudi o spremembi Sodnega reda, s katero se vzpostavljajo nove podporne službe za pomoč žrtvam kaznivih dejanj s širjenjem mreže služb za oškodovance na vsa okrožna sodišča na sedežih višjih sodišč.
10. MP je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti v letu 2025 poročalo o nabavi novih orodij za digitalno komunikacijo zaprtih oseb, ki prihajajo iz tujih okolij, s svojci.
11. MP je poročalo o aktivaciji tolmačev za zaprte tujce in za jezike, ki so med zaprtimi najbolj pogosti.
12. MP je poročalo o programu za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2021-2027, z namenom novega, bolj vključujočega načina spopadanja s težavami zaradi odvisnosti od prepovedanih drog ali alkohola.
13. MP je poročalo tudi o programu dela Centra za izobraževanje v pravosodju.

11.3.15 Ministrstvo za solidarno prihodnost

1. MSP je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Zakonu o financiranju in spodbujanju gradnje javnih najemnih stanovanj, ki zagotavlja milijardo evrov za gradnjo in obnovo javnih najemnih stanovanj med letoma 2025 in 2034.
2. MSP je poročalo o gradnji javnih najemnih stanovanj, zagotovljenih je bilo dodatnih 1093 stanovanj v več kot 30 projektih po celi Sloveniji.
3. MSP je poročalo o izvajanju Zakona o dolgotrajni oskrbi, s katerim so zagotovili boljšo dostopnost in dosegljivost storitev dolgotrajne oskrbe, ki so financiranje iz novega prispevka in javnih sredstev, ter zagotovili pravice do oskrbe na domu, oskrbe v instituciji, oskrbovalca družinskega člana, dnevne dolgotrajne oskrbe in denarnega prejema ter pravici do e-oskrbe in storitev za ohranjanje in krepitev samostojnosti.

4. **MSP** je poročalo tudi o izvajanju Zakona o začasnih ukrepih za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev ter zmogljivosti pri izvajalcih socialnovarstvenih storitev in dolgotrajne oskrbe, ki prinaša rešitve, ključne za podporo in razbremenitev zaposlenih na področju socialnega varstva in dolgotrajne oskrbe.
5. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MSP** poročalo o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona, ki prvič opredeljuje javna najemna oskrbovana stanovanja in definira pogoje njihovega najema.
6. **MSP** je o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona poročalo tudi o spremembi načina dodeljevanja javnih najemnih stanovanj, ki daje občinam večjo fleksibilnost in možnost oddajanja ciljnim skupinam ter določanja prednostnih skupin, na primer zaposlenih v poklicih, ki so pomembni za lokalno okolje.
7. **MSP** poroča, da Zakon o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona mlade prvič definira kot obvezno prednostno skupino na vseh razpisih za javna najemna stanovanja.
8. **MSP** je poročalo o investicijah v socialnovarstvene zavode, v treh letih so zaključili 95 projektov na tem področju. Trenutno izvajajo več kot 40 projektov in dodatnih več kot 40 jih je v razvoju. Z izvedenimi investicijami so zagotovili okoli 3000 novih ali nadomestnih postelj za uporabnike.
9. **MSP** je poročalo o spremembi Zakona o socialnem varstvu, s katero so sistemsko uredili začasne krizne namestitve v socialnovarstvenih zavodih, ki so namenjene starejšim in drugim osebam, ki začasno potrebujejo posebno oskrbo, ki je ne morejo prejeti doma ali v drugih institucijah.
10. **MSP** je poročalo tudi o spremembi Zakona o socialnem varstvu, s katero so vzpostavili storitev podpora v skupnosti, ki bo na voljo po eni strani družinam z otroki z oviranostmi in po drugi strani osebam, ki se iz institucij selijo v skupnost oziroma pri bivanju v skupnosti potrebujejo določene oblike pomoči.

11.3.16 Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije

1. **MVŠZI** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Zakonu o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki v svojih temeljnih načelih določa načelo enakih možnosti, nediskriminacije in etičnosti kot temelj znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.
2. **MVŠZI** je poročalo o Resoluciji o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030, ki predstavlja krovni strateški dokument za področje raziskav in inovacij in zagotavlja sistemski pristop k odpravljanju neenakosti spolov v znanosti.
3. **MVŠZI** je poročalo o Akcijskem načrtu za področje enakih možnosti spolov na področju znanosti in inovacij.
4. **MVŠZI** je poročalo o Komisiji za enake možnosti na področju znanosti. Komisija je trajni institucionalni mehanizem za spremljanje in zagotavljanje enakih možnosti žensk in drugih ranljivih skupin v znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti ter za razvoj sistemskih rešitev za odpravljanje diskriminacije.

5. **MVŠZI** je poročalo tudi o 14. členu Zakona o visokem šolstvu, ki spodbuja spoštovanje načela enakosti spolov ter prepoved spolnega in drugega nadlegovanja in trpinčenja v visokem šolstvu.
6. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MVŠZI** poročalo o okrepitvi odgovornosti javnih raziskovalnih organizacij za strukturne spremembe, povezane z načeli enakosti spolov ter drugimi presečnimi področji.
7. **MVŠZI** je poročalo o spodbujanju oblikovanja mehanizmov za preprečevanje spolnega nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja na ravni raziskovalnih organizacij.
8. **MVŠZI** je poročalo o zagotavljanju enakosti spolov pri nagrajevanju ter imenovanjih delovnih teles na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.
9. **MVŠZI** je poročalo tudi o nacionalni kontaktni osebi, ki nudi podporo prijaviteljem na razpise okvirnih programov EU za raziskave in inovacije ali nacionalne razpise ter usposabljanja in izobraževanja na področju enakosti spolov v znanosti.

11.3.17 Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

1. **MVI** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Nacionalnem programu ukrepov za Rome za obdobje 2021-2030, ki določa glavne cilje in temeljne ukrepe za izboljšanje socialnoekonomskega položaja romske skupnosti in njenih pripadnikov.
2. **MVI** je nadaljevalo izvajanje ukrepa vključitve oseb z začasno zaščito v izobraževalni sistem.
3. **MVI** je poročalo o izvajanju ukrepa vključitve učencev priseljencev iz drugih držav ter učencev z začasno zaščito iz Ukrajine v izobraževalni sistem.
4. **MVI** je poročalo o dodelitvi spremljevalcev, kar je omogočeno na podlagi pravilnikov o normativih in standardih.
5. **MVI** je poročalo o podnormativnih oddelkih, ki se lahkoodobrijo v tistih primerih, ko je to nujno potrebno zaradi nemotenega in kakovostnega pedagoškega procesa, in ko za učenca s posebnimi potrebami določa zmanjšano število učencev v razredu odločba o usmeritvi.
6. **MVI** je poročalo o subvencioniranju šolske prehrane. Učenci so zaradi socialnega položaja lahko upravičeni do subvencije v višini cene malice ali tudi kosila, učenec prosilec za začasno zaščito ima pravico do brezplačne malice oz. kosila v skladu z zakonom.
7. **MVI** je poročalo o Pravilniku o spremembah in dopolnitvah pravilnika o normativih za izvajanje programa osnovne šole v dvojezičnih osnovnih šolah in osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom, kjer so določeni ugodnejši normativi, kar bo omogočilo višjo kakovost izvedbe pedagoškega procesa.
8. **MVI** je poročalo o izvajanju Zakona o vrtcih, Zakona o osnovni šoli, Zakona o romski skupnosti in Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

9. **MVI** je poročalo o ukrepih za zagotavljanje varnega in spodbudnega učnega okolja in zagotavljanje enakih možnosti za vse otroke.
10. **MVI** je poročalo o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli, ki določa sprememba glede izobraževanja na domu učencev s posebnimi potrebami in za učence s podaljšanim statusom.
11. **MVI** je poročalo o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Nova določba izrecno določa, da za otroke z gluhosto in gluhoslepoto lahko poteka vzgojno-izobraževalno delo v slovenskem znakovnem jeziku gluhoslepih.
12. **MVI** je poročalo o Pravilniku o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu.
13. **MVI** je poročalo tudi o Pravilniku o spremembah Pravilnika o merilih in metodologiji za določanje obsega sredstev za materialne stroške v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.
14. **MVI** je poročalo o vključevanju novih osnovnih šol, ki izvajajo prilagojene programe osnovne šole.
15. **MVI** je poročalo o Zakonu o javnem interesu v mladinskem sektorju, v sklopu katerega se izvaja mladinski program in program za mlade.
16. **MVI** je poročalo o ključnih novosti novele Zakona o vrtcih, ki stremijo k posodobitvi in izboljšanju sistema predšolske vzgoje v Sloveniji.
17. **MVI** je poročalo o ukrepu do brezplačnega vrtca za drugega in tretjega otroka v družini.
18. **MVI** je poročalo o ukrepu za vpis kandidatov, katerih materni jezik ni slovenski ali niso končali osnovne šole v Sloveniji. Omogočeno jim je obiskovanje intenzivnega tečaja slovenščine in kasneje dodatnih ur slovenščine v prvem letu vključitve v srednješolsko izobraževanje.
19. Oseba z začasno zaščito je v skladu z Zakonom o začasni zaščiti razseljenih oseb upravičena do pogojev kot državljani RS poroča **MVI**.
20. **MVI** je poročalo o zagotavljanju čim bolj kakovostne izvedbe pouka, na način prilagoditve splošne in poklicne mature.
21. **MVI** je poročalo o Pravilniku o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednje šolstva, v sklopu katerega so lahko srednje šole od 2023 dalje sistemizirale dodatno število strokovnih delavcev.
22. **MVI** je zagotavljalo enake možnosti na podlagi ukrepa, da lahko subvencijo oskrbnine za dijake uveljavljajo družine z več dijaki, ki sočasno bivajo v istem ali drugem dijaškem domu, pri čemer 100 odstotna subvencija pripada za drugega in naslednje dijake.
23. **MVI** bo vezano na izpolnjevanje določb Zakona o izenačevanju možnosti invalidov v letu 2024 na podlagi že izpeljanega Poziva za evidentiranje potreb in pripravo načrta izboljšanja dostopnosti izvedlo investicije za zagotavljanje univerzalne dostopnosti in uporabnosti v srednješolske objekte, dijaške domove in zavode.

24. **MVI** je poročalo o izvajanju programov za opolnomočenje in izboljšanje vključevanja ter sodelovanja otrok ter mladostnikov v institucionalni oskrbi in za zagotavljanje vključujočega učnega okolja za vse otroke.
25. V okviru Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja je **MVI** poročalo o prilagajanju programov, o prilagojenem izvajanju pouka in o posebnih pogojih za strokovne delavce.
26. **MVI** je poročalo o izvajanju Zakona o višjem strokovnem izobraževanju, s katerim se študentom s posebnimi potrebami zagotavlja dodatna oprema in strokovna pomoč in študentom, ki se vzporedno izobražujejo in vrhunskim športnikom ter študentom, ki se pripravljajo na mednarodna tekmovanja, se na podlagi posebne prošnje prilagodi opravljanje obveznosti.
27. **MVI** je poročalo o ukrepih za uresničevanje pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, ustanovljene so dvojezične osnovne in srednje šole ter osnovne šole s prilagojenim programom.
28. **MVI** je poročalo o spremembi Pravilnika o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, s katero se širi polje pravic za otroke s posebnimi potrebami v obliki dodatne strokovne pomoči za premagovanje primanjkljajev.
29. S spremembo Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnih programov na področju srednjega šolstva, je **MVI** poročalo o izvajanju tolmačenja gluhih in naglušnim dijakom v obsegu ur, kot ga določi strokovna skupina, učitelj ali vzgojitelj ali tolmač slovenskega znakovnega jezika.
30. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MVI** poročalo o zaposlovanju romskih pomočnikov, ki izvajajo različne aktivnosti usmerjene v pomoč otrokom in njihovim staršem.
31. **MVI** je poročalo o urejanju področja izobraževanja učencev na domu. Na novo je med drugim določeno, da se za učenca, ki se izobražuje na domu, ocenjuje znanje iz vseh predmetov glede na predmetnik posameznega razreda javno veljavnega programa osnovne šole, v katerem se učenec izobražuje. S tem se je učencem, ki se izobražujejo na domu, zagotovila enaka obravnava ter obseg glede ocenjevanja znanja, kot so ga deležni učenci, ki obiskujejo šolo.
32. **MVI** je poročalo o vzpostavitvi sistema pomoči otrokom z gluhoslepoto v vzgoji in izobraževanju.
33. **MVI** je poročalo o izvajanju projekta »Izboljšanje pedagoškega procesa za delo z dijaki iz ranljivih skupin v programih nižjega poklicnega izobraževanja«, ki se je začel izvajati 1. 9. 2025.
34. **MVI** je izvedlo javni poziv za sofinanciranje mladinskega dela 2026 in 2027 na različnih področjih mladinskega sektorja.
35. **MVI** je tudi letos poročalo o javnem razpisu »Z mladinskim delom proti prekarosti mladih« za izvajanje programa usposabljanja za mladinske delavce s področja prekarosti, informiranja mladih, organizacij v mladinskem sektorju in javnosti o problemu prekarosti med mladimi in izvajanja pilotnih projektov na lokalni ravni v obeh kohezijskih regijah. Projekti se izvajajo do vključno 2026.

36. **MVI** je poročalo o javnem razpisu za financiranje in organiziranje oddelkov krajšega programa v šolskem letu 2025/2026.
37. **MVI** je izvajalo tudi ukrepe Nacionalnega programa za Rome za obdobje 2021-2030.
38. **MVI** je poročalo o uresničevanju izvajanja Strategije vzgoje in izobraževanje Romov v Republiki Sloveniji 2021-2030, 2011 in 2004.
39. **MVI** je nadaljevalo izvajanje projekta Skupaj za znanje: »Večnamenski romski centri« 2023 - 2028. Namen projekta je izboljšati izobrazbeni in socialni položaj romskih otrok v Sloveniji in izboljšati odnose med večinsko skupnostjo in Romi.

11.3.18 Ministrstvo za zdravje

1. **MZ** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o razvoju informacijske rešitve, ki omogoča oddajo pooblastila drugi osebi, da lahko ta v imenu pooblastitelja na zVEM portalu ima vpogled v osebne podatke in izvaja akcije, ki se že izvajajo ali se bodo v kratkem uvedle.
2. **MZ** je poročalo o Pravilniku o zVEM pooblastilih, ki predstavlja pravno podlago, ki omogoča izvajanje predhodno navedenega ukrepa.
3. **MZ** je poročalo o strategiji razvoja zdravstvene dejavnosti na primarni ravni zdravstvenega varstva do leta 2031, ki posebno skrb namenja ranljivim skupinam posameznikom.
4. **MZ** je poročalo o investicijah, ki se izvajajo na način, da so objekti neovirano dostopni in dani v uporabo vsem ljudem ne glede na njihovo morebitno trajno ali začasno oviranost.
5. **MZ** je poročalo o izvedbi javnega razpisa Zdravstveno negovalne enote v socialnovarstvenem zavodu, kjer sta bila za vzpostavitev zdravstveno negovalnih enot izbrana dva zavoda, ki bosta vzpostavila in zagotovila zdravstveno obravnavo pacientom s potrebo po zahtevnejših zdravstveno negovalnih postopkih na skupno 33 posteljah.
6. **MZ** je poročalo o Zakonu o pravici oseb po prebolelem raku in določenih drugih boleznih do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov.
7. **MZ** je poročalo o Pravilniku o postopku izdaje in obrazcu zdravniškega potrdila za uveljavljanje pravice do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov.
8. **MZ** je poročalo tudi o Pravilniku o določitvi seznama bolezni, okužb z virusom hepatitisa C in HIV ter krajših obdobjih za uveljavljanje pravice do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov.
9. **MZ** je poročalo o Akcijskem načrtu za obdobje 2025-2028 za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-2028.
10. **MZ** ni poročalo o **posebnih ukrepih** za zagotavljanje enakosti v letu 2025.

11.3.19 Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve

1. MZEZ ni poročalo o **splošnih ukrepih** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025.
2. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MZEZ** tudi v letu 2025 poročalo o zagotavljanju po spolu uravnovešenega nabora opazovalcev volitev v primeru, da je prijav več, kot je razpisanih mest, ter ob upoštevanju enakovrednega izpolnjevanja pogojev.
3. **MZEZ** je poročalo tudi o aktivnostih pri pripravi in sprejetju Strategije feministične zunanje politike s poudarkom na enakosti spolov in nediskriminaciji na podlagi spola.

11.3.20 Urad vlade za narodnosti

1. UN je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja v letu 2025 poročal o spremljanju uresničevanja in uresničevanju ukrepov iz Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2021–2030. Programski dokument vlade določa glavne cilje in temeljne ukrepe za izboljšanje socialno-ekonomskega položaja romske skupnosti in njenih pripadnikov, ustvarjanje razmer za izboljšanje socialne vključenosti pripadnikov romske skupnosti in njihovo opolnomočenje ter krepitev udeležbe pripadnikov romske skupnosti v procesih za izboljšanje lastnega položaja ter doseganje polne vključenosti in enakosti v slovenski družbi v obdobju 2021–2030.
2. UN je poročal o vmesni evalvaciji Nacionalnega programa ukrepov Vlade za Rome za obdobje 2021–2030, ki bo omogočala sistematično preverjanje napredka, prepoznavanje vrzeli ter prilagoditev ukrepov za večjo učinkovitost v preostalem obdobju.
3. UN je poročal o spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v RS (ZRomS-1). Spremembe in dopolnitve zajemajo tudi določbe kot posledica pravne razmejitve statutarnih in poslovnih določil ter opredelitve statusa posameznih institutov.
4. UN je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti v letu 2025 poročal o pilotnemu popisu romske populacije v Sloveniji ter razvoj pravne in metodološke podlage za sistematično zbiranje podatkov.

11.3.21 Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov

1. **UOIM** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročal o pripravi Uredbe o načinu zagotavljanja ustrezne nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva.
2. V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **UOIM** poročal o projektu PATS – informiranje žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja po spolu ter standardnih operativnih postopkih za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola nad osebami, ki so obravnavane po določbah Zakona o mednarodni zaščiti.

3. **UOIM** je na podlagi sporazuma za standardne operativne postopke, ki so jih podpisale različne organizacije in ki vključujejo načrt za preprečevanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter ukrepanje za pomoč žrtvam, ustanovil strokovno skupino z namenom, da načrtuje in izvaja potrebno strokovno pomoč.
4. **UOIM** je poročal o ukrepu izvajanja psihosocialne podpore in aktivnosti, namenjene preprečevanju in odzivu na nasilje po spolu v Sloveniji.
5. V okviru **UOIM** se je izvajal tudi tečaj slovenskega jezika in učna pomoč za otroke za prosilce za mednarodno zaščito in njihove otroke, vključene v redno izobraževanje.
6. **UOIM** je poročal o javno veljavnem programu, katerega namen je opolnomočenje mladoletnih otrok brez spremstva za vključevanje v izobraževanje odraslih in s tem lažjo integracijo v družbo.
7. **UOIM** je poročal o izvajanju ukrepa, ki zajema psihiatrično pomoč za prosilce za mednarodno zaščito, ki so nastanjeni v azilnem domu in njegovih izpostavah. Ta se izvaja s pomočjo prevajalcev.
8. V okviru **UOIM** se je izvajal tudi program Začetna integracija priseljencev, ki zajema izvajanje enotnega programa učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe.
9. V okviru **UOIM** se je izvajala pomoč pri integraciji oseb z mednarodno zaščito pri urejanju vsakodnevnih situacij, spremljanju po institucijah in zagotavljanju prevajalcev.
10. **UOIM** je osebam z začasno zaščito zagotovil individualno podporo, informiranje, svetovanje in urejanje vsakodnevnih situacij. Izvajal se je s pomočjo prevajalcev.

11.3.22 Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

1. **USZS** je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročal o izvedbi dveh javnih razpisov, in sicer za finančno podporo avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu ter finančni podpori Slovincem po svetu.
2. **USZS** je v okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti poročal o repatriaciji iz Bolivarske republike Venezuele. Gre za postopek priseljevanja Slovencev v domovino iz držav, za katere se ugotovi, da so v hudi gospodarski in politični krizi.

12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST

12.1 Pravna podlaga in pomen raziskav za delo Zagovornika

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) ima v skladu s prvo alinejo 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) nalogo in pooblastilo opravljati neodvisne raziskave, katerih namen je ugotavljati položaj oseb ali skupin ljudi z določeno osebno okoliščino. Rezultat katere koli vrste analitskega oziroma raziskovalnega dela v zvezi z diskriminacijo so podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih (*equality data*).

Zagovornik svoje raziskovalne aktivnosti in povezano tudi spremljanje splošnega stanja na področju varstva pred diskriminacijo v državi (šesta alineja 21. člena ZVarD) izvaja na treh zahtevnostnih ravneh:

- Na ravni posebnih poročil, kadar je cilj opisati položaj skupine ljudi z določeno osebno okoliščino, praviloma na enem izmed področij družbenega življenja, kot jih opredeljuje ZVarD. Zagovornik na podlagi 22. člena ZVarD s posebnimi poročili poroča Državnemu zboru o obstoju diskriminacije posameznih skupin ljudi z določeno osebno okoliščino.
- Na ravni raziskav, kadar je cilj s pomočjo znanstvenih orodij pridobiti kompleksnejši uvid v specifičen družbeni problem (npr. odnos javnosti do družbenih skupin z določeno osebno okoliščino).
- Na ravni analiz, kadar razčlenjuje in prepoznava ključne značilnosti manj obsežnega ali bolj konkretnega vprašanja, povezanega z diskriminacijo.

Podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih so katere koli informacije, ki jih je mogoče uporabiti za opisovanje in analizo dejanskega stanja v družbi. Informacije so lahko kvantitativne ali kvalitativne, iz njih je mogoče sklepati o obsegu neenakopravnosti, neenaki obravnavi in neenakih možnostih, njihovih učinkih ali vzrokih. Viri podatkov so lahko popisi prebivalstva, upravni registri, ankete gospodinjstev in posameznikov, raziskave, ankete javnega mnenja, ki prikazujejo vrednote in stališča prebivalstva, podatki o obravnavanih primerih diskriminacije, situacijsko testiranje diskriminacije, spremljanje raznolikosti pri delodajalcih in ponudnikih storitev, pa tudi kvalitativne raziskovalne strategije, kot so študije primerov, poglobljeni strokovni razgovori itn.⁴⁸

Kakovostni in zanesljivi podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih so bistvenega pomena za učinkovito varstvo pred diskriminacijo in spodbujanje enakega obravnavanja ter za opredelitev trendov na teh področjih.

Pomanjkanje raziskav in podatkov o obstoju diskriminacije in dejanski neenakopravnosti, neenaki obravnavi in neenakih možnostih pomeni, da ne moremo v celoti razumeti vzrokov, obsega in značilnosti diskriminacije. Posledično pa je oteženo tudi oblikovanje in izvajanje ukrepov ter politik varstva pred diskriminacijo. Zgolj s pridobivanjem kakovostnih podatkov in ugotovitev neodvisnih raziskav, ki dajo nepristransko in realno sliko o stanju diskriminacije, je mogoče zasnovati ukrepe in zakonodajne rešitve, ki zagotavljajo enako obravnavo vseh.

⁴⁸ Definicija podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih je povzeta po publikaciji Evropske komisije (2016) *European Handbook on Equality Data*, str. 15. Dostopno na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cd5d60a3-094d-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en>.

O pomembnosti sistematičnega in celovitega zagotavljanja dostopa do podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih Slovenijo opozarjajo tudi mednarodni nadzorni mehanizmi.⁴⁹ Ti poudarjajo pomanjkanje verodostojnih, razčlenjenih podatkov o posameznih skupinah oseb z določeno osebno okoliščino, v povezavi s tem pa tudi pomanjkanje relevantnih raziskav.

Potreba po izboljšanju zbiranja zanesljivih in primerljivih podatkov na evropski in nacionalni ravni je bila poudarjena tudi v številnih pobudah Evropske unije (EU), vključno z novosprejetima Načrtom za pravice žensk⁵⁰ ter Strategijo za enakost LGBTIQ 2026–2030⁵¹ in še vedno veljavnim Strateškim okvirom EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov 2020–2030 in Akcijskim načrtom za boj proti rasizmu 2020–2025.⁵²

V letu 2024 sprejeti EU-direktivi o standardih za organe za enakost⁵³ opozarjata, da so podatki o enakosti ključnega pomena za:

- seznanjanje in ozaveščanje,
- razumevanje obsega diskriminacije v družbi,
- prikaz trendov v posameznem obdobju,
- dokazovanje obstoja diskriminacije,
- ocenjevanje izvajanja zakonodaje o enakosti,
- dokazovanje potrebe po pozitivnih ukrepih in
- prispevanje k oblikovanju politik na podlagi dokazov.

Direktivi nalagata organom za enakost, med katerimi je tudi Zagovornik, zbiranje podatkov o svojih dejavnostih, da bi lahko pripravili poročila na področju enakega obravnavanja in varstva pred diskriminacijo. Države članice pa morajo zagotoviti, da lahko organi za enakost izvajajo neodvisne raziskave v zvezi z diskriminacijo ter da imajo možnost dostopa do statističnih podatkov, ki so potrebni za splošno oceno stanja glede diskriminacije v državi članici.⁵⁴

⁴⁹ Na primer: Poročilo Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti v Sloveniji (Šesti cikel spremljanja) (2025). Dostopno na: <https://rm.coe.int/sixth-report-on-slovenia-translation-in-slovenian-/4880291aea>.

⁵⁰ Dostopno na: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sl?utm_source=chatgpt.com.

⁵¹ Dostopno na: https://commission.europa.eu/publications/lgbtiq-equality-strategy-2026-2030-0_en.

⁵² Več informacij o delu Evropske komisije na tem področju je dostopnih na: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination-0/equality-data-collection_en.

⁵³ Direktiva Sveta (EU) 2024/1499 z dne 7. maja 2024 o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb v zadevah zaposlovanja in poklica ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o spremembi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES, dostopna na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32024L1499&qid=1725327207817>

in Direktiva (EU) 2024/1500 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja in enakih možnostih žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu ter o spremembi direktiv 2006/54/ES in 2010/41/EU, dostopna na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32024L1500>.

⁵⁴ 16. člen Direktive Sveta (EU) 2024/1499 in 16. člen Direktive (EU) 2024/1500.

Kakovostni in zanesljivi podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih so potrebni predvsem za:⁵⁵

1. **Spremljanje in nadzor uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.** ZVarD v šesti alineji 21. člena nalaga Zagovorniku spremljanje splošnega stanja v državi na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami. Dosledno izvajanje te naloge je za Zagovornika brez ustreznih podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih skorajda nemogoče in lahko temelji zgolj na parcialni in nereprezentativni sliki dejanskega stanja, pri čemer izstopajo nekatere skupine oseb z določeno osebno okoliščino (npr. spolna identiteta, veroizpoved, etnična pripadnost, spolna usmerjenost), o položaju katerih praktično ni podatkov. Odsotnost teh podatkov onemogoča tudi spremljanje izvajanja mednarodnih obveznosti Slovenije po številnih konvencijah o človekovih pravicah v okviru različnih mednarodnih mehanizmov pod okriljem Organizacije združenih narodov in Sveta Evrope.
2. **Oblikovanje in izvajanje javnih politik varstva pred diskriminacijo in spodbujanje enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti.** V skladu s 14. členom ZVarD morajo državni organi, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilci javnih pooblastil na svojem področju, v okviru svojih pristojnosti ustvarjati pogoje za enako obravnavanje vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino, z ozaveščanjem in spremljanjem položaja na tem področju ter z ukrepi normativne in politične narave.
3. **Sprejemanje in izvajanje posebnih ukrepov za zagotavljanje enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti.** V skladu s 17. in 18. členom ZVarD lahko akterji javnega in zasebnega sektorja sprejemajo posebne ukrepe, s katerimi se zagotovi ugodnejša obravnava oseb ali skupin oseb, ki so pri dostopu do določenih pravic v manj ugodnem položaju. Takí ukrepi morajo biti v skladu z zakonskimi določbami utemeljeni na analizah, njihovo izvajanje se mora redno spremljati, prav tako pa se morajo ukrepi prenehati izvajati, ko dosežejo svoj cilj. Pomanjkanje kakovostnih podatkov o enakosti onemogoča Zagovorniku, da bi državnim subjektom v skladu z ZVarD priporočil sprejemanje ustreznih posebnih (in drugih) ukrepov.
4. **Ugotavljanje in dokazovanje posredne diskriminacije.** Posredna diskriminacija v smislu drugega odstavka 6. člena ZVarD obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je, ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe. To je v skladu s pravom EU, ki izrecno določa, da lahko nacionalna zakonodaja opredeli, da se obstoj posredne diskriminacije ugotavlja tudi na podlagi statističnih podatkov.⁵⁶

⁵⁵ Podrobnejša analiza razlogov za potrebo po podatki o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih v: Evropska komisija (2016) European Handbook on Equality Data, str. 19–22.

Dostopno na: https://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?action=display&doc_id=43205.

⁵⁶ Kot na primer uvodna izjava št. 15 Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost.

Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A32000L0043>.

V letu 2025 je Zagovornik izdal **eno posebno poročilo**:

- **Posebno poročilo izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov.**

V letu 2025 je Zagovornik izvedel **eno neodvisno raziskavo**:

- **Javnomnenjska raziskava o diskriminaciji v Republiki Sloveniji v letu 2025.**

V letu 2025 je Zagovornik izvedel **eno obsežnejšo analizo**:

- **Pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2024 po osebnih okoliščinah z vidika pristojnosti Zagovornika načela enakosti.**

12.2 Posebno poročilo Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov

Zagovornik v Posebnem poročilu Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov⁵⁷ predstavlja ugotovitve, da imajo romski otroci in mladostniki v primerjavi z vrstniki, ki niso Romi, veliko večje tveganje, da bodo kot odrasli živeli v revščini in izključeni iz družbe. Položaj si težko izboljšajo zaradi prepleta različnih dejavnikov. Vključitev v izobraževalni proces je izjemno pomembna za izhod iz tega začaranega kroga. Višja raven izobrazbe izboljša možnosti zaposlitve, obiskovanje pouka skupaj z drugimi pa že pomeni tudi več stika in sodelovanja s širšo skupnostjo, omogoča osebni razvoj in daje občutek pripadnosti družbi.

Država na področju vzgoje in izobraževanja izvaja oziroma financira različne dejavnosti za otroke iz romskih družin, a so ti pri šolanju še vedno veliko manj uspešni od neromskih sovrstnikov, še posebej v jugovzhodnem delu države. Po raziskavi Inštituta za narodnostna vprašanja je v obdobju od 2016/17 do 2020/21 razred v povprečju ponavljal eden od sto otrok med neromskimi osnovnošolci in kar okrog trideset od stotih učencev, ki so Romi. Zagovornik je ugotavljal, zakaj je tako in kaj bi bilo treba narediti, da bi stanje izboljšali. Pri tem je upošteval tudi stališča iz romske skupnosti, ki jih je pridobil s poglobljenimi intervjuji, in spoznanja organizacij, ki delujejo na področju izobraževanja Romov.

Kot je ugotovil, k takšnemu stanju pomembno prispeva to, da romski otroci pred začetkom osnovnošolskega izobraževanja večinoma niso vključeni v organizirane predšolske programe. Predšolska vzgoja namreč ni obvezna, romski starši pa vrtcem kot institucijam v veliki meri tudi ne zaupajo in za varstvo najmlajših praviloma poskrbijo sami. Otroci iz romskih naselij, kjer doma govorijo materni jezik in se slovenščina ne govori, se torej komaj v osnovi šoli zares srečajo z jezikom, v katerem morajo potem naenkrat znati misliti, brati in govoriti. Prvič se tudi srečajo z ustrojem delovanja izobraževalnih ustanov. Takšen preskok je za mnoge prehud zalogaj. Znajdejo se v izjemno težkem položaju, ki ga lahko še dodatno poslabšajo zbadljivke, izključevanje ali nerazumevanje vrstnikov.

O poteku izobraževanja romski starši premalo vejo in pridobivanju izobrazbe ne pripisujejo vloge pri izboljševanju življenjskih razmer oziroma izhodu iz revščine in socialne izključenosti. Po drugi strani pa tudi tisti starši, ki si želijo, da bi bil njihov otrok uspešen v šoli, nimajo vedno potrebnih znanj, izkušenj in možnosti, da bi ga lahko pri tem kakovostno podprli. Na zmožnosti romskih otrok pri izobraževanju negativno vpliva že to, v kakšnih pogojih živijo. V delih države, kjer so bivalni pogoji romskih družin boljši, sta vključenost in uspešnost romskih otrok pri izobraževanju večji.

Zagovornik je pri pripravi posebnega poročila ugotovil tudi nedoslednosti v sistemu podpore otrokom iz romskih družin pri doseganju izobrazbe. Ne zbirajo se podatki o dejanskih razlogih za učne težave in izostajanje od pouka pri teh otrocih ter o drugih okoliščinah, s katerimi se soočajo in ki vplivajo na njihovo izobraževalno pot. Prav tako se ne zbirajo podatki o učinkovitosti izvedenih ukrepov za pomoč tem otrokom, pri čemer je glavna ovira to, da ukrepi nimajo zastavljenih ciljev, ki bi bili merljivi. Ukrepanje je zato manj učinkovito, kot bi lahko bilo.

⁵⁷ Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/posebna-porocila/>.

Zagovornik je na podlagi posebnega poročila izdal več priporočil različnim institucijam.

Vladi in Uradu za narodnosti priporoča, da:

1. na podlagi podatkov o Romih v izobraževanju, dosedanjih raziskav in evalvacij ter preteklih priporočil Zagovornika in mednarodnih organizacij dopolniti Nacionalni program ukrepov Vlade RS za Rome za obdobje 2021–2030 (NPUR 2021-2030). Izboljšata naj predvsem del, ki se tiče vzgoje in izobraževanja. Vanj naj vključita merljive cilje in kazalnike učinkovitosti ukrepov, kar edino omogoča spremljanje napredka in ugotavljanje pomanjkljivosti. Merljive cilje pa naj vključita tudi v drugih delih programa, ki govorijo o zagotavljanju temeljnih pravic Romov. Premiki na tem področju lahko namreč pozitivno vplivajo tudi na področje izobraževanja.
2. zagotovita sistematično in neodvisno spremljanje uspešnosti izvajanja ukrepov iz NPUR 2021–2030 z evalvacijami. To bi pomagalo prepoznati pomanjkljivosti in morebitne diskriminatorne prakse in prilagoditev politik in ukrepov.

Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje priporoča, da:

3. v sodelovanju z občinami in vzgojno-izobraževalnimi zavodi prične sistematično zbirati in analizirati anonimizirane podatke o romskih otrocih in mladostnikih v vzgoji in izobraževanju v primerjavi s celotnim prebivalstvom. To bi omogočilo pravočasno in ciljno usmerjeno oblikovanje in sprejemanje ukrepov (kot so dodatna pomoč otroku, štipendije, usposabljanje vzgojiteljev in učiteljev, preprečevanje diskriminacije in segregacije, možnost vrednotenja učinkov ukrepov skozi čas). Zbirajo naj se podatki o številu romskih otrok v določeni lokalni skupnosti in številu tistih, ki so vključeni v vrtec. Podatki o starosti ob vstopu v vrtec, trajanju obiskovanja, čas prisotnosti in razlogi za odsotnost. Podatki o obiskovanju osnovne šole, o preložitvi začetka šolanja, o napredovanju, prehodih, ponavljanju razredov, o številu romskih mladostnikov v srednješolskih programih, o vrsti programom, zaključku oziroma morebitnih predčasnih opustitvah šolanja. Potrebne so tudi informacije o številu šol z romskimi otroki, deležu romskih otrok v teh šolah in po oddelkih ter kje te ustanove so. Anketno pa naj se pri šolarjih preverja občutja glede izobraževanja in odnosov v šoli.
4. zagotovi brezplačno možnost učenja slovenskega jezika že pred vstopom v osnovno šolo za vse romske otroke, ki to potrebujejo, tudi tiste, ki obiskujejo vrtec. Boljše znanje jezika omogoča boljše učne rezultate in preprečuje stigmatizacijo otrok.
5. zagotovi povsem brezplačno obiskovanje vrtca za romske otroke iz družin s slabim premoženjskim stanjem in možnost organiziranih brezplačnih prevozov iz romskih naselij do vrtcev in nazaj. Nizka vključenost romskih otrok v predšolsko vzgojo namreč izhaja tudi iz finančnih in logističnih ovir. Zgodnje vključevanje v izobraževalni sistem pa izboljšuje jezikovne, socialne in učne kompetence otrok ter zmanjšuje možnosti za opuščanje izobraževanja.
6. socialno ogroženim otrokom, med katerimi so tudi Romi, omogoči brezplačno udeleževanje in prevoz do obšolskih dejavnosti, ki se jih želijo udeležiti. Te dejavnosti spodbujajo razvoj talentov, omogočajo socialne sitke in dajejo občutek vrednosti in vključenosti, kar je otrokom in mladostnikom pomembno tudi pri doseganju izobrazbe.

7. zagotovi zaposlitev romskih pomočnikov v vseh vrtcih in šolah, ki jih obiskujejo romski otroci, prednostno pa v jugovzhodnem delu države. Prilagodi naj tudi normative in pripravi ustrezno sistemizacijo teh delovnih mest, da bodo pomočniki pri svojem delu lahko čim bolj v podporo otrokom in mladostnikom. Prisotnost romskih pomočnikov namreč olajša sporazumevanje, zmanjšuje kulturne ovire in krepi sodelovanje med šolo in družinami.
8. omogoči, da se bo obstoječi izbirni predmet *Romska kultura* izvajal v vseh osnovnih šolah na območjih, kjer živijo Romi. Sprejme pa naj tudi načrt za usposabljanje učiteljev za poučevanje romskega jezika in kulture ter ta predmet vključi v učni načrt za osnovno šolo. To bi pomagalo pri razvoju romskega jezika in odpravi stereotipov ter prispevalo k boljšemu sobivanju med Romi in večinsko skupnostjo.
9. na podlagi smernic Pedagoškega inštituta o vključevanju romskih otrok v izobraževanje pripravi usmeritve za spodbujanje obiskovanja vrtcev in pouka pri romskih otrocih. Usmeritve naj predvidevajo tudi krepitev sodelovanja s starši, da bi izboljšali razumevanje pomena izobraževanja in ustvarili temelj za zaupanje v institucije.
10. v sodelovanju tudi z romsko skupnostjo pripravi vsebino in zagotovi izvedbo usposabljanj pedagoških delavcev za delo z otroki in mladostniki različnih socialnih in etničnih ozadij. To bi zmanjšalo tveganja za morebitne predsodke in neustrezne pristope v izobraževanju.
11. zagotovi mentorstvo oziroma tutorstvo, ki bo prilagojeno potrebam romskih učencev in dijakov. To naj se izvaja v zadnji triadi osnovne šole in na srednjih šolah, pri njem pa naj sodelujejo tudi visokoizobraženi Romi, ki bodo otrokom in mladostnikom lahko za zgled. Ukrep bi spodbujal nadaljevanje izobraževanja in prispeval k zmanjšanju osipa in boljšim učnim dosežkom.
12. redno informira organizacije romske skupnosti in javne ustanove in organizacije na državni in lokalni ravni o ukrepih za dvig izobrazbene ravni romskega prebivalstva.
13. si predvsem skupaj z Ministrstvom za kohezijo in regionalni razvoj pri vseh naštetih in drugih ukrepih prizadeva izkoristiti evropska sredstva. Priporočila EU in evropski strateški okvir za enakost, vključevanje in udeležbo Romov do 2030 jasno navajajo, da so ta sredstva ključna za doseganje napredka. Slabo stanje je namreč posledica prepleta različnih dejavnikov, kar zahteva medresorske, dolgoročne in usklajene ukrepe.

Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da:

14. v skladu s 3. in 4. členom Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji uvede namenske štipendije za romske učence, dijake in študente. Številni romski učenci in študenti se soočajo s finančnimi in socialnimi ovirami, kar omejuje njihovo izobraževanje in nadaljnji karierni razvoj. Namenske štipendije bi spodbujale večjo vključenost romske mladine v izobraževalni sistem in preprečevale osip.
15. oblikuje podporne programe za poklicno usmerjanje mladih Romov v času srednješolskega izobraževanja, da bi lahko pridobili delovne veščine in se vključili na trg dela.

Samoupravnim lokalnim skupnostim, kjer živijo Romi, ki do zdaj tega še niso zagotovile, priporoča, da:

16. uredijo bivalne razmere v romskih naseljih z namenom uresničevanja pravice do primerne namestitve. Pri tem naj uporabijo tudi sredstva po 20.a členu Zakona o financiranju občin. Slabe bivalne razmere, v katerih živijo nekateri romski otroci, namreč otežujejo uresničevanje pravice do izobraževanja.
17. del prejetih sredstev po 20. a členu Zakona o financiranju občin pričnejo namenjati tudi za štipendije za romske učence, dijake in študente. Finančna pomoč v obliki štipendij bi jim omogočila lažji dostop do srednješolskega in visokošolskega izobraževanja ter povečala njihove možnosti za uspešno vključevanje v družbo.
18. poskrbijo za redno informiranje romskih staršev, otrok in mladih o pomenu in možnostih vzgoje in izobraževanja ter zaposlovanja. Boljša obveščenost bi zmanjšala predsodke, ki temeljijo na nevednosti, ter krepila motivacijo za sodelovanje. Informiranje naj bo čim bolj prilagojeno ciljni skupini.

Svetu romske skupnosti priporoča, da:

19. v sodelovanju s stroko in raziskovalci izvaja ozaveščevalne aktivnosti za romske otroke, mlade in njihove starše o pomenu izobrazbe in vključevanja v vzgojo in izobraževanje. Te aktivnosti naj vključi v svoj vsebinski in finančni načrt, za katerega prejme sredstva iz državnega proračuna. Takšno ozaveščanje pa naj podpre tudi prek javnih razpisov za organizacije romske skupnosti.

12.3 Javnomnenjska raziskava o diskriminaciji v Sloveniji v letu 2025

Zagovornik je v letu 2025 izvedel javnomnenjsko raziskavo z naslovom Raziskava o diskriminaciji v Sloveniji v letu 2025 (javnomnenjska raziskava) z namenom spremljanja trendov glede diskriminacije v širši javnosti. Gre za nadgradnjo raziskav »Percepcija diskriminacije v Sloveniji – raziskava javnega mnenja v letu 2017«, »Dojemanje in izkušnje z diskriminacijo v Sloveniji v letu 2020« in »Raziskava o diskriminaciji v Sloveniji v letu 2022«.

Namen javnomnenjske raziskave je pridobiti vpogled v stališča in izkušnje ljudi glede diskriminacije kakor tudi oceno prepoznavnosti Zagovornika. Zato je z zunanjim izvajalcem pripravil poseben vprašalnik, anketiranje pa je izvedel Inštitut za raziskovanje trga in medijev Mediana, d. o. o. Raziskovalna metoda je bila kombinacija računalniško podprtega telefonskega anketiranja in računalniško podprtega spletnega anketiranja. Anketiranje se je izvajalo od 30. 7. do 6. 8. 2025.

Vzorčni okvir so bili prebivalci Slovenije, splošna populacija v starosti od 18 do 75 let. Raziskava je reprezentativna po spolu, starosti, regiji in izobrazbi; izvedena je bila na vzorcu 1.007 oseb.

Dojemanje in izkušnje z diskriminacijo

Anketiranci so odgovarjali na različna vprašanja povezana z dojemanjem in izkušnjami z diskriminacijo. Ključne ugotovitve teh vprašanj in deloma tudi primerjava z rezultati javnomnenjskih raziskav iz let 2017, 2020 in 2022, kjer je bilo to zaradi metodologije mogoče, so:

1. V Sloveniji se v letu 2025 nadaljuje upad splošne strpnosti. Najizraziteje se krepijo predsodki do Romov, LGBTQ+ oseb, tujcev (vključno z verskimi manjšinami) ter stigmatizacija oseb z duševnimi boleznimi. Invalidnost ostaja razmeroma stabilno sprejeta osebna okoliščina, vendar z zaznavnim porastom indiferentnosti. Po drugi strani je zaznati pozitiven trend v odnosu do starosti in zlasti do pravice do splava, ki jo prebivalci vse pogostejše prepoznavajo kot temeljno pravico. Na splošno se kaže trend utrjevanja predsodkov in manjše pripravljenosti za sprejemanje drugačnosti, ne glede na demografske značilnosti anketiranih.
2. Razumevanje diskriminacije se skozi leta vsebinsko bistveno ne spreminja. Večina prebivalcev Slovenije diskriminacijo še vedno razume predvsem kot neenako obravnavanje na podlagi spola, barve kože, narodnosti in vere, vse pogostejše pa jo povezujejo tudi s spolno usmerjenostjo, spolno identiteto in zaposlitvenim statusom. Po mnenju prebivalcev diskriminacijo najpogostejše povzročajo posamezniki, sledijo politiki in delodajalci, v manjši meri pa tudi mediji in verske skupnosti. Kot najpogostejše tarče diskriminacije navajajo tujce, Rome, istospolno usmerjene osebe, ženske, invalide in bolnike.
3. Z diskriminacijo se je soočila skoraj petina prebivalcev Slovenije, najpogostejše v delovnem okolju in v zdravstvu. Osebne okoliščine so največkrat povezane z zdravstvenim stanjem, invalidnostjo, spolom, starostjo in političnim prepričanjem. Nadlegovanje je doživel približno vsak osmi prebivalec Slovenije, predvsem zaradi družbenega položaja, starosti ali zdravja, in sicer najpogostejše v delovnem ali storitvenem okolju. Spolno nadlegovanje je manj razširjeno, vendar je večinoma ponavljajoče in se najpogostejše pojavlja na delovnem mestu ali v izobraževalnem okolju. Opazen je trend naraščanja večkratnih izkušenj diskriminacije in nadlegovanja.

4. Žrtve diskriminacije, nadlegovanja ali spolnega nadlegovanja se le redko odločijo za ukrepanje. Najpogostejši razlogi za neukrepanje so prepričanje, da prijava ne bi prinesla sprememb, nevednost glede pristojnih institucij ter vse pogostejše strah pred poslabšanjem položaja ali povračilnimi ukrepi.
5. Zagovornika pozna manj kot tretjina prebivalcev Slovenije, vendar se njegova prepoznavnost in vidnost skozi leta postopno povečujeta. Med tistimi, ki institucijo poznajo, narašča tudi zadovoljstvo z njenim delom. Kljub temu se žrtve ob izkušnji diskriminacije pogostejše obrnejo na družino ali bližnje kot na uradne institucije. To kaže tudi na pomanjkanje zaupanja v institucionalne mehanizme varstva pred diskriminacijo.

12.4 Analiza Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2024 po osebnih okoliščinah oziroma skupinah ljudi z vidika pristojnosti Zagovornika

Zagovornik je v letu 2025 opravil pregled Letnega poročila Varuha človekovih pravic za leto 2024 po osebnih okoliščinah oziroma skupinah ljudi z vidika pristojnosti Zagovornika. Namen analize je bil pregled vsebinskih opredelitev in priporočil, o katerih je poročal Varuh človekovih pravic (Varuh),⁵⁸ ter primerjava oziroma določitev stopnje ujemanja z opredelitvami Zagovornika.⁵⁹

Pregled kaže na visoko stopnjo vsebinskega ujemanja med stališči in ukrepi Varuha in Zagovornika pri obravnavi primerov diskriminacije po različnih osebnih okoliščinah. Pogosto obravnavata iste strukturne pomanjkljivosti in s svojimi ugotovitvami ter priporočili prispevata k izboljšanju varstva človekovih pravic in preprečevanju diskriminacije.

Na področju **izobraževanja** oba organa ugotavljata neustrezno urejenost prilagoditev pri opravljanju mature za dijake s posebnimi potrebami.

Pri **verskih in drugih prepričanjih** zagovarjata spoštovanje verske svobode. To se kaže pri stališču glede nošenja verskih oblačil v izobraževalnem procesu. Stališče Zagovornika je, da bi v primeru nezagotavljanja ustrezne prehrane za otroka na podlagi vere ali prepričanja lahko šlo za posredno diskriminacijo otroka, če bi bili podani vsi elementi diskriminacije skladno z ZVarD. Podobno je Varuh mnenja, da je »učenje« priseljenskih otrok »vključevanja v slovensko družbo« na način, da se ne upoštevajo verske prepovedi na področju prehranjevanja, z vidika omenjene ustavne svoboščine vprašljivo.

Na področju **invalidnosti** tako Varuh kot Zagovornik že več let opozarjata na neizvajanje Konvencije o pravicah invalidov, zlasti glede deinstitutionalizacije in dolgotrajne oskrbe. Opozarjata tudi na nujnost odprave nedostopnosti objektov v javni rabi. Na tem področju je Zagovornik raziskoval nedostopnost objektov v javni rabi na splošno, Varuhova raziskava pa je dopolnila pregled nedostopnosti prostorov Vlade in ministrstev. Oba organa sta opozorila na kršitev pravic ljudi z invalidnostmi zaradi nedelovanja zdravstvenih storitev.

Glede **zdravstvenega stanja** sta oba organa zaznala, da ambulate niso dostopne tako, kot je predpisano v ustreznem pravilniku (osebno, telefon, navadna pošta in e-komunikacija). Prav tako oba ugotavljata, da je velika težava pomanjkanje zdravnikov.

Pri obravnavi primerov, povezanih z **državljanstvom tretjih držav**, sta oba podobno opozorila na potrebo po boljših smernicah za upravne enote, zlasti pri poslovanju s pari, kjer je eden izmed partnerjev tujec.

⁵⁸ 30. Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2024. Dostopno na: https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/lp/LP_2024/Letno_porocilo_VCP_RS_za_leto_2024.pdf.

⁵⁹ Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/raziskave-o-diskriminaciji/>.

13 IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE

13.1 Vloga in pomen izobraževanja ter informiranja

Z namenom izobraževanja, ozaveščanja in obveščanja splošne javnosti in izbranih ciljnih javnosti je Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) v preteklem letu izvedel vrsto dejavnosti. Te dejavnosti po svoji vsebini in ciljih ustrezajo zakonskemu določilu **pete alineje 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD)**. Ta kot eno od nalog in pristojnosti Zagovornika opredeljuje ozaveščanje splošne javnosti o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje. Pod to Zagovornik šteje tudi izobraževanje (ciljnih) javnosti.

Zagovornik pri svojem delu ugotavlja, da se kršitelji prepovedi diskriminacije včasih ne zavedajo, da so ravnali diskriminatorno. Ko so na prepovedano prakso opozorjeni, pa svoje ravnanje večinoma brez težav odpravijo.

Razumevanje in poznavanje, kaj je diskriminacija in kakšne posledice povzroča, se vsakič znova izkažeta za ključno orodje za njeno odpravo ali preprečevanje.

Nalogo izobraževanja in ozaveščanja o varstvu pred diskriminacijo in ukrepih za njeno preprečevanje je Zagovornik opravljal tudi z obveščanjem v medijih, z ažurnimi objavami na svoji spletni strani, družbenih omrežjih, kanalu YouTube in z novim podkastom.

13.2 Izobraževanje

Izobraževanje na področjih zagotavljanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo je temelj za njihovo spoštovanje. Zagovornik se je v preteklem letu osredotočil na izobraževanje in usposabljanje zainteresiranih javnosti, v tem okviru pa zlasti tistih, ki imajo možnost nadaljnega posrednega širjenja teh znanj in informacij po svojih kanalih do svojih ciljnih skupin kot tudi do splošne javnosti. Ta prizadevanja so usmerjena k strokovnjakom, javnim uslužbencem, socialnim partnerjem, institucijam in organizacijam v javnem sektorju in nevladnim organizacijam.

Zagovornik Miha Lobnik in drugi zaposleni so pripravili in/ali izvedli **17 izobraževalnih aktivnosti** za različne ciljne javnosti, prek spleta ali v živo po vsej Sloveniji. Ob opisu aktivnostih je prispisana okvirna ocena števila udeležencev:

1. 10. januarja 2025 je Zagovornikov izobraževalni tim na zaprosilo Gimnazije Ptuj v okviru njihovega obiska državnih institucij v Ljubljani izvedel izobraževalno aktivnost za gimnazijce in njihove profesorje. Skozi interaktiven kviz za mlade so se seznanili z varstvom pred diskriminacijo, spoznali Zagovornika načela enakosti in izboljšali razumevanje pomena upoštevanja načela enakosti na vseh družbenih področjih. Udeleženci so imeli priložnost srečati zaposlene pri Zagovorniku, se z njimi pogovarjati o njihovem delu, hkrati pa so se skozi skupinsko tekmovanje seznanili z osnovnimi koncepti varstva pred diskriminacijo in pristojnostmi Zagovornika na mladim prijazen način. (58 dijakov s profesoriciami)
2. Predstavnik Zagovornika je 12. februarja 2025 na povabilo Srednje tehniške šole v Kopru izvedel izobraževalno aktivnost za dijake. Skozi interaktivni kviz so dijakinje in dijaki poklicno tehničnega izobraževanja spoznavali osnove varstva pred diskriminacijo. Informirali so se tudi o pristojnostih in delu osrednjega državnega organa za varstvo pred diskriminacijo, posebno pozornost pa so namenili varstvu pred diskriminacijo v šolskem prostoru. Udeleženke in udeleženci delavnice so prejeli informativna gradiva Zagovornika. (30 dijakov s profesorji)
3. Zagovornik Miha Lobnik je prek spleta 21. februarja 2025 na konferenci o enakosti zakonske zveze, ki se je odvijala v okviru pravne fakultete v Pragi, predstavil pot do enakosti zakonske zveze za vse v Sloveniji. Konferenco je organizirala češka iniciativa za enakost zakonske zveze We are fair. (50 udeležencev)
4. Zagovornik Miha Lobnik je 28. februarja 2025 s predavanjem sodeloval na posvetu ob dnevu inkluzije. Na posvetu v Državnem zboru z naslovom Bogastvo vključujoče družbe so strokovnjaki izpostavili, da vključevanje ne koristi le posameznikom, temveč celotni družbi, saj spodbuja solidarnost, razumevanje in spoštovanje različnosti. V svojem predavanju je poudaril, da je napredek družbe neločljivo povezan s spoštovanjem človekovih pravic ter z aktivnim preprečevanjem diskriminacije, še posebej ljudi z invalidnostmi, ki so v Sloveniji še vedno med najbolj izključenimi skupinami. (50 udeležencev)
5. Predstavnik Zagovornika je tudi v letošnjem letu izvedel izobraževanja o varstvu pred diskriminacijo za dijake in dijakinje Gimnazije Novo mesto. 19. marca 2025 je v okviru Aktivnega državljanstva na interaktiven način udeležencem predstavil osnove varstva pred diskriminacijo in jih seznanil s pristojnostmi in delom Zagovornika. (70 dijakov s profesorji)

6. V okviru obveznega usposabljanja Upravne akademije za vodenje v upravi sta predstavnika Zagovornika v obeh letošnjih izvedbah tega usposabljanja, 23. marca in 6. novembra 2025, v Modulu »Človekove pravice, enake možnosti in integriteta vodje« izvedla interaktivno usposabljanje z naslovom Varstvo pred diskriminacijo, zagotavljanje enakega obravnavanja in enakih možnosti. Udeleženci se v usposabljanju podrobno seznajajo z ZVarD in delom Zagovornika v povezavi z odgovornostmi, ki izhajajo iz njihovega dela. (46 javnih uslužbencev na položaju)
7. Predstavnici Zagovornika sta 22. aprila 2025 gostovali pri predmetu Pravo varstva pred diskriminacijo na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. V okviru predavanja, ki sta ga izvedli, sta študente seznaili z delom in pristojnostmi Zagovornika in pravnim okvirom varstva pred diskriminacijo. Skozi didaktično predstavitev dveh konkretnih zadev pa so študenti spoznali praktične vidike pristojnosti Zagovornika. Ena zadeva se je nanašala na ugovor vesti ginekologinje, ki jo je Zagovornik izbral tudi za svojo strateško litigacijo. Druga pa je bila Zahteva za presojo ustavnosti in zakonitosti, ki jo je Zagovornik vložil na Ustavno sodišče v zvezi s postopki oploditve z biomedicinsko pomočjo za samske ženske in ženske v istospolnih parih. (20 študentov prava)
8. Predstavnika Zagovornika sta 21. maja 2025 na povabilo Upravne enote Logatec izvedla izobraževanje za načelnike vseh 58 slovenskih upravnih enot v okviru njihovega rednega srečanja s predstavniki Službe za upravne enote, Ministrstva za javno upravo. V okviru izobraževanja sta udeležencem predstavila pristojnosti in delo Zagovornika, osvetlila osnovne pojme o diskriminaciji v kontekstu ZVarD, posebno pozornost pa sta posvetila praktičnim vidikom zagotavljanja dostopnosti javnih storitev za osebe z različnimi oviranostmi – to so tako njihove stranke kot tudi njihovi zaposleni. (58 načelnikov ali predstavnikov upravnih enot)
9. Predstavnika Zagovornika je 9. junija 2025 izvedel dve delavnici za dijake I., II., in III. Gimnazije Maribor. Delavnici sta bili namenjeni seznaitvi dijakov in dijakinj z Zagovornikom in njegovimi pristojnostmi, obenem pa so skozi interaktivne metode spoznali osnovne pojme o diskriminaciji ter ugotavljali, kaj zagotavlja ZVarD. Delavnici sta potekali v okviru Mavričnega dneva v Mariboru. (90 dijakov s profesorji)
10. Predstavnica Zagovornika je 12. junija 2025 na povabilo Zavoda Jazon izvedla dvourni delavnico. Skupina žensk z migrantskim ozadjem iz Ukrajine, vključenih v program Socialna aktivacija, se je seznaila s pristojnostmi Zagovornika ter spoznala načine, kako jim lahko ta pomaga v primerih, ko menijo, da so bile diskriminirane. Skozi konkretne primere ugotavljanja diskriminacije zaradi osebnih okoliščin spola, rase in vere na različnih področjih družbenega življenja so udeleženske podrobneje spoznale osnovne pojme in manifestacije diskriminacije. (15 žensk z migrantskim ozadjem)
11. Zagovornik Miha Lobnik in trije sodelavci Zagovornika so med 2. in 4. julijem 2025 v okviru 12. letne konference Centra za komparativno pravo o enakosti in protidiskriminaciji Univerze Berkeley izvedli tri tematske strokovne referate, ki so se osredotočali na teme zgodovine razvoja enakopravnosti za vse pri sklepanju zakonske zveze, na uresničevanje pravic vseh invalidov v Sloveniji in na volilno pravico oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi ovirami. (225 udeležencev)

12. Predstavnik Zagovornika sta 11. septembra 2025 na povabilo Zavoda za zaposlovanje v Kočevju izvedla izobraževanje za »romske mentorje« – konzorcij strokovnjakov s področja zaposlovanja in socialnega varstva. Namen usposabljanja je bil udeležence opremiti z operacionalnimi informacijami in znanji o varstvu pred diskriminacijo, zagotavljanju enake obravnave in enakih možnosti, ki so nujna za spremljanje in nudenje podpore končni ciljni skupini projekta Romani zour (Romski zgled). Ciljna skupina projekta so v tem primeru bile romske ženske, stare med 17 in 49 let, ki se soočajo s prepletenimi strukturnimi ovirami, ki izhajajo iz kombinacije etnične pripadnosti, spola, nizke izobrazbene ravni ter dolgotrajne izključenosti iz trga dela. Udeleženci, ki so aktivno spremljali vsebino izobraževanja so bili zaposleni Podjetniškega inkubatorja Kočevje, predstavniki CSD enota Kočevje, predstavniki Urada za delo Kočevje in sodelavke iz projekta Sodelovanje institucij ZRSZ Centralna služba in predstavniki delodajalcev, ki so se vključili v omenjen projekt Zavoda za zaposlovanje (lokalne osnovne šole, vrtci, Večnamenski romski center Kočevje, trgovina ...). Vsi udeleženci so prejeli tudi tiskana informativna gradiva in Zagovornikova priročnika za delodajalce in za zaposlene. (23 udeležencev)
13. Predstavniki Zagovornika so 14. oktobra 2025 na povabilo Razvojnega centra Murska Sobota in s sodelovanjem Društva za kadrovske dejavnosti Pomurja izvedli usposabljanje za strokovnjake s področja upravljanja s človeškimi viri. Aktivnost je bila namenjena poglobljanju in širitvi znanj in veščin ter izmenjavi dobrih praks s področja zagotavljanja varstva pred diskriminacijo, enakih možnosti in upravljanja raznolikosti pri delu in zaposlovanju. Usposabljanja so se udeležile kadrovnice iz vidnejših podjetij in javnih institucij pomurske regije, ki so prejele tudi Zagovornikov priročnik za delodajalce. (20 kadrovnice)
14. Predstavnik Zagovornika je 11. novembra 2025 prek spleta izvedel usposabljanje za mrežo koordinatorjev medgeneracijskih aktivnosti, ki se v okviru projekta Simbioza Skupnost izvajajo po vsej Sloveniji. Namen izobraževanja je bila seznanitev z delom Zagovornika, ob tem pa skozi praktične primere izboljšati razumevanje osnovnih pojmov o diskriminaciji, njenih tipičnih pojavnih oblikah pri osebni okolščini starosti, tako pri mladih, kot tudi pri starejših, ter predstaviti primere dobrih praks. Usposabljanja so se udeležili koordinatorji iz osnovnih in srednjih šol, vrtcev, knjižnic, društev, domov za starejše, zdravstvenih domov in drugih organizacij, ki v lokalnem okolju izvajajo različne medgeneracijske aktivnosti. (76 koordinatorjev medgeneracijske sodelovanja v skupnosti). V sodelovanju s socialnim podjetjem Simbioza Genesis je Zagovornik v letu 2025 pripravil tudi sklop izobraževalnih vsebin za njihovo prvo spletno aplikacijo za starejše. (aplikacija beleži preko 10.000 prenosov in preko 1.500 aktivnih uporabnikov na mesečni ravni)
15. Predstavnik Zagovornika je 18. novembra 2025 v sodelovanju s Knjigarno Mariborka in Centrom za raziskovanje in socialne veščine Policijske akademije izvedel usposabljanje za policiste. Usposabljanje je bilo namenjeno seznanitvi policistov z delom Zagovornika in njegovimi pristojnostmi, poglobitvi razumevanja osnovnih pojmov o diskriminaciji ter krepitvi seznanjenosti s pomenom zbiranja podatkov o enakosti pri njihovem delu. Usposabljanje je bilo del aktivnosti v okviru Mavričnega dneva 2025 v Mariboru. (24 policistov)
16. Sodelavci Zagovornika so tudi v letu 2025 v sodelovanju s Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani v okviru njihove Pravne svetovalnice za varstvo pred diskriminacijo izvedli izobraževalne in mentorske aktivnosti za študente prava. Dvomesečna praksa pri Zagovorniku je namenjena pridobivanju pravnih delovnih izkušenj na področju prava varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakosti. V letošnjem letu se je prakse udeležilo 7 študentk prava. Usposabljanje in mentorstvo pa jim je nudilo 8 Zagovornikovih sodelavcev.

13.3 Ozaveščanje z organizacijo lastnih dogodkov

Zagovornik z organizacijo lastnih dogodkov ozavešča javnosti o diskriminaciji in ukrepih za njeno preprečevanje. V letu 2025 je Zagovornik organiziral tridnevno mednarodno konferenco, namenjeno predvsem strokovni in akademski javnosti.

Mednarodna konferenca s področja prava varstva pred diskriminacijo

Zagovornik je v sodelovanju s Centrom za primerjalno pravo o enakosti in protidiskriminacijsko pravo Berkeleyjeve pravne fakultete Univerze v Kaliforniji (Center) in Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani organiziral tridnevno mednarodno konferenco z naslovom »(R)evolucija prava enakosti: premislek ob 25-letnici protidiskriminacijskega prava v Evropi in širše«. Konferenca je potekala na Pravni fakulteti med 2. in 4. julijem 2025.

Program konference je obsegal pet plenarnih panelov, 39 delavnic in 135 predavanj, v katerih so sodelovali mednarodno priznani strokovnjaki s področja prava enakosti in varstva pred diskriminacijo.

Zagovornik Miha Lobnik je v uvodnem nagovoru pozdravil udeležence in se zahvalil partnerskim institucijam in sodelujočim.

Osrednje govore so imeli:

- podpredsednica Ustavnega sodišča dr. Neža Kogovšek Šalamon, ena vodilnih strokovnjakov za pravo enakih možnosti in varstva pred diskriminacijo v Sloveniji,
- direktorica Inštituta 8. marec Nika Kovač, ki je predstavila izzive vodenja kampanj za izboljšanje varstva temeljnih pravic,
- vodja Centra in profesor prava dr. David Oppenheimer, ki se je osredotočil na t. i. vojno proti raznolikosti, enakosti in vključujoči družbi, ki poteka v ZDA.

Posnetki vseh treh osrednjih nagovorov so dostopni na YouTube kanalu Zagovornika.⁶⁰

V okviru delavnic so predstavniki Zagovornika sodelovali s strokovnimi prispevki:

- Na plenarnem delu konference o izkušnjah in dosežkih pri delu organov za enakost je poleg predstojnikov švedskega, belgijskega in avstrijskega organa za enakost, sodeloval tudi predstojnik Miha Lobnik, ki je predstavil razvoj slovenskega organa in dobre prakse.
- Zagovornik Miha Lobnik in predstavnik Zagovornika Mitja Blažič sta predstavila zgodovino napredka Slovenije na področju zakonske enakosti istospolnih skupnosti.
- Predstavnik Zagovornika Boštjan Vernik Šetinc je predstavil področje volilne pravice oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi.
- Predstavnica Zagovornika Nevenka Prešlenkova pa je predstavila Posebno poročilo Uresničevanje pravic vseh oseb z invalidnostmi v Sloveniji.

Na konferenci je sodelovalo več kot 150 strokovnjakov s področja prava varstva pred diskriminacijo z vsega sveta. Udeležencev konference je bilo več kot 220.

⁶⁰ <https://www.youtube.com/@zagovornik>

13.4 Ozaveščanje z udeležbo na dogodkih

Zagovornik s svojo udeležbo na različnih dogodkih in prireditvah ozavešča in obvešča udeležence o pomenu varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakopravnosti. Opisi nekaterih izobraževalnih in ozaveščevalnih dogodkov, ki so se jih udeležili predstavniki Zagovornika, so navedeni po osebnih okoliščinah.

1 SPOL

Predstavnica Zagovornika se je 26. februarja 2025 udeležila Posveta o reproduktivnem zdravju v okviru projekta VERA (ZagoVorništvo, strateško načrtovanje in opolnomočenje na področju Reproductivnega zdravja žensk in moških). Kot aktivna govorka je sodelovala na okrogli mizi, nato pa moderirala eno od skupin študentov v okvir formata svetovana kavarna. Posvet je bil organiziran z namenom osvetlitve različnih vidikov reproduktivnega zdravja in spodbujanja dialoga med strokovnjaki, študenti ter drugimi zainteresiranimi udeleženci.

2 SPOLNA USMERJENOST

Strokovni posvet LGBTIQ+ vsebine v šolstvu: Pot k vključujoči vzgoji in izobraževanju

Predstavnica Zagovornika je 8. maja 2025 na povabilo Legebitre sodelovala na celodnevem posvetu z naslovom LGBTIQ+ vsebine v šolstvu: Pot k vključujoči vzgoji in izobraževanju. Predstavila je delo in pristojnosti Zagovornika ter primere vezane na diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti.

Konferenca Skupaj proti medvrstniškemu nasilju nad LGBTIQ+ učenci in učenkami

Predstavnica Zagovornika se je 18. novembra 2025 kot aktivna udeleženka udeležila okrogle mize na temo »Izkušnje in potrebe mladih LGBTIQ+ oseb«, ki je potekala v okviru strokovnega posveta na konferenci Skupaj proti medvrstniškemu nasilju nad LGBTIQ+ učenkami. Dogodek je bil namenjen predstavitvi raziskav o položaju LGBTIQ+ mladih, predvsem dijakov in dijakinj, pogovoru o pomembnosti izobraževanj o LGBT temah za učitelje, pomembnosti vključujočih šol ter možnosti mladih, kadar so žrtve homofobnega in transfobnega nasilja/nadlegovanja.

3 INVALIDNOST

Prvi nacionalni dogodek projekta UNITY

Predstavnika zagovornika sta se 5. junija 2025 udeležila prvega državnega srečanja projekta UNITY v MKC Slovenj Gradec, ki ga je organiziral Zavod RISA. Projekt UNITY je namenjen izboljšanju vključenosti ljudi z intelektualnimi in drugimi ovirami v demokratične procese v Evropski uniji. Srečanje je bilo organizirano kot pogovor različnih strokovnjakov z uporabniki različnih storitev in oskrbovalcev.

Tradicionalna prireditve LIKOF

Predstojnik Miha Lobnik se je 26. novembra 2025 udeležil tradicionalne prireditve Likof, ki jo organizira Osnovna šola dr. Mihajla Rostoharja v Krškem. Osnovna šola izvaja izobraževanje po programu z znižanim izobraževalnim standardom ter po posebnem programu vzgoje in izobraževanja. V uvodnem nagovoru je poudaril pomen takšnih šol tako za njihove varovance kot tudi za širšo skupnost, ki v lokalnem okolju pripomore k razumevanju, strpnosti in sprejemanju raznolikosti. Podprl je prizadevanje vodstva za čim hitrejšo izgradnjo nove šole ter izrekel priznanje njihovemumu trudu in volji za izboljšanje položaja otrok s posebnimi potrebami.

4 RASA ALI ETNIČNO POREKLO

Mednarodni seminar FORTUNA – Spodbujanje inkluzivnosti z bojem proti presečni diskriminaciji Romov v zdravstvu v Sloveniji in Srbiji

Predstavnica Zagovornika je 16. oktobra 2025 sodelovala na seminarju Fortuna, kjer je bilo predstavljeno dosedanje delo in predlagani ukrepi za zmanjševanje neenakosti Romov in Rominj na področju zdravja ter usklajevane aktivnosti projektnih partnerjev iz Slovenije in Srbije. Predstavnica Zagovornika je v uvodnem nagovoru poudarila pomen doslednega uresničevanja načela enakega obravnavanja na področju zdravstvenega varstva, opozorila na presečnost osebnih okoliščin, še posebej pri romskih ženskah, in predstavila dosedanja priporočila Zagovornika v zvezi z zdravjem Romov.

Mestna kavarna brez predsodkov

Predstavnica Zagovornika je 16. decembra 2025 sodelovala na dogodku Mestna kavarna brez predsodkov, ki sta ga ob mednarodnem dnevu migrantov in mednarodnem dnevu človekovih pravic organizirali Mestna občina Ljubljana in Listina raznolikosti Slovenije. Dogodek je bil namenjen izmenjavi izkušenj, pogledov in dobrih praks medkulturnega sodelovanja ter vodenja organizacij za ustvarjanje vključujočega okolja. Predstavnica Zagovornika je na dogodku predstavljala vlogo in delo Zagovornika ter prispevala k oblikovanju predlogov za oblikovanje konkretnih priporočil in sprememb, ki bi izboljšale stanje na tem področju.

5 VERA

Javni posvet Muslimanskega kulturnega centra o šolski prehrani

Zagovornik Miha Lobnik se je 21. oktobra 2025 udeležil 2. javnega posveta Muslimanskega kulturnega centra o šolski prehrani, s poudarkom na izzivih staršev muslimanskih otrok, ki ne uživajo svinjine. Udeleženci so razpravljali o tem, kako prehranske smernice za vrtce in osnovne šole delujejo v praksi, o pomenu jasnega označevanja sestavin na tedenskih jedilnikih ter o pravočasnem objavljanju jedilnikov. Izpostavili so, da je pri načrtovanju šolske prehrane priporočljivo upoštevati tudi etnične, verske, socialne in ekonomske zahteve uporabnikov.

6 DRUGO

Posvet o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah

Predstavnik Zagovornika se je v 22. maja udeležil posveta o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah, ki ga je organiziral Mirovni inštitut v okviru projekta FAIR. Na posvetu je bilo izpostavljeno, da veliko držav (v projektu sodeluje devet držav EU) določb Listine pri svojem delu na področju varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ne uporablja. Razlog je zlasti ta, da se določbe Listine velikokrat prekrivajo z določbami nacionalnih zakonodaj. Kljub temu obstajajo dobre prakse, ki kažejo pomembnost uporabe določb Listine zlasti tam, kjer so nacionalne zakonodaje pomanjkljive ali so celo v nasprotju z določbami Listine. Te pa imajo lahko ključno vrednost v okviru upoštevanja primarnosti prava EU v vseh državah članicah.

13.5 Sodelovanje Zagovornika na sejemskih dogodkih

Festival romske in kvir kulture v Murski Soboti

Predstavnice Zagovornika so 9. maja 2025 na povabilo Društva Fršlus sodelovale na Festivalu romske in kvir kulture v Murski Soboti – RikkFest. Na stojnici Zagovornika so informirale, svetovale, ozaveščale in predstavljale delo Zagovornika in ponujale informativno gradivo. Poudarek je bil na informiranju udeležencev o možnostih varstva pred diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine spolna usmerjenost in narodnost.

Paradno mesto v okviru Festivala Parada ponosa

Predstavniki Zagovornika so se 14. junija 2025 v Ljubljani udeležili Paradnega mesta, ki je potekalo v okviru Festivala Parada ponosa 2025. Na stojnici so predstavniki Zagovornika širšo javnost z informativnim materialom in interaktivnim kvizom informirali o delu in nalogah Zagovornika.

13.6 Ozaveščanje z lastnimi publikacijami

Zagovornik poleg rednega letnega poročila o svojem delu izdaja tudi posebna poročila in druge publikacije. Cilj publikacij je ozaveščati ciljne javnosti o varstvu pred diskriminacijo in vlogi Zagovornika pri tem. Zagovornik deli publikacije ob različnih priložnostih, na dogodkih, ki jih organizira sam ali pri katerih sodeluje. To, da ljudje razumejo koncept diskriminacije in enakosti, da poznajo možnosti pravnega varstva v primeru diskriminacije in druge vsebine iz ZVarD, je pogoj za uspešno preprečevanje in odpravljanje diskriminacije.

V letu 2025 je Zagovornik izdal naslednje publikacije

1. Redno letno poročilo za leto 2024 (v slovenščini)
2. Posebno poročilo Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov (v slovenščini)
3. Posebno poročilo Za uresničevanje pravic vseh ljudi z invalidnostmi v Sloveniji (povzetek v lahkem branju)
4. Brošuro z naslovom: The Evolution of the Advocate of the Principle of Equality, Slovenian Equality Body (v angleščini)⁶¹
5. Posebno poročilo Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane (ponatis)
6. Posebno poročilo Za uresničevanje pravic vseh ljudi z invalidnostmi v Sloveniji (ponatis)

⁶¹ Slovenski prevod: Razvoj Zagovornika načela enakosti, slovenskega organa za enakost.

Narejeno za mednarodno konferenco s področja prava varstva pred diskriminacijo, ki jo je julija 2025 soorganiziral Zagovornik.

Dostopno na: <https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2025/12/ZNEvolution.pdf>

13.7 Obveščanje

Zagovornik o vseh svojih dejavnostih javnost obvešča na svoji spletni strani in omrežjih Facebook, X in Instagram ter z nastopi v medijih.

V letu 2025 je predstojnik Zagovornika Miha Lobnik nastopil v skupno 24 televizijskih, radijskih in spletnih oddajah.

Zagovornik je prejel 43 novinarskih vprašanj, ki so se nanašala na aktualne družbene teme, domnevne primere diskriminacije in zadeve, ki jih obravnava Zagovornik.

Pripravil je 46 sporočil za javnost, v katerih je predstavil obravnavane primere diskriminacije, ocene diskriminatornosti predpisov, priporočila, opravljene raziskave, posebna poročila in druge aktualne zadeve s področja dela organa.

Na spletni strani www.zagovornik.si je objavil 51 vesti o delu Zagovornika. Na spletni strani Zagovornik objavlja zaključene primere svetovanja strankam, anonimizirane primere postopkov ugotavljanja diskriminatornosti ravnanj in ocenjevanja diskriminatornosti predpisov, priporočila, raziskave in druge izdelke.

Na Youtube kanalu Zagovornika (@zagovornik)⁶² so objavljeni posnetki okroglih miz, ozaveščevalnih oglasov in nastopov v medijih. Na kanalu YouTube se objavljajo tudi epizode podkasta Zagovornika.

Podkast Zagovornika

Marca 2025 je Zagovornik začel z objavljanjem institucionalnega podkasta. Gre za serijo spletnih zvočnih oddaj, s katerimi Zagovornik širši javnosti predstavlja pristojnosti in delo osrednjega državnega organa za varstvo pred diskriminacijo na poljuden in razumljiv način. Na ta način želi ljudi in institucije spodbuditi, da se kot zavezanci v okvirih Zakona o varstvu pred diskriminacijo aktivno zavzamejo za varstvo pred diskriminacijo ter spodbujanje enakega obravnavanja. V letu 2025 je Zagovornik objavil 13 epizod podkasta v skupnem trajanju 11 ur in 40 minut.

Podkast je vsebinsko strukturiran v več rubrik, med drugimi *Pogovor z zagovornikom*, *ABC varstva pred diskriminacijo* in *Poglobljeno o diskriminaciji*. Rubrike omogočajo kombinacijo osnovnih pojasnil, poglobljenih strokovnih razprav ter predstavitev aktualnega dela Zagovornika. V ospredju so razlage osnovnih pojmov, konkretna življenjska vprašanja povezana z diskriminacijo ter sistemski izzivi na področju enakosti. Pri ustvarjanju podkasta sodelujejo zaposleni pri Zagovorniku in zunanji strokovnjaki.

Nove epizode so objavljene na vseh osrednjih platformah za pretočne vsebine. 49 odstotkov vseh pretočitev poteka neposredno preko spletne strani Buzzsprout, kjer gostuje podkast. 17 odstotkov poslušalcev in poslušalk spremlja podkast preko Apple podkasta, 13 odstotkov preko Spotifyja, preostali preko drugih kanalov. Več kot dve tretjini sledilcev je iz Slovenije, s 15 odstotki odstopajo tudi ZDA. Med kraji, od koder poslušajo, z 51 odstotki prednjači Ljubljana, sledijo Maribor, Radovljica in Medvode.

⁶² Dostopno na: <https://www.youtube.com/@zagovornik/videos>

Pregled objavljenih epizod v letu 2025

1. Osebnosti okolščine, objavljeno 14. 3. 2025, dolžina: 39:34

V prvi epizodi podkasta Zagovornika je predstojnik Miha Lobnik spregovoril o pristojnostih organa, uspehih in izzivih, pa tudi o načrtih za nadaljevanje dela. V nadaljevanju je pravica Eva Cankar Farkaš pojasnila enega temeljnih pojmov varstva pred diskriminacijo, to so osebne okolščine.

<https://www.youtube.com/watch?v=o2kuyjKdl8Q>

2. Posebna poročila, objavljeno 2. 4. 2025, dolžina: 1:10:48

V drugi epizodi je predstojnik govoril o diskriminaciji v Sloveniji: kako pogosta je, katere družbene skupine najbolj prizadene, na katerih področjih je najpogostejša. Izpostavili je predvsem pravice oseb z invalidnostmi do enakih možnosti in enakega obravnavanja. V nadaljevanju je strokovna sodelavka Nevenka Prešlenkova na splošno predstavila instrument posebnega poročila, dr. Matevž Kokol pa posebno poročilo o dostopnosti srednjih šol za gibalno ovirane osebe.

https://www.youtube.com/watch?v=R1oS5zbE_j8

3. Definicija diskriminacije, objavljeno 6. 5. 2025, dolžina: 44:00

V rubriki Aktualno pri Zagovorniku je predstojnik govoril o predstavitev rednega letnega poročila za leto 2024 Državnemu zboru, Državnemu svetu, Vladi ter nekaterim ministrstvom. V rubriki ABC varstva pred diskriminacijo pa se je strokovni sodelavec Aljoša Gadžijev posvetil zakonski definiciji diskriminacije, ki jo pri svojem delu uporablja Zagovornik in kot jo opredeljuje Zakon o varstvu pred diskriminacijo.

https://www.youtube.com/watch?v=0nVS34zS_TU

4. Pravice ljudi z invalidnostmi, objavljeno 29. 5. 05, dolžina: 1:12:55

V tej epizodi je bilo predstavljeno najobsežnejše posebno poročilo z naslovom Za uresničevanje pravic vseh ljudi z invalidnostmi v Sloveniji. Na skoraj 200 straneh so razgrnili rezultate pregleda izpolnjevanja obveznosti, ki jih ima naša država po Mednarodni konvenciji o pravicah invalidov. Sogovornika sta bila vodja sistemskega oddelka mag. Jelena Aleksić in samostojni svetovalec Boštjan Vernik Šetinc.

<https://www.youtube.com/watch?v=d1HdukOyEms>

5. Mednarodna protidiskriminacijska konferenca, objavljeno 31. 7. 2025, dolžina: 34:53

V Ljubljani je v začetku julija 2025 potekala globalna konferenca Berkeleyevega centra za primerjalno pravo o enakosti in protidiskriminacijsko pravo, ki deluje pod okriljem pravne fakultete Univerze Kalifornije. Podkast je prinesel nekaj utrinkov s tega strokovnega srečanja, na katerem je sodelovalo več kot 150 strokovnjakov za varstvo pred diskriminacijo z vseh kontinentov. Izjavo je dal tudi sodirektor centra, profesorja Davida Oppenheimerja.

<https://www.youtube.com/watch?v=WSVOhtx9ltA>

6. Univerzalna dostopnost, objavljeno 19. 8. 2025, dolžina: 54:39

Decembra 2025 se je izteklo 15-letno prehodno obdobje, v katerem je bilo treba zagotoviti dostopnost objektov v javni rabi tudi za osebe z invalidnostmi. O tem, kaj je univerzalna dostopnost in zakaj je pomembna, smo se v rubriki ABC varstva pred diskriminacijo pogovarjali z direktorico Zavoda DOSTOP Andrejo Albreht. V rubriki Poglobljeno o diskriminaciji je bila naša sogovornica Saša Lesjak iz Zavoda RISA, ki se med drugim ukvarja z razvijanjem lahko razumljivega jezika in lahkega branja. O tem zakaj je pomembno, da znajo institucije z uporabniki komunicirati v lahko razumljivem jeziku, je spregovoril tudi predstojnik Zagovornika Miha Lobnik.

<https://www.youtube.com/watch?v=yXL429-9giY>

7. Izkušnje z nedostopnostjo, objavljeno 2. 9. 2025, dolžina: 46:28

V sedmi epizodi je bila tema univerzalna dostopnost. Gostje so bili doktorska študentka Agnes Kojc, avstralska pravnica, odvetnica za človekove pravice, pisateljica, slikarka in raziskovalka Micheline Lee in predstojnik Zagovornika Miha Lobnik.

<https://www.youtube.com/watch?v=KhLB52lgLLo>

8. Roki za dostopnost, objavljeno 24. 9. 2025, dolžina: 58:08

V osmi epizodi so bili izpostavljeni zakonski roki za zagotavljanje različnih vrst dostopnosti ter dobre prakse pri zagotavljanju univerzalne dostopnosti. Gosta sta bila predsednik NSIOS Midhet Huskič in predsednik Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica Igor Miljavec.

<https://www.youtube.com/watch?v=9jN53I2UfHI>

9. Oblike diskriminacije, objavljeno 16. 10. 2025, dolžina: 53:53

V epizodi sta bila izpostavljena aktualna primera diskriminacije pri štipendiranju, ki ju je obravnaval Zagovornik. Pravna svetovalka pri Zagovorniku Petra Klepec je izpostavila različne oblike diskriminacije. Na koncu sta generalna sekretarka NSIOS mag. Mojca Vaupotič in strokovni sodelavec NSIOS Gašper Oblak predstavila projekt Vseslovenska akcija ozaveščanja o socialnem vključevanju invalidov.

<https://www.youtube.com/watch?v=WMeBd4yUDfA>

10. Dostopnost prevozov in postopkov, objavljeno 7. 11. 2025, dolžina: 30:19

V deseti epizodi je najprej govoril predstojnik Zagovornika Miha Lobnik o dostopnosti prevozov, posebej medkrajevskih avtobusov in vlakov. V nadaljevanju pa sta vodja Pravnega centra za varstvo človekovih pravic in okolja Katarina Bervar Strnad in vodja projekta Ana Bajt predstavili njihov Priročnik za zagotavljanje dostopnosti in enakih možnosti v uradnih postopkih, ki obravnava predvsem institucionalno oziroma proceduralno dostopnost. To je dostopnost storitev, postopkov in ustanov.

<https://www.youtube.com/watch?v=HYMjsP4QMGE>

11. Izzivi pri izobraževanju Romov, objavljeno 28. 11. 2025, dolžina: 1:11:29

Zagovornik že dalj časa spremlja položaj romske skupnosti v Sloveniji, kot mu to nalaga Zakon o varstvu pred diskriminacijo. Oktobra 2025 je izdal posebno poročilo z naslovom Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov. V njem predstavlja razloge, zakaj romski otroci in mladostniki ne dosegajo primerljive izobrazbene ravni in šolskega uspeha kot drugi šolarji. Posebno poročilo so predstavili vodja systemskega oddelka mag. Jelena Aleksić, strokovni sodelavki Nevenka Prešlenkova in Maja Mamlič ter predstojnik Miha Lobnik.

https://www.youtube.com/watch?v=UGMIDqV_un0

12. Diskriminacija pri zaposlovanju in delu, objavljeno 15. 12. 2025, dolžina: 56:28

Tema predzadnje epizode v letu 2025 je bila diskriminacija pri zaposlovanju in delu. Gre za področje, kjer je prijav domnevne diskriminacije osrednjemu državnemu organu za varstvo pred diskriminacijo največ. Zagovornik je leta 2023 objavil Priročnik za zagotavljanje enakih možnosti in preprečevanje diskriminacije pri zaposlovanju in delu, ki ga je predstavil dr. Matevž Kokol. O pomenu zagotavljanja enakih možnosti, preprečevanja diskriminacije in ustvarjanju vključujočega delovnega okolja sta govorili tudi uspešni podjetnici Sonja Gole in Marjana Lavrič Šulman ter strokovnjakinje iz kadrovske stroke: Metka Svetec Šooš, Tjaša Makoter Frumen in Andreja Samec Koderman.

<https://www.youtube.com/watch?v=WkWiZID0TT8>

13. Dostopnost kulturne dediščine in digitalna dostopnost, objavljeno 30. 12. 2025, dolžina: 46:11

Pri Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije so sredi 2025 pripravili Smernice za dostopnost kulturne dediščine v javni rabi. Tanja Hohnec, Jože Kunšek in Borut Šantej so zbrali strokovna priporočila za omogočanje dostopnosti kulturne dediščine osebam z invalidnostmi. Smernice je predstavila entnologinja in konservatorska svetnica dr. Tanja Hohnec. V nadaljevanju epizode pa je bilo govora o univerzalni digitalni dostopnosti, ki omogoča boljšo kakovost življenja vsem članom družbe, tudi ljudem z različnimi oviranostmi. Gost je bil Tilen Škraba, direktor Zavoda za digitalno dostopnost A11Y.si.

<https://www.youtube.com/watch?v=D-ZuNtLC3P8>

14 SODELOVANJE S CIVILNO DRUŽBO

14.1 Načini sodelovanja z nevladnimi organizacijami

Nevladne organizacije, socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe predstavljajo eno od oblik sodelovanja državljanov pri upravljanju javnih zadev. Številne izvajajo programe in projekte v javnem interesu na ključnih področjih zagotavljanja enakopravnosti, enakih možnosti ter varstva pred diskriminacijo. Organizacije civilne družbe zaznavajo probleme in potrebe v državi in družbi na individualni in sistemski ravni in so pomembni povezovalci med posamezniki in javnimi strukturami. Prav tako pomembno prispevajo k učinkovitemu opozarjanju in odpiranju vprašanj glede enakega obravnavanja, varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin s pomočjo zagovorništva in neposredne pomoči diskriminiranim osebam.

Za Zagovornika so organizacije civilne družbe pomembni strateški partnerji pri spremljanju stanja na področju varstva pred diskriminacijo v državi (**21. člen ZVarD**) ter tudi pri oblikovanju rešitev in predlogov za izvedbo ukrepov.

V skladu s **15. členom ZVarD** Zagovornik pri oblikovanju rešitev in predlogov za doseganje namena zakona sodeluje z nevladnimi organizacijami, socialnimi partnerji in drugimi organizacijami civilne družbe, ki delujejo na področju enakega obravnavanja, varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, varstva pred diskriminacijo ranljivih skupin ali pravne, socialne in druge pomoči diskriminiranim osebam.

Napredek na področju enakopravnosti, enake obravnave in enakih možnosti je bil zgodovinsko povezan prav z delovanjem civilne družbe in mnogih nevladnih organizacij, ki najbolj poznajo položaj ranljivih skupin in specifično stanje njihovih pravic na terenu. Aktivna vloga nevladnih organizacij je v direktivah Evropske unije pa tudi v priporočilih Sveta Evrope jasno opredeljena. Nevladne organizacije in civilna družba so dragocen vir informacij tako za vladne strukture, javno upravo in druge odločevalce na področju sistemskega varstva pred diskriminacijo.

Zagovornik je leta 2025 aktivno sodeloval z več kot 71 organizacijami civilne družbe.

Oblike sodelovanja so bile:

1. Poizvedbe Zagovornika za pripravo raziskav, analiz, posebnih poročil, ocen diskriminatornosti predpisov, ugotavljanj diskriminatornosti ravnanj. Poizvedoval je pri več kot devetih nevladnih organizacijah.
2. Odgovori Zagovornika na poizvedbe civilnodružbenih organizacij. Pripravil je odgovore na enajst različnih poizvedb nevladnih organizacij.
3. Sestanki s civilnodružbenimi organizacijami. Udeležil se je osmih sestankov s predstavniki različnih organizacij.
4. Aktivnosti informiranja in ozaveščanja. Skupaj s Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani je soorganiziral obsežen ozaveščevalni dogodek, aktivno sodeloval pri enajstih dogodkih in se udeležil še treh dogodkov v organizaciji civilne družbe.
5. Izobraževalne aktivnosti. Pripravil je šest izobraževalnih dogodkov za organizacije civilne družbe.
6. Pisma podpore projektom civilnodružbenih organizacij. Podprl je triindvajset projektov nevladnih organizacij.

15 SODELOVANJE NA DRŽAVNI RAVNI

15.1 Vloga in pomen sodelovanja

Dejavnosti, predstavljene v tem poglavju, imajo več različnih ciljev, ki izhajajo iz pristojnosti in nalog Zagovornika načela enakosti (Zagovornik), določenih v Zakonu o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD).

Te dejavnosti so vezane predvsem na:

- Spremljanje splošnega stanja v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo (21. člen ZVarD), vključno z dialogom z institucijami države ter civilno družbo;
- Predstavitve rednega letnega poročila o delu Zagovornika, ki ga skladno z 22. členom ZVarD vsako leto predloži Državnemu zboru, Državnemu svetu, predsednici Republike, Vladi in drugim v državni upravi oziroma javnem sektorju;
- Ozaveščanje splošne javnosti o diskriminaciji (21. člen ZVarD).

Najpogostejše oblike sodelovanja so bili delovni sestanki s predstavniki države na najvišji ravni in sestanki delovne narave z ministri, državnimi sekretarji, drugimi predstavniki ministrstev in vladnih služb ter predstavniki drugih državnih organov. Na teh sestankih je predstojnik Zagovornika predstavil delo organa z rednim letnim poročilom za preteklo leto in s pomočjo skupnih tematik, ki sodijo v delovno področje različnih institucij in Zagovornika.

15.2 Predsednica Republike Slovenije

Zagovornik Miha Lobnik je 28. maja 2025 predsednici Republike Slovenije dr. Nataši Pirc Musar predal redno letno poročilo in predstavil delovanje Zagovornika v letu 2024.

Kot je v pogovoru s predsednico izpostavil zagovornik, so v preteklem letu svetovali 550 posameznikom in podali več kot sto priporočil za odpravo ali preprečevanje diskriminacije. Pojasnil je tudi, da sta bili na področju varstva pred diskriminacijo izdani dve pomembni sodbi sodišč, ki potrujeta strokovno delo ekipe zagovornika.

Zagovornik je uporabil zakonska pooblastila in je leta 2021 vložil zahtevo za presojo ustavnosti Zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo zaradi diskriminatorne obravnave žensk na podlagi osebne okoliščine zakonskega stanu. Ustavno sodišče je oktobra 2024 pritrdilo Zagovornikovemu stališču. Potrditev o pravilnem argumentiranju v primerih ugotovljene diskriminacije pri božičnicah pa je Zagovornik prejel prek sklepa Vrhovnega sodišča.

Predsednica republike se je zagovorniku zahvalila za delo njegovega urada na področju uresničevanja načela enakosti, zaščite človekovega dostojanstva in krepitve pravične družbe. Izpostavila je, da je Zagovornikov prispevek k družbi, v kateri je vsak posameznik slišan in spoštovan – ne glede na osebne okoliščine – izjemno pomemben. Z neomajnim opozarjanjem na diskriminacijo in spodbujanjem odgovornosti vseh nas namreč pomaga graditi okolje, v katerem raznolikost ni ovira, temveč bogastvo.

15.3 Državni zbor Republike Slovenije

Zagovornik Miha Lobnik je 11. marca 2025 predsednici Državnega zbora mag. Urški Klakočar Zupančič predstavil delo Zagovornika v letu 2024.

Zagovornik je na srečanju dejal, da je varstvo pred diskriminacijo v jedru zagotavljanja človekovih pravic. Kot je povedal, je cilj delovanja Zagovornika graditi družbo, v kateri so vsi posamezniki, ne glede na osebne okoliščine, obravnavani z enakim spoštovanjem in dostojanstvom. Predsednica Državnega zbora je poudarila pomembnost vzajemnega spoštovanja in ničelne tolerance do vsakršne diskriminacije.

Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide

- 16. september 2025, predstavitev Rednega letnega poročila Zagovornika načela enakosti za leto 2024.
- 12. december, predstavitev stališča Zagovornika načela enakosti glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu.

Komisija za peticije, človekove pravice in enake možnosti

- 12. februar 2025, sodelovanje pri točki dnevnega reda o pravici do osebne asistencije.
- 5. november 2025, predstavitev odziva Zagovornika na Trideseto letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2024 s poročilom Varuha človekovih pravic Republike Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju za leto 2024.
- 19. september, sodelovanje pri točki dnevnega reda o odgovornosti države pri zagotavljanju in financiranju zdravljenja otrok z redkimi boleznimi

15.4 Državni svet Republike Slovenije

- 16. april 2025, predstavitev Rednega letnega poročila Zagovornika načela enakosti za leto 2024.

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

- 10. april 2025, predstavitev Rednega letnega poročila Zagovornika načela enakosti za leto 2024.
- 4. december 2025, predstavitev Posebnega poročila Zagovornika načela enakosti: Izzivi pri vzgoji in izobraževanju romskih otrok in mladostnikov.
- 11. december 2025, predstavitev stališča Zagovornika načela enakosti glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu.

15.5 Vlada Republike Slovenije

Svet vlade za spremljanje izvajanja Strategije Republike Slovenije za boj proti antisemitizmu do leta 2033

Predstavnica Zagovornika se je udeležila 1. seje novoustanovljenega sveta vlade, ki je potekala 5. marca 2025. Na seji so se članice in člani seznanili z nalogami sveta, opravili pregled ukrepov iz strategije, razpravljali o načrtih deležnikov za njihovo uresničevanje, dogovorili časovnico poročanja Vladi, obravnavali aktualne izzive na področju boja proti antisemitizmu, vključno z zakonodajnimi in preventivnimi ukrepi, izobraževanji ter vlogo institucij in judovskih skupnosti. Sprejeli so sklepe glede nadaljnjega dela, poročanja in obveščanja javnosti o obstoju in sestavi sveta.

Strateški svet za preprečevanje sovražnega govora

Predstavnik Zagovornika sodeluje pri delu Strateškega sveta za preprečevanje sovražnega govora in je v njem aktivno sodeloval v letih 2023 in 2024.

V letu 2025 se svet ni sestel.

Koordinacijska skupina za ureditev statusa in pravic oseb z gluhoslepoto

Predstavnik Zagovornika se je udeležil dveh sestankov v zvezi s pripravo predloga Zakona o uporabi jezika gluhoslepih, ki sta potekala 16. januarja in 1. februarja 2024. Zagovornik je v zvezi s pripravo predloga zakona marca 2024 opravil preliminarno presojo o tem, v kakšni meri je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti upoštevalo Zagovornikovo priporočilo iz maja 2023 in ocenil, da to ni bilo upoštevano v celoti. Na pristojno ministrstvo je marca 2024 naslovil poziv, da upošteva priporočilo Zagovornika in še pred posredovanjem predloga zakona v javno obravnavo dejansko opravi celovit pregled položaja gluhoslepih. Zagotovi naj, da bo zakonska ureditev celovito uredila njihov položaj, kar pomeni, da bi imeli gluhoslepi poleg rabe svojega jezika zagotovljene tudi druge pravice na vseh področjih družbenega življenja.

V letu 2025 se koordinacijska skupina ni sestala.

Nacionalni strateški načrti za varstvo pred diskriminacijo na posameznih področjih

Evropska komisija (EK) je s področja varstva pred diskriminacijo za posamezne ranljive skupine ljudi sprejela šest ključnih strateških dokumentov, ki so:

1. **Unija enakosti: strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov,**⁶³
2. **Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030,**⁶⁴
3. **Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025,**⁶⁵
4. **Unija enakosti: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025,**⁶⁶
5. **Unija enakosti: strategija za enakost LGBTIQ oseb za obdobje 2020–2025**⁶⁷ in
6. **Strategija EU za boj proti antisemitizmu in negovanje judovskega življenja (2021–2030).**⁶⁸

Gre za temeljne strateške usmeritve Evropske unije (EU) glede zagotavljanja enakopravnosti, enakega položaja in enakih možnosti posameznih družbenih skupin z določeno osebno okoliščino na različnih področjih družbenega življenja, ki naj bi jim države članice sledile pri pripravi nacionalnih strateških načrtov in posledično politik (policy) ter ukrepov z namenom zagotavljanja enakih možnosti pripadnikom teh skupin.

Zagovornik je 15. septembra 2022 Kabinetu predsednika vlade poslal priporočilo, v katerem je Vladi priporočil sprejetje do takrat manjkajočih nacionalnih strateških načrtov za varstvo pred diskriminacijo na posameznih področjih. Priporočil je tudi, da se vzpostavi enotno točko na ravni vlade (ministrstva, urada ali druge organizacijske enote), katere ključna naloga bi bila priprava, sprejem in spremljanje učinkovitosti izvajanja nacionalnih politik preprečevanja in odprave diskriminacije ter spodbujanja enakih možnosti na celovit način.⁶⁹ Vlada je 12. decembra 2022 glede priporočila Zagovorniku navedla, da »... aktivno išče možnosti za vzpostavitev enotne točke za koordinacijo nacionalnih politik preprečevanja in odprave diskriminacije ter spodbujanje enakih možnosti«.

V začetku leta 2026, v času redakcije rednega letnega poročila za leto 2025, je imela Slovenija sprejete štiri od predvidenih šestih nacionalnih strateških načrtov:

1. **Akcijski program za invalide 2022 – 2030, ki je bil sprejet 14. oktobra 2021,**⁷⁰
2. **Nacionalni program ukrepov za Rome za obdobje 2021–2030, ki je bil sprejet 23. decembra 2021,**⁷¹
3. **Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023 – 2030, ki je bila sprejeta 22. septembra 2023**⁷² in
4. **Strategija Republike Slovenije za boj proti antisemitizmu do leta 2033, ki je bila sprejeta 21. decembra 2023.**

⁶³ Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52020DC0620>

⁶⁴ Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0101&from=SL>

⁶⁵ Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

⁶⁶ Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0565&qid=1606229167624>

⁶⁷ Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/si/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0698>

⁶⁸ Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0615>

⁶⁹ Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki/priporocilo-glede-priprave-nacionalnih-strateskih-nacrtov-za-varstvo-pred-diskriminacijo/>

⁷⁰ Dostopno na: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/akcijski-program-za-invalide/>

⁷¹ Dostopno na: <https://www.gov.si/novice/2021-12-28-vlada-je-sprejela-nacionalni-program-ukrepov-za-rome-za-obdobje-20212030/>

⁷² Dostopno na: <https://www.gov.si teme/enakost-zensk-in-moskih/>

Nacionalni strateški načrt za osebe LGBTIQ v začetku leta 2026 po informacijah Zagovornika še vedno ni sprejet. Še vedno pa ni javno dostopnih informacij o tem, da bi potekala priprava nacionalne strategije za boj proti rasizmu.

Prav tako ni javno znanih podatkov o morebitnem napredku pri vzpostavitvi enotne nacionalne točke za koordinacijo protidiskriminacijskih politik. To kaže na odsotnost aktivne sistemske politike države na tem področju.

V okviru sestankov z ministri se je zagovornik Miha Lobnik v letu 2025 sestal z:

- ministrom za notranje zadeve Boštjanom Poklukarjem,
- ministrom za solidarno prihodnost Simonom Maljevcem,
- ministrom za vzgojo in izobraževanje dr. Vinko Logajem in
- ministrom za visoko šolstvo, znanost in inovacije dr. Igorjem Papičem.

15.5.1 Sodelovanje Zagovornika z MDDSZ

Strokovni svet za enakost spolov

V letu 2025 se svet ni sestel.

Medresorska delovna skupina za implementacijo Direktive EU 2023/970 o preglednosti plačil

Predstavnik Zagovornika je tudi v letu 2025 sodeloval pri delu te delovne skupine, ki jo je ustanovilo MDDSZ za pripravo zakonodajnega predloga in izvedbo drugih aktivnosti za implementacijo Direktive EU o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje. Delovna skupina je začela z delom v 2024 in je razdeljena na dve delovni podskupini, ki sta obravnavali pripravo zakonskih podlag in pregled obstoječega sistema vrednotenja in klasifikacije delovnih mest (t. i. tehnična podskupina).

Predstavnik Zagovornika se je udeležil štirih sestankov (22. aprila, 9. julija, 11. novembra in 9. decembra 2025), aktivno pa je prispeval tudi k delu tehnične podskupine in se udeležil treh sestankov (14. januarja, 11. marca in 10. junija 2025).

15.5.2 Sodelovanje Zagovornika z MDP

Večdeležniška medresorska strokovna skupina za izvajanje Nacionalnega programa spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v Republiki Sloveniji do leta 2025 (NpUI)

V letu 2025 se delovna skupina ni sestala.

15.5.3 Sodelovanje Zagovornika z MKGP

Svet za ženske na podeželju (SŽP)

Na pobudo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je predstavnica Zagovornika članica SŽP. Gre za posvetovalno delovno telo ministra, pristojnega za kmetijstvo, ki svetuje glede vprašanj, povezanih s položajem žensk na podeželju.

SŽP se v letu 2025 ni sestel.

15.5.4 Sodelovanje Zagovornika z MKGP

Svet za ženske na podeželju (SŽP)

Na pobudo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je predstavnica Zagovornika članica SŽP. Gre za posvetovalno delovno telo ministra, pristojnega za kmetijstvo, ki svetuje glede vprašanj, povezanih s položajem žensk na podeželju.

SŽP se v letu 2025 ni sestala.

15.5.5 Sodelovanje Zagovornika z MKRR

Medresorska delovna skupina za koordinacijo izvajanja Listine o temeljnih pravicah in Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov v okviru evropske kohezijske politike

V letu 2025 se delovna skupina ni sestala.

Odbor za spremljane Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027

Predstavnica Zagovornika je kot članica Odbora za spremljanje Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 sodelovala na 1. dopisni seji, kjer je odbor potrdil predlog osnutka Meril za izbor operacij v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, verzija 1.2.

Dveh sej, ki sta potekali v letu 2025, se predstavnica Zagovornika zaradi drugih nujnih obveznosti ni udeležila.

Spremljanje in vrednotenje Programa ESS+ za odpravljanje materialne prikrajšanosti v Sloveniji v obdobju 2021–2027

Zagovornik bo v prihodnje preko svoje predstavnice sodeloval pri spremljanju in vrednotenju Programa ESS+ za odpravljanje materialne prikrajšanosti v Sloveniji v obdobju 2021–2027.

Sestankov te skupine v letu 2025 še ni bilo.

15.5.6 Sodelovanje Zagovornika z MNZ

Zagovornik Miha Lobnik in minister za notranje zadeve Poklukar o stanju na področju varstva pred diskriminacijo

Zagovornik Miha Lobnik je 2. junija 2025 ministru za notranje zadeve Boštjanu Poklukarju predstavil redno letno poročilo za leto 2024. Ob tem sta govorila tudi o nekaterih primerih in priporočilih Zagovornika, povezanih s področjem dela ministrstva in Policije. Zagovornik je izpostavil priporočila Zagovornika ministrstvu, naj spodbuja in omogoči sistematično zbiranje podatkov o osebnih okoliščinah žrtev prekrškov in zločinov iz sovraštva. To bi omogočilo oceno stanja diskriminacije in oblikovanje učinkovitejših politik za preprečevanje diskriminatornih ravnanj. Minister Poklukar je dejal, da ga veseli dobro sodelovanje med obema inštitucijama.

15.5.7 Sodelovanje Zagovornika z MSP

Srečanje zagovornika Mihe Lobnika in ministra za solidarno prihodnost Simona Maljevca ob izdaji letnega poročila Zagovornika za leto 2024

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je 26. marca 2025 ministru za solidarno prihodnost Simonu Maljevcu predal letno poročilo za leto 2024 ter z njim razpravljal o priporočilih glede dolgotrajne oskrbe, deinstitucionalizacije in kriznih namestitvev za ranljive skupine. Zagovornik je poudaril obseg dela zagovornika pri obravnavi diskriminacije, predvsem na področju invalidnosti, Maljevac pa je predstavil napredek pri vzpostavljanju uporabniku prijaznejšega sistema dolgotrajne oskrbe, strategije deinstitucionalizacije z razvojem skupnostne oskrbe ter zakonodajne rešitve za krizne namestitve brezdomnih oseb z invalidnostmi.

Posvetovalna delovna skupina o dolgotrajni oskrbi

Na pobudo Ministrstva za solidarno prihodnost je Zagovornik predlagal predstavnika, ki je sodeloval pri delu posvetovalne delovne skupine o dolgotrajni oskrbi. V skupini so številni deležniki na tem področju. Zagovornik je za delo tega telesa prispeval izhodišča pri pripravi novega Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki morajo temeljiti na pravicah utemeljenem pristopu. V njih je strnil dosedanja priporočila Zagovornika. Predstavniki Zagovornika se je udeležil več sestankov posvetovalne delovne skupine, ki so potekali od 24. marca 2023 dalje.

V letu 2025 se posvetovalna delovna skupina ni sestala.

15.5.8 Sodelovanje Zagovornika z MVI

Zagovornik Miha Lobnik ministru za vzgojo in izobraževanje dr. Vinku Logaju predstavil redno letno poročilo za leto 2024

Zagovornik Miha Lobnik je 9. aprila 2025 ministru za vzgojo in izobraževanje dr. Vinku Logaju predstavil delovanje organa za varstvo pred diskriminacijo v lanskem letu. Govorila sta tudi o napredku pri zagotavljanju dostopnosti srednjih šol za ljudi z invalidnostmi in možnostih prilagoditev pri opravljanju mature za dijake zaradi njihovega zdravstvenega stanja ali invalidnosti. Sestanek sta posvetila še skrbi za doseganje večje uspešnosti romskih otrok v izobraževanju in spremembam, potrebnim za zagotovitev enakih možnosti otrok s posebnimi potrebami, ki se želijo vpisati v glasbeno šolo.

Delovna skupina za umestitev slovenskega znakovnega jezika v sistem vzgoje in izobraževanja

Predstavniki Zagovornika se je 22. oktobra 2024 udeležil strokovnega posveta na seji delovne skupine za umestitev slovenskega znakovnega jezika v sistem vzgoje in izobraževanja. Predstavil je pogled Zagovornika na ta vprašanja, zlasti skozi njegova dosedanja priporočila k zakonodaji in akcijskim planom na tem področju. Poudarek prispevka je bil na razumevanju in medsebojni povezanosti vseh relevantnih človekovih pravic. Predstavniki Zagovornika je posebej poudaril pravice in dolžnosti v zvezi z učenjem slovenskega znakovnega jezika za gluhe in naglušne otroke ter njihove starše.

V letu 2025 se delovna skupina ni sestala.

15.5.9 Sodelovanje Zagovornika z MVZI

Zagovornik Miha Lobnik ministru za visoko šolstvo, znanost in inovacije dr. Igorju Papiču predstavil redno letno poročilo za leto 2024

Zagovornik Miha Lobnik je 28. marca 2025 redno letno poročilo predstavil ministru visoko šolstvo, znanost in inovacije dr. Igorju Papiču s sodelavci. Na delovnem srečanju je Zagovornika Miha Lobnik ministra seznanil z delom Zagovornika v preteklem letu. Na srečanju sta govorila tudi o zagotavljanju dostopnosti visokošolskih zavodov in vplivu predloga sprememb zakona o visokem šolstvu na uveljavljanje pravic študentov s posebnimi potrebami. Zagovornik se je ministru tudi zahvalil za razumevanje poslanstva Zagovornika in za odzivnost in ukrepanje ob priporočilih, ki jih daje za izboljšanje ravni enake obravnave in enakih možnosti v državi.

15.5.10 Sodelovanje Zagovornika z MZEZ

Medresorska komisija za človekove pravice

Zagovornik pri delu medresorske komisije sodeluje že od leta 2020 in se udeležuje sej, kjer se obravnavajo tudi poročila države po ratificiranih mednarodnih instrumentih varstva človekovih pravic in svoboščin. Predstavnica Zagovornika se je udeležila treh rednih sej medresorske komisije, 20. februarja, 5. junija in 12. decembra 2025, ter ene dopisne seje, ki je potekala od 8. do 14. julija 2025.

Sestanek Zagovornika z diplomatkama MZEZ zaradi njunih priprav na odhod na misijo pri ZN v Ženevo

Predstavniki Zagovornika so 17. julija 2025 na delovnem sestanku s predstavnicama MZEZ izmenjali informacije z delovnega področja Zagovornika. Izmenjava informacij je potekala zaradi priprav diplomatk na delo v slovenski misiji pri ZN v Ženevi ob prihajajočem članstvu Slovenije v Svetu ZN za človekove pravice (od januarja 2026). Predstavniki Zagovornika so pojasnili mandat in delo institucije, zlasti na področju različnih osebnih okoliščin, raziskovalnega dela, sodelovanja z mehanizmi ZN (UPR, MKPI) ter sodelovanja z MZEZ. Razprava je zajela tudi horizontalne trende v Sloveniji, zlasti družbeno polarizacijo, stanje diskriminacije ter mednarodni kontekst človekovih pravic.

16 MEDNARODNO SODELOVANJE

16.1 Pravna podlaga in pomen mednarodnega sodelovanja

Mednarodno sodelovanje Zagovornika načela enakosti (Zagovornik) delno opredeljuje Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD), ki v **deveti alineji 21. člena** Zagovorniku določa nalogo zagotavljanja izmenjave razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi Evropske unije (EU). Zagovornikove aktivnosti na mednarodni ravni so sicer bistveno obsežnejše in vključujejo:

- Sodelovanje v okviru različnih večstranskih organizacij;
- Izmenjavo informacij o najboljših protidiskriminacijskih praksah;
- Mednarodna izobraževanja o aktualnih izzivih varstva pred diskriminacijo;
- Skupno načrtovanje odgovorov na te izzive ter
- Sodelovanje z mednarodnimi mehanizmi za nadzor nad uresničevanjem mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na področju varstva pred diskriminacijo in varstva človekovih pravic.

Pomen mednarodnega delovanja organov za enakost ter odgovornost držav članic EU, da jim tako delovanje omogočijo, izpostavlja tudi priporočilo Evropske komisije (EK) o standardih za organe za enakost.⁷³

Mednarodno sodelovanje pomembno prispeva k prepoznavnosti institucije v širšem evropskem prostoru ter k razvoju slovenskega organa za enakost, tako na področju razvoja protidiskriminacijskega prava kot oblikovanja politik varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakosti.

V letu 2025 je Zagovornik izvedel **64 mednarodnih aktivnosti** – udeležb na strokovnih posvetih, konferencah in drugih dogodkih v živo in po spletu ter izmenjav informacij:

Poglavje 16.2: Sestanki v okviru delovnih skupin Evropske mreže organov za enakost – Equinet (7) in drugi dogodki v organizaciji ali soorganizaciji Equineta (18),

Poglavje 16.3: Dogodki v okviru Evropske unije in organizacij pod njenim okriljem (6),

Poglavje 16.4: Dogodki v okviru Sveta Evrope (2),

Poglavje 16.5: Dogodki v okviru Organizacije združenih narodov (1),

Poglavje 16.6: Drugi mednarodni strokovni dogodki (12),

Poglavje 16.7: Medsebojna izmenjava informacij z namenom spremljanja mednarodnih praks s področja varstva pred diskriminacijo (18).

⁷³ Priporočilo Komisije (EU) 2018/951 z dne 22. junija 2018 o standardih za organe za enakost, točka 1.3 (3).

16.2 Equinet – Evropska mreža organov za enakost

Mednarodna nevladna organizacija Evropska mreža organov za enakost – Equinet združuje 49 nacionalnih organov za enakost iz 38 evropskih držav. Ključni namen mreže je zagotavljati stalno izmenjavo informacij med članicami Equineta s ciljem medsebojnega učenja na podlagi dobrih praks in izzivov, na katere naletijo organi za enakost pri izpolnjevanju svojih mandatov.

Delovne skupine Equineta (Working Groups – WG) predstavljajo redna srečanja strokovnjakov nacionalnih organov za enakost, obravnavajo vprašanja o razvoju varstva pred diskriminacijo, vrzelih in potrebah za nadaljnje delo ter izmenjujejo informacije o primerih dobrih praks.

V letu 2025 se je Zagovornik udeležil **7 sestankov delovnih skupin**.

Delovna skupina za pravo enakosti

1. Sestanek delovne skupine, kjer so člani poročali o razvoju na področju prava enakosti v svojih državah. (11. april 2025)

Delovna skupina za komunikacijske strategije

2. Zagovornik se je udeležil spletnega delovnega sestanka delovne skupine. (3. april 2025)

Delovna skupina za raziskave in zbiranje podatkov

3. Sestanek delovne skupine, na kateri so bile izmenjane informacije o tekočih raziskavah, projektih in praksah na področju zbiranja podatkov o enakosti in diskriminaciji ter o implementaciji člena 16 Direktive EU o standardih za organe za enakost, ki se tiče zbiranja podatkov o enakosti. (8. julij 2025)
4. Sestanek delovne skupine, na katerem je bil pregledan osnutek Minimalnih smernic za izboljšanje zbiranja podatkov o obravnavi pritožb pri organih za enakost. (9. december 2025)

Equinetova skupina za umetno inteligenco

5. Spletno srečanje delovne skupine, pregled aktivnosti in razprava o imenovanju organov za enakost in nadzornih organov v skladu z novimi evropskimi predpisi o umetni inteligenci. (13. marec 2025)
6. Srečanje delovne skupine, na katerem so člani skupine predstavili ureditev nadzornih organov po Aktu o umetni inteligenci v državah ter načrti dela delovne skupine za leto 2025. (17. september 2025)

Equinetova skupina za standarde organov za enakost

7. Sestanek delovne skupine na temo kadrovanja organov za enakost. (po spletu, 28. maj 2025)

Seminarji in druge aktivnosti v okviru Equineta

V letu 2025 se je Zagovornik udeležil tudi **18 drugih dogodkov v okviru Equineta**.

1. Spletni dogodek »K novi strategiji EU proti rasizmu: učenje iz dela organov za enakost«. (5. februar 2025)
2. Sodelovanje na Konferenci o enakosti zakonske zveze, ki ga je organizirala Češka iniciativa za enakost zakonske zveze (21. februar 2025)
3. Delavnice »Spremljanje in vrednotenje učinka nacionalnih akcijskih načrtov proti rasizmu«. (26. februar 2025)
4. Spletno usposabljanje na temo umetne inteligence. Obravnava pravnih vprašanj ter informiranje o tehničnih in organizacijskih ukrepih, ki pomagajo varovati pred diskriminacijo, ki jo povzroča umetna inteligenca. (25. marec 2025, 1. april, 29. april)
5. Spletna seminarja, namenjena organom za enakost in organizacijam civilne družbe za boljše prepoznavanje in obravnavo diskriminacije, povezane z umetno inteligenco. (25. marec in 1. april 2025)
6. Usposabljanje o vlogi in mehanizmi alternativnega reševanja sporov v protidiskriminacijskem pravu. (9. in 10. april 2025)
7. Spletno usposabljanje na temo umetne inteligence, s ciljem poglobiti razumevanje in ozaveščenost o pravnih vprašanjih ter ukrepih za varovanje pred diskriminacijo, ki jo povzroča umetna inteligenca. (29. april 2025)
8. Spletni dogodek v organizaciji Equineta »Sodelovanje z mehanizmi ZN: pogodbeni telesa ZN in spremljanje primerov rasizma«. Dogodek je bil namenjen krepitvi zmogljivosti organov za enakost, ki delujejo na področju rasne enakosti, zlasti v povezavi s sodelovanjem z mehanizmi Združenih narodov za človekove pravice. (5. in 7. maj 2025)
9. Predstojnik Miha Lobnik se je v Palermu udeležil delovnega srečanja predstojnikov zagovornikov načela enakosti, ki so člani Evropske mreže organov za enakost Equinet. Predstojniki organov za enakost so v okviru delovnega srečanja predstavili specifične izzive s katerimi se soočajo v svojih državah, kot tudi primere uspešnih rešitev izzivov vodenja tovrstnih organov. (9. in 10. maj 2025)
10. Spletni dogodek »Spodbujanje enakosti LGBTIQ+ oseb v Evropi: Vloga organov za enakost«. (12. maj 2025)
11. Equinetova okrogla miza, spletno: »Organi za enakost pomagajo zagotavljati enak dostop Romov do izobraževanja«. (19. junij 2025)
12. Trening za člane – kako razvijati in uporabljati učinkovite merilnike kakovosti, vključno z merjenjem vpliva organov za enakost. (30. junij in 1. julij 2025)
13. Seminar »Vpliv umetne inteligence na starejše osebe in osebe z invalidnostjo«. Obravnavane so bile tako priložnosti, ki jih prinaša umetna inteligenca na področju dostopnosti, večanja samostojnosti in vključevanja kot tudi tveganje diskriminacije, ki ga predstavlja umetna inteligenca zaradi algoritmične pristranskosti in digitalne izključenosti. (16. do 17. september 2025)

14. Seminar, namenjen obravnavi izzivov, povezanih s sovražnim govorom v digitalnem okolju, zlasti v kontekstu dezinformacij in družbenih medijev ter vlogi organov za enakost pri razvoju politik, strategij in odzivov na sovražni govor ob sočasnem varovanju svobode izražanja in temeljnih pravic. (22. in 23. september 2025)
15. V Bruslju je oktobra potekala redna letna skupščina Evropske mreže zagovornikov Equinet, kjer zagovorniki vseh evropskih držav potrdijo poročilo in letni načrt dela. Vsaki dve leti pa izvolijo tudi upravni odbor evropske mreže. Zagovornik Miha Lobnik je na tej skupščini zaključil svoj tretji dvoletni mandat v upravnem odboru Evropske mreže zagovornikov. Zagovorniki so se seznanili in predstavili ključne izzive pri delovanju teh institucij v Evropi. Informirali so se tudi s stališči ter pričakovanji Evropske komisije na področju njihovega delovanja. (7. oktober 2025)
16. Miha Lobnik, predstojnik Zagovornika je sodeloval na delovnem srečanju v Bruslju, kjer so predstavniki različnih nacionalnih organov za enakost predstavili napredek pri implementaciji novih evropskih direktiv o Standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja in enakih možnosti. Predstavnica generalnega direktorata za pravosodje pri Evropski komisiji Claire Hasenfratz je predstavila nadaljnje korake glede prenosa, izvajanja in spremljanja, vključno s kazalniki ter vlogo, ki jo lahko imajo Equinet in organi za enakost v državah članicah pri tem. Evropska komisija predvideva enotno ocenjevanje vseh organov za enakost v Evropi ter tudi pogoje, ki so jih države članice po novih evropskih direktivah dolžne zagotavljati za njihovo nemoteno delovanje. Rok za prenos direktive v nacionalno zakonodajo je 19. junija 2026. (8. oktober 2025)
17. Spletna delavnica »Od dokazov do akcije: Gradnja pravnih primerov o algoritmični diskriminaciji«. (6. in 7. november 2025)
18. Študijski obisk Švedskega varuha za diskriminacijo, seznanitev z načini okrepitve dostopov do pravice za žrtve diskriminacije. (20. in 21. november 2025)

16.3 Evropska unija

Evropska komisija (EK) skrbi za oblikovanje zakonodajnih predlogov in politik EU ter pravilno in popolno izvajanje pravnega reda Evropske unije. Področje boja proti diskriminaciji v okviru EK pokriva Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike. Aktualna EK z mandatom 2024–2029 ima tudi poseben samostojni portfelj, ki ga vodi namestnica generalnega direktorata za pravosodje in potrošnike.

V organizaciji EK se je Zagovornik udeležil **enega dogodka**:

1. Zagovornik se je udeležil seminarja, ki ga je Evropska komisija organizirala skupaj z Univerzo v Utrechtu, osrednja tema so bili izzivi ljudi z osebnimi okoliščinami spola, rase ali etnične pripadnosti, invalidnosti, spolne usmerjenosti, spolne identitete, spolnega izraza, vere ali prepričanja. (28. november 2025)

Skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost

Skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost (High Level Group on Non-Discrimination, Equality and Diversity – HLG) ima status neformalne stalne strokovne skupine. HLG je v skladu s svojim mandatom v prvi vrsti namenjena sodelovanju med predstavniki nacionalnih vlad oziroma odločevalskih (policy-making) organov, predstavniki organov za enakost pa v njej sodelujejo kot drugotni člani.

2. Predstavnik Zagovornika se je udeležil 22. sestanka Skupine na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost, kjer so bile predstavljene raznovrstne teme, med drugim vidik starostne diskriminacije, predstavitve različnih aktualnih tematik: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu, antisemitizmu, borba proti islamofobiji, stanovanjska politika, strategija proti revščini in drugo. (17. in 18. junij 2025)

Zagovornik je od leta 2019 član **Podskupine za področje zbiranja podatkov v okviru HLG**. V okviru podskupine se je predstavnica Zagovornika udeležila enega sestanka.

3. Predstavnica Zagovornika se je 13. marca 2025 udeležila spletnega delovnega sestanka Podskupine za podatke o enakosti, ki ga je organizirala Evropska komisija. Spletno srečanje je bilo namenjeno izmenjavi informacij in krepitevi usklajevanja prizadevanj za zbiranje in analizo podatkov o enakosti na nacionalni in evropski ravni.

EU je leta 2007 ustanovila **Agencijo Evropske unije za temeljne pravice (Fundamental Rights Agency – FRA)**, da bi institucijam in državam članicam EU zagotavljala neodvisno pomoč in strokovno znanje s področja temeljnih pravic. FRA izvaja tudi več vseevropskih raziskav s posameznih področij, ki pomembno prispevajo k razumevanju in obravnavi negativnih družbenih pojavov, kot sta npr. diskriminacija ali sovražni govor. FRA izdaja pravne priročnike o zakonodaji in sodni praksi Evropske unije.

4. Predstavnik Zagovornika se je udeležil spletne predstavitve raziskave FRA o izzivih in rešitvah pri krepitevi odzivov na žrtve kaznih dejanj. (29. januar 2025)
5. Predstavnica Zagovornika se je udeležila spletne predstavitve poročila Agencije EU za temeljne pravice (FRA) o nasilju nad invalidi v institucionalnem varstvu. (5. december 2025)
6. Predstavnici Zagovornika sta se udeležili tretje letne konference EU CharterXchange. Namen dogodka je bil boljše uveljavljanje pravic, zapisanih v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah ter izmenjava znanja. (8. in 9. december 2025)

16.4 Svet Evrope

V okviru Sveta Evrope (SE) delujejo štirje organi, ki so pomembni z vidika varstva pred diskriminacijo:

- Komisar za človekove pravice Sveta Evrope,
- Komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope (European Commission against Racism and Intolerance – ECRI),
- Svetovalni odbor za Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin,
- Evropski odbor za socialne pravice.

Posebej pomembno vlogo v sistemu SE ima **Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP)**, ki zagotavlja, da države članice SE spoštujejo pravice in svoboščine, določene v Evropski konvenciji človekovih pravic (EKČP). Sodna praksa ESČP je za delo Zagovornika pomembna, ker med drugim postavlja zavezujoče standarde pravnega varstva pred diskriminacijo.

V okviru delovanja SE je Zagovornik sodeloval **na dveh dogodkih**:

1. Dogodek »Kako lahko nacionalne institucije za človekove pravice in organi za enakost sodelujejo z Evropskim odborom za socialne pravice v postopku poročanja o spoštovanju Evropske socialne listine«. (24. februar 2025)
2. ECRI letni seminar z organi za enakost »Napredovanje enakosti v obdobju demokratičnega nazadovanja«. (23. in 24. oktober 2025)

16.5 Organizacija združenih narodov

Spoštovanje in varstvo človekovih pravic, katerih temelj je načelo nediskriminacije in človeško dostojanstvo, so ena izmed glavnih prednostnih nalog delovanja Organizacije združenih narodov (OZN). Človekove pravice so torej eno izmed ključnih področij razvoja OZN in njenih struktur.

Urad Visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice (Urad VKČP) zastopa zavezo sveta univerzalnim idealom človeškega dostojanstva. Je del sekretariata OZN in pretežno deluje v Ženevi. Zagovornik se pri svojem delu v določeni meri opira tudi na priporočila in smernice Urada VKČP, prav tako pa sodeluje z njihovo regionalno izpostavo.

Predstavnika Zagovornika sta se udeležila **enega** dogodka z naslovom Standardi in dobre prakse za vzpostavitev neodvisnih mehanizmov spremljanja izvajanja Konvencije o pravicah invalidov, na kateri so s svojimi predstavitvami sodelovali strokovnjaki Odbora ZN za pravice ljudi z invalidnostmi. Dogodek je organiziral Varuh človekovih pravic. Namenjen je bil strokovni javnosti, njegov cilj pa je bil omogočiti razumevanje in izvajanje določil konvencije glede vzpostavitve fokalne točke za pravice ljudi z invalidnostmi (focal point), koordinacije sodelovanja vseh deležnikov in neodvisnega mehanizma nadzora nad izvajanjem konvencije. Posebej je bila predstavljena tudi vloga organizacij ljudi z invalidnostmi in drugih deležnikov v vseh teh procesih. (30. januar 2025)

16.6 Drugi mednarodni dogodki

Predstavniki Zagovornika so se v letu 2025 v živo ali preko spleta udeležili ali sodelovali na **12 strokovnih mednarodnih dogodkih**, ki so potekali izven obsega navedenih organizacij. Ti dogodki so bili:

1. Predstavitve standardov in dobrih praks vzpostavitve in delovanja neodvisnih mehanizmov po Konvenciji o pravicah invalidov. (30. januar 2025)
2. Spletna okrogla miza »Manjkajoči del pri prizadevanjih za enakost v Evropi – primer starostne diskriminacije, ki so jo organizirali AGE Platform Europe, Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice in Equinet. (6. februar 2025)
3. Strokovni seminar v okviru projekta PAY DAY, na kateri so strokovnjaki iz Francije, Islandije in Švice predstavili dobre prakse pri zagotavljanju enakega plačila za enako delo ženske in moških. (17. april 2025)
4. Povezovanje sistemov socialne varnosti s slovenske perspektive, v organizaciji MoveS – EU mrežo neodvisnih pravnih strokovnjakov s področij svobode gibanja delavcev, povezovanja sistemov socialne varnosti in področja napotitev. (23. maj 2025)
5. Spletni dogodek za predstavitev Smernic za vključevanje vprašanj Romov in Sintov v delo nacionalnih institucij za človekove pravice in nacionalnih organov za enakost. (17. junij 2025)
6. Konferenca Digitalna vključenost v informacijski družbi, obravnavani so bili različni vidiki digitalne inkluzije, krepitev digitalnih kompetenc, dostopnost in vključevanje različnih skupin uporabnikov. (18. september 2025)
7. Zagovornik Miha Lobnik je na 9. regionalni konferenci zagovornikov načela enakosti iz Jugovzhodne Evrope v Splitu predstavil izkušnje s krepitvijo sodelovanja med slovenskim organom za enakost in organizacijami civilne družbe. Kot primer je predstavil postopek priprave Zagovornikovega posebnega poročila o nedoslednem uresničevanju mednarodne konvencije o pravicah invalidov v Sloveniji. Ugotovitve poročila temeljijo na pričevanjih invalidskih organizacij, ki jih je Zagovornik povabil k odzivu in jih aktivno vključil v pripravo poročila. (23. september 2025)
8. Spletna okrogla miza z naslovom »Small supports, lokalna in v človeka usmerjena podpora v skupnosti«. (17. oktober 2025)
9. Spletni seminar »Podpora skupnostnih timov na področju duševnega zdravja za ljudi z oviranostjo v stiku s pravosodnim sistemom«, predstavljene so bile izkušnje Anglije. (23. oktober 2025)
10. Spletni dogodek Eurofound, kjer je bila predstavljena nova periodična mednarodna raziskava European Working Conditions Survey 2024, s poudarkom na slovenskih podatkih. (5. november 2025)
11. Mednarodna konferenca ob Mednarodnem dnevu strpnosti in 15. obletnici delovanja Komisarke za varstvo enakosti Republike Srbije. Osrednja tema je bila krepitev enakosti spolov in vloga izobraževanja pri izboljšanju položaja žensk in deklet, tako v mestnih kot v ruralnih območjih. (17. in 18. november 2025)

12. Zaključni dogodek projekta GuardianXChange – Krepitev sistema skrbništva za otroke brez spremstva v Sloveniji, ki so ga organizirali Mednarodna organizacija za migracije (IOM), Agencija Združenih narodov za migracije, Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. (16. december 2025)

16.7 Mednarodna izmenjava informacij v zvezi z diskriminacijo

ZVarD v deveti alineji 21. člena določa Zagovorniku nalogo zagotavljanja izmenjave razpoložljivih informacij o diskriminaciji z organi EU. V praksi je Zagovornikova izmenjava mnenj in informacij precej širša in vključuje širok nabor mednarodnih akterjev, ki se jim Zagovornik odziva v okviru njihovih poizvedb in raziskav. Posebna oblika izmenjave mnenj je Delovna skupina Equineta za pravo enakosti, ki je namenjena izmenjavi mnenj in informacij o vprašanjih, ki se zastavljajo članom mreže pri njihovem delu. Poleg tega Zagovornik aktivno sodeluje tudi pri izmenjavi mnenj in informacij z drugimi mednarodnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami.

Zagovornik je v letu 2025 izvedel **skupaj 18 medsebojnih izmenjav informacij** s področja varstva pred diskriminacijo:

- odgovoril je na 17 prošenj za informacije o tem, na kakšen način so določena področja urejena v Sloveniji (v okviru Delovne skupine Equineta za pravo enakosti 14 in 3 v okviru drugih mednarodnih izmenjav informacij oziroma vprašalnikov različnih mednarodnih organizacij);
- poslal je eno prošnjo z dvema vprašanjema za informacije o ureditvi določenih vprašanj v drugih državah v okviru Delovne skupine Equineta za pravo enakosti.

16.7.1 Prejete prošnje za informacije

V okviru Equineta ter drugih mednarodnih poizvedb in vprašalnikov je Zagovornik v letu 2025 **prispeval k 17 izmenjavam informacij**. Gre za krajše poizvedbe ali za konkretnije in obsežnejše vprašalnike, ki zajemajo več področij ali vprašanj, povezanih z diskriminacijo. V nadaljevanju sledi pregled izmenjav informacij, razčlenjen po organizacijah, ki so poslale poizvedbe in prošnje za informacije.

Equinet

Zagovornik je v letu 2025 v okviru Delovne skupine Equineta za pravo enakosti od organov za enakost iz drugih držav članic Equineta prejel prošnje za informacije o tem, na kakšen način so določena konkretna področja ali pravna vprašanja urejena v Sloveniji. Zagovornik je pripravil odgovore na 15 poizvedb:

1. Zagovornik je podal informacijo o pristojnih organih pod 77. členu Akta o umetni inteligenci v Republiki Sloveniji.
2. Zagovornik je podal informacijo glede pravnega položaja oseb v dolgotrajnih partnerstvih.
3. Zagovornik je odgovoril na vprašanje o pravni ureditvi kolektivnih tožb v slovenskem pravnem redu.
4. Zagovornik je podal informacijo o obstoju podpornih mehanizmov za bolnike z vnetimi črevesnimi boleznimi.
5. Zagovornik je podal informacijo o primerih, vezanih na situaciji v Gazi.
6. Zagovornik je podal informacijo o ureditvi pooblastil Zagovornika v Zakonu o varstvu pred diskriminacijo.
7. Zagovornik je odgovoril na vprašanje o obstoju in uveljavljanju obrnjenega dokaznega bremena v postopkih pri Zagovorniku.
8. Zagovornik je podal informacijo o obstoju primerov in odločitev pristojnih organov glede sovražnega govora zoper »drag queen« osebe.
9. Zagovornik je podal informacijo o zastaralnih rokih za vlaganje diskriminacijskih zahtevkov v slovenskem pravnem redu.
10. Zagovornik je odgovoril na vprašanje o pravni ureditvi postopka ugotavljanja diskriminacije v posameznem primeru.
11. Zagovornik je odgovoril na vprašanje o pravni ureditvi priznavanja pravic otrokom, rojenih v istospolni skupnosti v drugih državah sveta.
12. Zagovornik je odgovoril na vprašanje o pravni ureditvi pravic ljudi z invalidnostmi, specifično za ljudi z gluho in možnostjo opravljanja določenih del.
13. Zagovornik je odgovoril na vprašalnik o sledenju stanja v zadevah, v katerih je bila ugotovljena diskriminacija.
14. Zagovornik je odgovoril na vprašanje o pogojevanju določenih storitev z izjavo o določenem političnem stališču.
15. Zagovornik je v letu 2025 v okviru Equineta odgovoril na en vprašalnik o načinu in ustreznosti spremljanja izvajanja Konvencije o pravicah invalidov v Sloveniji.

Evropska komisija

Zagovornik je v letu 2025 pripravil prispevek v okviru posvetovanj Evropske komisije.

1. Zagovornik je s svojim prispevkom sodeloval pri pripravi letnega poročila Evropske komisije o stanju vladavine prava za leto 2025.
2. Zagovornik je na povabilo Evropske komisije na vprašalnik, pripravljen z namenom priprave poročila o uporabi Direktive Sveta 2000/43/ES (»Direktiva o rasni enakosti«) in Direktive Sveta 2000/78/ES (»Direktiva o enakosti pri zaposlovanju«).

16.7.2 Poslana prošnja za informacije

Zagovornik je na mrežo Equinet, na Delovno skupino za pravo enakosti, naslovil poizvedbo z dvema vprašanjem glede uporabe protidiskriminacijske zakonodaje na področju športa ter zaprosil za mnenja in izkušnje drugih institucij.

Poizvedba se je nanašala na dva primera.

Prvi zadeva rekreativni tekaški dogodek, ki je odprt za vse ob plačilu prijavnine, vendar organizator ženskam omogoča prijavo le na razdaljo 5 km, moškim pa le na razdaljo 10 km. Drugi pa se nanaša na očitek diskriminacije 11-letne deklice, ki je na državnem prvenstvu v BMX tekmovala v kategoriji z mlajšimi dečki (U-11), ker zaradi premajhnega števila deklic ni bila organizirana ločena kategorija za deklice (minimalno število udeleženk naj bi bilo štiri).

Zagovornik je prejel pet vsebinskih odgovorov, in sicer odgovore organov za enakost iz Litve, Švedske in Češke ter dveh organov za enakost iz Avstrije.

17 KRATICE IN OKRAJŠAVE

BS	Banka Slovenije
CSD	Center za socialno delo
Državni zbor	Državni zbor Republike Slovenije
DZ	Državni zbor
ECRI	Komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope (European Commission against Racism and Intolerance)
EK	Evropska komisija
EKČP	Evropska konvencija o človekovih pravicah
ENNHRI	Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice
Equinet	Evropska mreža organov za enakost
EU	Evropska unija
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice
HLG	Skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost (High Level Group on Non-Discrimination, Equality and Diversity)
IJS	Inšpektorat Republike Slovenije za javni sektor
IRSD	Inšpektorat Republike Slovenije za delo
IRSID	Inšpektorat Republike Slovenije za informacijsko družbo
IRSNZ	Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve
IRSŠŠ	Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
KZ	Kazenski zakonik
LGBTIQ+	Lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interpolne osebe ter osebe z drugimi spolno nenormativnimi identitetami
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MDP	Ministrstvo za digitalno preobrazbo
MF	Ministrstvo za finance
MGTŠ	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MK	Ministrstvo za kulturo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MKPI	Konvencija o pravicah invalidov
MKRR	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
MORS	Ministrstvo za obrambo
MP	Ministrstvo za pravosodje
MSP	Ministrstvo za solidarno prihodnost
MVI	Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
MVZI	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije
MZ	Ministrstvo za zdravje
MZEZ	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NPUR	Nacionalni program ukrepov za Rome
NSIOS	Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije
OBMP	Oploditev z biomedicinsko pomočjo
OZN	Organizacija Združenih narodov
RS	Republika Slovenija

SE	Svet Evrope
TIRS	Tržni inšpektorat Republike Slovenije
UN	Urad vlade za narodnosti
UOIM	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov
Upravno sodišče	Upravno sodišče Republike Slovenije
Ustava	Ustava Republike Slovenije
Ustavno sodišče	Ustavno sodišče Republike Slovenije
Varuh	Varuh človekovih pravic Republike Slovenije
VDT	Vrhovno državno tožilstvo
Vlada	Vlada Republike Slovenije
Zagovornik	Zagovornik načela enakosti
ZDGNS	Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
ZDOsk	Zakon o dolgotrajni oskrbi
ZDoh	Zakon o dohodnini
ZDR	Zakon o delovnih razmerjih
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
ZIMI	Zakon o izenačevanju možnosti invalidov
ZIN	Zakon o inšpekcijskem nadzoru
ZIRS	Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije
ZJRM	Zakon o varstvu javnega reda in miru
ZKGZ	Zakon o kmetijsko gozdarski zbornici
ZKoIT	Zakon o kolektivnih tožbah
ZOA	Zakon o osebni asistenci
ZOFVI	Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja
ZP	Zakon o prekrških
ZRomS	Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji
ZŠtip	Zakon o štipendiranju
ZUNEO	Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja
ZUP	Zakon o splošnem upravnem postopku
ZUS	Zakon o upravnem sporu
ZUTD	Zakon o urejanju trga dela
ZVarD	Zakon o varstvu pred diskriminacijo
ZViS	Zakon o visokem šolstvu
ZVrt	Zakon o vrtcih
ZZRZI	Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov

Redno letno poročilo Zagovornika načela enakosti za leto 2025

Izdajatelj

Zagovornik načela enakosti Republike Slovenije

Zanj

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Uredila

mag. Karmen Merlov

Pri pripravi vsebine so sodelovali

Miha Lobnik, mag. Karmen Merlov, Majda Hostnik, mag. Jelena Aleksić, Mateja Galič, mag. Simona Hribar Motore, Mitja Blažič, mag. Eva Cankar Farkaš, Aljoša Gadžijev, Eva Gračanin, Katja Grubar, Črt Kaker, Petra Klepec, dr. Matevž Kokol, mag. Anže Krajnc, Urška Osterc, Sergeja Oštir, Nevenka Prešlenkova, Anja Remic, Mojca Šmid, Boštjan Vernik Šetinc, Denis Vičič, Mateja Zobarič Trplan

Ljubljana, 2026

Uporaba vsebine poročila je dovoljena z navedbo vira.

Uporabljen slovnični spol v poročilu se nanaša na kateri koli spol.

Publikacija je brezplačna in dostopna vsem.

Besedilo ni lektorirano.

Redna letna in posebna poročila Zagovornika načela enakosti so objavljena na spletni strani www.zagovornik.si.

Spletna izdaja

ISSN 2630-1954